

D E
Lichtende Colonne,

O F T E

Zee-Spiegel

Inhoudende

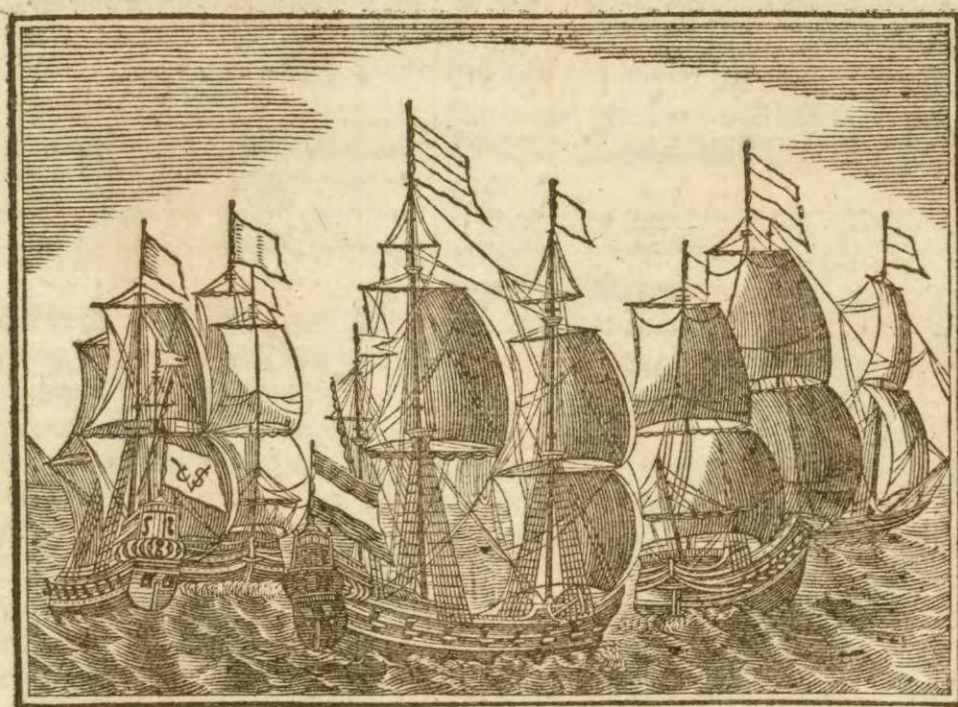
Eene Beschrijvinghe der Zee-Kusten

Van

DE WESTERSCHE
SCHIP-VAERT.

Vertoonende in veele nootlaeckelycke Zee-Caerten alle de havens/ Rivieren/ Baeyen/
Reeden/ Diepten/ en Doochten; seer curieus op sijn behoortlycke Polus-hooghte
geleght / en verlien met de Op - doeninghe der principale Landen / en op wat Cours
en Verhepdt sy van malkanderen gelegen sijn: Noyt voor desen soo klaerlyck
uyt-ghegheven/ en met groote blyt doorgaens vermeerdert en ver-
betert/ ten dienste van alle Zee-varende Personen.

By - een ghebracht uyt onderfoeckinghe van veel ervaren Stier - luyden.,
Lootsen, en Lief-hebberen der Navigatien.

t'AMSTERDAM.

By JAN JANSZ. Boeck-Verkooper op 't Water,
in de Pas-Caert, ANNO 1653.

Eerste Boeck der Nieuwe
LICHTENDE ZEE COLOMNE,
O F T E
ZEE-SPIEGEL.

V A N D E
WESTERSCHE SCHIP-VAERT,

Inhoudende

De Beschrijvinge der Zee-Kusten van Hollandt, Zeelandt en
Vlaenderen, van Texel tot de Hoofden.

Eerste Verthooninge,

Waer in:

De Tessel-Stroom en Gat van Texel.

De van Amsterdam wil seplen na 't Dal van Drck / sepl midt-waters na Ty-Gozt/ende van daer ober Pampus met een diep-gaende Schip (5 ellen of meer diep-gaende) houdende de Kerck van Marken bukten aen 't lant van Ddam / (ghenaemt Schijtel-doecx-haven /) tot dat de Cooren van Zupder-wou verby

Winniger-buert komt : dat zijn de Hupsen half wegh tusschen Schijtel-doecx-haven ende Durgerdam / gaet dan lantwaert Gost / tot dat de Nieuwe Kerck t Amsterdam ontrent Durgerdam komt / houdt die soo / tot dat de Weesper Kerck voor-by 't Hups te Mupen is / soodanigh / dat die Mupen weynigh nader staet als het Hups te Mupen / houdt Weesp alsoo staende / tot dat Ddam komt bukten het Gost-eynde van Marcken. In dit Daer-water ist een half elle dieper / dan of men recht deur zepde.

Maer om Muper-zant te schouwen: plachmen de Hupsen die op Ty-doozt plachten te staen / te bzenghen bezupden de Hepliger-see tot Amsterdam / daer kammen wat gissinge na maecten / dat zijn goede langs mercken: als Monicken-dam is ontrent het West-eynde van Schijtel-doecx-haven / ende dat Hups te Mupen / tusschen Weesp ende de Kerck te Mupen / dan ismen neffens Muper-zant. Om recht deur ober Pampus te seplen / salmen Diemer Cooren ober oft ontrent den hoeck van Ty-doozt houden / so langh ghy Ty-doozt sien meucht / dat is een recht langhs-merck om ober Pampus te seplen.

Komende neffens het Gost-eynde van Marcken / moetmen Noord-oost aen / of wel soo Gostelijck / nae 't Dal van Drck / dat zijn vijf mijlen : Op een mijl weeghs by Drck komende / ontmoeten een hart-zandt / de Houdt-ribbe / streckende Zupd-oost / en Noord-west dwers ober 't Daer-water / daer is niet meer waters op / als op het Black van Wieringhen ofte van Drielandt / men kan daer op oock geen dieper water vinden als recht deur. Als Enckhupsen Noord-west en Noord-west ten westen van u leyt / dan zijt ghy op de Houdt-ribbe. Gemen teghen 't Sandt komt / kammen des nachts 't Dyp op Drck sien. Als Drck ofte 't Dyp noordelijcker als noord-oost van u is / ende dat ghy drooghte krijght / dat is bukten twissel van de Hout-ribbe / want soo meucht ghy 't Enckhupser-zant niet bezepden. Dyt den zupden komende / zijt ghy niet eer om Enckhupser-zant / dan als de Kerck op Drck bukten de Buert-hup-

sen komt / die is dan Gost ten zupden / ende Gost zupd-oost van u / soo ghy dan Noord-west ten westen / of West noord-west aen gaet / sult ghy dicht by de kant van 't zant langhs loopen.

Met een diep-gaende Schip moermen de Kerck by wat deur de Hupsen bzenghen / tot datse Gost zupd-oost van u staet / dan machmen Noord-west ten westen aen gaen / ofte soo men Memelick bukten den hoeck van de Den hout / soo kammen geen zant noch drooghte besepden. Als mede so ghy upt den Noorden komende / Drck niet Gostelijcker als Gost zupd-oost van u bzengh / so en meuchdy aen Enckhupser-zant oock niet misdoen. Van Drck nae de Tonnen op de Kreupel en Hof-stede is de Cours Noord-west ten westen / daer mede loopt men tot aen de zupder ton op 't Wieringer Black. In 't laveren machmen Medenblich wel een weynigh binnen den hoeck van de Den bzenghen / maer Medenblich daer bukten zijnde / ismen recht in 't Daer-water.

Tusschen Drcke en de Tonne op de Hof-stede / Noord-oost wel soo Gostelijck van Enckhupser Cooren / leyt een Plaetken van hart zant / streckende na 't eynde van Enckhupser-zant / is niet dieper als 't Drielsche Black / daer beoosten om / is 't diepste water / maer betwesten (by sommige het katte-gat ghenoemt) ismen eerder om de hooge hooren of Enckhupser-zant / en is goet voor Schepen die niet diep en gaen.

De dwers mercken van de Tonnen / beyde op de Kreupel en Hof-stede / zijn Grootbroeck en Hem / twee scherpe torens recht ober malkanderen / en Warns is een scherp torentjen in Driellant / aen de zupd-kant van 't clif van Staveren / dan hebt ghy de lengte van dese tonnen / die elck op 3 vadem leggen / d'een aen de Gost-wal / d'ander aen de west-wal / op de steert van de Kreupel. 't Daer-water is daer vijf vadem min een elle steeck-gront / als de Cooren te Medenblich komt benoorden 't Hups te Medenblich / so vezte alst hups breeet is / so zijt ghy 't Kreupel-zant gepasseert. Gaet dan na de tonne op de Kreupel noord-west en noord-west ten noorden aen / na dat de Wint ofte Stroom is / 't Daer-water is daer schaers vijf vadem diep. Tegens de Kreupel in 't upt-seplen / ofte om de Kreupel in 't in-seplen / dat is recht binnen de Kreupel aen de Noord-wal / langhs kiar leede (nae de Ton op de Hof-stede) een hart-zandt ofte Plaet / de Zupd-kreupel genoemt / met leegh water is daer niet meer dan ses ellen waters / tusschen de Banck en de Noord-wal ist drie vadem diep / wecke gront / ende daer bezupden oft j. Boeck van 't Westerwater. (A) betwesten

Mercken van Enckhupser-zant.

Mercken van de Ton op de Hof-stede en Kreupel.

Kreupel.

Zupd-kreupel.

De Terel-Stroom / Terel.

betvesten vier en een half vadem. Als Mirnes een plomp
Torenken in Driessant komt over een langh Land-hups
bezunden het Clif van Staveren / dan komt ghy recht ne-
fens dat voozsz plaetken.

Mercken
van de
Krepl.

De mercken van de tonne op de Krepl / zijn de scherpe
Torens van Twisk ober de koren-meulen/betvesten Me-
melijck: en dat plomp Torenken van Mirnes / aen de
zuid-kant of oost-zant van 't Clif. 't Daer-water is daer
diep vijftigh vadem / en vijf vadem steek-gront / de Ton
lept op 4 vadem / alst noot doet mach men wel een kabels
lenghde daer byoosten om.

Mercken
van de
Kreupel-
zant.

Van de Ton op de Kreupel / die op 't oost-eynde van
Kreupel-zant leydt op drie vadem / tot het Baken op Kreu-
pel-zant is de Cours noord-west ten westen en noord-west.
Als Lutkebroeck een kleyn spits toornken komt aen hem
(oock een spitse Tooren) dan is men neffens dat Baecken.
Van 't Baecken op de Kreupel tot de Zunder-Ton op 't
Wieringer black / is de cours noord-west ten westen / ofte
west noord-west / na dat de wint ofte stroom is / die lept met
hoogh water en dagelijks Op op 13 voeten en een half /
de mercken daer van zijn dese: Grootbroeck komt tusschen
twee Hoobergen beoosten de vijf water-molens die beoosten
Warbers-hoof staen / dat is een langs-merck in 't zuden /
Twisk een scherpe Tooren betvesten Medenblich komt
ober Almer-dorp / daer plagh een plomp Toornken te we-
sen / maer is neder-geballen / daer ober nu so kennelijck niet /
dat was een recht dwers merck. Op Wieringen / staet een
kaep / brenghet Oost-lander Tooren / dat is een plompe
Tooren op Wieringen / tegen ober de kaep / en zeilt daer
op aen / ghy sult recht op de Ton vervallen. By de Ton
zijnde / West-lander kerck komt dan ober Clever-see ende
acht Meulens beoosten Medenblich recht bynten het Bol-
werck vande Stadt. Om 't diepste van 't Black te treffen /
komende vande Kreupel / soo neemt acht op de voozsz mer-
ken: indien Twisk eerder komt aen Almer-dorp / als Cle-
ver-see aen West-lander kerck / so zijt ghy Bree-zant ofte
de gronden aen stup-boort te na / dat zijn gewisse mercken
om ober het Black te zeplen alser geen Tonnen legghen /
beoosten de Ton langhs is 't diepste water. Wildy vooz
het Wieringer Black setten / soo en komt het Black niet
nader / dan als Twisk kome een weynigh betvesten
Opper-does ofte ten halven Opper-does en Almer-
dorp.

Om ober
de Sam-
mels te
zeplen na
Meden-
blich.

Om van de voozsz zunder-ton ober de Sammels nae
Medenblich te zeplen / soo brenghet de westelijckste water-
molen van achten die beoosten Medenblich staen een Wind-
booms lenghde bynten ofte beoosten het Bolwerck vande
Stadt / en zeilt daer by sonder schroomen op aen tot dat
ghy komt op de Kede daer de Schepen gemeenlijck leggen /
of soo ghy in de Haven begeert te wesen / so seilt recht op 't
noorder hooft aen / daer en is niet dat u hinderen magh.
Maer soo ghy ober de Sammels moet laven / en dat u
Schip dieper gaet als elf voet / soo loopt niet langer om de
west / dan als die voozsz Water-molen komt by na ofte op
een hant-spaeck aen het voozsz Bolwerck / soo datmen daer
noch ruym dooz sien magh / went dan / en loopt om oost / soo
lange als Grootbroeck komt inde vijf Water-molens (die
beoosten Warbers-hoof staen /) ofte daer beoosten aen /
ghy en sult soo niet mis-doen / want het is daer wijdt en
breet.

Om ober
de Sam-
mels na
Meden-
blich te
zeplen.

Soo ghy upt het Olie komende ober de Sammels nae
Medenblich begeert te wesen / soo brenghet Opper-doeser
tooren ober de Westelijckste Water-molen van Dijken / die
betvesten Medenblich staen / en loopt daer op aen soo lan-
ghe dat de westelijckste Water-molen van achten / beoosten
Medenblich komt te staen een wind-booms lenghde byn-
ten het Bolwerck / als hier vooz noch eens geseyt is. Dese
mercken dus hebbende / en dat het dunster wordt / soo gaet
zuden en zuden ten oosten aen / na dat de wint ofte stroom
is / ghy sult niet kommen misdoen noch de Stadt missen.
In dit voozschreven vaer-water is niet minder diepte als
op het Wieringer Black / en al steek-gront.

Als Twisker Toren is ober de Westelijckste Water-
molen op een na vande vijf die betvesten Medenblich staen /
en Grootbroeck inde bynt-hupsen beoosten de vijf Wa-

ter-molens aende Oosterdijck / soo zijdy op derthien voet
vande noord-west punct vande Kreupel en de steert vande
Kreupel ghepasseert. Op de voozsz mercken en derthien
voet leydt een drie-been / en aende voozsz west-wal leggen
drie dryf-bakens op twaelf voet / dan komt die Westersche
Water-molen van de acht die beoosten Medenblich staen /
ontrent een spaeck lenghde van het bolwerck vande Stadt.
Dan om het diepste water te hebben en seecker te gaen / soo
reguleert u nae de voozsz mercken / te weten van Opperdoo-
ser Toren ober de westelijckste Watermolen van die betve-
sten Medenblich staen / ghy sult so niet minder water heb-
ben als op het Wieringer Black.

Vande zunder-ton nae de tweede ofte middel-Ton / is de
Cours noord-west en noord-west ten noorden / dan om het
diepste water te treffen / gaet eerst noord-west / soo langhe
tot dat Hups-hoer-kerck komt ober de Water-molen /
ghenaemt de Bol Meulen / dan voozt noord-west ten noor-
den: Als de koren-Meulen op Wieringen komt in 't glop
vanden Geber / dan hebdy de lenghde vande tweede Ton /
die leydt op 't west ofte Zuid-eynde van een Plaetken ghe-
naemt de Kipel / het Daer-water is daer betvesten heen / en
met leegh water stijf twee vadem / met hoogh water schaers
3 vadem diep. Aende west-zijde van 't Daer-water tusschen
de zunder Ton en de middel Ton. De middel Ton naest /
lept een hart zandt geheeten de Seugh ofte de oude Seugh /
is aende Oost-kant heel schoz en stepl / dat machmen in 't
op-zeplen achter een hoeck ofte steert onder-zeplen / daer be-
vesten loopt noch een steert om de Noordt / een groot
stuk nae de noord-ooste Ton. Op de uiterste ofte noord-
delijckste punct gheheeten Seugh-oort / staet altydt een
Baken. Op Wieringen op den Geber staen twee Ton-
ne kaepkens / het een op het Noord-eynde van den Ge-
ber / 't ander op 't Hooft / zijn soo kleyn datmense qualijck
sien kan / als ghy vande zunder Ton af komt nae de mid-
del-ton / soo houdt die niet ober een / soo ghy die ober een
brenghet / so zijt ghy heel dicht aen de zuid-wal / en sult de ou-
de Seug / effen kommen misloopen / maer hout de zuidelick-
ste een weynigh betvesten de noordelijckste / dan suldy langs
het rechte vaer-water loopen / en aende oude Seugh niet
kommen mis-doen / die mercken moet ghy by de middel-Ton
komende / verlaten / en dan niet langer gebuycken.

Vande Middel-Ton tot de Noorder-Ton / is de Cours
noord noord-west / neffens de noorder ton komende / so komt
oostlander kerck en de kroornmeulen beyde ober een kapel-
leken met Roo-pannen gedeckt / dat op den Geber staet / daer
neffens staet oock het voozsz Baken op Seugh-oort. By de
Noorder ton ist schaers 3 vadem diep met hoogh water / het
vaer-water is daer betvesten langs. Als ghy by de noorder
ton komt / soo blijft noch al by de voozsz noord noord-west
cours / tot dat oostlander kerck komt benoorden de Wier-
dijck vanden Geber / dan zijt ghy het Plaetken / dat by de
noorder ton lept gepasseert / als dan oostlander kerck vande
Wierdijck komt / gaet dan noorden en noorden ten oosten
aen nae de Mes / in dat vaer-water ist ruym en breet / de
west-wal geheel tot de Mes toe is heel black / daer machmen
niet aen misdoen / maer by by langs loopen / al wast schoon
een leger wal / maer de oostwal is stepl / besonder wat uiter-
lick na Jaepvaer toe. Als de groote kaep op Wieringen een
goede Schips-lenghde staet beoosten de hupsen op den Ge-
ber / dan is men wel te wege en recht in 't vaer-water / tussche
de Noorder ton ende Mes. Als Huphoof en Stru ober een
ziju / daer is de Kede daermen loit en ladet / men settet daer
ontrent te midden in 't vaerwater op vier vadem / hoe nader
de oostwal hoe dieper. Jaepvaer is een steert-zant ofte plaet
aende oost-wal vast diemen af-zeplende mach onder-zeplen /
maer besonder in 't op-zeplen / op 6 ofte 7 vadem / daer lept
een swarte ton. Op de hoeck vande Mes tegen ober Jaep-
vaer lept een witte Ton / die leggen beyde op drie ofte vierde-
half vadem / Des winters als de Tonnen worden op-geno-
men / soo wert in plaetse vande witte Ton een Baken op de
Mes geset. Vande Mes tot Voghel-zant is de Cours meest
noord-west / daerom als ghy de Ton ofte het Baken op de
Mes hebt / gaet dan westelijcker / noord-noord-west / ende
noordwest ten noorden en noordwest tot het Baken op Vo-
ghel-zant / de westwal machmen looden op ses en seven va-
dem /

Om ober
't Wier-
ger Black
te zeplen.

De Dijk

**Jaep-
vaer.**

**Wogel-
zant.**

dem/de Mercken van dit Kack zijn de Meulen van ooster-eynt (dat is een bunt-hupse op 't oost-eynt van Tessel) ende kaep die op den Dyck staet / ober een / dan zijdy mitwaters in 't Diep / dat is thien/elf/twaelf vadem/als de Meulen een stuck bezupden ofte bewesten de Caep staet / dan zijdy by de zupd-wal / die is seer stepl / dat ghy met laberen die niet nader meught komen als op acht of neghen vadem / maer vooz-by Vogel-zandt wert die blacker / ende de oost-wal heel stepl. So haest ghy gevoelt dat het begint te droogen / moet ghy wenden / soudt anders terstont tegen de oost-wal wesen.

Van het Baken op Vogel-zant is de Cours west noord-west tot de Ton op Burgh-zant / die leyt op de staert van de Schaer / de mercken daer van zijn het Sperlant effen aen de oosthoeck van 't eplant Tessel / en de Kerck van de Hoozn op Tessel aen Zupd-haffel / dat is een drommel hupsen benoorden de Schans / ofte als ghy om Vogel-zant komt / soo hout de voozsz kaep en meulen ober een / tot dat den Hoozn voozsz komt aen oft dooz Zupd-haffel / loopt dan daer op aen / als dan Sperlant komt effen aen den Oost-hoeck van Tessel / dan hebt ghy oock de lengde van de Ton op Burgh-zant / ghy meugt den Hoozn wel een stuck benoorden Zupd-haffel brengen / maer geensins daer bezupden / soudt anders tegen de zupd-wal aen geraken. Om van daer te zeplen na de koop-vaerders Keede / soo houdt den Hoozn aen Zupd-haffel / en zeplt daer op aen / tot tegen Tessel op de Keede / en settet daer waer 't u goet dunckt / vooz Ooster-eynt ist best vooz klepne schepen / daer ist black water / en gaet wepnigh stroom / maer de meeste Schepen settent vooz de Geest.

Op de hoeck van den Bos leydt een witte Ton op drie vadem aen de West-hoeck van de Balch / die laetmen aen stuer-boort / en loopt daer beoosten om in de Balch en boort by de Bakens langhs na Wieringen toe / de Bakens alle moetmen oock aen stuer-boort laten.

Om van de Helder op te zeplen na 't Wieringer Black / so gaet noord-oost ofte wat oostelijcker / na dat de wint ofte

stroom is / of op 8 of 9 vadem by Tessel langhs / tot dat den Hoozn komt benoorden Zupd-haffel / maer wacht u van de Wieringer zijde / die is daer so stepl dat ghy den eenen woerz soudt hebben 12 of 13 vadem / en teghen de wal wesen / eer ghy noch eens soudt mogen 't loot werpen.

Als dan den Hoozn komt benoorden Zupd-haffel / soo houdt die so staende / en zeplt daer op na Vogel-zant / als het Sperlant komt effen buppen den Oost-hoeck van Tessel / dan hebdy de lengde vande Ton op Burgh-zant / die leydt aende zupd-wal op de punct van een steert diemen op 5 of 6 vadem magh onder-zeplen. Van die Ton op Burgh-zant / ist oost zupd-oost tot het Baken op Vogel-zant / maer zeplt op de voozschreven Mercken van de Hoozn en Zupd-haffel / soo lange tot dat ghy de Caep op Tessel en de Meulen van 't Ooster-eynt ober een hebt / houdt die dan ober een / verlatende de eerste Mercken / en zeplt so tot de Ton ofte Baken op de Nes / so loopt ghy mit waters in 't vaer-water / dat is 10 / 11 en 12 vadem diep / soo ghy de Meulen brengt een stuck bewesten de kaep / soo sult ghy dicht by de zupd-wal zijn / die is soo stepl / dat ghy met laberen die niet nader meught komen als op 8 of 9 vadem / om de Nes komende / gaet dan zupden ende zupden ten westen na de Ton op 't Black.

Van 't gety en loopen der Stroomen.

Op 't Wieringer Black maect vol Zee een zupd-ooste en noord-weste Maen. Vooz Tessel op koopvaerders Keede / een oost zupd-ooste en west noord-weste Maen.

Hooghten.

Het Mars-Diep leydt op 53 graden / zeplt uyt de Noord-Zee op sulcke hooghte zijnde oost aen / sult recht daer op vervallen.

De Tweede Verthooninghe,

Waer in

De Kust van Hollant, van Texel tot de Maes, als mede de Gaten van Texel, de Maes en 't Goereetsche gat.

Van de koop-vaerders Keede uyt het Tessel te zeplen / so gaet eerst zupd-west ofte wel so westelijck na de Helder / ofte loopt by de Tesselsche zijde langhs op 9 of 10 vadem / tot by de Helder / en daer dicht by de wal uyt west aen / en te met wat noordelijcker / tot dat de Capen op Hups-duppen ober een / ofte de grootste dooz de klepnste te weten daer bewesten komt / gaet dan noord noord-west / noordelijcker ofte westelijcker nae dat de wint ofte stroom is / tot tegen de noord-wal op vijf of ses vadem / en loopt daer by by uyt tot heel in Zee.

Als de Cooren van west-eynd (diemen de westen ofte het Wambus noemt) oost noord-oost van u komt / ofte wepnigh oostelijcker / so hebt ghy de lenghde van kaep en Coorens Ton / dat is de innerste ton van Spangjaerts gat / die sult ghy aen baghboort ghewaer worden / daer benoorden leggen noch drie Tonnen / alle langhs de oost-kant van de Kepsers plaet / seer op een Cours (te weten noord noordwest oft een wepnigh noordelijcker) die moetmen uyt zeplende / alle aen baghboort laten. De uytterste ton leydt vande vierde verscheyden noorden wel soo oostelijck / op de punct van de Kepsers-plaet / op 22 voet met leegh water / men mach daer bewesten heen lopen / maer niet verre / want de Kepsers plaet is aen de oost-kant tot het buppenste eynde toe heel stepl / maer de oost-wal van 't diep is vlak / als gy neffens die voozsz uytterste ton komt / dan leydt de Koger Kerck recht oost noord-oost van u / en de kaep op Hupsduppen zijn ober een.

Om het Spanjaerts-Gat te vatten / komende uytten

noorden / soo brengt de Kapen op Hups-duppen ober een / ofte een wepnigh dooz malkander / te weten de Looper / dat is de zupdelijckste en grootste / een wepnigh beoosten de ander / dan sullense zupd zupd-oost van u staen / zeplt daer soo op aen / ghy sult de uytterste Ton op 't lijf of in 't gesicht zeplen / die leydt als gelept is op de punct vande Kepsers-plaet / op twee-en-twintigh voet met leegh water. De Kooger-Kerck als ghy by de Ton komt sal recht oost noord-oost van u leggen. Daerom soo ghy uytten westen ofte zupden komt / so brengt die Kerck niet noordelijcker als oost noord-oost / maer liever een wepnigh oostelijcker van u / en zeplt dan daer op aen / tot dat de Capen ober een komen / oft ghy soudt lichtelijck op de Kepsers Plaet vervallen / die is van buppen op de Noord-kant heel stepl / men mach bewesten de uytterste Ton heen loopen / maer niet verre / daer beoosten langhs ist rupmer en wijder. Van de eerste ofte uytterste Ton tot de tweede is de Cours zupden / wel soo westelijck / en van daer tot de derde / ende vierde / en vijfde / dat is de Ton van Caep en Cooren / is de Cours al meest eenderley zupd zupdoost ofte wel so zupdelijck / de Tonnen alle leggen aende west-wal / men mach by noot daer bewesten heen zeplen / maer niet verre / want de West-wal is soo heel stepl / dat soo een groot Schip mette steven daer tegen aen lach / 't soudt vooz niet meer als drie voet / en neffens de groote mast wel drie vadem diep zijn / maer de oost-wal is black / daer machmen op 't loot by langhs loopen / heel tot binnen de Tonnen. De Ton op de steert dat is de innerste Ton vande Slenck leydt vande Ton op kaep en Cooren verschey-

Om het Spangjaerts-gat in te zeplen.

den zuyden ten westen en zuydzuydwest / maer de Helder zuydoost. Men mach vande ton op Caep en Tooren recht op de Helder toe-zeplen sonder misdoen / ofte nae de Ton op steert / en van daer by de zuyd-wal langhs / die is oock heel steyl ofte recht nae de Helder toe / na dattet aende wint ofte stroom te pas komt. De vooz-bloet valt seer sterck noozd noozdoost over de gronden nae het Spangjaerts gat tot half-bloet / en de vooz-ebbe ter contrarie zuyd-zuyd-oost tot half Ebbe / de Helder en de Ton op de steert leggen verscheyden Oost-zuydoost / en zuydoost ten oosten. By de Helder komende / loopt daer dicht by langhs / om te schouwen een steert die van Geest-zant af-schiet / diemen upter Zee komende / mach onderzeplen / en daer leydt een Ton op / die moet men aen bagh-boort laten. Vooz-by de Helder zijnde / gaet noozd-oost ofte wat oostelijcker / ofte by de Tesselsche zijde langhs op acht ofte neghen vadem nae de Coop-vaerders Keede / de Wieringer zijde is heel steyl.

Ballen vande Stroomen.

't Lant-diep.

Om het Lant-diep uyt te zeplen / so loopt op een booghscheut by de voet-strant van Hups-dupnen langhs / en by de hoofden om / ghy sult de innerste Ton niet missen / die leydt op de dzumpel / de west-wal naest / op seventhien voeten met hoogh / ende 13 voeten met laegh water / die ondiepte oft dzumpel en is niet over twee schips-lengden breeet / daer over oock daer binnen ist diep genoeg. Nessens die ton loopt een steertken van de wal af na die Ton toe / daerom loopt dicht by de Ton langhs / en laet die aen stup-boort van u in 't uyt-zeplen. Behalven die ton / leggen noch drie Tonnen in 't Lant-diep / men laet die alle t'zeewaert leggen / en loopt tusschen die en de wal deur / vooz-by de vierde Tonne komende is men alle drooghten vooz-by / set dan u Cours derwaerts ghy begeert te wesen.

Ariaen Bergers Kille.

Om 't Lant-diep van buyten te vatten / komende uyt der Zee / so neemt de slach van de wal op vijftiehalf vadem / en loopt so by 't lant langhs / ghy sult de upterste Ton op 't lijf zeplen / en komt de wal so doende niet nader / oft ghy sout de steert van Ariaen Bergers Kille onder-zeplen / die schiet bezuyden de zuyd-dupn vande wal af t'zeewaert. Oft so ghy met een open wint upter Zee komt / soo set en hout de groote Caep op Hups-dupnen over Dirck-ooms dupn / dat is een ronde dupn / recht bezuyden de kijck-dupn / maer niet soo hoogh / en zeplt daer op aen / ghy sult niet missen de upterste Ton te ontmoeten / die leydt met leegh water op vijftiehalf vadem / de westwal ofte zuyder-haken naest / laet die aen baghboort / en loopt daer beoosten heen / tusschen die en de wal deur / 't streckt meest noozd-oost en noozdoost ten noozden in / ghy meught daer niet lichtelijck quaet doen aen gheen van beyde zijden / als ghy 't maer vande wal wacht. Nessens de kijckdupn oft daer bezuyden komende / wijckten een weynigh vande wal af / om een blackte te mijden / die daer ontrent wat vande wal af streckt. By de tweede ton komende / dan komt de meulen benoozden den kijckdupn / en by de derde komen de meulen en Kane Re-len hups over een / die leggen beyde op vijf vadem met leegh water. Vande derde tot de inner-Ton ist noozd-oost ten oosten / loopt daer dicht beoosten heen om het voozsz steertken te schouwen / dat daer neffens vande wal af streckt voozt op een boogh-schoot by de Hoofden om / en langs de strant / by de Helder heen.

Ghele-gentheyt van Tessel.

Tessel is een langh slecht Eylant / daer op staen vier Kercken / de westelijckste met een lange spitse Tooren / heet west-eynd ofte S. Jans / wert by de Looftslupden genaemt de Westen oft het Wambus. Bezuyden die staet noch een spitse Tooren genaemt den Hoorn. De derde heet de Burgh / staet wat noozdelijcker als de 2 voozsz. De vierde 't Oogh ofte Koogh / is de alder-noozdelijckste sonder Tooren / met blaentwe Lepen gedeckt.

Eper-landt.

Het Eperlant leydt dicht beoosten ofte benoozden Tessel / en daer aen vast / alst wat hoog bloeyt wort het door de Zee van Tessel afgescheyden en tot een Eylant gemaect / uytter Zee verthoont het als een leegh slecht Eylanteken met klepne heubelkens / daer staet niet op als twee hupskens.

Hupsdupnen.

Hupsdupnen is een korte hoeck lant / met sommige witte dupnen / daer van de grootste en hoogste genoemt wort de kijck-dupn / ofte kijckers-dupn / de naest daer bezuyden aen /

heet Dirckooms dupn / voozt zuyd-waert loopense allengkens black af / en heel tot niet in een blacke slechte strant / op 't oost-eynde geheeten de Helder / leydt oock een weynigh dupns / tusschen de Helder ende kijckdupn is 't meest blacke strant met een weynigh dupns als een dijck / daer op ontrent ten halben tusschen beyden / staet de klepne ofte upterste Caep / de groote Caep staet landewaert / in 't west van de kijck-dupn.

Hupsdupnen ofte het Marsdiep ende Maes leggen verscheyden zuyd zuyd-west wel soo zuydelijck / ende noozd noozd-oost wel so noozdelijck / ontrent 18 mijlen weegs. Van Hupsdupnen tot Petten streckt de kust zuyden ten westen drie mijlen / Petten heeft een klepne Kercken met een toornken / en daer ontrent sietmen noch twee scherpe Toornkens in 't Noozder-lant / effen bezuyden Petten leydt het Hontbosch / een mijle bezuyden Petten leydt Camperdupn / het kennelijckste lant daer ontrent / het noozd-eynde is een schoore hooge witte blenck die schuyt neder gaet / het zuyderste deel is grau ende rupgh met Helm bewassen / daer bezuyden leggen veel rupge nollen ofte dupnen / daer somtijts een wit blenckjen onderloopt / so dat het seer kenbaer is. Van Petten tot Egmont op Zee / is twee groote mijlen. Egmont op Zee is oock seer kennelijck / heeft eenen dicken plompen Tooren die staet als een zepl in dupn. Een weynigh daer bezuyden sietmen Egmont binnen / met 2 hooge Torens op de Abdije aen malkanderen / waer van de eene spits ende de ander / te weten de noozdelijckste plomp is / de eere spits is onlanghs afgevallen. Recht benoozden de Abdije staet noch een Tooren vande Kerck / op de oude muren / die en is niet soo hoogh als die op de Abdije staen. Op de gantsche kust van Hollandt is gheen plaetse soo kenbaer als dese. Van Egmont op Zee tot Wijck op Zee zijn twee mijl / dat is oock een plompe tooren / als men neffens Wijck op Zee is / sietmen daer recht benoozden Beberwijck / eenen hooghen dicken en spitsen tooren / behalven dit / sietmen noch tusschen Egmont ende Wijck op Zee / Castricom en meer andere scherpe Torens. Van Wijck op Zee tot Santvoort is twee groote mijlen. Santvoort heeft een scherpe Tooren met een hooge Opperboet / daer recht bezuyden in 't swarte dupn die oock als een Tooren vertoont. Benoozden Sandvoort leydt een hooghe witte Dupn / daer sietmen Haerlem over heen / een hooghe vierkante Krups-Kerck met een hooghe spitse Tooren midden op de Kerck / daer benoozden noch een langhe smalle Tooren / gheheeten Baeckenster Tooren / daer te neffens heeft de kust van Hollandt een groote Antwijck. Van Sandvoort tot Noozd-wijck op Zee zijn twee groote mijlen / dat is een plompe Tooren / en daer beneffens een Vier-boet. Benoozden Noozd-wijck op Zee sietmen Noozd-wijck binnen een plompe Tooren daer een kapken op staet niet hoogh / op 't midden vande Kerck staet een smal Toornken. Van Noozd-wijck tot Katwijck op Zee ist een mijl / oock een plompe Tooren / de selve is eertijts scherp gheweest / daer bezuyden staet een hooghe Opper-boet als een Tooren aen te sien / men mach daer ontrent in 't landt oock sien (als men niet bezre van lant is) Katwijck op den Rhijn / Rhijns-burg / ende Dalekenburgh al spitse Toorens. Van Katwijck tot Schevelingen zijn drie klepne ofte twee groote mijlen. De Chooz van Schevelinger Kerck is wat hooger als de Kerck selber / op een maniere als de Haegsche Kerck / recht bezuyden die Kerck staet oock een Opper-boet. Ontrent een half mijl te Landewaert in sietmen de Haegsche Kerck : die is seer kennelijck / 't Chooz is hooger dan het ander deel vande Kerck. De Haegsche Tooren sietmen verre boven alle Landen heen. Van Schevelingen tot der Heyde ist twee mijl / ende van daer voozt tot Graven-Sandt ofte de Noozd-kant van de Mase een mijl. Der Heyde is een Doorp sonder Tooren / maer een weynigh binnen den Dupn staet een plompe Tooren / geheeten Monster. Grave-Sandt is een hooge scherpe Tooren / seer kennelijck / staet aende Noozd-kant van de Mase. Den Bziel is een grove plompe Tooren aende zuyd-kant vande Mase. Dese gantsche kust van Hollandt van Hupsdupnen tot de Mase is al te mael een schoone strant / diemen soo na mach komen als men wil / op vier en vijf vadem.

Petten.

Egmont op Zee.

Wijck op Zee.

Sandvoort.

Noozd-wijck op Zee.

Katwijck op Zee.

Schevelingen.

Haeg.

Heyde.

Den Bziel.

Van de Mase.

De Mase is nu ter tijdt maer een wijde oft breede vlackte/ met weynigh verandering van diepte/ en die men op sijn windt bezeylt.

Als de wind zuydelijck is (past op de oude mercken/dat is komende uyt 'er zee) eer ghy de Capen kondt sien/ so set den toren van den Bziel (dat is een dicke stonpe toren) sonder eenigh spits ofte scherpte/oost zuyd-oost van u/ ofte wat oostelijcker ofte zuydelijcker na dat ghy de Capen in 't gesicht krijght/ brenghet die over een/ en loopt daer op aen/ ofte so ghy den Bzielschen toren een spaeck lenghde brenghet benoorden den toren van Oosterboorn/ en daer op aenloopt/ ghy sult sonder missen de uytterste Ton in 't gesicht loopen/ die leyt met laegh water op drie badem.

Van die uytterste ton tot de tweede en derde ton/zeylt men noch op de kapen aen. De tweede ton leyt op 13/ en de derde op 11 voet/daer neffens zijnde/komt de toren van Goeree ten weynigh op de voet-strand van 't landt van den Bziel. De vierde ton leyt van de derde noch al seer op deselve cours op de kapen aen/ doch een weynigh zuydelijcker/ tusschen dese Tonnen is het drooghste van de Maes omtrent tien voeten/ by de vierde ton begint het weder te diepen/ so dat dat 't daer omtrent elf voeten diep is met een gemeen laegh water/maer met een zuydelijcke oft zuyd-ooste wint loopt het wel lager. Van buyten aen tot de vierde ton/is 't rupm en breedt/ so dat men daer wel een goede gang water gaen magh. Neffens den Heydijck oft het innerbaken is het byp nauwer. De vijfde ton leyt van de vierde verscheyden oost noord-oost/ en noord-oost ten oosten. Van de vierde tot de vijfde ton bezuyden de Tonnen langs/ in het rechte vaer-water is 't diep 13. 15. 16 en 17 voeten/ en neffens de vijfde ton vijf badem. De sesste ton leyt van de vijfde oost ten noorden op twaelf voet/ daer bezuyden langs is 't vijf/ ses badem diep/ en wort genaemt de put. Even verby de sesste ton komende/ so komt Maeslants-slups en de toren van Vlaerdingen over een/houd die so staen en loopt daer op aen/ so lange/ tot dat ghy het oude hooft van den Bziel in het nieuwe hooft krijght/ dan loopt men al nae het Bzielse landt en voort langs de zuyd-wal tot voor den Bziel/ daer ghy het setten meught. Die hooger de Maes op wil/ loopt noch al langhs de zuyd-wal tot dat hy de Nieuwe slups gepasseert is/kiest dan weder de noord-wal. Van 't oosteynde van Kosenburg loopt een steert af/diemen uyt den westen komende magh onderzeylen. So ghy den toren van den Bziel/als ghy de hoofden van Swartewal gepasseert zijt/ niet en brenghet buyten ofte benoorden die hoofden/maer daer bezuyden houd/so en kont ghy die niet onderzeylen/ maer sult daer rupm bezuyden heen loopen. Recht beoosten Heenblijet gaet de oude Maes in/ de bloedt valt daer seer sterk in/daer moet men op letten/om niet op 't tarwefant verleydt te werden/dat is een groote sant-plaet/ leggende voor aen midden in de oude Maes/ die valt met laegh water een groot stuck droog/en streckt met een lange smalle punt westwaert in de Maes. Om die te mijden/so neemt acht op een bos boomen/ staende aen de zuyd-wal/ weynigh beoosten de oude Maes/houd den Rotterdamse toren benoorden dat bosch/ so suldy dat tarwefant niet bezeylen/ maer so ghy dien toren laet komen bezuyden dat voorz bosch/ghy sult gewisselick op de voorz steert komen te geraken. Benoorden het tarwefant gaet een diep in/dat men op magh zeylen in de oude Maes nae Dordrecht toe/ daer in leggen oock twee tonnen/ die daer in wil loopen/ loopt op de voorz mercken van de Rotterdamse toren en 't bos bomen aen/so lange tot dat den toren van den Bziel komt aen een pannen-huys/ dat op de zuyd-kant van 't oost-eynde van Kosenburgh staet/ en houd dat so staende/ so sal hy de ton niet missen. Voorzby de oude Maes zijnde/zeylt men midswaters voorzby Vlaerdinghen tot de vijf Slupsen toe/ van daer moet men de zuyd-wal kiezen/ en dicht daer by langs loopen/ tot over een kleyn drooghte ofte bancyken/daer met laegh water elf- ofte twaelf- t' half voet waters is/ hoe naerder aen de zuyd-wal hoe dieper/ streckende dwars over de Maes/ so haest ghy dat gepasseert zijt/ so gaet dan recht na het Schiedamsse hooft toe/ daer hebdy het diepste water.

Wilt ghy na Delfshaven/so houd (voorby Schiedaem zijnde) de slagh van de noord-wal/en loopt daer by langs tot voor de haven/ en settet daer. Maer so ghy na Rotterdam wilt wesen/so loopt by de noord-wal langs/so lange/ tot dat Ouwerschic en 't huys van Spanjen over een komen/laet dan over/ ofte een weynig eerder na de zuydwal/ en daer by langs/ ofte brenghet den toren van Vlaerdingen/ als ghy 't hooft van Schiedam gepasseert zijt/ over het derde huys op het Schiedamsse hooft/en houd dat so staende/so lange tot dat de meulen en 'thooft van Charlois (daer een kleyn bosken bomen op staet) over een komen/ghy sult so een kleyn droogh plaecten/ dat omtrent ten halven Schiedam en Delfshaven leyt/ aen bagboort laten/ en bezuyden de drooghte neffens de haven heen loopen. Op dat voorz. plaecten blijft niet meer als seven/ en op de drooghte neffens de haven twee en drie voeten waters/ en zijn beyde heel stepl. Als de voorz. meulen en 't hooft van Charlois over een komen/ so houd die so staende/ tot dat ghy neffens het nieuwe hooft van Rotterdam komt/zeylt dan na de Stadt toe/ en daer dicht by langs tusschen de Stadt ende Plaet in/ daer magh men 't setten.

Maer allmen met een noordelicke wind de Mase in wil/ houd men den opperwal om het slechste en diepste water te hebben/want by de noordwal een diepjen in gaet daer stijf een voet water meer is als neben de tonnen hier boven beschreven/en wort dit genaemt Everskil. Om dit te batten/ brenghet men het uytterbaken in den Bziel/en houdmen dat so staende/ tot dat men twee hollen boomen aen de noord-zijde oost van hem krijght/ dat is omtrent een goteling-schoot benoorden de uytterton/ het noordelijckste bosjen in den Delfsen toren brenghende/ so is men aen de noord-zijde van Everskil/ en het zuyder-bosjen aen de Tier is men aen de zuyd-zijde van Everskil/ dan houdt men so lange tusschen beyden tot dat men den Bzielsen toren tusschen beyde de bakens krijght (dan is men recht tegen de Honpel) dan loopt men weder naer het Bzielse landt/ tot in de put oft het boven beschreven zuyder-gat.

't Goereese-gat.

Tusschen 't landt van den Bziel en Goeree gaen oock twee gaten in/ het noordelickste heet het Quacrdiep/ is niet voor groote/ maer alleen voor Smacken en kleyn schepen/ het ander is het Goereese-gat. Tusschen die twee gaten leyt een groote Plaet genaemt de Hinder/ die met leegh water niet meer als vijf/ ses en seven voeten diep is. Daer benoorden gaet het Quacrdiep/ en daer bezuyden het Goereese-gat in.

Om het Quacrdiep te batten/ komende uyt den westen/so houd den toren van den Bziel oost van u/ en loopt daer op aen/ tot dat een groot Lant-huys dat men alleen liet staen/ recht binnen den hoeck van de Quacke komt/ aen de zuydelickste dupnen van 't landt van den Bziel/ die sullen dan omtrent zuyd-oost van u staen/houd dat dan so staende/ en loopt daer op aen/ tot dat Oost-voorn komt aen de westelijckste ofte zuydelijckste dupnen/ loopt dan wat zuydelijcker by de strand in/ tot dat Goeree beoosten ofte binnen de dupnen komt/ dan sult ghy den oost-hoeck van de Hinder (die de Loots-luyden den Bypen noemen) gepasseert zijn/ loopt dan na Goeree toe/ ofte oost-waert nae Helleboet-slups/ daer ghy begeert te wesen.

Om het Goereese-gat in te zeylen/ so brenghet den toren van Goeree en de Caep op 't landt van Goeree over een/ die sullen dan oost ten zuyden en oost zuyd-oost van u staen/ ofte so ghy de Caep niet sien meught/ so brenghet den toren oost ten zuyden of oost zuyd-oost van u/ nae dat ghy de windt hebt/ zeylt daer op aen/ tot dicht teghen de strandt aen/ en op een kluyt-woyp daer by langs/ al oost ten noorden en oost aen/ so langh/ tot dat het landt hem zuydelijcker ontvalt/ daer neffens loopt een steertken van de wal af/ dat men van binnen/ maer niet van buyten kan onderzeylen/ daer moet men wat verder van de wal af houden/ daer voorzby zijnde/ loeft men weder na de wal ofte haben van Goeree toe/ en settet daer te neffens/ ofte so ghy na Helleboet-slups wilt loopen/ so set de meulen die bewesten Goeree staet/ een weynigh bewesten den Tooren van Goeree/ houdt die so staende/ en zeylt j. Boeck van 't Weste-water. (B) nae

Delfshaven.

Om de Maes in te zeylen met een noordelicke windt.

Quacrdiep.

Goereese-gat.

Om de Maes in te zeylen met een zuydelicke windt.

Om de Maes.

Ter wafant.

nae Hellevoet-sluyts / ghy sult de Plaet tegen ober ofte bezuyden Hellevoet-sluyts niet mogen beseylen / soo ghy by seherpe zuydelijcke windt de Caep en Cooren niet kondt ober een brengen / ghy meught de Cooren wel oost zuyd-oost / ofte een groote windboom lengde benoorden de Caep brengen / en so tot tegen de strandt aen loopen / ghy sult so ober de steert van de Hinder loopen op veertien / vijftien voeten met leegh water / maer als de Caep en Cooren ober een zijn / suldy niet min als negentien / twintigh voeten hebben / ober de steert van den Hinder komende in 't rechte diep / is het ses / seven en acht badem diep / hoe naeder de strandt hoe dieper water.

Recht binnen de Caep ofte meest daer neffens is 't nauwste van 't gat / meer binne-waert werdt het wijder / aen de noord-zijde na den Hinder / is 't een op-gaende grondt / maer de zuyd-wal / langs de strandt heen / is 't heel steyl.

NOTA.

Alle dese voorsz. diepten / zijn hier / als oock in de Caer-te) gestelt nae het leeghste water op een dagelijks Cy / en het vloeyt daer ses voet op en neder.

Van 't Gety en loopen der stroomen.

Op 't Wieringer Black maectt vol zee een zuyd-ooste en noord-weste Maen.

Dooz Texel op koopvaerders Reede een oost zuyd-oost en west noord-weste Maen.

Buyten de gronden oft drooghten van 't Texel / maectt een ooste en weste Maen 't hooghste water / en in 't gat een oost ten zuyden en west ten noorden Maen / maer de bloet gaet noch by wat leger in. Desgelijck loopt de eb oock langer uyt / als tot het leeghste water. Met een zuyde of wel so westelijcke Maen begint het op 't strandt en op de drooghten te rijzen.

De voor-bloet met de achter-ebbe uyt het Texel / vallen niet malkanderen noord noord-oost dwers ober de gronden en gaten / en recht het Spanjaerts-gat uyt / tot half bloet toe / en ter contrarie de voor-ebbe met d'achter-bloet vallen recht tot het Spanjaerts-gat in / zuyd zuyd-oost ober de zuyd gronden / en dwers ober de Slenck en andere gaten / tot half eb. Een weynigh voor half bloet loopt de bloet het gat in / en voor half eb treckte recht het gat uyt / daerom die dese gaten beseylt / die kabele sijn stroom wel / daer is veel aen ghelegghen. Buyten voor de gaten in zee draeyt de stroom met de Son om : alsoo dat als een schip buyten gaets gheset lagh / en noch baet noch schaed van dijningen hadde / het soude weynigh stil water hebben.

In de Noort-zee valt de stroom in 't ronde meer als het halve gety / op de Bree-beertien draeytse met de Son ofte Maen om : en valt maer een quartier recht langs de zee / by de kusten van Hollandt en Zeelant / valt de stroom al huyberts na 't lant / maer in 't midden van 't gety langs der zee / en 't leste van 't gety zee waerts na 't westen oft noorden.

Tusschen 't marstiep en de Maes in 't vaerwater komt de voorbloet uyt de Noord-zee / en draeyt met de Maen om : vallende na 't lant noord-oost en noord-oost ten noorden.

De Visschers van de Maes segghen / dat men buyten gesichte van landt zijnde / by stil weder aen 't draepen van 't ghetp / kan mercken of men bezuyden oft benoorden de Maes is / een stuck bezuyden de Maes draeyt de achterbloet teghen de Son / benoorden de Maes met de Son / tot in het laetst / dan teghen de wal aen / seggen oock / dat men langs de Hollandtsche kust na de Maes toe in 't la-beeren geen voordeel van eb heeft / 't en zy buyten gesicht van landt / om dat daer gheen ebben by landt gaen / de windt bezuyden west zijnde.

Dooz de Mase maectt hoogh water een zuyd-west ten westen en noord-oost ten oosten Maen.

De Briel een zuyd-west en zuyd-west ten zuyden en noord-oost en noord-oost ten noorden Maen.

Dooz de oude Mase een zuydweste en noordoooste maen.

Rotterdam een zuyd-west ten westen en noord-oosten ten oosten Maen.

Dooz Dorrecht een west zuyd-weste Maen.

In 't Goereese-gat ende voor Goeree een zuyd-west ten zuyden en zuyd zuyd-weste Maen.

Dooz Hellevoet-sluyts een zuyd-west ten zuyden maen. Tusschen het marstiep en de Mase in 't vaer-water komt de voor-bloet uyt de Noord-Zee / en draeyt te met noord-oost en noord-oost ten noorden na landt toe.

In Zee neffens dese Landen / buyten gesicht van landt / is 't een streck ofte anderhalf later vol zee / hoe eerder van landt hoe later.

Niet seer lange nae dat de bloet buyten de Maes begint te gaen / begintse oock de Maes in te gaen / maer de achterbloet valt seer sterck in / desgelijcks oock in 't Goereesche gat. Dicht voor de gaten by 't landt draeyt het gety met de Son om / alsoo dat wanneer de achter-bloet de gaten in valt / keert die zuydwaert / en werdt weder een gaende ebbe / de achter-ebbe valt weder dwars tot de gaten uyt 't zee waert.

Van de diepten als mede van de gronden omtrent dese plaetsen.

Vier ofte vijf mijlen buyten Cessel / leyt de Bree-beer-tien / streckende met een smalle steert van daer noord-oost tot omtrent noorden van Texel / en noord-west van 't Vlie / zuydwaert loopt die met de oost zijde tegen Katwijck ofte Schebelingen / maer met de west zijde wel acht oft negen mijlen / dwars van Noortwijck en Katwijck 't zee waert / is een banck / meest van veertien badem diep / op sommige plaetsen wat min of meer. Tusschen die en 't landt is 't weder achttien en negentien / en om noord twintigh badem diep. Als men omtrent het Cessel ofte Vlie daer ober komt / en weder tegen 't landt op sestien ofte seventien badem / so begint men het landt te sien.

Van de kust van Hollandt loopen drie smalle bancken oft ribben van de wal af zuydwaert in zee / zijn by landt breedtachtigh en ondiep / en loopen aen de eynden spits en diep af / de eerste noemen de Visschers de Smal-acht / be-gint een weynigh bezuyden Egmond-op-Zee / de tweede de Witte-Rib / neffens Wijck-op-Zee / de derde en zuyde-lijckste het Hard-recht benoorden Santvoort.

De hooge toorens van Hollandt en West-Vriesslandt / als Egmond-binnen / Wijck-op-Zee / Santvoort en meer andere / sietmen eer als de dupnen vier mijlen buyten landt op veertien ofte vijftien badem / dat is op 't zuyd-eynde van de Bree-beertien / maer Kamper-dupn ende dupnen neffens Haerlem siet men eer als sommige torens / de toorens langs de kust zijn meest al plomp behalven de Beverwijck / Schebelingen en Santvoort.

Dooz de Mase en Goeree magh men 't landt sien op veertien en vijftien badem.

Streckingen en Coursen.

Van Cessel tot de Maes zuyd zuyd-west	18 mijlen.
Van Cessel tot de Hoofden zuyd-west wel soo zuyde-lijck	39 mijlen.
Van Cessel oft Mars-diep tot Calis-Wilf zuyd-west ten zuyden	39 mijlen.
Van Cessel tot het noord Voor-landt zuyd-west wat westelicker	35 mijlen.
Van Cessel tot Oltfernes west zuyd-west	28 mijlen.
Van Cessel tot Jarmuyen West en West ten zuyden	25 mijlen.
Van Cessel tot Schilt oft Krammer west	30 mijlen.
Van Cessel ofte Mars-diep tot flamburger Hoof / west noord-west	45 mijlen.
Van Mars-diep tot 't Vliet in Schotlandt noord-west ten westen wel soo noordelijck	78 mijlen.
Van 't Mars-diep tot Nieu-kasteel west noord-west wel so noordelijck	62 mijlen.
Van Cessel tot Boeckenes noord-west ende noord-west ten noorden	91 mijlen.
Van 't Mars-diep tot Aberdupn noord-west wel soo noordelijck	89 mijlen.
Van Mars-diep tot het Vliet van Bergen in Noortwegen noorden	83 mijlen.

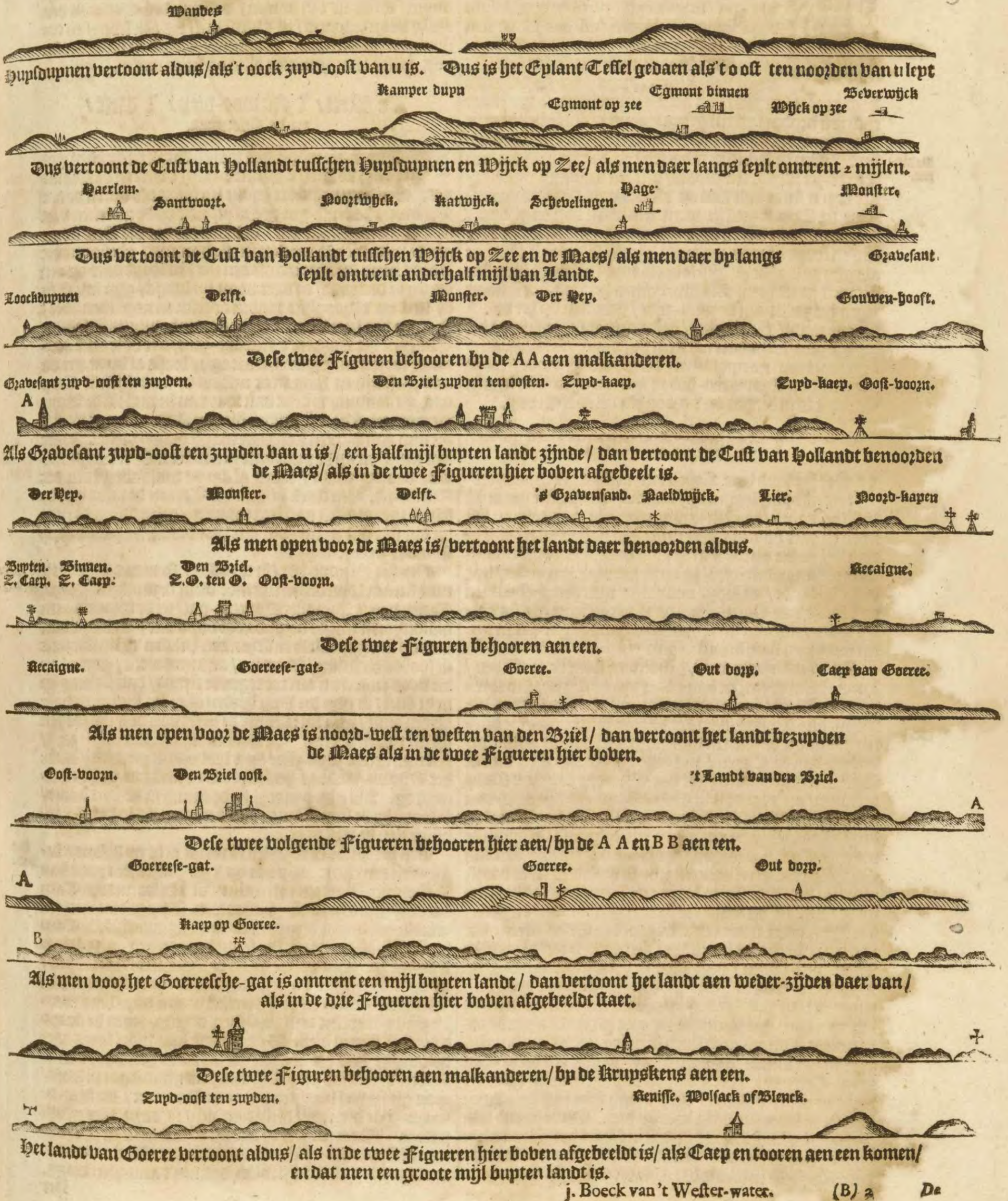
Van

Texel/ Mase/ en 't Goereesche-Gat.

Van 't Mars-diep tot het noord-eynde van Hitlandt noord noord-west 123 mijlen. Dan verbalt men omtrent 4 mijlen beoolten 't landt.
 Van 't Mars-diep tot der Neuse noorden ten oosten tse- bentigh 25 mijlen.
 Van de Mase tot Goeree tot Doeveren zupd-west ten westen wel soo westelijck 24 mijlen.
 Van de Maes tot het noord Doozlandt west zupd-west wel so westelijck 24 mijlen.

Van de Maes tot de Maes is de cours west 23 mijlen.
 Van de Maes tot Hitlant noord noord-west 136 mijlen.
 Hooghten.
 Het Mars-diep leyt op drie-en-bijftigh graden/ seylt uyt de Noord-Zee op sulcke hooghte zijnde / oost aen / sult recht daer op verballen.
 De noord-kant van de Maes leyt op 52 graden.

Hoe haer dese Landen uyt der Zee vertoonen.

Al de Zee-Gaten, tusschen de Maes en de Wielingen, als van Brouwers-haven, Zierck-zee, Der Veer, en de Wielingen.

De gelegentheit van de Maes en 't Goerresche-gat / is genoeghlaem in de voorgaende verthooninge beschreven / tusschen 't land van Goeree en Schouwen / gaen oock twee gaten in / het noordelijckste hiet de Kevitsen / is alleen voor kleyne schepen / het zuydelijckste voor groote schepen / heet het Brouwerhabense-gat / daer tusschen beyden leyt een groot droogh zandt / gheheeten de Springer / dat bloeyt niet onder dan niet seer hoogh bloeden. Om de Kevitsen te vatten / so bryngt de toren van Zierck-zee Z. O. ten zuyden / ofte een weynigh zuydelijcker van u / ghy sult dan op 't landt van Schouwen omtrent de Zierck-zeelsche toren een bosch bomen ghewaer worden / bryngt dat en de voorz. toren van Zierck-zee ober een / en loopt daer op aen tegen 't zant / so droogh of so nae als ghy wilt of kont / ghy loopt so ruym genoegh bewesten het west-hoofst heen. Als ghy binnen het west-hoofst komt tegen het zandt aen de zuyd-zijde / gaet dan by het voorz. drooge zande / Springher / oostwaert ober / ten eynde het drooge zant / loopt daer noch een punt ober af onder water / daer moet men na uyt tasten / die gepasseert zijnde / loopt dan recht op Brouwers-haven aen nae uytwijzen van de Caert / 't is in dit gat op 't drooghste tien voeten diep.

't Brouwers-habense gat.

Voor het land van Schouwen neffens het Brouwers-habense gat / leggen drie bancken / de uyterste genaemt de Bree-banck / leyt een kenning buyten lant / daer op is 't seiven en daer binnen weder negentien badem diep. Op de tweede / nader aen de wal is 't vijf badem / en daer binnen weder seiven badem diep / de derde genoemt den ooster / leyt dicht by landt / en loopt oostwaert tusschen Schouwen en 't landt van Goeree / daer op en is niet meer als ses voeten water / als men het Brouwers-habense gat wil in seplen moet men daer bewesten om.

Op 't west-eynde van Schouwen staen twee Capen / bryngt die ober een / en loopt daer op aen / tot dat den toren van Kenisse / dat is een scherpeachtigen toren / komt aen den Blenk ofte Wolsak / dat is een hooge witte dypn / die buyten alle andre dypnen in wittigheyt en hooghte uytmunt / verlaet dan de Capen / en loopt op die mercken van de Blenck en Kenisse aen / tot dat Outdoorp / een wit scherp torenken / op 't landt van Goeree komt aen den toren van Goeree / ghy sult so tusschen den ooster aen baghboort en den Hille aen stuerboort in / en een weynigh bezuyden de uyterste Ton heen loopen tot binnen den ooster. Als dan Outdoorp en Goeree ober een zijn / so verlaet oock de voorz. mercken van Kenisse / en loopt op Goeree aen / tot dat ghy by de tweede Ton komt / of so daer geen tonnen legghen / dat Bommenee komt recht buyten den Ossen-steert / dat is een uytsteckende hoek van Schouwen recht bewesten Brouwers-haven / seylt daer so op aen tot vjn voor by Brouwers-haven. Dit Brouwers-habense gat is een ruym en diep gat / seer bequaem voor groote schepen. Die labereen moet / magh aen beyde zijde so van de uyterste als de tweede Ton een goed stuck heen loopen. Maer daer bezuyden is 't diepste en gemeene vaer-water. De derde Ton is een Ton niet een steert / leyt op de punt van een steert die van den ooster af loopt / daer magh men niet benoorden heen / 't en waer seer dicht daer by heen. By de strand van Schouwen langs ist al diep en seyl / daer maghmen dicht by heen loopen vande buytenste ton af heel tot Brouwers-haven toe / daer en is niet dat u hinderen magh. Het droog-

ste van dit gat is achtiën en negentien voeten / veel een mijl buyten landt in 't in komen / tusschen den Ooster en den Hille / boort inwaert / is 't vier / vijf / ses / en seiven / en tot sommige plaetsen tien / elk badem / gelijk in de Caert by voert-tallen is aengewelen alles op leegh water.

De Keel / 't Nieuwe-diep / 't Velt / en de Hoompot.

Na Zierck-zee maghmen loopen door verscheyden gaten / door de Keel / 't Nieuwe-diep / 't Velt en de Hoompot. Om door de Keel te zeplen / so loopt als voren van 't Brouwershabense-gat is gesept / eerst op de mercken van de Blenck en Kenisse aen / so lange tot dat der Veer komt aen de westelijckste hoek van Schouwen / ghenaemt het Hoot / houd die ober een oft aen een / en loopt daer op aen tot tegen de strand / en daer boort by langs / ghy sult so in de Keel op 't drooghste vinden achtiën en negentien voeten / en tegen den hoek van 't Hoot komende vier / vijf badem. Tusschen het Hoot en 't Nieuwe-zant / dat valt op 't oost-eynde tot sommige plaetsen droogh / loopt al by de strand van Schouwen langs tot neffens de zuydelijckste Caep van Schouwen / wijckt dan wat van de wal na de Banjaert om een schaer te mijden die van Schouwen af treckt / die men van buyten komende magh onder-zeplen. Daer leyt een Ton op de punt daer aen is die licht te vernemen / daer voor by zijnde / loopt al by de wal langs heen tot Zierck-zee. Een stuck binnen die Ton op de punt van de schaer is kortelijck noch een tonneken gesept / voor de gene die dat uyt wil zeplen / om niet van beoosten op die voorz. schaer te zeplen.

Om het Nieuwe-diep in te zeplen / so neemt acht op 't twee stenen Opperboeden staende dicht bezuyden de voorz. Capen van 't Brouwershabense-gat / set de binnenste een handtsparck lengde bezuyden de buytenste / en loopt dan daer op aen ghy sult so tusschen den Hille en 't Nieuwezant in loopen op seftien / seventien / achtiën voeten / gaet al op die voorz. mercken aen tot tegen de strand / dan komt ghy in de Keel / so ghy die Opperboeden ober een bryngt en daer op aen seylt / ghy sult so ober de steert van de Hille loopen op elk / twaelf voeten. De Hille is een blackachtigh zant / dat men aen de zuyd-zijde op 't loot magh genaken / maer het Nieuwe-zant is heel seyl daer bryeckt de zee gheweldigh op. Als ghy dan teghen de strand in de Keel komt / so loopt by de strand langs inwaert aen / als in de beschryvinge van de Keel is gesept.

Om het Veldt in te zeplen so neemt acht op dese nae beschreven mercken. By nae op 't zuydelijckste eynde van Schouwen / staet een toren alleen in 't veldt niet een Caep daer op / gheheeten West-Schouwen. Bryngt die toren een windboom lengde bezuyden de voorz. zuydelijckste Caep van West-Schouwen / en loopt daer op aen / ghy sult so tusschen het Nieuwe-zant en de Banjaert deur loopen / en op 't drooghste vinden (neffens de uyterste punt van 't Nieuwe-zant) twaelf / veertiën voeten diep / daer voor by zijnde / wert het vijftien / seftien / achtiën / tegen de strand twintigh voeten diep. By de strand komende / loopt daer by langhs heel tot Zierck-zee toe / als hier voor van de Keel en 't Nieuwe-diep is gesept. Als ghy dit gat in loopt / moet ghy u wel wachten voor den Banjaert / die is op de noord-zijde heel seyl / dicht daer aen / is 't drie / vier en vijf badem. Maer neffens de voorz. strand die van Schouwen af treckt ses en seiven badem diep. 't Nieuwe-zant is aen de zuyd-zijde redelijck vlak / datmen 't aentasten magh.

Kevitsen.

Kenisse.
Wolsak.

't Nieuwe-diep.

West-Schouwen.

Het

het Veer-gat.

Die het Veer-gat in wil zeplen / komende uyt der zee / houdt Middelburgh een schips lengde beweften oost Cappel / dit is noch van noord Cats / ende kortgeen siende / soo houdt 'et altoos een schips lengde zuydelijcker als Cats / want de torens mogen ober malkanderen niet komen sonder den Banjaert te naer te komen / waer van men sich moet wachten / want de voor-bloedt valt dwers ober den Banjaert heen / welck is een steyl Schoor en heel pe-rijckeloos sandt.

Om het Veer-gat uyt te zeplen / soo neemt acht op den gebangen toren / die en mooght ghy niet benoorden den toren die aen 't hooft staet bzingen / of sout op de plaet raken / die tegen ober het leber-huys leght / want voor het leber-huys is het heel nau / ende daer loopt een kroke door / daer het Gey sterck door valt soo wel de Ebbe als de Vloet / de Ebbe naer Schouwen en de Vloet na Walcheren / Kortgeen moet ghy altoos een schips lengde zuydelijcker als Cats houden / so komt ghy aen de eerste tonne / gaet so van tonne op tonne / tot de derde en laetste toe / aen het land van Walcheren meught ghy geen quaet doen / omtrent de pol-der leyt een Plaetken ghenaemt de Schotman / van daer leyt een tonne op tot waerschouwinge / het is bezuyden de tonnen diepst / met een scherpe windt moet men hem oock wel voor de Koompot wachten / want de Vloedt seer sterck de Koompot in treckt / houdt al dicht achter lande wegh / het is daer diep genoeg tot dat Middelburgh komt in oost Cappel / gaet dan west-noord-west in zee tot buyten den Steenbanck. Komende uyt den westen / ende begeert het Veer-gat in te wesen soo bzingt Domburgh beoosten het wacht-huys van Domburgh / om de Querens te nijden houd dan op het lant aen / 't is aen de walle schoon en diep en mooght so nae loopen als ghy selver begeert / dese Querens die legghen binnen het Keuteel en is met leegh water vier badem diep / ofte soo ghy van Vlissingen de Botkille ofte het Vlisschers-gat uyt komt of den Duerlop of andersins uyt den westen / so doet de wal so na niet aen / als ghy het wacht-huys van Domburgh niet siet / of let op het bosch van West-hoven / en op Oost-cappel / als ghy tusschen West-hoven en Oost-cappel door sien kont / so zijdy by van de Querens / geert dan de wal by / tusschen dese Querens / ende het landt / daer loopt noch een landt-diep / maer is seer nauwe : ghy moet so nae de wal loopen dat de landt zee schier aen u bzeckt / 't en is niet geraden met gemeene schepen hier door te loopen / 't en ware door hoogh-dringende noot : want dese Querens seer hardt zijn.

Die dese landen aen doen wilt / spaere sijn loodt niet : want door de verscheydenheyt der gronden sal hy konnen ghewaer werden / waer omtrent hy vervallen sal / al is 't dat hy buyten 's landts gesichte is.

Mase. Soo pemandt voor de Mase komt te vervallen / die sal daer lange vlackte ghemoeten diep 13 en 14 badem : als de Mase zuyd-oost en zuyd-oost ten oosten van u is / en drooght langsaem op : ja by een halve voet teffens.

Goeree. Soo ghy voor Goeree komt te vervallen / so suldy geen bancken gemoeten / maer eenige overvallen met groote ravelinge dan zijn by diep 13 en 14 badem / en dan is Goeree zuyd-oost en z.o. ten oosten van u. Schouwen op sijn aberechts dat is Kenille beoosten de Blenck / en de Cap oost van u / en dan zijdy open voor het Brouwers-habensche gat / ende oock van de Keel na Zierck-see. Ut der zee komende / en hier vervallende / so suldy de Steenbanck gemoeten op ses badem / daer door zijdy verlekert / dat ghy Schouwen op sijn aberechts hebt / daer benoorden suldy geen bancken gemoeten / ende westelijcker suldy het droog-ger ghemoeten.

Ut der zee komende en dat ghy komt te vervallen dat Middelburgh in Oost-cappel of een weynigh daer beoosten of daer beweften is / daer suldy dy bancken gemoeten / eerst gemoet ghy Bree-banck / daer suldy niet minder dan 10 badem water binden / maer binnen daer aen is het weder diep 20 badem : dese Bree-banck leyt omtrent een mijle van Steenbanck 't zeewaerts / de tweede is Oesterbanck en is daer diep 6 en 7 badem / ende leyt tusschen Bree-

banck en Steenbanck / doch Bree-banck naest / en strecke langhs dese heele kust / ende binnen daer aen is het weder diep 17 en 18 badem.

Med' wel een halve mijle binnen-waert / daer ghemoet ghy Steenbanck / daer suldy niet meer als drie badem waters binden en binnen daer aen is het weder diep / tien en elf badem.

Ut der zee komende op West-cappel te vervallen / ende West-cappel zuyd-oost en zuyd-oost ten oosten van u is / daer suldy oock dese dy voorz. bancken gemoeten / eerst Breebanck / die is daer diep 6 / 7 en 8 badem / en binnen daer aen weder 17 en 18 badem diep. Den tweede is Oesterbanck die is daer 6 of 7 badem diep / maer binnen daer aen is het weer diep 24 en 25 badem / en daer gemoet ghy Steenbanck / so steyl dat hy niet aen te looden is : want met een worp 12 badem / sult met de andere worp 2 badem hebben / en dertien / veertien en vijftien voet waters / hier is het op 't alderdrooghste / dan staet Middelburgh beweften / Domburgh in het Roggen-broot / en is oock op het schoorste oft steylste / ober Steenbanck zijnde / en binnen daer aen komende / aldaer suldy weder binden 21 ende 22 badem / als West-cappel zuyden ten oosten en zuyd-zuyd-oost van u staet / so kond ghy geen quaet aen de Steenbanck doen / en loopt daer beoosten om / en West-cappel oost zuyd-oost van u / so meught ghy mede aen Steenbanck niet misdoen / en ghy loopt 'er beweften om / maer soo ghy West-cappel zuyd-oost van u brochte / so soud ghy daer midden op seplen. Zeelandt magh men sien van de Companje op 16 / 17 badem / teghen Walcheren valt een derde part van de Vloedt nae het landt toe / daer naer oost ten noorden.

Komende uyt der zee te vervallen als Bopens kercke beweften of aen de kercke van West-cappel staet / daer suldy altyt harde grondt ontmoeten en ras op ras op 13 en 14 badem tot dat ghy tegen den Kaen aen komt / 't eerste steck-gront die ghy gewaer wort is dicht aen de Kaen / Middelburgh aen den Dypne ofte ter halver wegen den Schans en den Dypne / of een dypn of twee innewaerts / daer suldy ober al effen steck-grondt binden tot de Kaen toe.

Brugge beweften de Staker ofte in Liswegen komen / daer hebdy al harde gront tot op 8 ende 9 badem / daer komdy in het schoone veldt / daer de Zeeusche Vlisschers bissen / en is al steck-grondt.

Brugge in Liswegen komende uyt der zee / soo suldy de Keven daer gemoeten / diep 8 ende 9 badem / daer tusschen een weynigh onderscheydt / maer altyt harde grondt tot aen de smalle banck toe / daer suldy niet meer dan vijf badem waters binden / sy is geheel smal / en soo suldy in de Oost-weele vervallen / dese smalle banck streckt sich van den Kaen van de west-kant af / ghelijck de Splete doet / ende dese Oost-weele is het vatten van de Splete.

Vlisschers-gat.

Om het Vlisschers-gat in te seplen / bzingt Bopenskercke aen 't oost-eynde van den nieuwen dijk / so zijdy in 't oost-eynde van den nieuwen dijk / maer dan mooghdy oock niet noordelijcker komen om van de Querens by te blijven / Bopens-kercke magh aen de Boeren-schuyre niet komen oft ghy soud 'et Callo te naer komen / maer Boerens-kercke op een schips lengde aen de Boeren-schuyre niet nader : want Callo is heel schoor en steyl / dese Boerens-schuyre staet omtrent een schips lengde beoosten West-cappel. Als de Vloet begint te gaen in zee / so hebdy in dit Vlisschers-gat een voor-ebbe / ende als de Ebbe in zee recht begint te gaen / dan is in dit Vlisschers-gat een voor-vloet / dit gat is wijt ende kort / en diep / al langs het landt wegh tot Vlissingen toe / so ghy het Vlisschers-gat of de Botkille in geloopen waert / en de wint oostelijck kreegh / so loopt naer de sloebe die tusschen de noorder ende de ooster Kassen deur loopt / het merck daer van is / Oost-cappel in West-cappel / daer kondy also op het loot tot in de Duerlop komen / om also na Vlissingen te laveeren / hier in dese sloebe blijft niet minder met heel leeg water dan 12 voet waters / so pemandt onder Steenbank ten anker light en moet kap-

j. Boeck van 't Weste-water.

(C)

pen

pen of van 't ancker spillen/ die lette wel op het Reuteel op het welke met heel leegh water niet minder als vier vadem water blijft/ soeckt het Reuteel aen/ en houdt al den slagh bande Reuteel tot dat ghy het rogggen-broot gewaer wert/ het welke al meer uyt munt als de duynen van Domburg/ wijckt van 't lant niet/ als ghy de duynen van Domburg/ 3. van u hebt/ ofte het Roggen-broot 3. ten w. van u/ maer houd al dichte langs het lant/ so na als ghy selver begeert/ om niet te naer de Banjaert te komen/ en voort op 't loot het veer-gat in/ al dicht by het lant langs/ 'tis daer diep en schoon tot dat ghy achter den hoeck komt/ indien dat ghy raetsaem vind te Cappen/ so wacht tot u getye recht gaet/ indien ghy kond/ dit voorlz Reuteel waerschout u voor de Querens: want de Querens leggen binnen dit Reuteel.

Van de Zeeusche Gaten in de Wielingen.

Kassen.
Kaen.
Callo.
Que-
rens.

Het Canael tusschen 't eylandt Walcheren en Vlaenderen/ hebben verscheyden diepten en gaten/ daer door men met groote schepen magh in ende uyt seplen/ als Botkille/ de Doozlop/ de Splete en de Wielingen/ werdt ghe-meenlijck na eene 't voornaemste der selve/ met een naem de Wielinge genaemt. De grootste droogten daer dese voorlz gaten tusschen door loopen/ zijn de Kassen/ de Kaen/ de Engelsche Pol/ en de Inner-banck/ de Kassen leggen by de west-zijde van Walcheren langs/ de Kaen daer bewe-ken aen. De Engelsche Pol tusschen die en de Cust van Vlaenderen/ streckende met een lange smalle Ribbe om de west/ tot neffens oost-eynde. De Innerbanck leyt tusschen het oost-eynd van de Engelsche Pol en Calant/ die werdt oock de Fransche Pol ofte het Ript genaemt.

Dese Sanden als namelijck den Kaen/ den drooghen Kaen/ de Kassen/ Callo ende Querens/ eer ghy die komt te genaken/ so vindt ghy drooghte van vier of vijf vadem/ dan zijt ghy noch omtrent een paer gotelings-schoots buyten eenige Sanden: want dese Dympeel bevangt alle dese voorlz. Sanden ende streckt sich van Brugge in Vliweden tot voor by de Querens/ soo dat ghy aen u loodt dese opgangh gewaer wert/ dan is 't tijt of te houden/ ende de slaegh van dese Dympeel houdende/ kan men des noot zijnde by nacht een schip bequamelijck het Veer-gat op het loodt inbrengen/ en dese Dympeel werdt met twee verscheyden namen ghenoemt/ van dat de tooren van Middelburgh komt in West-cappel en daer beweesten/ wordt het Kaen genoemt/ ende als men dese opgangh heeft/ soo seght men binnen de Kaen te zijn/ al hoe wel men eygentlijck buyten is; maer benoorden Middelburgh in West-cappel wordt de selwige drooghte Reuteel genoemt.

De Botkiel.

West-
cappel.

De Caep een wepnig by vande duynen zijnde/ is men open voor de Botkiel/ of West-cappel een wintboom lengde benoorden de Molen/ soo magh men met een diep-gaende schip van 12 of 13 voet wel op 't land aen houden/ ghy kondt met leegh water wel over de steert van de noozder Kassen loopen/ maer met een diep-gaende schip in 't rechte diep te komen/ hout 't kerckje en de molen over een.

Bupens
kerck.

Die de Botkiel in seplen wil/ (komende van de noozd) die brenge Bupens-kercke een kleyn spits toorenken tusschen West-cappel en de molen/ doch de molen naest/ dat is een kort merck/ ende een kort verlaet/ loopt daer soo op in/ soo ghy Bupens-kercke aen de vlercken van de molen brenge/ soo heeft men 't diepste water/ maer zijt dicht aen Callo/ want so men Bupens-kercke besuyden de molen brochte/ so soud ghy op de Kassen seplen/ ofte als Bupens-kercke in de tooren van West-cappel is/ soo soud men op Callo seplen het welke is een hardt sand sonder aen te looden is heel steyl/ daerom soo loopt op de voorlz. mercken/ so lang tot dat ghy de westhoeck van diefs-hoecke besuyden de hoeck van de duyn van Westcappel liet/ so sult ghy op Callo niet seplen/ loopt dan so dicht langs de wal in/ tot dat ghy Vliwinghen benoorden diefs-hoecke liet/ ofte de tooren van Vliwinghen in de schare van Siecken/ gaet dan dicht achter 't landt heenen/ het is daer diep genoegh/ want soo ghy de tooren zuydelijcker brochte/ so soud ghy

Callo.

perijckelijden om op de Geer te seplen/ en voor de Botkiel is 't 24 en 25 vadem diep harde grondt/ Kias op Kias/ en droogt by 3 en 4 vadem 't effens op/ tot dat ghy komt op 8 en 9 vadem/ daer is 't steekgront/ en duert tot by de Kaen.

In dese Pinck-Zee/ maect een zuyd zuyd-weste maen een voor-bloet/ en als de Maen zuyden ten westen is/ soo gaet de bloet eerst recht in zee.

't Oost-gat of Visschers-gat.

Om 't Oost-gat in te seplen/ komende van benoorden/ so set West-cappel zuyden ten oosten/ en zuyd zuyd-oost van u/ dan sal West-cappel aen 't reysen van de duynen staen/ die aen 't derde hooft komen/ loopt so op de mercken aen/ tot dat Domburgh komt aen Middelburgh/ wijckt dan wat van de wal om de Querens te schouwen/ die voor Domburgh leggen/ en loopt by de hoofden langs den dijck/ houdt West-cappel niet westelijcker als aen het reysen van de duynen/ ofte anders soud ghy op Callo seplen/ voort 't Visschers-gat hebt ghy op 16 en 17 vadem sachte gront/ en drooght al langsaem op.

De Deurloy.

De Deurloy gaet tusschen de droogen Kaen en de Kassen in/ op de Kassen en blijft niet meer als 3 ofte 4 voet water/ en sijn seer verre black en harde grondt/ de drooge Kaen valt wel 4 voet boven water droog/ is aende noozd-kant droogh en steyl datse gantsch niet om aen te loden is.

Om de Deurloy in te seplen/ komende van de west ofte noorden/ soo brenge West-cappel (op Walcheren) aen de noozdkant vande Schans/ houd dat so staende tot dat het kasteel van Sluys komt een kleyn scheeps lengde beweesten de oost-duynen van Calant/ dan zijt ghy in de mont van de Deurloy/ maer is 't dat 't kasteel van Sluys eer by de duynen komt dan West-cappel oost noozd-oost van u/ ofte aen de zuyd-kant van de Schans/ so soud ghy de drooge Kaen wel bepleen/ maer brenge u mercken gelijck te pas/ en gaet oost in/ so lange tot dat Sluys binnen de oost duynen van Calant komt/ dan zijt ghy binnen/ houd dan oost ten zuyden in naer Vliwinghen/ of de tooren van Vliwinghen in de witte muur/ of houd Middelburgh in de oostersche duyn van de drie/ houd dat so staende tot dat de tooren van Vliwinghen in de witte muur komt en 't kasteel van Sluys aen S. Lambert/ dan hebt ghy de steert van de bancke/ seylt dan daer 't u goet dunckt.

De drooge Kaen leyt van Vliwinghen west ten noorden/ en van West-cappel west zuyd-west/ als Sluys komt tusschen S. Lambert en de oost duynen van Calant/ so zijt ghy dwers van de Kassen/ de noozderste Kassen strecke van West-cappel aen de meulen/ tot West-cappel aen de Schanse/ de oostersche Kassen leggen van de hoeck van de duyn/ een zuyde maen maect aldaer 't hooghste water/ als oock in alle Zeeusche gaten/ en voor Vliwinghen een zuyd zuyd-weste maen.

Die de Deurloy uyt wil seplen/ so gaet west ten noorden van Vliwinghen aen/ of brenge de tooren van Vliwinghen in de witte muur/ hout dat so lang staende tot dat S. Lambert beweesten de Wulpen komt/ of dat Sluys een kabel lengte komt aen 't reysen vande oost duynen van Calant/ houd dan west noozd-west ofte noozd-west ten westen aen/ om de drooghe Kaen te schouwen/ tot dat het kasteel van Sluys komt een scheeps lengte buyten Calant of de oost-duynen/ houdt dan west en west ten zuyden aen/ dan staet West-cappel benoorden de Schans/ dan zijt ghy de drooge Kaen gepassert/ de drooge Kaen streckt soo verre west tot dat Brugge komt een kabel lengte beweesten Vlyst. Om de Kassen te schouwen als ghy in ofte uyt wilt seplen. Soo brenge de tooren van Aerdinburgh beweesten de tooren van S. Lambert/ want als de toorens over een zijn/ so soudt ghy op de Kassen seplen.

Als Vliwinghen besuyden de Rolle staet/ dan sult ghy de oosten ofte zuyder Kassen niet onder seplen/ ghy moet het kasteel van Sluys niet onder de Duynen bedecken/ want ghy soudt op de drooge Kaen seplen.

De Sloebe.

Om door de sloebe van de drooghe Raen en de natte Raen door te loopen/komende uyt der zee/so set West-cappel even by oosten knoeken / seylt daer so op aen / tot dat Middelburgh een weynigh bezuyden de Caep staet / dan zijt ghy in de Spleet.

So 't gebeurde by doncker weder of tegen den avondt / dat ghy die spleete schreemde uyt te loopen / en geern buyten al de buyten waert / so behoefden de Sloebe niet te vreesen / want sy is breet en wijdt / van het kasteel van Sluys of aen het voet-sandt van Casants duynen / meught ghy niet wel komen / en wederom nae de west tot dat 't kasteel van Sluys komt aen het voet-sant van Vlaenderen/en is op weder-zijden black opgaende harde grondt / in de west gaten als inde Innerwielinge. Wielinge ende spleete loopt de ebbe lang zuydwaert / so dat de rechte bloet niet boven vier ueren recht gaet / in de voorsz west-gaten / maect een zuyd-ooste maen de voorz-bloedt / dat water dat ghy niet een zuyde maen niet hebt / so en suldy 't niet krijgen.

Of als ghy Middelburgh in 't slop van Soutlande hebt / en Brugge in de Staker so zijt ghy open gaets van de Sloebe / 't is een bequaem merck voor de sloebe en Deurlooy / maer ghy kondt Middelburgh qualijck aen de oostkant van het schip brengen / sonder de drooge Raen te nae te komen / uyt der zee komende en beneden den Deurlooy vervallende om bewesten de droogen Raen te loopen door de voorsz. Sloebe / so brenghet 't kasteel van Sluys ten halven 't gat van Sluys / daer sult ghy met leegh water niet minder dan twee-en-twintigh voet vinden / om dit gat van buyten te vatten / so brenghet Brugge in de Staker of West-cappelle in de knoeke. Want dese mercken komen gelijk over een / houdt dat so staende tot dat West-cappel in Walcheren komt aen den eersten duyne / so zijt ghy wel te wege in de spleete.

Om by tijdt van noodt tusschen de noorder en de ooster Raen door te loopen / so houdt West-cappel over de moelen / en loopt west zuyd-west in zee / dan komt ghy teghen de Raen aen te seplen binnen gaets is 't twee vadem diep met leegh water.

De Spleet.

Om de Spleet van bewesten in te seplen soo brenghet Brugge een spaeck lengte bewesten Lisweghen / en wenduyne in de zael / of Blanckenburgh bewesten die galgescheeren / een duyntjen dat bewesten staet / dan sal Heyft een groote mast lengte bewesten die hooge duyn staen / is 't dat Brugge eerder in Liswegen komt als wenduyne in de zael / so zijt ghy tegen de Raen / is 't dat wenduyne eerder in de zael komt / of Blanckenburgh by de galgescheeren / eer dat Brugge komt in Liswegen / so zijt ghy tegen de banck / voorder oost komende / dat Brugge aen dat rondt duyntjen komt / dat tusschen de Staker en de hooge duyn van Heyft staet / en West-cappel aen knoeken / so zijt ghy die Raen naest / of Liswegen aen de Staeker en Brugge aen Heyft / dan zijt ghy de Raen mede naest / dan sult ghy Middelburgh aen de drie duynen sien / brenghet dan Middelburgh inde oosterse vande drie duynen / houd dat so staende tot dat de toren van Vlissingen aen de witte muer komt / die by 't Galtshuys aen de noord-kant is / en als 't kasteel van Sluys aen S. Lamberts komt / dan hebt ghy de steert van de banck / seylt dan daer 't u goet dunckt / ofte brenghet u mercken recht over een / so zijt ghy in 't vatten van de Spleet / gaet dan oost noord-oost aen / so lang als Heyft in 't Glop komt / of als de Bruggelinghen over een zijn / kabelt u stroom wel / en gaet dan noord-oost ten oosten / en oost noord-oost in / of houd Middelburgh een weynigh bezuyden de Caep / tot dat Vlissinghen in de witte muer komt / seylt daer soo op aen / tot dat 't kasteel van Sluys door S. Lambert is / gaet dan by na Vlissingen.

Om de Spleet uyt te seplen so gaet van Vlissinghen west ten noorden over een bloet / en west over een ebbe tot dat Vlissingen in de witte muer komt / houd dat so staende

tot dat de toorn van Middelburgh aen ofte even bezuyden de Caep komt / houd dat so staende en seylt west zuyd-west aen / dan loopt ghy recht in de Spleet / als dan Heyft in 't Glop komt / so hebt ghy 't drooghste van de banck ofte Pol op 37 / kabelt u stroom wel / de voorz-bloet met de achter-ebbe vallen naer Vlaenderen / de achter-bloet met de voorz-ebbe vallen dwars in zee / een zuyden en noorder maen maect hier het hooghste water als oock in de Wielingen / en dan zijt ghy geen hooger verwachtende. Om de Spleet by doncker weder of by nacht uyt te seplen / die gaet van Vlissingen west of west ten noorden aen / past wel op u stroom / is 't dat ghy 't harde van de banck voelt / so loot 't over / tot dat ghy sachte krijght / werpt noch een reys of twee so 't sacht blijft soo gaet west zuyd-west aen / met die cours komt ghy uyt loopen / is 't een voorz-ebbe die brenghet u ver om de noord / is 't een voorz-bloet die brenghet u verre om de zuyd / maer past wel op u Cy.

So ghy Blanckenburgh aende galge schaerden brenghet / eer dat Brugge in Liswegen komt / so zijt ghy te verre in naer 't landt ende 't Ript te naer.

Blanckenburgh aen de galge schaerden / en West-cappel aen de duynen / so zijdy ten halve in de Spleet.

Brugge in Liswegen en Blanckenburgh een half scheeps lengde bewesten de uytterste galge schaerden / so zijt ghy mede ten halven in de Spleet / en dit is u beste merck / en is wel u naeste dwers-merck dat ghy hebt.

Innerwielingen.

Om de Innerwielingen in te seplen / so kunnen ten naesten by wel gissinge maken / of men Costende gepasseert is / doet dan 't landt aen / dicht by de Vlaemsche strand langs loopende / tot dat ghy voorz Heyft komt / daer sal u de Peerde-marckt gemoeten / houd dan S. Lambert anderhalf ofte twee scheeps lengte benoorden de oost duynen van Casant / want ghy meught S. Lambert aen de oost duynen van Casant niet brenghen / of ghy soudt de Peerde-marckt onder-seplen / daerom so moet ghy S. Lambert so staende houden / want 't Ript hier weynigh is / en is hier passelijck diep / hier blijft op 't minste met leegh water achterien voet waters / volghet so u cours by de Peerde-marckt langs het kasteel van Sluys komende in ofte binnen de Casants duynen / daer is 't Ript heel drooge / en blijft niet meer als 7 voet waters / daerom so brenghet Middelburgh beoosten de diefs-hoek / houdt dat so staende / het kasteel van Sluys binnen Casanders duynen komende daer streckt een punt van 't vaste landt 't Krakelant genaemt / daerom moet men daer de strandt wijden omtrent een Pistools-schoot / anders hebby niet te schouwen.

Of als men de Wielingen van de west wil in seplen / so houd wenduyne een weynigh bewesten Blanckenburgh / houd dat so staende / eer dat de Brugge komt aen Liswegen / gaet dan oost ten noorden aen / ofte Middelburgh gebrocht / beoosten de diefs-hoek / en loopt daer so op in.

De Innerwielingen uyt te seplen / so set de toren van Vlissingen bezuyden 't stadthuys / en houd dat so staende / ofte Middelburgh beoosten de diefs-hoek ofte daer in / en gaet dan west ten zuyden aen / tot dat Liswegen bewesten Heyft staet / gaet dan u cours / een zuyden maen maect daer 't hooghste water.

Ofte als ghy Heyft beoosten 't hooge hebt / dan komt ghy de Peerde-marckt bequaem aen te looden / als men verby de stad van Vlissingen is / en na het blacke leveren wil / men neeme de Casantsche zijde niet te naer / om de bloets wille / want 't is daer benoorden wijdt en breet ghe-noegh / het Krakelant kondt ghy oock wel looden.

De Wielingen.

Wte de Wielingen begeert in te seplen / brenghet de toren ^{Wenduyne} van wenduyne in een scheer die by oosten de ronde duyn van wenduyne staet / houd dat so staende tot dat ghy over 't Ript zijt / eer Brugge aen Liswegen komt so zijt ghy ten halven in de Wielingen / so o. n. o. aengaende tot dat Brugge in Liswegen komende / so brenghet Blanckenburgh binnē de innerwaerste galgeschaerde / volgens u voorgaende

cours / Brugge aen Hest en West-cappel aen Knocke / en mooghdij niet wel komen / ofte soude te verre om de nooydt zijn / en de Engelsche Pol te naer komen / maer brengt Brugge een mast lengte beoosten Hest / en West-cappel aen Knocke / soo hebt ghy de rechte diepte / ende zijt als dan ten halven in de Wielingen in 't rechte vaerwater / houd dan noord-oost ten oosten in / of Middelburg bezuyden de caep / een zuyden maen maect 't hooghste water.

Binnen de caep leggen drie duynjes / als ghy Middelburgs grootste tooren daer in hebt / en de kleynste niet sien en kont / houd dat so staende tot Soute-lande toe / als ghy Middelburgh in dese drie duynjes hebt / so zijt ghy mede ten halven in de Wielingen de toren van Middelburgh en magh aen de grootste duyn niet geraecken / of ghy soud te verre om de nooydt zijn / en op de Engelsche Pol geraken / Vlissingen en magh aen 't stadthuys niet komen / of ghy soud te verre om de zuyd zijn / en op de Franse Pol geraken / daerom houd dese voorsz. mercken / so zijt ghy altoos ten halven de Wielingen / tot dat 't kasteel van Sluys komt beoosten S. Lambert / als dan zijt ghy vry van alle Zanden / Reven ende Drooghten.

Om de Wielingen uyt te zeplen / so gaet van Vlissingen west aen / of de toren in de witte muer / tot dat ghy de Wulpen gepasseert bent / gaet dan west-zuyd-west aen / vooz by Trip / tot dat Sluys komt achter de duyne van Cazant / en houdt S. Lambert buyten de duynen van Cazant in 't voet-strantje / maer brengt hem niet aen de duyn / gaet dan west zuyd-west aen / tot dat Brugge komt bewesten Lisweghen / dan zijt ghy buyten al de bancken / wijckt dan van de wal af / want 't is daer geheel black.

Van de Franse Pol / daer streckt een Rikken af omtrent west noord-west / daer maer acht voet waters op blijft / is heel smal / 't kasteel van Sluys een weynigh bewesten de Cazants duynen komende / daer ghemoet ghy dit voorsz. schreven Rikken of een steert / en kan van bewesten onderzept worden.

Blanckenburgh in 't af gaen van de wester-duynen van de scharen / en Brugge van beoosten aen Lis-wege / dan zijt ghy in de wielingen / maer verder oost komende / Brugge in de staeker / en Hest bewesten de hooge duyn / ende mede Liswegen aen de staker ende Brugge een wintboom lengte bewesten de hooge duyn van Hest / als oock Hest een handtspaeck lengte bewesten Knocke / dan zijt ghy wel te wegen in de wielingen.

Brugge aen Wenduyne en Lis-wegen aen Blanckenburgh / dan zijt ghy recht neffens 't land / dat vooz Blanckenburgh leyt / als Brugge aen de Schanse is / en Hest beoosten de staeker / dan zijt ghy recht binnen 't landt.

Lis-wegen aen Hest / en Brugge een wintboom lengte bewesten Knocke zijt mede wel te wege / dan sal de tooren van Vlissingen recht vry benoorden 't Stadthuys staen / maer als ghy van de oost komt / dan staetse verder nooydt / als 't kasteel van Sluys aen S. Lambert is / dan moet die tooren wel een wintboom lengte benoorden 't Stadthuys / seylt dan vry naer Vlissingen.

Als Middelburgh in de Schaere is / die een net lengte benoorden dijchhoeck staet / en 't kasteel van Sluys / aen S. Lambert / dan zijt ghy recht in 't vatten van de wielingen / van oosten Lis-wegen aen de staeker en Blanckenburgh in de middelste duyn van de galge-scharen / dan sult ghy recht op de banck wesen.

Vlaemische Custe.

Coors
rens
op de
Vlaem-
se Cust.

Vlaenderen is een duynachtigh en heubelachtigh land / met vele torens langs de kust / streckt meest west zuyd-west tot Calis toe. d' Eerste bewesten het Sluys gat komt een toren / en is plomp en dick / genaemt S. Anne. De tweede is Knocke een spitse toren. De derde is Westcappel / en is een plompe toren met een plomp kapken daer op. De vierde is Hest een lange spitse toren hooger als Knocke. Tusschen Hest en Liswegen doch Liswegen naest / daer leyt den staeker / is een duyn met een Zale / van verre beter te kennen als nae by / uyt der zee vertoont hem als een hooghachtigen Molhoop. De vijfde is Liswegen een

dicke plompe tooren de dickste daer omtrent. Tusschen Liswegen en Blanckenburgh hebt ghy de galge-scharen. De seste Blanckenburgh is oock een dicke toren hooger als Liswegen / niet so dick. De sevenste Bruggelingen zijn twee hooge spitse torens te landwaert in / daer nae komt de Schans van Blanckenburgh. De achtste is Wenduyne een dicke plompe tooren met een heel kleyn stompe. Tusschen Wenduyne ende Oostende leyt noch een spits toorenken / gheheeten Jan Davids toorenken. De negenste daer na volght de stadt Oostende / en heeft een spits toorenken. Als Blanckenburgh oost zuyd-oost van u is / van daer oostwaert / beginnen u getpen sterck tegen de Son om te draepen / maer van daer westwaert en suldy geen draepende getpen meer binden.

Diepten.

Brugge in Liswegen op 't minste met leegh water blijft 17 voeten water.

Boekil en Deurloy blijft 24 voeten water.

Visschers-Gat 30 voeten water.

Op de Kaen 16 voeten water.

Den droogen Kaen valt droogh boven water 4 voeten hoogh.

Franse Pol blijft 7 voet water.

Paerden. arckt boven water droogh 3 voeten hoogh.

Krakelant blijft 5 voeten water.

Ingelse Pol blijft 6 voeten water.

Op de ooster Kallen blijft 3 voeten water.

Op de noorder Kallen blijft 6 voeten water.

Op de Geer blijft 5 voeten.

Op Calo blijft 5 voeten.

Op de Muerens 5 voeten.

Den Banjaert valt op verscheyde plaetsen droogh.

Van westen komende en de Kaen ghemoetende cabelt u stroomen wel / ende de mane / een zuyd-weste maen maect een uytvalle / een weste maen maect ober al een leegh water / dan hebdy het hardste zeegaende Tye in de gaten / op de 8 of 9 vadem hebt ghy met west zuyd-weste en west ten zuyden Mane in zeegaende Tye / ende valt noord-west in zee / stercker als de Ebbe of Bloet doet / so dat ghy met een oost noord-ooste gangh met een scherpe wint niet inwaert en kont komen / en streckt dit getye tot het Veer-gat toe / en sult het binden op 13 of 14 vadem / hoe nader de Kaen of 't landt hoe stercker tot de Mase toe / maer vooz de Mase gaet geen ebbe / so dat als ghy beoosten de Mase bevalt niet kont labereen als buyten 't lants gesicht / maer de bloet gaet recht in / hoe verder om de oost hoe soberder bloet.

Van 't Gety en loopen der stroomen.

Vooz Zoutwers-haben maect hoogh water een zuyd zuyd-weste en noord noord-ooste Maen.

In het Zoutwers-habense gat / een zuyden ten westen Maen.

Tot der Veer een zuyd zuyd-weste ende noord noord-ooste Maen.

In 't Veer-gat een zuyden en noorden Maen.

Ten is niet geraden / besonder met zuydelijcke of zuyd-weste wint / het Veer-gat in te loopen / vooz dat de bloet half verlopen is : want de achter-ebbe met de vooz-bloet vallen dwers ober de Banjaert sterck de Koompot in / nae 't landt van Schouwen toe / maer de bloet half verlopen zijnde / dan valtse recht het Veer-gat in / als de Maen zuyd-oost ofte noord-west is / dan is het water aldaer al de twee derdendeelen gewassen.

Gelijck hier vooz geseydt is van de Maes en 't Goereelsche-gat : alsoo oock hier vooz de gaten van Zoutwers-haben en der Veer / draept de bloet met de Son om / alsoo dat de achter-bloet de gaten in valt / daer na zuydwaert omdraept en werdt een gaende ebbe / maer de achter-ebben vallen recht de gaten uyt dwers in zee / en met de vooz-bloet dan weder om de nooydt.

Vooz de Wielinge maect het hooghste water een zuyden ten westen en zuyd zuyd-weste Maen.

Tot

Tot Vlissinghen en Hammekeus een zuyd zuyd-weste Maen.

Tot West-cappel aen 't landt van Walcheren maectt hoogh water een zuyden en noorden Maen. Als 't water een half uere ghevallen is/ so begint de stroom aldaer uytwaert te vallen/en als 't een half ure gewassen is/in te vallen: maer vooz de Borkil begint die eerst te gaen een upre vooz het leeghste water / dan het valt lang in zee. In de Splete en over de drooghten/ daer omtrent gelegen draeyt het gety tegen de Son om/en valt ten laetsten de gaten in. Een zuyden en noorden Maen maectt aldaer het hooghste water/ de vooz-bloet valt daer over de diepten na landt toe. Als de Maen omtrent oost zuyd-oost is / oft dat het water omtrent een paer upren gewassen is/dan begint het te draeyen naer 't zuyden / eerst zuyd zuyd-west / voozt voozby het zuyden nae het oosten / tot dat de Maen zuyd-zuyd-oost is / dan valt de bloet om de oost.

Als Blanckenbergh omtrent zuyd-oost ten oosten van u staet/ van daer oost-waert draeyt het gety/ also tegen de Son aen als gesept is / maer van daer west-waert en suldy geen draeyende getijden gebinden.

Teghens Zeelandt in 't baerwater valt een derdendeel van de bloet na landt/ daer nae oost ten noorden. Zeelant magh men sien van de Compagne op seltien badem.

Streckingen en Coursen.

Van Vlissinghen tot Blanckenbergh meest west zuyd-west	7 mijlen.
Van Blanckenbergh tot Oostende zuyd-west ten westen anderhalf	mijl.
Van Vlissingen tot het Vooz-landt west / wel so zuydelijck	19 mijlen.
Vande Wielingen tot Doeberen west ten zuyden	20 mijl.
Van de Wielingen tot Lept-staf of Jarmupen Noordt-west	24 mijlen.

Hooghten.

Vlissingen/en Hammekeus en de zuyd-kust van Walcheren leggen seer op 51 graden 30 minuten.

Hoe haer dese Landen uyt der Zee vertoonen.

Zouwers-haven.

't Landt van Schouwen vertoont aldus/ als 't twee ofte drie mijlen van u is.

Wenck oft Wolsack.
o. 3. o. van u.
Benisse.

Dismamengen dupn.

Wagebaen
Jan westzant.

Haey.

Haey.

Operboeden.
t Woot.
3.3.0.

Als men is vooz het Zouwers-havense gat/ vertoont het landt van Schouwen aldus.

West-cappel. Soutelande. Middelburgh. Souburgh. Houkercke. Vlissingen.

Dus vertoont Walcheren als men in de Doorlop of vooz de Splete is.

S. Lambert. Sluys. Knock. Heps. Liswegen. Blanckenbergh.

Dus vertoont de Cust van Vlaenderen/ van Blanckenbergh oostwaert / als men de Wielingen in of uyt zept.

De Vierde Vertooninge,

Waer in:

De Cust van Vlaenderen, van de Wielingen tot de Hoofden, als oock de Cust, van Engelant van Doveren tot 't noord Voor-landt.

Te gelegentheyt van de torens die beoosten Wenduynen staen/zijn inde beschrijvinge van de Zeeulche gaten verclaert.

Tusschen Wenduynen ende Blanckenbergh staet noch een torenken geheeten Jan Davids toorenken. Oostende leyt een mijle weeghs bewesten Wackerhout.

Geelen is een spits torenken te landewaerts van Oostende / Oudenburgh is mede een spits torenken mede te landewaerts van Oostende beoosten Geese / doch niet so hoogh.

Een half mijl bewesten Oostende leyt S. Cathelijne. Een mijl daer bewesten Middel-kerck / een dicke plompe achtige hooge toren. Van Middel-kercke tot Nieupoort is 't anderhalf mijl / daer is een plompen toren met een scherp torenken. Een weynigh beoosten Nieupoort / leyt ons Liebe Vrouwe van Lombardijen / een hooge plompe toren.

Van Nieupoort tot Zoers/ is twee mijlen/ van Zoers tot Dupnkercken / drie mijlen. De Soutkoten is een

mijle beoosten Dupnkercken. S. Catharina een spits torenken beoosten Dupnkercken. Dupnkercken heeft een hoogh plompe toren met een kleyn spits torenken Wynorberghen is een hooghe spitse toren met een hooghe kerck / met noch een spits daer neffens/ dicht by malkanderen / te lande van Dupnkercken. Van Dupnkercken tot Grevelingen zijn drie kleyne mijlen / daer tusschen staen dese torens / eerst kleyn Sinte een scherp torenken / groot Sinten een plompe dicke tooren / Mardijck een plompe dicke toren/ wat westelijcker leyt Topen/ bykans als Mardijck en S. Joris/ een hooge spitse toren. Grevelingen heeft geen torens/ maer daer staen twee meulens/ een op de Ooster-poort / d'ander aen 't west-eynd van de Stadt. Van Grevelingen tot Calis zijn twee kleyne mijlen / Calis heeft veel spitse torens / een die boven alle hoogh is / ende tusschen beyden legghen dese Dorpen / meest sonder torens / ten eersten Hoogen-prijs en Dalsen / twee plompe torens / noch Valdam een platte kercke met een kleyn spitse op 't midden / dat is de gantsche kenisse van Vlaenderen. De Cust van Vlaenderen is lang j. Boeck van 't Wester-water, (D) tusschen

tusschen Calis en Blanckenbergh achtien / ofte soo sommige willen selghien mijlen weeghs/ ende Blanckenbergh van Blissingen 7 mijlen. So dat van Blissingen tot Calis is ten minsten drie-en-twintigh / ofte so sommige seggen vijf-en-twintigh ten uitersten.

t Geene hier geleyt is van de toorens ende mijlen/langs de Zee Custen van Vlaenderen/is sonderling dienstigh en noodigh/soo tot t geene vooren is beschreven van de Die-linghe/als totte beleydinge van de Havenen van Vlaende-
ren/maer aldermeest tot kennisse van de Vlaemsche bankē.

Oosten-
de

Om tot Oostende binnen te zeplen/ looptmen dicht be-
oosten de Stadt tot de Haven (ghenaemt de Geule) in/
aen de oost hoeck van de Haven leyt een hooft daer een
baecken op staet/ men moet dicht by dat hooft in loopen/
daer ist diep: van de west zijde/ te weten aen de Stadt/ loopt
wat vlackte af/daerom moetmen die zijde een schip lengde
of twee schouwen/ met leegh water en dagelijc Ty blijft
in dit gat ses voet/en met hoogh water iset twee en twin-
tigh voeten water. Recht binnen de Haven machmen an-
keren waer men wil/ met laegh water leytmen daer met een
groot schip vlot.

Om vooz Oostende te setten komende uyter zee/ soo set
Geelen een spits toornken te lande waerts in van Oosten-
de gelegen/aen de west kant van de Stadt/ soo kont ghy o-
ber uyter banck loopen / daer met laeg water vier vadem
waters op is/loopt so tot dicht vooz de Stadt/ ofte settet als
ghy daer een stuk ober zijt/maer bryngt Geelen niet West-
lijcker als aen de west zijde/ ghy sout op een banck zeplen
die bewesten Oostende leyt: Oudenburg aen t oost eynde
van de Stadt Oostende/so loopt ghy de uyter banck pas
mis/Oudenburg is ook een spits toornken te landewaert
van Oostende beoosten Geelen/maer niet so hoogh.

Om bequamelick vooz Oostende te setten buyten t Ryp/
soo brynght de Stadt zuyd-zuyd oost van u/so staet Geelen
aen t oost eynde van de Stadt/ende Liswegen een Cabel
lengde bewesten Blanckenburgh/ settet daer op 12 en 13
vadem/daer is goede gront/ wilt ghy ober t Ryp tusschen
de bancken en t Ryp/ so brynght Geelen als vooren aen t
Oosteynd van de Stadt/en Liswegen ten halven tusschen
de dypnen en Blanckenburgh/daer de dypnen naest/ settet
daer/ghy sulter met laegh water seuen vadem vaste gront
hebben/ en Blanckenburgh een Cabel lengte beoosten die
dypnen/dan staet Wenduyne in t tweede glop vande oost/
settet daer op t harde van de bank/ sult daer met leeg wa-
ter vijf vadem hebben/en soo ghy wat meer nae de wal toe
liept/sout gy daer wel dieper water hebben/maer de gront
is te werck datter geen anckers houden willen. Geelen als
vooren aen t Oost eynd van Oostende/ en Lisweghen ten
halven tusschen de Dypnen en Blanckenburgh/so zijt ghy
op t Ryp/ sult niet meer als vier / en vier en half vadem
waters hebben/met leeg water/so Liswegen aen de Dypn
is/so zijt ghy tegen de banck aen/en als hy daer achter is/
so zijt ghy daer op/daer blijft met leeg water 4 vadem wa-
ter/loopt om de oost tot sommige plaetsen vry droog / tot
op twee en een half vadem.

Nieu-
poort.

Nieu-poort is een Ty-haven / die met leegh water heel
droogh valt/ met hoogh water op een dagelijcks Ty isser
dertien voeten water/dicht vooz t gat leydt een banck/die
streckt van beoosten het gat van Nieu-poort tot dwars
vooz t gat westwaert ober / en leydt met half vloet droog/
met hoog water komter niet meer op als acht voeten wa-
ter. Die tot Nieu-poort wil wesen / moet van bewesten
tusschen die vooz bank en t lant in komen/ en bezuyden
die banck in zeplen/soo lange tot dat het binnenste baken
komt effen deur of beoosten het buytenste / en loopen dan
recht daer op aen/en vooz midt waters tusschen de hoof-
den in: Tusschen de banck en t lant is t aen weder zijden
vlak op gaende gront/so datmen de wallen aen weder zij-
den magh aen tassen/maer aen de nooyd zijde is de banck
schorachtig/dicht daer by langs ist drie vaden diep. Bin-
nen het gat ist aen weder zijden van t diep met bakens be-
steken / daer looptmen tusschen deur tot aen de Stadt / die
leyt omtrent een Kartouw-schoot van de Zee kant op de
twee groote bakens/wordt des nachts gebeyert/maer niet
langer als van half Vloet tot half Ebbe.

Om tot
Nieu-
poort
in te
zeplen.

Om vooz Nieu-poort te loopen van de oost/ so set de toorn
van Nieu-poort aen de eerste hooghe Dypn beoosten de Stadt/
(ghelijck de toorn van Dypnkercken om t oost gat uyt te
loopen/dan sal de Toorn van Nieu-poort zuyden/en zuy-
den ten westen van u staen/ hout daer so op aen/ soo loopt
ghy tusschen Strooms en Boonelant dooz / tot tegen de
banck/als ghy daer droogte voelt/so gaet zuyd zuyd west/
en zuyd west ten zuyden aen / tot dat de toorn van Nieu-
poort zuydoost van u staet/ settet daer op 9 en 10 vadem/
t is daer ruyen en breet en goet verschut.

Van Nieu-poort tot Dypnkercken/ ist binnen de banc-
ken deur by de wal langhs schoon sonder eenighe vuylen
ofte bancken/ en met leegh water al vijftien voeten diep/
hoe naeder de wal hoe dieper. Neffens het klooster ten
Dypnen ist naeuwste / neffens de Broers banck/ die leyt
niet verre van de wal / daer neffens moetmen dicht by de
wal langhs.

De Bzaeck leydt recht vooz Dypn-kercken/ waer dat
men van beoosten ende oock van bewesten kan inkomen/
om nu van bewesten in de Bzaeck te loopen/so set S. Jo-
ris aen de Schuyt die beoosten Grevelingen staet / hout
dat so staende of set de toorn van Grevelingen/ zuyden en
zuyden ten oosten van u / zeylet daer so op aen / tot dat de
Toorn van Dypnkercken oost zuyd oost van u is/ loopt
dan vry op de mercken die hier sullen volgen.

Set nu vooz de groote toorn van Dypn-kercken in-
de witte Blinck / die bewesten de Stadt leyt / dan sal hy
oost zuydoost van u zyn / loopt daer so langh op aen/ tot
dat S. Catharina is aen de graeuwe Dypn die beoosten
Dypnkercken leydt/hout die mercken so staende/en loopt
so de Bzaeck in / als dan Kleyn Sinten aen ofte effen be-
oosten t Houte Wambas staet/so hebt ghy de steert vande
Bzaeck op 37 / laet dan t toornken van S. Catharina
wat oost aenschieten/loopt so tot vooz de Stadt/settet daer
op 10 en 11 vadem / ofte laet S. Catharina in de witte
blinck beoosten de Graeuwe Dypn komen/en settent daer.

Om de Bzaeck in ofte uyt te Laberen / na de oost ofte
west/ soo loopt de Bzaeck niet naeder als 8 vadem/ want
hy is steyl / dan moet ghy t wenden / komt de Splinter
niet naeder als 5 vaden wendet dan mede/ als dan Kleyn
Sinten bewesten t Houte-wambas is/ so zijt ghy bewe-
sten de Bzaeck/dan meugt ghy wel verder t Zee-loopen.

Om van beoosten in ofte uyt de Bzaeck te zeplen/ so set
de groote Toorn van Dypnkercken aen de eerste hooghe
graeuwe dypn/die beoosten de Stat leyt/dan sal hy zuyd-
west ten zuyden van u staen/ hout hem so staende/ en zeylet
so in en uyt/ maer brynght hem niet in t glop beoosten de
Dypn/ om niet op de Cams te zeplen/ oock niet bewesten/
om niet op de smalle bank te zeplen/ want die is heel steyl/
maer de Cams kont ghy aen looden.

Om ober de vyer bancken vooz Dypnkercken te ze-
len / so set de groote toorn van Dypnkercken zuyden en
zuyden ten oosten van u/of Wijnocx-bergen acnde ooster-
sche die beoosten de Stadt staet/hout dat so staende/so meugt
gy met een halfvloet ober al de vier bancken loopen/ want
daer blijft met leegh-water op de Bzaeck 10 of 11 voet/op
de Bzee-banck 9 voet / op de Terteel ofte Katel 13 voet
ende op den Dijk 21 voet waters/als ghy dese vooz leyde
mercken volghet/so meugt ghy niet misdoen/maer soo ghy
Casselbergen bewesten die Stadt bryocht/so sout ghy qua-
lijk drie ofte 4 voet waters hebben met leeg water/een zuyd
en zuyden ten oosten Maen / maecte hoogh water aen de
Vlaemsche Kust/ en op al de bancken/maer de vloet loopt
tusschen de bancken tot een zuydweste Maen.

Om tusschen de Bzaeck en Bzee-banck dooz te lopen/so
ghy uyter zee komt/ so loopt so lange op de mercken van
Wijnocxbergen en molen/tot dat Grevelingen te weten de
toorn aen het hoogh van de oosterse Dypn beoosten Gre-
velingen komt/ hout dat so staende / loopt dan zuydwest
en zuydwest ten westen aen/als ghy so wat gelopen hebt/
so laet de Toorn wat oost aen schieten/of ghy sout de Bzee-
banck te nae komen/ gaet dan u cours tot vooz Wardijk/
settet daer op 8/10 en 12 vadem/het is daer ruyen en breet.

Om bewesten de Bzaeck ober de bancken in zee te loo-
pen/so set Wijnocx-Bergen ober het Houte-wambas/die
sal

sal dan omtrent zuyd oost ten oosten van u staen/hout dat so staende tot Mardijck aen groot Cassel komt / hout dat so staende/ en loopt so in/ daer 't u gelieft.

Om over de Splinter te lopen/so set Lopen een windt-boom lengde bewesten die Meulen en de twee Schuyren/ die tusschen Mardijck en Lopen staen/ so na by malkander datmen daer pas door kan sien/daer is op de Splinter met half vloet 5 vadem water/daer binnen komende diept 't kort af/als ghy dan 10 of 11 vadem water hebt/meught ghy 't setten / of op u loot langs de strant nae de Schuyren lopen/aen 't oost eynde van de Splinter ist tusschen 't lant ende Splinter niet seer wijt / kleyn Sinten aen de oost-kant van 't Fort / en Lopen een spaeck lenghde bewesten de Molen / daer leyt de Rijpe-Garst een summe Banck.

Om voor Mardijck te setten / so loopt so lange op de voorz mercken van Dupnkercken aen/ tot dat Gzebelingen aen de west-kant van de oost duynen die beoosten Gzebelingen komt / en kleyn Sinten aende oost kant van 't groote Fort en Lopen over de molen/settet daer op 8 en 10 en 12 vadem/ het is daer rupm en breet als voorgeleyt is.

Als kleyn Sinten aen groot Sinten staet / daer hebt ghy op 't droogste van de Splinter/ met het leeghste water met een spyngh stroom 7 voet waters / met een doot-stroom 10 voet water.

Wijnocbergen een weynigh bewesten de Koo-huyfen/ die bewesten 't groote Fort staen/blijft met leegh water op de Splinter niet meer als 2 en 3 voet waters / en als S. Catharina eben bedeckt is aen 't oost eynde komtmen eben binnen de Splinter en komt van de voorz 2 ofte 3 voet op 3 of 4 vadem.

S. Catharina ten halven tusschen die Oosterse molen van Dupnkercken / en het rijzen van de Oosterse duyn / en Gzebelingen aen de oost kant van de westerlyke Duyn/ van Gzebelingen hebt ghy binnen de Splinter 12 vadem steek-gront.

Cassel eben bewesten de Molen die beoosten Mardijck staet/hebt ghy op de Splinter met leegh water 2 vadem.

Kleyn Sinten / aen groot Cassel mooght ghy over het west eynde van de Braeck lopen/en sult daer met leeg water op hebben 4 vadem.

Lopen aen de drie huysen/ die effen bewesten Mardijck staen/daer is een Sloube inde Splinter/daermen met hoog water ober magh om daer voor te setten / so brenghet dat merck als voorgeleyt is / en S. Catharina tusschen beyde graeuwe Duynen / beoosten Dupnkercken / settet daer op 8 vadem/ 't is daer vry nau/om dat ghy de Braeck begint te vatten.

Groot Sinten ten halven in 't groot Fort/ is mede een Sloube in Duplbaert / daer men mede met hoogh water ober mach om daer voor te setten/ so brenghet eerst dat merk als gesept is te pas / en S. Catharina aen de oostelijckste Duyn / beoosten Dupnkercken settet daer / daer is goet leggen en zyt beschut van de Braeck.

Tusschen Gzebelingen en Calis dwers af/leyt mede een Banckjen daer een Schip op vast geseeten heeft/ en daer is ras/op ras/ so dat sommige die niet wel bedreuen zyn op de Cust/dickwils meenen dattet de Vlaemse banken zyn/maer 't diept haect en droogt mede haect / daer aen zyn sy wel te kennen.

Gzebelingen is oock een Ty-haven/daermen met hoog water in moet/daer staen twee bakens/ die moetmen neffens malkanderen houden/en zeylen so tusschen de hoofden in / aen de oost zijde voor de haven leyt een plaetjen dat moet men schouwen.

Van de Vlaemse Bancken.

Al de Zanden die tusschen 't gat van Sluys en Calis leggen worden de Vlaemse bancken genoemt/ waer van de eerste is/het Zant/ is heel hart Zant/van de Paerde-marcht op 2 vadem / en streckt hem so langhs de kust op 3 1/3 ende 2 1/2 vadem/tot voor by Oostende/daer is besuyden tusschen het lant ende de banck vier en vijftich ende vijf vadem waters / benoorden is 't rechte vaer-water van de Wielingen/De Kute genaemt/daer is met leeg water 5/6 en

7 vadem waters/omtrent anderhalf mijl dwars van Oostende leyt de 't Rip/ ofte uyterbanck/ daer is niet meer als 4/ en vier d'half vadem waters/ op Geese aen 't oost-eynde van de Stadt Oostende en Lijwegen ten halben tusschen die duynen en Blanckenburgh/ so zyt ghy op 't Rip.

Tusschen 't Rip en 't landt legghen noch twee kleyne plaeties/ van drie ende derde-half vadem.

Voor Oostende begint een banck/die streckt hem langs de Cust voor de haven van Nieupoort / daer is twee en derde-half vadem water op / tusschen 't landt en de banck is 't 4/ 5/ 6 ende 7 vadem diep.

Dwars af benoorden dese banck/leyt Boonelandt van twee vadem waters / en op sommighe plaetsen anderhalf vadem / daer bewesten / en recht onder Nieupoort / leyt de Strooms van twee ende drie vadem.

Beoosten Nieupoort schiet een Rifken van de wal daer men hem wel voor wachten moet / tusschen Nieupoort en Dupnkercken legghen 6 bancken / waer van de Broers-banck de eerste is / en is driekantigh / leyt neffens Broers en 't klooster ten Dupnen/en seer dicht by 't lant. Streckt van de wal af omtrent west noord-west een mijl in zee / men magh tusschen de Broers-banck en 't landt door loopen / op 4 en 5 vadem met leegh water / maer men loofter gemeenlyck bewesten om / als men langs Vlaenderen zeylt binnen de bancken door.

De tweede is de Cams / die bewesten Broers-banck leyt / die is drie vadem diep / aen veel fassen van twee en 1 1/2 vadem / men magh tusschen 't landt en dese banck op 7 en 8 vadem/ en oock Aeede maken voor alle winden.

So men benoorden de Cams om de west loopt/ so loopt men tegen de Killen ofte noorder Cams aen / daer is 3 vadem waters op/ leyt mede aen veel fassen die noch minder zyn / daer een weynigh bewesten hebt ghy de Braeck / streckt in een kromte van de noorder Cams tot dicht aen de Splinter voor Dupnkercken / so dat hy pas so veel westen als beoosten loopt/daer is 1/ 1 1/2 en 1 1/2 vadem water op/maer op 't west-eynde diept hy/dat 'er met leegh water 3 en 4 vadem op is/ binuen de Braeck ist 10 en 11 vadem diep/daer loopt een sloube door/van 12 ofte 10 voeten diep.

Benooorden den Cams en beoosten de noorder Cams / leyt de Smalbanck van 2 en 3 vadem water / maer op de steerten ist wel 4 vadem diep / tusschen de Smal-banck en de Cams is 't rupm en breet/ is daer 8 en 9 vadem diep.

Benooorden de Smalbanck leyt de Steenbanck / die heeft aen de oostkant een haeck / schiet ten naesten by voor Nieupoort / is aen de west-kant 3 en 4 vadem / en op de zuydelijckste steert van de haeck aen de oost-zijde 3 vadem/ aen de noordelijckste steert van de haeck anderhalf vadem diep / aen de noord-kant leyt een fass in de Steen-banck van 3 voet waters/ tusschen de Smalbanck en de Steenbanck is 8 en 9 ende 7 vadem waters / is redelijck breet tusschen beyden.

Calbanck leyt benoorden de Steenbanck/ is in 't midden 2 vadem/en op de steert 6 vadem diep/in 't midden van de Calbanck leyt een kleyn banckjen dat heetmen Smalbanckjen/daer maer 3 voet waters op is/tusschen Steenbanck en Calbanck is 't heel rupm/daer hebt ghy 10/9/8/ ende dan weder 7 vadem waters / streckt hem met de oost steert naer de uyterbanck toe / de sloube tusschen beyden wordt Troy-zeel genoemt/ 't welke het rechte vaerwater is/ om tusschen Boonelandt en stroom door te loopen/daer in 't vaerwater ist 12/11/10/9/7/6/tot op 5 vadem toe diep.

Benooorden de Calbanck leyt noch een groote banck van 8/9/ ende 10 vadem / waer op eenige fassen legghen van 5 en 6 vadem waters.

Daer leggen noch vijf lange bancken/langs Vlaenderen / als Gzebelingen zuyden en zuyden ten oosten van u is/ dan zijdy neffens het west-eynde van dese bancken / en als Nieupoort oost ten zuyden van u is/so zyt ghy neffens 't oost-eynde / sy zyn seer lang / tusschen elck gaet een Canael door/ elck van besondere diepte.

Omtrent 4 1/2 mijl noorden ten oosten/ en N. N. O. van Calis/en n.n.o. van Calis Clif/ leyt de buytenste banck/ het Clif genaemt/ is op het drooghste omtrent 8 voet diep/ benoorden 't Clif af/te zeewaerts/ist 23 en 24 vadem diep/ j. Boeck van 't Weste-water. (D) 2 op

't Rip

Boonelandt

Strooms

Broers banck

Cams

Noorder Cams

De Braeck

Smalbanck

Steenbanck

Calbanck

Smalbanckjen

Troy-zeel

mercken van de Vlaemse bancken

't Clif

Rijpe Garst

Splinter

Duplbaert

Gzebelingen

Zant

Kute

op de zuyd-zijde naer Ruytinghe loopt een Canael door/ de Polder ghenoeint/ en is wijdt en breed van 20. 23 vadem diep.

Ruyting.

De tweede is de Ruytinge ghenoeint/ leyt van Cales noord noord-oost/ en van Cales Clif noord-oost ten noorden/ omtrent 3 $\frac{1}{2}$ mijl/ en is daer vijf of ses vadem diep/ op 't zuyd-eynde leyt een Polder/ daer maer anderhalf vadem waters op is/ als groot Cassel ober Wardijck komt/ dan magh men geen quaet van de Ruyting/ maer Wardijck moet niet westelijcker komen/ of men soude op de voorszreven Polder zeplen/ tusschen desen en den derden/ gaet een Canael door/ van 18 en 20 vadem.

Den Dijk.

De derde banck is genaemt den dijk/ leyt van Cales Clif noord-oost anderhalf mijl/ is op 't noord-eynde 4 en 5 vadem diep/ maer op 't zuyd-eynde 5/7/ ende 8 vadem/ op dese banck leyt mede een Polder aen 't zuyd-eynde/ maer een vadem diep/ Wpnoberberghen eben beoosten 't groote Fort/ so loopt ghy recht op de Polder aen/ dese bancken zijn seer sorgelijck/ want de Ruyting leyt bykans in 't vaerwater/ tusschen dese banck en de vierde/ gaet mede een Canael door/ is eerst benoorden 12 vadem/ en verder om de zuyd wordt 9/7 vadem/ maer is wat sorgelijck door te loopen/ want benoorden hebt ghy den dijk/ een weynigh om de zuyd hebt ghy de Kateling/ is 9 vadem 't hooght/ en loopt op 4 vadem en minder/ en wat verder om de zuyd so komt ghy teghen een Polder aen die op de Katelbanck leyt/ daer maer vier- en vijf- t' half voet water op is.

Kating.

Katelbanck.

De vierde banck is de Katel-banck genaemt/ leyt van Cales Clif noord-oost en noord-oost ten oosten drie en een halve mijl/ is diep 3/4/5/ ende 6 vadem/ op 't zuyd-eynde leyt mede een drooghe Polder 4 of 5 voeten water/ met spring-stroom vallen dese Polders droogh/ tusschen de Katel en den dijk hebt ghy de Kateling van 4/5/7 ende 9 vadem/ loopt tot aen den dijk.

Beoosten de Katel-banck/ te weten tusschen die en de Bree-banck/ gaet mede een Canael door/ is het eynd wijt en breed/ en aen 't west-eynde loopt het redelick smal ofte naeu toe/ is doorgaens van 14 tot 16 vadem waters.

In alle dese Canaalen magh men laveeren tusschen de voorszreven bancken/ van de eene banck tot den ander/ en settet tusschen de bancken waer men wil.

Groot Cassel aen Wardijck/ so meught ghy by ober den dijk en de Katel-banck loopen/ sonder aen de Polder te misdoen.

Breebanck.

De vijfde is de Breebanck/ leyt van Cales Clif/ noord-oost ten oosten wel so oostelijck/ is op het zuyd-eynde 4/5/7 en 8 vadem/ heeft aen de oost-kant een groote haeck/ schiet met de noordelijckste/ voor by steen-banck/ tot den naesten by Calbanck en is op 't oost-eynde van 4 tot 3 en twee en een half/ en twee en anderhalf vadem/ de zuyder steert van de haeck/ loopt dicht na steen-banck toe/ so dat er noch een goede passagie is/ om met schepen door te loopen/ van 12/11 10/9/7 en 6 vadem/ op de steert ist van 2 tot 2 $\frac{1}{2}$ en een vadem/ kleyn Sinten een weynigh bewesten 't groote Fort/ so sout ghy recht midden op een polder lopen/ die op de Breebanck leyt/ is bekans een mijl lang/ als mede die op de Katelbanck is heeft niet meer als 4 en 3 voet waters doorgaens.

Tusschen de bakens en Bree-banck is 't wijt en breed/ en is 14/12/10/9/8/ ende 7 vadem diep.

De Splinter schiet tusschen het houte Wambas/ en de haven van Dupnkercken/ van de Vlaemsche Cust af/ en loopt so in Wilbert-sandt/ na Bree-banck toe/ men kan door verscheyden plaetsen door de Splinter heen/ ghelijck in de beschrijvinge te sien is.

Bewesten de haven van Gevelingen leyt een banck/ ofte blackte langs de wal/ streckende een goet stuk van landt af 't zeewaert/ tot by Cales toe/ geheeten het Nieuwlandt/ daer magh men by langs ofte over loopen/ op vijf/ vier en drie vadem/ na dat men wil.

Cales.

De haven van Cales valt niet alle getyen heel droogh/ en met hoogh water op een dagelijc Ty/ is daer niet min als drie vadem waters. Om daer in te zeplen/ so houd de meulen (staende aen de oost-hoek van de Stadt) recht ober het ooster-hoof/ en loopt so dicht by 't ooster-hoof in/ en laet het kasteel aen de west-zijde van u leggen/ van het we-

ster-hoof loopt een Rikken af/ daerom moet men dat midden. Binnen het wester-hoof komende/ moet men westwaerts op wijcken tot in de Kuppe/ en daer met leegh water droogh sitten. Des nachts als 't gety is/ staen daer twee vuyren/ daer loopt men op in. 't En is niet geraden dit gat in te komen voor het hooghte water/ om de gheweldige sterke stroom die daer met de bloedt in loopt/ om de Ankers van de schepen (die daer binnen leggen) te schoutwen. 't Is daer binnen periculens en quaet legghen/ besonder met een noordelijcke windt/ die waeyt daer open in.

Dwars van 't West-hoof van Cales/ leyt een banck van twee vadem/ tusschen 't Hoof ofte Neplant en de selve banck magh men door loopen op drie vadem met half vloet/ de banck is 2 vadem diep. Onder Cales Clif aen 't oost-eynde magh men 't setten op tien vadem/ maer aen 't west-eynde leyt eenen steen ofte klippe onder 't water/ een Bassen schoot van landt/ Cales Clif leyt tusschen Cales ende Swartenes.

Cales Clif.

De Engelsche Cust/ van 't Voor-landt tot Doberen/ en van Doberen tot Fierlep.

Tusschen Cales en Doberen midden in 't vaerwater/ ofte de Fransche zijde wat nader als de Engelsche/ leyt een smalle banck van drie mijlen lang/ gestreckt omtrent noord noord-oost/ en zuyd zuyd-west langs het landt van Swartenes) geheeten Vrouwe-sandt/ van vijf/ ses/ seven en acht vadem diepte/ en loopt om de zuyd na het lant van Beunen. West ten zuyden van Cales Clif/ en zuyd en zuyden ten oosten van Doberen/ is die op 't drooghste/ met leegh water niet dieper als seltien/ seventien voet. Aen beyde zijden van dese banck/ so van beoosten als bewesten langs/ is 't 20/22/23/ en 24 vadem diep.

Vrouwe-sant.

Zuyden ten oosten een halve streeck oostelijcker/ twee mijlen van 't Kasteel van Doberen/ leyt een klepne drooghte van drie en een halve vadem.

Voor Doberen magh men 't setten voor een noorden en noord-westen windt tegens het Slot ober/ op tien vadem is de beste stee en schoone grondt.

Om in Dupns te zeplen van bezuyden/ so loopt by den hoek van Doberen om op twee Kabel-lengden by 't lant langs/ settet neffens het middelste Slot/ op seven oft acht vadem.

Tusschen Goeping en de Valle in/ 't landt van noord Voorlandt/ Kams-gat genaemt/ leggen twee gronden of bancken/ waer af de westelijckste de Querens heeten/ en de oosterlijckste de Bakes.

De zuydelijckste punt van Goeping en den hoek van Doberen legghen verscheyden noord-oost en zuyd-west.

Goep.

Om van Doberen binnen Goeping deur te zeplen/ nae het Voor-landt/ so gaet noorden ten oosten aen so langhe tot dat de molen op 't Voor-landt/ komt aen de west-zijde van de Dalepe in 't Voor-landt/ gaet dan noch noorden ten oosten en noord noord-oost/ tot dat het toorenken op het Voor-landt komt aende oost-kant van de voorsz Dalep/ dan suldy benoorden de Querens zijn/ het plompe toorenken/ op het landt van Doberen/ komt dan aen ofte recht ober de derde witte krijd-bergh/ benoorden den hoek van Doberen/ dat is een recht langs merck/ om tusschen de Querens en Goeping deur te zeplen/ so wel als men van benoorden als van bezuyden komt.

Om van benoorden binnen de Goeping deur te zeplen/ so komt de Brake niet nader als op seven vadem/ set den hoek van Doberen zuyd zuyd-west van u/ en zepl daer op aen/ so suldy het beste diep langs loopen. Als dan de molen die op het Voor-landt staet in het Kams-gat ofte de Dalep/ dan suldy zijn neffens de Brake/ ende als de plompe toren komt in 't Kams-gat/ suldy benoorden de Brake zijn. Als men in Dupns leyt/ en dat den Inner-hoek van 't Clif van Doberen zuyd zuyd-west van u leyt/ dan leggen de Querens noorden ten oosten van u ende het noord-eynde van Goeping noord-oost.

Het noord-eynde van Goeping en den hoek van het Voor-landt/ leggen verscheyden zuyd-oost ten oosten/ ende noord-west ten westen een groote mijl. De Querens leggen by 't Voor-landt langs na Dupns toe.

Om

Om van benoorden in Dupns dooz de Wzake en Querente zeplen / soo stater benoorden 't Zupd Doozlandt een Kerck met een stoupe toorn / de kerck is vry wat groot / daer zijn drie kasteelen op de Strant van Dupns / bynght de voozsz Kercke recht int midden van de 2 zupdelijcke kasteelen / en dan bent ghy int rechte vaer-water / en int midden van de Canael / dat sal u dienen tot eenlanghs merck / om te loopen dooz de Wzake en de Querens / de Cours is zupd zupd-west / en soo de windt zupderlijck waer / en dat ghy daer dooz moest Laberen / loopt niet oostelijcker als dat de voozsz Kerck / komt twee Scheeps lenghde zupdelijcker als 't zupdelijcke Casteel. Want soo ghy die te samen byochte / soo soudt ghy op de Wzake loopen / mede loopt niet Westelijcker als dat de voozsz Kerck komt binnen twee Scheeps lenghde van de drie Casteelen / want soo ghyse 't samen byocht / soudt op de Querens loopen / dese mercken dienen om te laberen dooz de Querens en de Wzake / tzy van de noozd ofte zupd. De Wzake is heel stepl / 't is dicht langs de Wzake 5 badem diep / en int midden van Canael is 't 15 voet diep / met leegh water / alsoo dattet dieper is aen dese zijde van de Wzake als int midden van 't Canael / als ghy Labert en loopt om de oost vande Wzake als so haest moet ghy wenden / ofte anders soudt ghy op de Wzake zeplen / de Querne is black / maer niet te min soo haest als ghy het ondieper vindt int ober loopen om de west naer de Querne als vijftien voet / soo moet ghy wenden.

Ontrent een halve mijl vant noozd-eynd van Goepingh naer 't zupden / leydt een black steercken ofte scherpte van zant / een groote musket schoot bewesten Goeping / valt niet leegh water een groot stuck droogh / 't welck de Canael tusschen de Wzake en Goepingh heel nauw maect / de dwarsmercken van dit steercken zants zijn dese : boven binnen int landt een weynigh naer 't zupden van Kamsgat staen drie ofte vier hooge bomen by malkander / wanneer dese boomen komen recht ober het zupdelijcke eynde vande Klip / die leyt een weynigh naer 't zupden van Kamsgat / dan zijt ghy dwars van dit Steercken zants / so haest als ghy daer vooz by zijt / hebt ghy meer rupinte om te laberen / en meught verder ober na de Goepingh loopen.

Om van Doeveren bukten de Goepingh om na 't Doozlant te zeplen / so houdt den hoeck bewesten Doeveren bukten den hoeck vande Dupns / en gaet noozd-oost aen / tot dat 't Dooz-landt noozd-west ten westen van u is / dan meughdy vry nae 't Dooz-landt toe loopen / en settent vooz Mar-gat / ofte daer 't u best dunckt / dan neffens den toren daer de molen by staet is de beste Keede. Ofte als den hoeck van 't Dooz-landt zupd zupd-west en zupd-west ten zupden van u leyt / daer is oock goet leggen op 8 of 9 badem. Tusschen Margat ende Kokolbers machiment ober al setten op 6 of 7 badem met half Bloedt.

Tusschen de Querens en 't Dooz-landt machmen oock deur loopen nae Zand-wijck / daer leyt noch een Zant geheeten de Driestel / tusschen dat en de Querens als oock tusschen dat en het landt / ist met half Bloet 3 badem diep. De Querens zijn binnen korten tijdt seer ghemindert ende verlopen / soo dat het noozd-eynde by na wegh is.

Van 't gety en loopen der Stroomen.

Langhs de kust van Vlaenderen aen 't lant maect vol Zee een zupden en noozden Maen.

Inte Daer-wegh bukten de Vlaemsche bancken in Zee maect hoogh water een zupd-weste Maen.

Midden inde Hoofden een zupd-weste Maen.

Tot Doeveren een zupden en noozden Maen.
In Dupns een zupd-zupd-weste Maen.
Aen het Dooz-landt een zupden / alsmede een noozden Maen.

Langhs de Vlaemsche bancken valt de Dooz-bloet ober de bancken nae 't landt toe / ontrent het derde-part van 't Gety / daer nae langhs het landt / maer de achter-bloedt valt noozd-waerts langs der zee in / in 't rechte vaer-water.

Als de Bloet daer neffens in Zee begint te gaen / dan ist aen landt al half bloedt en 't water ten halben gewassen / so datmen in alle de gaten op de Vlaemsche kust met vijf ofte ses voeten waters in kan.

Midden deur de Hoofden valt de Bloet noozd-oost ten oosten / en de ebbe zupd-west ten westen.

Van Doeveren tot het Dooz-landt / valt de stroom binnen Goepingh deur / ober de Querens noozden en zupden.

Dooz Cales en Swartenes / de Bloet gaet eerst een quartier naer lant toe / endaer naer noozd noozd-oost.

Van de Diepten.

Tusschen het Mar-diep en de Hoofden in 't rechte vaer-water / ist drie-en-twintigh en vier-en-twintigh badem diep. Recht bukten de Vlaemsche bancken achtien / negentien en twintigh badem / maer by de Goepingh ofte ontrent het Doozlant ist 26 / 28 / en oock 30 badem diep / hoe naerder aen Goepingh hoe dieper water.

Neffens Goepingh zijnde by acht-en-twintigh ofte negen-en-twintigh badem / en istmen geen twee Sotelinghs-schoten daer van.

Om int het Mar-diep nae de Hoofden te zeplen / so gaet niet anders aen als zupd-west en zupd-west ten zupden / maer let wel scherp op de stroomen / als ghy dan ghyt dertigh ofte vijf-en-dertigh mijlen ghezepl't te hebben / soo kiest de Vlaemsche bancken tot op twintigh oft achtien badem / als ghy die gronden secker zijt / so gaet zupd-west / en ten lesten zupd-west ten westen aen / soo suldy midden inde Hoofden komen.

Vlaenderen maghmen van de Compagne sien op sesstien badem / dan istmen binnen de punct van de Vlaemsche bancken.

Calis Klif en den hoeck van Doeveren machmen sien alsinen vooz de Hoofden is op 24 badem.

Streckinge en Courssen.

- Van Blanckergh tot Oostende zupd-west ten westen ander half mijl.
- Van Oostende tot Nieupoort west zupd-west derdehalf mijl.
- Van Nieupoort tot Dupnkercken west zupd-west vier mijlen.
- Van Dupnkercken tot Grebelingen west zupd west 3 mijl.
- Van Grebelingen tot Cales west zupdwest 3 mijlen.
- Van Cales tot Cales Clif zupdwest ten westen 1 mijl.
- Byt de Hoofden nae 't Klif van Iutlandt noozd noozd oost 90 mijlen.
- Van Calis Klif tot der Neuse in Noozwegen noozd noozd-oost 108 mijlen.
- Van Cales Klif tot Swartenes zupd-west 1 groote mijl.

Hooghten.

De Hoofden ende Doeveren legghen op 51 graden 12 minuten.

De kust van Engelant van 't Boozlant tot Doveren.

Hoe haer dese Landen uyt der Zee verthoonen.

Aldus verthoont hem de kust van Vlaenderen tusschen Oostende en Nieupoort.

Alsinen van Dupns na 't Boozlant loopt soo ist aldus gedaen.

Dus verthoont hem Doveren alsinen bewesten 't Vrouwezant door de hoofden zeplt.

Dus verthoont de kust van Vlaenderen / tusschen Nieupoort en Cales / alsinen daer by langhs zeplt.

LICHTENDE ZEE COLUMNNE,

O F T E

ZEE-SPIEGEL.

Vande Westersche Schip-vaert,

Inhoudende

De Beschrijvinge van de Kusten van Vranckrijk, van Tresport tot Roscou:
 En de Kusten van Engelant, van Fierley West aen tot Engelants-eynt:
 't Canaal van Brustou: Als mede de Zee-Kusten van Yrlant.

De Eerste Verthooninge,

Waer in:

De Kusten van Vranckrijk, Van Swartenes tot 't Eylant Ornay,
 en van Doveren tot Bevesier.

Ontrent een groote mijl betwisten Calis clif
 leyt Swartenes/ een vuplen upthoeck/ daer
 neffens legghen veel klippen en Kudsen
 langhs de wal.

Van Swartenes tot de Rivier van
 Beunen streckt de kust zupden ten oosten
 derdehalf mijl. Een klepne mijl bezupden de Nes ont-
 valt het lant met wat bochts oft inwijcks / met een schoone
 Zant-ban. In die bocht leydt een Disschers Dozp aende
 kust / daer neffens inde Zant-ban is seer goede Keede vooz
 oostelijcke winden / op vijf / ses / thien / vijftien / ende 16
 vadem / nae datmen bezre van landt leydt. Om daer te set-
 ten / soo brenghmen den toozen van 't Dozp over 't midden
 vande hupfen. Dese plaetse heet Sint Jans Keede. Een
 weynigh benoorden dat vooz Disschers Dozp / staet een
 Meulen met noch sommighe hupskens / van daer noozd-
 waert tot Swartenes machmen niet setten / de grondt is
 daer langhs vuplen Kudsich. Bezupden de Keede nae de
 Rivier van Beunen liggen noch sommighe Kotskens langs
 de kust / die machmen doek niet seer nae komen.

Op de noozd-hoeck van de Rivier van Beunen / staet een
 hoogen dicken tooren genaemt La Tour d'ordre, by de Zee-
 vaerders genaemt den Ouden Man / een kennelijck merck
 om die Rivier daer by te kennen. Ontrent een quartier
 mijl benoorden dien toozen / een kleyn vierendeel mijl van
 landt / leydt een klepne blinde Clip onder water daer geen
 Smack over mach.

Op de zupdt hoeck vande Rivier van Beunen staet een
 stenen muer / en daer op staet een groot baecken van een
 mast / daer neffens aende zupdt hoeck loopt een Rissen af/
 dat moetmen schoutwen / en loopen heel dichte by het hooft
 langhs / dat aende noozd hoeck leyt / en koztelijck daer ghe-
 maect is. Binnen dat hooft komende / moetmen terstondt
 het ancker laten vallen / en daer setten. 't Is een Cp-haven
 daermen met hoogh water in moet / en met leegh water heel
 droogh sit / op de Singel. Bupten vooz de Rivier leyt een
 Banck / daer plachmen van bezupden op twee / en van be-
 noorden op drie vadem over heen te mogen loopen / dan wert
 nu van bezupden dieper dooz 't schueren van 't water / langs
 het voozschyven hooft / dat aende Noozthoeck ghemaect
 is.

Vanden Ouden Man ofte de Rivier van Beunen / tot
 de Somme is de Cours zupden ontrent acht mijlen / daer
 tuschen liggen noch twee Rivieren Cauche en Rutz / aen
 de eerste legghen Estaples en Montreuil / daer moetmen

met het hooghste water midts-waters in / binnen valt hee
 met leegh water over al droogh.

Dooz Twee gaten machmen inde Somme zeplen. Van
 de Oost-hoeck / ghe-naemt de Oost-dupn / loopt een zandte
 afdwars vooz 't gat. Betwisten dat Rissept noch een groo-
 te banck / daer tuschen gaet het Oostergat in. Om daer in
 te zeplen brenghet S. Valerij een kabel-lengde betwisten de
 west-hoeck van 't gat / genaemt het Oordeel / en loopt daer
 op in / tot tegen het landt aen den vooz west-hoeck / en dan
 daer dicht by langhs / oft soo haest ghy over de banck we-
 der dieper water krijght / dan oost-waerts op na de bakens.
 Vande hoeck van 't Oordeel loopt een rissen noozd-waert
 af / op 't eynde daer van leydt een Ton / die moetmen aen
 stuerboort laten / en loopen daer by dicht benoorden om.
 Vanden hoeck 't Oordeel opwaert / ist vooz al met bakens
 besteken / daer looptmen dicht by heen / en laten die alle aen
 stuerboort / heel tot achter den hoeck van S. Valerij / daer-
 men 't set / en met alle getpen droogh sit. De Zanden daer
 binnen verlopen soo dickwils datse niet vooz alrijt te be-
 schrijven zijn.

Om het Westergat in te seplen / komende upt den oosten
 of noozden / moetmen by de bancken langhs loopen op ses of
 seven vadem / en naerder niet / die zijn so stepl / datmen daer
 teghen aen sittende met het vooz-schip achter drie vadem
 diepte heeft. Ten eynden de bancken tegen het lant komen-
 de / vintmen een Ton. Of soo men upt den westen komt /
 en Crotop brenghet een kabel lenghde binnen 't Oordeel / en
 daer op aen zept / vintmen die vooz bupenste Ton. Be-
 halven die leggender noch drie / daer van is die vooz aen-
 de hoeck van 't Oordeel / de vierde en binnenste / men laet
 die alle aen stuer-boort nae lant toe / en loopt daer benooz-
 den heen.

Dese gaten en Zanden daer binnen (al vooz-by S. Va-
 lerij) vallen met leegh water heel droogh / zelfs de tonnen val-
 len oock droogh datmen daer by loopen mach / met half vset
 en daghelijcks Cp / en iser niet meer als twee vadem wa-
 ters / 't is niet geraden daer in te loopen / vooz en al eer dat
 twee derden deelen vande bloet verlopen is. Met dagelijck
 Cp bloept het daer vijf en ses vadem / maer met een spring /
 seven vadem op en neder. Met hoogh water en springh
 maghmen met acht of thien voet over alle Bancken en
 Zanden heen. Dier mijlen opwaerts leyt Abbeville.

Neffens de Somme / ist bezre in Zee black water / vijf /
 ses / seven / acht / negen en thien vadem / twee of drie mijlen in
 Zee / die (uptten westen komende) by doncker of mistigh we-
 ij. Boeck van 't Westewater. (E) 2 der

Om inde
 Somme
 te zeplen.

Om het
 Westergat
 in te
 zeplen.

Swartenes.

S. Jans Keede.

La Tour d'ordre. Oude Man.

Blinde klip.

Beunen.

De Somme.

der hem op sulcken blackte vint/ mach hem wel versekert houden/niet verre vande Somme te wesen.

Trespoyt. Vande Oude man tot Diepen is de cours zuydzuydwest 13 of 14 mijlen/ maer vande Somme tot Diepen zuydwest ten westen ses of seven mijlen. Ontrent ten halven tusschen de Somme en Diepen leyt de Rivier van Heu/daer binnen aen de noozdt-zijde leyd Trespoyt/ oock een Cp-haven/ daer men met hoogh water in moet/ en niet leegh water droogh sit.

Diepen. Aende oost kant vande haven van Diepen leyt een schare Clippē/daer van loopt een Kifken de Singel af/om de noozd ofte west/ bezuyden dit Kif loopt het gat ontrent zuydoost in/ 't is seer naeuw en een kozt verlaet/ daer in leggen drie Comekens midden in 't diep/ niet boven een steen-woyp van malkander/ daer machmen aen beyde zijden by heen loopen. Ten eynden de Tonnen komende/ looptmen midtswaters tusschen de Hoofden in tot achter aen de stadt/ daer maectmen 't met een touw aen de wal vast. Men mach daer niet in zeplen voor half bloed/ maer niet met half ebbe/ met leegh water valt het geheel droogh/ maer binnen aen de stadt blijftmen blot/ niet hoogh water komt daer drie of ten hooghten niet meer als vierdehalf vadem water/ daer komen altijdt Lootslupden upt om de Schepen in te brenghen.

S. Valery in Caux. Van Diepen tot S. Valery in Caux/ ist west zuyd west drie mijlen/ dat is oock een Cp-haven/daer men met hoogh water in moet/ 't is oock een engh gat daer men tusschen twee hoofden in loopt/ daer en is noch zant noch banck voor dat hinderen mach/ daer binnen komende laetmen het Ancker vallen/ en maect hem met een touw aende wal vast. Die noch ancker noch touw heeft/ mach (daer binnen komende) tegen de wal aen in de Singel zeplen/ en also Schip en goet sonder schade bergen.

Fecam. Van S. Valery tot fecam ist west zuydwest vier mijlen/ dat is een diepe Cp-haven/ daer blijft met laegh water weynigh min als twee vadem waters. Aen de oost-zijde van 't gat leyt een banck ofte Plaet/ men mach met klepne schepen tusschen die en 't landt deur seplen/ en met de slach-gaerde in stecken/ op acht en neghen voet by de oostwal langhs/ die is black. Om bewesten die plaet in te zeplen/ soo hout den Toorn van fecam bukten het landt oft bukten de west hoeck vande Haven/ soo sal die zuyd zuyd oost van u staen/ loopt op dat merck het gat in/ soo blijft dat voorzj zandt aen bagh boozdt/en sult met half vloet in 't gat twee vadem waters hebben/ binnen komende teghens het stedecken/ daer meughdy 't setten by 't west lant op 3 vadem.

Strupsaert. Van fecam tot Strupsaert ist west zuyd west 2 mijlen. Bupten den hoeck van Strupsaert leggen twee hooge scherpe rotten. Van daer tot Sepn-hoort ist zuyden en zuyden ten westen twee mijlen.

Ontrent Noozd-west van Sepn-hoort leyd een banck daer met leegh water niet meer als derdehalf vadem water op blijft: Als de stadt Hable komt bukten Sepn-hoort dan ismen neffens die banck. Om die te mijden loopt dicht by Sepn-hoort in/ tot binnen den eersten meulen/ settet daer op ses vadem/ en verwacht een Lootsman die u in de haven brenghet.

Om inde Rivier van Koan te zeplen. Om in de Rivier van Koan te zeplen/ komende upten noozden ofte oosten/ soo loopt het landt benoorden Sepn-hoort aen boozd/ en daer by langhs/ soo langhe tot dat de zuydt kant van de Rivier komt aenden hoeck van Sepn-hoort/ loopt daer op aen/ tot dat het landt beoosten Hable-neuf komt bukten Hable/ zeplt dan na de Haven van Hable neuf toe. Ofte wilt ghy bukten de banck of Kettiers om/ soo wijckt so verre van lant west waert over/ tot dat de Rivier open komt/ zeplt dan na den hoeck van Tochet toe/en loopt op 't loot daer by in/ daer is met hoogh water drie/ en niet leegh water niet meer als een vadem waters. De

Kettiers. Kettiers is een steen banck/ legghende midden in de Rivier de Sepne/ streckende naden hoeck van Hontfleure toe/ valt met leegh water tot sommighe plaetsen droogh/ met half bloet ist daer bezuyden drie vadem/ maer daer benoorden twee diep. Alst lant van Caen bukten den hoeck van Sepn-hoort is/en men dan daer op aen zeplt/zuyden aen/so looptmen daer bewesten of bukten heen, Of als men Strupsaert

een spaeck lenghde hout bukten het lant van Sepnhooft/ soo looptmen oock daer bukten om. Als de ooster-poorze van Habel komt over het Oosterhoort en den Ooster scherf Meulen/ en datmen dan daer op aen zeplt/ soo looptmen recht benoorden de Kettiers in/ men mach dan oock aen de banck die na Sepnhooft toe leyt niet misdoen. Tot Habel moetmen met hoogh water in/ daer binnen sitmen met alle getijen droogh.

De Riviere de Sepne moetmen op 't gety in loopen/ alst meeste ofte sterckste van de bloedt verloopen is/ dan machmen op 't loodt by 't lant langhs zeplen/ tot dat men de Rivier van Habel open in sien mach/ als dan het Zuyder-Casteel komt over 't Oosterhoort en de Meulen/ loopt dan daer recht op toe/ maer 't is best te setten ten halven/ 't Casteel en Sepnhooft/ en daer een Lootsman te verwachten: so daer geene af komen/ so zeplt van daer recht op 't Casteel aen/dat op 't hoort staet/daer ist diepste water.

Van Habel opwaert nae Kouan te varen/ is niet wel doenlijck sonder Lootsman/ men moet met het Gety door de eerste travaille ofte bancken/ die strecken van Habel tot Honsfleure zuydoost by het Zuyder-landt langhs/ en van daer langhs de noozd-zijde van de Rivier tot Quille-beuf/ daer komende ismen door de eerste travaille. Men moet oock wel verdacht zijn/ en hem wachten voor den stercken spynck/by de Normans La Barre genoemt/ die alle Getpen mette Bloet so gheweldigh aen komt/ dat anckers en touwen genoegh te doen hebben om een schip te houden. Om die en ander swarigheden meer ist niet gheraden die Rivier op te varen sonder Lootsman.

Twee mijlen bezuyden de Rivier van Kouan leyd een Cp-haven ghenamt Cochet/ aen de westkant van 't gat staet een baccken/ daer by looptmen in/ ofte men mach by de oost-wal met de slach-gaerde in tasten.

Zuyd-west ofte zuyd-west ten zuyden/ van den hoeck Sepnhooft/ ontrent vijf mijlen/ legghen veel bancken een goet stuck weegs in Zee/ aen beyde zijden (soo daer beoosten als bewesten om)/ machmen zeplen in de fosse van Caen die streckt meest zuyden in/ en leyd in een Inwijck. Aende west-zijde leyd een Singel/ daer men achter setten mach/ 't isser wijt en breekt en al zant-strant/het oost-lant is duprugh en verre black op ses ofte seven vadem/daer machmen met de slach-gaerde by in tasten.

Van Sepnhooft tot Caep de Barfleure ofte Caep de Chierenbergh/ is de Cours west ten noozden veerthien mijlen. Ontrent drie mijlen daer beoosten legghen d' Eplanden van S. Marques/ daer machmen rondom zeplen/ dan ten isser niet al te schoon.

Een mijl bewesten de Eplanden van Marques leyd la Honge een plompe Toorn/ daer bewesten leyd den hoeck van Barfleure/ tusschen beyden is een groote Inwijck daer men op ses ofte seven vadem beschut mach legghen/ voor een noozd noozd-westen wint. Een noozd-ooste wint waeyt daer open in.

Van de noozd-hoeck ofte Caep de Barfleure (die noozd-noozd-west van u leyt als ghy daer op keede legt) loopt een banck ofte Kifken af/ doch daer kan wel een schip over. Noozd-oost een groote mijl van die voorzj hoeck leyd een steen onder water/ daer gheen schepen over en mogen.

Van den hoeck la Honghe af E. de Barfleure tot Chierenburgh is west en west-noozd-west drie mijlen/ dat is een klepne Cp-haven. Bewesten den hoeck van Barfleure leggen sommige vuplen/ als men het hooge landt van Chierenburgh hout bukten de Caep de Wijck/ so machmen die niet bezeplen.

Door Caep de Wijck is goede keede op ses vadem/recht beoosten de twee hooge Clippen in een Sand-ban.

Door Chierenburgh leggen sommige Clippen ofte Eplandekens/ die zijn rondom schoon/ daer bewesten leyd een Cp-haven geheeten de fosse van Moberille/daer voor leggen aen beyde zijden vier ofte vijf hoge Clippen/daer looptmen met hoogh water tusschen deur/ tot binnen de haven. Een mijl daer bewesten leyd E. de Hague.

Twee mijlen west ten noozden van Caep de Hague/ leyt het Eylant Aldernax ofte Ornap/ tusschen dat gaet 't kas van Blanckenburgh door.

La Barre

Cochet

Fosse van Caen

Caep de Chierenbergh. S. Marques

La Honge

Blinde Klip

Caep de Wijck

Caep de Hague

D Een hoeck vande Singel leyt van Doeveren verscheyden zuyd-west ten westen/ ses mijlen. Aen de oost-zijde van de Singel in Romeyns Bay neffens Romeynen Torenen/ is goede seeede voor weste ende zuyd-weste winden.

Om daer in te setten loopt so verre in de Bay / dat den hoeck van de Singel zuyde en zuyden ten westen van u 37/ set daer omtrent op seven oft acht vadem/bewesten den hoeck van de Singel/ also dat den hoeck oost ten noorden van u leyt/ op seven ofte acht vadem/ magh men oock setten voor een noord-ooste windt.

Om in de Kamer ofte Kamber- haben te zeplen/komende uyt den westen so houd Bevelier buyten den hoeck van fierly / en loopt so na de Singel toe / daer by komende loopt op twee kabel lengden daer by langs / tot het eynde van de Singel / wijckt dan westwaert op / en laet de Bakens aen de rechter-handt tot dat ghy komt voor het slot Kamber/ dat op de Zuyd-singel staet / daer meughdy het setten op vier en vijf vadem / van daer voortz heel tot de stadt sy is 't al met Bakens af-gemerckt / die staen by de oost-kant van 't diep langs op de Darisen die met leegh water droogh vallen. In 't op-zeplen na sy moet men alle de Bakens aen stuyz-boort laten/ en loopen daer pafselijck dicht by heen.

Den hoeck van de Singel en Bevelier leggen verscheyden west zuyd-west en oost noord-ooste vijf mijlen. Bevelier is door seven witte kleven het alderkennelijckste landt/ dat men ergens siet. Beoosten den hoeck van Bevelier magh men het setten voor westelijcke winden op 6 of 7 vadem / also dat den hoeck zuyden en zuyden ten westen van u leyt.

Van 't Gety en loopen der stroomen.

Midden door de Hoofden valt de bloedt noord-oost ten oosten/ en de ebbe zuyd-west ten westen.

Voor Calis en Swartenes valt de bloet eerst een quartier nae 't landt toe/ daer na noord noord-oost.

Tusschen Swartenes en Beunen valt de bloedt noord ten oosten aen landt/ maer buyten in zee noord noord-oost: Een zuyd zuyd-ooste Maen maect daer het hooghste water.

Tusschen Beunen/ Diepen en voor de Somme/ valt de bloedt eerst een quartier na landt/ daer nae noord-oost ten oosten/ en de ebbe zuyd-west ten westen.

Tusschen Diepen en Struplaert buyten 't landt in de Crabe / valt de bloedt noord-oost ten oosten / en d'ebbe zuyd-west ten westen.

Tot Hableneuf en de rivier van Rouan / maect een zuyd-ooste Maen hoogh water.

Van Struplaert tot Caen in de fosse / valt de bloedt zuyd zuyd-west/ en de ebbe noord noord-oost.

Voor de haven van Caen / maect hoogh water een zuyd zuyd-ooste Maen / binnen de haven een zuyden ten oosten Maen.

Tot Markel / la Honge / Barfleur / Chierborgh een Caep de Hague by lande een zuyden ten oosten Maen.

Van Zeyn-hoofst tot Barfleur valt de vloedt by het landt oost ten noorden / en de ebbe west ten zuyden / maer in 't Canael buyten 't landt valt de vloedt oost noord-oost en de ebbe west zuyd-west.

Aen Caep de Hague by landt maect hoogh water een zuyden ten oosten Maen.

In 't Gas van Blanckaert een noorden ten oosten ende zuyden ten westen Maen. De vloedt valt door het Gas noord-oost en de ebbe zuyd-west.

Tot Doeveren een zuyden en noorden Maen.

Tusschen Doeveren ende Singels / desgelijck tegen de Singel maect vol zee een zuyd zuyd-weste Maen.

Van de Singel tot Doeveren valt de vloet noord-oost ten oosten/ en de ebbe zuyd-west ten westen.

In 't Canael van Winckel-zee een zuyden ten oosten Maen.

Tot Bevelier aen 't landt een zuyd zuyd-ooste en noord-

noord-west Maen.

In de vaerwegh daer neffens een zuyden en noorden Maen.

Van Bevelier tot de Singel oost noord-oost ende west-zuyd-west.

By Bevelier aen 't landt voor de seven kleven / valt de vloedt oost ten zuyden/ en de ebbe west ten noorden.

Van diepten en kenteekenen neffens dese Landen.

Cales Clif en de hoeck van Doeveren / magh men siet als men daer voor is op 24 vadem.

Bezuyden den ouden Man of Tour d'ordye / leyt het hooge landt van Estaphels / dat is seer kennelijck / ons dat daer omtrent geen landt so hoogh is. Als dat noord-noord-oost van u is/ en ghy neffens de Somme zijt/ daer is 't diep acht en negen vadem.

Op het landt van de Somme tot Diepen staen veel scherpe torens / sommige Meulens en boomen / en heeft langs de zee al een zandt-strand.

Neffens Diepen magh men het landt siet op twintigh en twintigh vadem.

Omtrent drie mijl buyten Struplaert is 't diep twintigh vadem.

Tusschen Diepen en Zeyn-hoofst staen oock veel scherpe torens / boomen en huysen op het landt. Struplaert is alderkennelijckste aen een groote klip die daer neffens leyt als een hooghen toren / daer neffens in de Crabe is 't diep sesten en seventien vadem.

Omtrent Caep de Barfleur en Chierburgh drie mijlen van landt is 't diep dertigh vadem.

Barfleur is een hooge hoeck / beneden op 't witte landt staet een plumpe toren / twee meulens en sommige huyskens/ daer bewesten is meer wit landt.

Op Caep de Hague staet een Slot met een kleyn torenken/ een weynigh daer beoosten staet in 't landt een scherpe toren. Twee mijlen daer beoosten leyt Chierburgh / met een plumpe toren.

Tusschen Winckel-zee en Picardie / midden in 't Canael is 't diep ses-en-twintigh en seven-en-twintigh vadem/ op sulcke diepte magh men fierley en het landt van Doeveren siet.

Buyten Bevelier neffens de seven kleven is 't diep acht-en-twintigh en dertigh vadem.

Streckingen en Coursen.

Van Cales Clif tot Swartenes zuydwest een groote mijl	
Van Swartenes tot de oude Man zuyden anderhalf mijl	
Van Swartenes tot de Somme zuyden	10 mijlen.
Van de Somme tot Tresport zuyd zuyd-west	5 mijlen.
Van de oude Man tot de Somme zuyden	8 of 9 mijlen.
Van de oude Man tot Diepen zuyd zuyd-west	13 of 14 m.
Van de Somme tot Diepen zuyd-west ten westen	7 mijl.
Van Tresport tot Diepen zuyd-west ten westen	3 mijlen.
Van Diepen tot fream west zuyd-west	8 mijlen.
Van fream tot Struplaert zuydwest ten westen	2 mijlen.
Van Struplaert tot Zeyn-hoofst is de cours zuyd zuyd-west	2 mijlen.
Van Zeyn-hoofst tot Caen in de fosse is de cours zuyd-west ten zuyden	6 mijlen.
Van Zeyn-hoofst tot de Barfleur ofte Cherenburg west ten noorden	14 mijlen.
Van Swartenes tot Diepen zuyden ten westen	16 of 17 m.
Van Swartenes tot Struplaert oft de C. de Cour zuyd-west ten zuyden	22 mijlen.
Van Swartenes tot de Kil kassen is de cours west zuyd-west	40 mijlen.
Van Swartenes tot Wicht/west/wel so zuydelijck acht-en-twintigh	mijlen.
Van Swartenes tot Bevelier west	13 mijlen.
Van Diepen tot Wicht / is de cours west Noord-west	28 mijlen.
Van Diepen tot Bevelier noord-west ten noorden	19 mijl.
Van Diepen tot Doeveren is de cours noorden	20 mijl.
ij. Boeck van het Westet-water.	(F) Van

Van Seyn-hooft tot Dierblijt oft den hoeck van Chier-
burgh/ west ten noorden 14 mijlen.
Van Seyn-hooft tot Pooztlandt is de cours noord-west
ten westen 28 oft 29 mijlen.
Van Strupsaert tot het oost-eynde van Wicht / noord-
west wel so noordelijck 22 mijlen.
Van Strupsaert tot Bevesier is de cours noorden/negen-
tien of twintigh mijlen.
Van Strupsaert tot fierley is de cours noorden ten oo-
sten/ wat noordelijcker 22 mijlen.
Van Strupsaert tot den hoeck van Doeberen noord-
noord-oost 26 mijlen.
Van Caen tot Dierblijt ofte den hoeck van Bar fleur/
noord-west 12 mijlen.

Van Dierblijt tot C. de Hague west noord-west 6 mijlen.
Van Doeberen tot de Singhels Zuyd - West ten We-
sten 6 mijlen.
Van de Singels tot fierley west zuyd-west 2 mijlen.
Van de Singels tot Bevesier west zuyd-west 5 mijlen.
Van fierley tot Bevesier Zuyd - West ten We-
sten 4 mijlen.

Hooghten.

De Hoofden en Doeberen leggen op 51 graden 12 min.
De Somme leyt op 50 graden 6 minuten.
De hoeck van Strupsaert op 49 graden 35 minuten.
Bevesier leyt op 50 graden 50 minuten.

10

Hoe haer dese Landen uyter Zee vertoonen.

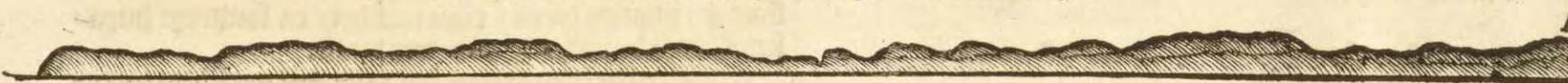
Van Calais klif tot booz by Beunen/ vertoont het landt aldus / als men daer by langs zeplt.
t Hooge landt van Estaphels noord noord-oost. Oost ten Zuydey.

Dit onderste is Dupnlandt.
Dus vertoont hem 't landt tusschen Estaphels en de Somme/ als 't hooge landt noord noord-oost van u is.

Somme Dupnlandt. Ditte krijdt kleven.
Dus vertoont 't landt bezuyden de Somme na Diepen.

Dese twee figueren behooren aen een/ AA aen malkander.
Grandvaley.

t Landt tusschen Diepen en Pecam vertoont als de twee figueren hier boven / als men daer by langs zeplt 2 mijlen buyten landt.
Seyn-hooft. Strupsaert.

De gedaente van Strupsaert en Seyn-hooft/ als men daer booz by zeplt.

Dus vertoont het landt van Caen als men drie mijlen daer af is. Dus vertoont Sierrenborgh en 't landt daer betwisten na Caen de Hague/ als 't zuyd-oost/ drie mijlen van u is.

Dus vertoont Doeberen als men bewesten 't Vrouwe-landt door de Hoofden zeplt. Dus vertoont fierley als men daer by langs zeplt/ drie mijlen van landt.

Dus vertoont fierley als men uyt den westen komt.

Bevesier vertoont hem aldus als men uyt den westen komt.

De

Waer in:

De Cust van Bretaigne, van 't Eylandt Ornay tot het Eylandt van Heylandt.

Wec mijlen west ten noorden van Caep de Hague / leyt het eylandt Aldernar ofte Ornay/daer tusschen gaet het Rias van Blanckert deur. Alderner ofte Ornay is omtrent twee mijlen lang / leyt gestrekt oost en west. Het oost-eynd' is schoon / daer magh men

tamelijk dicht by langs zeplen/maer het west-eynde is seer vuyl/ daer leggen sommige eylandekens dicht aen 't west-eynde / daer voor by zijnde/ magh men nae Jarzey zeplen sonder schroomen. Bezuyden die voor eylandekens aen 't west-eynde schiet een steen-rif af/daer binnen ist aen de zuyd zijde schoon/behalven aen de zuyd-hoeck/die is oock vuyl. Die aen 't zuyde van Ornay wil setten/moet daer op voorzicht zijn / en setten 't recht beoosten het Ty-haventjen.

Van 't west-eynde van Ornay leyt een groote menighe te klippen/west ten noorden/en w.noord-west twee groote mijlen in zee. Op 't uiterste ofte westelijckste eynd' leyt een groote hooge klip met veel andere kleyne klippen daer rontom. Ten halven dese groote klip en Ornay leyt noch een groote klip / maer niet so hoogh als de voorz. westelijckste/ van die strecken menighe van klippen af / nae de uiterste toe / die vallen met leegh water boven / maer met hoogh water leyt er veel onder. Dese twee groote klippen werden by de Francosjen les Kasquettes, en by de Duytschen de Kalkassen genoemd. Dicht by het west-eynde van Ornay nae de Kalkassen toe leggen noch twee groote rpen Rotzsen en uyt-klippen/ genaemt de Barroches.

Van den oost-hoeck van Ornay/tot het oost-eynd' van Garnzey (bezuyden Ornay om) / is de cours west zuyd-west vijf mijlen/maer van de Kalkassen tot het west-eynde van Garnzey zuyd-west ten zuyden/ vijf mijlen.

Wilt ghy onder Garnzey setten (komende van de Kalkassen) so loopt op den noord-oost-hoeck van Garnzey aen/ en so veel daer beoosten/tot dat ghy het Slot/dat aen de oost-zijde van Garnzey op de klip staet / in 't ghesicht krijght. Ofte so ghy bewesten de Kalkassen om komt/ so gaet zuyd-oost aen/ofte wat zuydelijker tot dat de noord-oost-hoeck van Garnzey zuyden ten westen van u is/zeplt dan daer nae toe/ ghy sult het voorz. Slot op de klip in 't ghesicht loopen. Bzenght dat ober de zuyd-hoeck van Garnzey/ en zeplt daer op aen/ tusschen het eylandt Arem ofte Harm en Garnzey in / tot by 't voorz. Slot/ tusschen die eylanden is 't aen weder-zijden vol klippen en Rudsen/ daer men hem van wachten moet / besonder aen bagboort nae Arem toe/ by 't Slot komende meught ghy daer buyten ofte binnen setten waer 't u belieft/ buyten het Slot op twaelf / dertien vadem / ofte binnen het Slot (dat is tusschen het Slot en Garnzey) op ses ofte seven vadem met leegh water / 't bloeyt daer ses ofte seven vadem op en neder/ daer moet men gissing op maecken.

Onder de zuyd-zijde van Garnzey maghmen reede maken voor noord-weste/noorde/en noord-ooste winden. So ghy uyt den westen ofte van de Kalkassen komt / so loopt by dicht by de zuyd-west-hoeck (genaemt C. de Gruse) om/en by de zuyd-zijde van 't Eylandt langs/tot stijf ten halven het landt / set 'et daer waer 't u goet dunckt / op 18 ofte 19 vadem. So de wind na 't zuyd-west/ ofte west-zuyd-west loopt / so meught ghy by de zuyd-hoeck om loopen/ nae het voorz. Slot/ en setten 't/ oft daer buyten / oft daer binnen / als hier voor gescydt is. Van de voorz. zuyd-hoeck loopt een steen-rifken af / daer van sommige klippen boven/en sommige onder water leggen/dat moet men schouwen/ als men daer by om zeplt.

Zuyden ten westen en zuyd zuyd-west/ omtrent ses mijlen van Garnzey/ leyt een groote rpe Rudsen/ meer als een mijl groot/ genaemt Rokeduves.

Omtrent anderhalf mijl oost van Garnzey/leyt het eylandt Sarcck/ daer magh men rontom setten op 25/26 en 27 vadem. Van 't noord-eynde strecken sommige klippen af/daer van leggen eenige boven/en sommige onder water.

Aen 't zuyd-eynde leggen oock sommighe klippen / maer alle boven water.

Tusschen Garnzey / en Sarcck leggen noch twee eylandekens/ Arck en Arem of Harm/ daer magh men tusschen deur zeplen.

Het eylandt Jarzey leyt van Garnzey verscheyden zuyd-oost vijf mijlen/ rontom dat eylandt is goede reede tot verscheyden plaetsen. Langs de geheele noord-zijde machmen setten op 10 en 11 vadem. Aen de selve noord-zijde een stuk binnen den west-hoeck leggen sommighe groote klippen by wat van de wal af/geheeten de Pater-nolters oft Bierreleggh. Aen de zuyd-west-hoeck leggen veel rotzsen / die een groot stuck 't zeewaert strecken/daer benoorden/ te westen tusschen die en de westelijckste hoeck aen de west-zijde van Jarzey/ magh men tot verscheyden plaetsen setten op tien/ elf/ oft twaelf vadem. Aen de zuyd-zijde van Jarzey is oock goede reede voor een noord-weste en west noord-weste windt. Aen de oost-zijde leyt S. Catelijnen Bay/ daer is oock seer goede reede voor westelijke winden.

Het west-eynde van Jarzey en S. Malo/ oft het eylandt Silember voor S. Malo/ leggen verscheyden zuyd zuyd-oost en noord noord-west 6 of 7 mijlen. Omtrent ten halven tusschen beyden recht in 't vaerwater/ leggen by malckander een grooten hoop hooge klippen/ die 5 of 6 mijlen om-zeplens in 't ronde begripen/ genaemt de Mankiers/ die strecken verre nae Jarzey toe / sommige boven en veel onder water / so dat 'et niet sonder groot perijckel is tusschen Jarzey/ en de Mankiers deur te loopen.

Allinen deur 't Rias van Blankert na S. Malo wil zeple/ looptmen gemeenlick tusschen Sarcck en Jarzey deur/ men magh oock beooste al d' eylanden en droochte by de kust van Normandien langs na S. Malo zeplen/ in manier als volgt:

Allmen komt een weynigh voor by de C. Voorzha/ omtrent moet men neffens het eylande Jarzey drie ofte vier hooge klippen/ genaemt de Beuf/ men magh daer bewesten om/ tusschen die en het eylandt Jarzey deur/ ofte daer beoosten by 't vaste landt heen loopen so men wil / nae het Rif van Mortefaim toe / dat leyt nae de kust van Normandien zuyd zuyd-oost ses mijlen/ van C. de Voorzha.

Tegen ober ofte neffens het Rif van Mortefaim / leyt een regel klippen gestreckt oost en west / meer als een mijl in de lengde/geheeten Bufkijn/ op 't oost-eynde leggen die veel boven/en op 't west-eynde meest onder water. Tusschen die en het rif van Mortefaim moetmen deur na Granville.

Tusschen de voorz. klippen BeufenBeufkijn/leyt noch een groote rpe klippen geheeten Ekeron / die strecken van de zuyd-oost-hoeck van Jarzey afna Granville. Alle dese klippen laetmen aen stuerboort/en loopt daer beooste heen.

Van het Rif van Mortefaim tot Granville is de cours zuyd zuyd-oost/ en van Bufkijn zuyd-oost/ drie mijlen.

Caep de Voorzha en Granville / zijn twee uytsteekende hoecken/ om de zuyd-hoeck van Granville leggen twee oft drie klipkens / daer by loopt men om achter een Pierre ofte Hoost/ daer men met leegh water droogh valt. Tusschen Caep de Hague en Granville sietmen op het lant veel huyskens/ Meulens en Boomen/ als men daer by langs zeplt. Recht bezuyden het Rif van Mortefaim staet een kerck met twee torens geheeten Quotanse / langs die geheele Cust is 't ober al goet setten op 6 oft 7 vadem/ besonder recht / bezuyden de Caep de Hague.

En groote wijl ofte anderhalf west / den hoeck van Granville leyt noch een groote rpe klippen/ wel twee mijlen lang/ gestreckt oost en west/ geheeten la Sausse/ by de onse de Sant-zee/tusschen die en den hoeck van Granville moet men deur na Concalte oft S. Malo.

Omtrent vier mijlen bezuyden Granville in een groote in-wijck / leyt een eylandeken voor de rivier van Aurantie/ omtrent een mijl buyten lande/ geheeten Mont de Sint Michiel / daer op leyt een Slot ofte Stedeken gheheeten S. Michiel / met een hooghen toren die men in zee magh ij. Boeck van 't Weste-water. (F) 2 sien.

Ornay.
't Rias
van
Blanc-
kert.Kalkas-
sen.Barro-
ches.Reede
onder
Garn-
zey.Roked-
uves.

Sarcck.

Arck
en A-
rem.Pater-
nolters.S. Cat-
elijnen
Bay.Man-
kiers
klip-
pen.Le
Beuf.Buf-
kijn.Eker-
ron.Gran-
ville.La
Sausse.Mont
de Sint
Michiel.

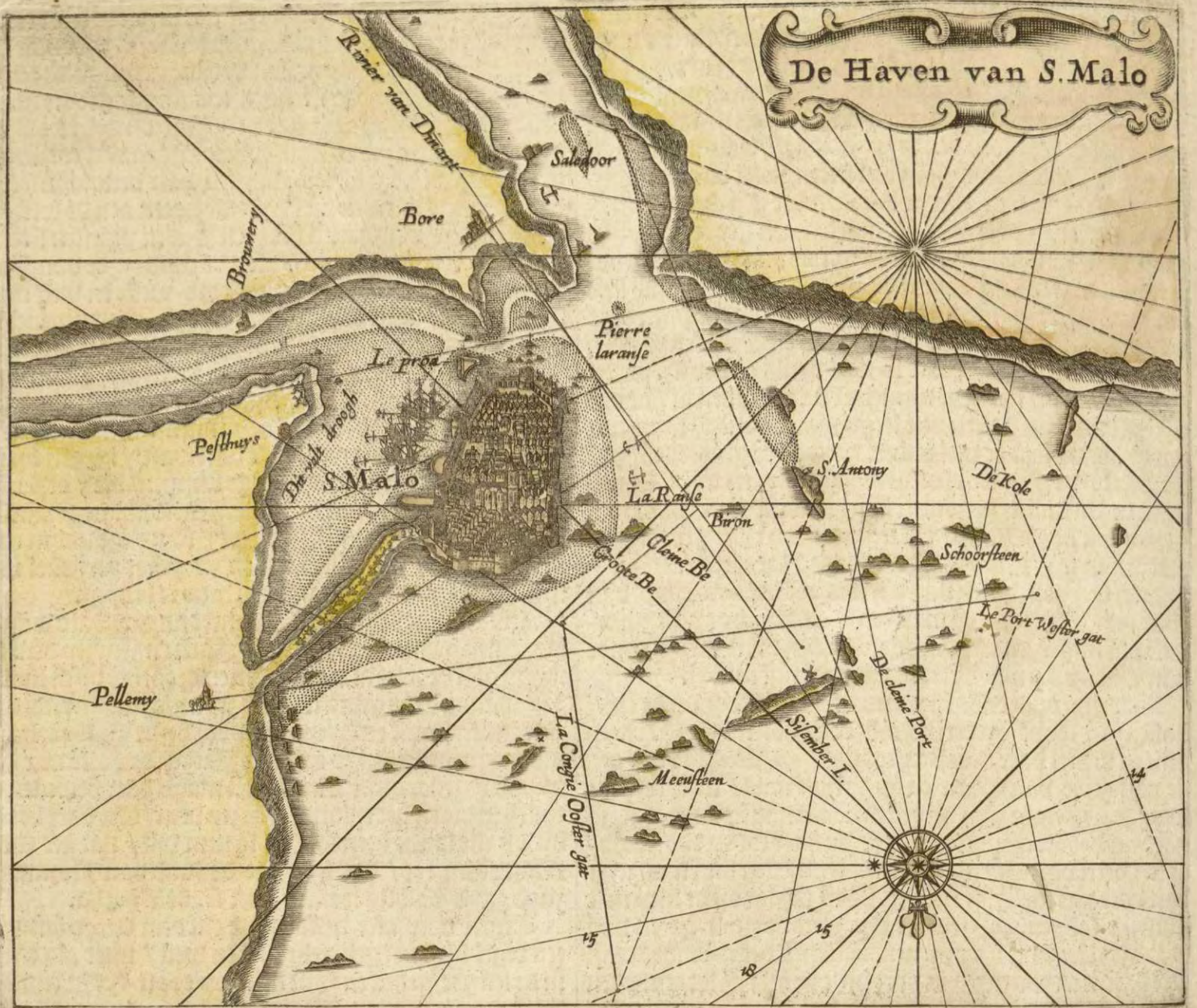
sien. Dese Inwijck is bezuyden Granville binnen de klippen van Concalle seer black op-gaende van grondt / van dertien / tien / acht / ses en vier badem tot een / so dat met leegh water die Inwijck so verre droogh valt / dat men van de strandt geen zee noch water sien kan.

Con-
calle.

Van Granville tot den hoek van Concalle is de cours zuyd-west vier mijlen. Van dien hoek oostwaert leggen

drie klippen / daer onder magh men setten op tien badem. Om nae het Stedeken te zeplen moet men tusschen den hoek en de voorsz. klippen in loopen / 't is daer tusschen beyden acht en negen badem diep. Dooz het Stedeken is 't blacker water. Benoozden het Stedeken legghen noch twee klippen / daer magh men oock onder setten op vijf en ses badem.

S. M A L O.

Van de upterste klippen by de hoek van Concalle tot S. Malo is de cours west en west ten zuyden vier mijlen.

Dooz de haven van S. Malo leyt een eylandt geheeten Sijember / op 't west-eynde staet een meulen / en op 't oost-eynde een kerck met sommige huylkens / zijnde een klooster / het kercken maghmen (uyter zee komende) effen sien. maer binnen het eylandt zijnde / siet men 't beter / om dat het staet aen de zuyd-zijde van 't eylandt. Een groote goteling-schoot beoosten Sijember leyt een groote hooge klip gheheeten de Meeusteen / tusschen die ende Sijember ist al vol klippen en Rudsen / die met hoogh water meest onder leggen. Een kleyn gaetken is daer tusschen beyden / daer de Fransche met kleyne scheepkens weten in te loopen tusschen de klippen deur / maer dooz groote schepen / oft die daer niet heel wel bedreven en is / ist niet te gebuycken.

Tusschen de Meeusteen en eenige andere klippen daer beoosten streckt een gat zuyden en zuyden ten oosten in / gheheeten la Congie. Omdat in te zeplen / so loopt dicht beoosten de Meeusteen heen zuyd-oost ten oosten recht op de stad aen / so lange tot dat ghy twee deelen waters na de Meeusteen / ende een deel na de stad hebt / dat is als de Meeusteen noch eens so verr' van u is als de stad / ghy sult dan by de noord-west-hoek van de stad sien twee groote klippen omtrent een goteling-schoot van de voorsz hoek / op elck staet een huylken / de upterste dat is de kleynste /

genaemt de kleyne Be / de naeste aen de stad is de grootste / en heet de groote Be / zeplt daer na toe / en loopt op een kabel lengde daer by om / maer houdt die cours so lange tot dat het torenken dat recht bezuyden de stad op den hoek staet / komt ober den toren van Bore / recht beoosten Saladoor / houdt die ober een / en zeplt daer op aen / tot aen 't zuyd-eynde van de stad daer de meulens staen / ghy sult daer op de klippen ghewar werden twee Bakens / loopt daer met hoogh water tusschen deur / tot achter de stad aen de oost-zijde / daer sietmen met leegh water droogh aen vier touwen / twee aen de stad valt / en twee op 't zand. Tusschen die twee voorsz Baekens bezuyden de stad en daer omtrent is de grondt scherp / Rudsigh en klippigh / daerom moet men hem wachten met leegh water daer te blijven / ofte beballen / maer daer binnen aen de oost-zijde van de stad is schoone zant-grondt / daer mogen de schepen sitten sonder perijckel.

Recht binnen ofte bezuyden de voorsz klip de kleyne Be / maghmen setten op vijf oft ses badem met leegh water / also dat den toren van Bore komt een weynigh beoosten het torenken op den hoek bezuyden de stad. Die Reede noemen de Franschen la Rance / daer anckert men gemeenlijk eerst / en verwacht hoogh water om bezuyden de stad om te loopen. Het bloeyt hier tot S. Malo en daer omtrent seven badem op en neder met dagelijks Tp.

Van het west-eynde van Sijember strecken oock een groot

Meeu-
steen.

la Con-
gie.

kleyne
en gro-
te Be

De
Reede
la Rance

groot deel klippen west-waert heen / meer als een groote goteling-schoot / ten eynden van dien gaet het wester-gat van S. Malo oost ten noorden in. Om daer in te loopen / so neemt acht op een spits toorenken dat een stuck benoorden ofte beoosten S. Malo in 't lant leyt / geheeten Pellem / als dat oost ten noorden van u staet / so suldy daer te neffens aen de wal sien een groote swarte klip / die van swartheit uytsteekt buyten alle andere klippen daer omtrent / en daer deur seer kennelijck is. Bzengt die klip en dat voorz toorenken over een / en zeyle daer op aen tot neffens het eylandt Silember / ofte dat het toorenken (op den hoeck bezuyden de Stadt) komt aen den toren van Bore / beoosten Saledoor / zeyle dan nae de Reede la Hanse bezuyden de kleyne Be / ofte so 't hoogh water is / op de mercken aen / en voort bezuyden de Stadt om / als hier voor-geleydt is.

Alsmen dit wester-gat in loopt / laetmen een hooge klip (geheeten de Schoor-steen) aen stuy-boort / met meer ander klippen daer bewesten / die met hoogh water meest al onder vloeyen. Aen de noord-zijde / dat is aen bag-boort / leggen oock veel klippen / daer van veel met hoogh water onder vloeyen / en oock veel boven water blijven.

Doch een zuyder gat. Noch een zuyder gat streckt by 't lant bezuyden de klip van S. Antoni in / op mercken die men achter uyt liet / maer ten wert niet gebruyckt dan van kleyne scheepkens.

Steen-banck. Omtrent ten halven tusschen het wester gat van sint Malo en de Caep de Farelle / leyt een Steen-banck onder water. Een weynigh bewesten de Caep de Farelle leyt een groote klip genaemt la Maije. Alsmen van Caep de Farelle nae S. Malo wil zeplen / en dat men die voorz klip houdt recht op den hoeck van Farelle / men sal so sonder misfen op de Steenbanck zeplen / maer so men de klip bedekt houdt onder ofte achter dien hoeck / men sal daer bezuyden heen loopen. Ofte so men die buyten den hoeck houdt / (so dat men tusschen die en den hoeck magh deursien) men sal daer benoorden langs loopen. De voorz klip is een goet merck om de Caep de Farelle te verkenmen / men magh tusschen die en de Caep niet door.

Drie mijlen west van S. Malo / leyt een groote Sand-bay / daer men voor alle winden magh beschut legghen / men set daer achter een groote klippe neffens een Meulen en sommige boomen.

E. Farelle. Een mijl ofte anderhalf noord-west van die Sand-bay leyt de Caep de Farelle / die oock genaemt wert / Caep de Late / na het kasteel la Late dat beoosten dien hoeck staet / daer is goede Reede voor weste en zuyd-weste windt.

Oester-banck. Twee mijlen noord-west van 't gat van S. Malo / leyt de Oesterbanck / leyt van la Pierre de la Porte oost en west wat min als anderhalve Franse mijl / daer magh men onder rijden op 6 of 7 vadem.

't Eylandt Bziack. Bewesten Caep de Farelle tot het noord-eynde van 't eylandt Bziack is de cours west ten noorden seven of acht mijlen. Anderhalf mijl van landt west van de Caep / leyt een groote rye klippen boven water. Tusschen de voorz Caep en 't eylandt Bziack leggen de havens ofte rivieren van S. Bziur en S. Benit.

Sinte Bziur en Sint Benit. Het eylandt Bziack is omtrent twee mijlen langh / leyt gestreckt zuyd zuyd-west en noord noord-oost / alsmen uyt den oosten komt sietmen daer op twee meulens / en tusschen die een hooge ronde bergh / daer een huylken op staet. Men magh rontom dit eylandt zeplen / en aen alle zijden reede maecten waer men wil / hoe wel rontomme hier en daer sommige kleyne klippen leggen / so is ober al goede anker-grondt. Een goet stuck van de noord-oost hoeck af / leyt een klip geheeten Souffe / en aen 't noord-eynde leyt een regel klippé onder water / daer moetmen hem voor wachten.

Pickels. Een groot mijl west ten zuyden van Bziack / twee ofte drie mijlen buyten landt / leggen de uyt-klippen genaemt de Pickels / daer maghmen oock rontom zeplen / maer daer beoosten na het vaste landt toe leggen veel blinde klippen.

Port Blanch. Drie mijlen bewesten Bziack leyt Port Blanch / op een groote rivier genaemt Lantriliers. Beoosten dese haben leggen veel uyt-klippen.

Sept Illes. Bewesten Port Blanch legghen de Sept Illes oft seven eylanden van de Pickels verscheyden west zuyd-west vier mijlen. Een mijl daer bezuyden leyt het groene Ey-

landt / daer magh men rontom reede maken. Tusschen de 7 eylanden magh men niet deur zeplen / maer daer bezuyden tusschen die en het groene eylandt / gaet een wijt Canael deur. Van 't oostelijckste eylandt streckt een vuyt rif af zuydwaert / op 't uytterste eynde van dat rif leyt een klip / als een goet merck om dat rif om te zeplen. Noord-west van 't west-eynde van de seven eylanden leyt noch een blinde klip / die met laegh water boven komt. Men magh oock van Port Blanch by de kust langhs achter bezuyden het groene eylandt heen zeplen / en komen daer bewesten weder uyt in zee. Van daer noord-west in zee leggen de Driakel-potten / dat zijn groote vreeselijcke uyt-klippen / die wijt en breeet verspreyt leggen / west zuyd-west van de seven eylanden / en drie ofte vier mijlen buyten landt.

Tusschen de Driakel-potten en de seven Eylanden leyt de rivier Laminoe bewesten 't groene Eylandt. Om daer in te zeplen moet men hem wachten van de noord-oost-hoeck / die is vuyt.

Neffens de seven Eylanden op 't vaste landt staet een kerck met een hoogh toren / genaemt onse Vrou van de Klareheit / daer aen kan men die bekennen.

Neffens de Driakel-potten staet oock een hoogh toren / daer aen men bekennen magh daer by te wesen / dan het moet heel klaer weder zijn / eermen daer goet bescheyt van landt magh sien.

Die by nacht ofte doncker weder vande Voert ofte Heyzant komt / en na S. Malo wil / die en gae met een zuydelijcke wint niet oostelijcker als oost noord-oost / ofte noord-oost ten oosten met een westelijcke windt / so lange tot dat hy de Driakel-potten op 't zijde heeft. De vloet valt zuyd-oost achter de Driakel-potten en seven Eylanden / en soude een schip by nacht lichtelijck daer na toe trecken. By daghe ofte allser gelicht is / heeft men geen noot.

Achter de Driakel-potten leyt de Cy-haven van Sint Jan de Dop / twee mijlen bewesten 't groene Eylandt / en twee mijlen beoosten Mozlions. Men magh van daer na Mozlions zeplen door de klippen / en setten op vijf ses vadem met leegh water.

Bewesten de Driakel-potten leyt een groote klip / het ooster-gat van Mozlions leyt daer af verscheyden zuyd-west ten zuyden twee mijlen / maer het wester-gat west-zuyd-west en west ten zuyden drie ofte vier mijlen / dat loopt by een groote lange ghehackelde klip in. Dit gat magh men zuyden en zuyden ten westen in zeplen / tot het Slot van Mozlair. Om 't Slot zijnde / magh men deur de klippen weder oostwaert aen / en loopen dat ooster-gat uyt noord noord-oost en noorden ten oosten in zee / na dat de stroom is / de vloet komt daer uyt den noord-westen.

So men van Mozlair wil nae Mozlions / men magh door de klippen oost aen daer na toe zeplen / 't is al gebroeken landt / daer met leegh water vijf vadem diepte blijft.

Wilt ghy na S. Paul de Lion / so loopt op de groote klip met de twee hoornen ofte Zale aen / en daer dicht by langs / daer voor by zijnde / kiest het lant / op de strand leyt een dorp geheeten Plampol / zeyle daer op aen / en daer by langs / daer beooste gaet de rivier in. Dit zijn al Cyhavens / maer tusschen de klippen van Mozlions en het eylandt Bas / ist met laegh water diep genoegh om een schip te bergen.

Het landt van S. Paul de Lion is dubbelt landt / op de kerck van S. Paul staen twee scherpe torens. Het eylandt Ille de Bas / leyt dwers daer voor / daer op staen twee staeken / van verre aen te sien als meulens. Op 't oost-eynde van dat eylandt leyt een seer hooge ghehackelde klip / als men beoosten die klip is / siet men twee scherpe torens een stuck van den anderen / dat zijn de torens van Plampol. Het slot van Mozlair magh men dan oock sien zuyd-oost van hem leggen op een hooge klip.

De voorz uytterste lange gehackelde klip van Mozlair leyt van 't hooghe van 't eylandt Ille de Bas oost en oost ten zuyden twee ofte drie mijlen. Men magh by 't vaste landt langs / achter en door dese klippen zeplen / al tot de seven Eylanden toe / 't zijn al groote in-wijcken / daer tot meest alle plaetsen goede anker-grondt is.

Noorden en noorden ten oosten 4 mijlen van 't Ille de Bas leyt een dangereuse klip genaemt Roche Blanche / die met ij. Boeck van 't Wester-water. (G) leegh

Driakel-potten.

Riviere Laminoe.

Mozlions.

Mozlair.

S. Paul de Lion.

Ille de Bas.

Roche Blanche.

leeg water het hooft na by boven ſtreckt/lept anders onder water vande kilkaſſen zuyd-weſt ten weſten twintich mylen van de ſeven Eplanden weſt noord-weſt ſes mijlen.

Koſkou Achter Ille de Bas / lept het Stedeken Koſkou/ men mach aen beyde zijden van dat Epland in zeplen inde haven van Koſkou.

Om het Ooſter-gat in te zeplen / moet men allimen de Hooge Clip met de Zacl ofte twee Hoozen (gheheeten le Taureau) gepaſſeert is/en by 't lant komt / tusſchen den ooft-hoeck van 't Epland / en den hoeck van 't vaſte lant daer tegen over miſwaters in zeplen / 't is in dat gat ſeven en acht vadem diep. Binnen den hoeck van 't Epland komende / moet men daer by om loopen weſt ten zuyden ende weſt aen/tot omtrent te midde-wegen achter het Epland / en zettent daer op acht ofte negen vadem. Koſkou ſal dan zuyden en zuyden ten ooften van u leggen.

Allimen 't weſter-gat wil in zeplen / ſiet men daer beweſten dicht by 't vaſte lant twee groote lange Clippen. Van den hoeck van 't vaſte lant recht beooften de ooftelijckſte lange Clip ſtreckt een kil van 't lant af/ dat maect de weſt-zijde van 't gat/ men moet tusſchen dat kil en de weſt-hoeck van 't Epland zuyd-ooft in loopen / en allimen binnen den hoeck van 't Eplandt komt/ noord-ooft op wijcken/ midden onder 't Eplandt / en ſettent daer als gelept is.

Ille de Bas. Van het Epland Ille de Bas tot de Four (het uytterſte ofte weſtelijckſte eynde van 't vaſte lant van Bretaigne/ is de cours w. zuyd-weſt negen/ en tot Heyſant twaelf mijlen. Omtrent ten halven tusſchen beyde lept Obbeurack.

Obbeurack. Omtrent een mijl noord-weſt buyten de Clippen van Obbeurack ofte Abbewrack (ſo onſe Schippers dat noemen) lept een rize klippen onder water. Die by nacht van de Four ofte na de Four zeplen oft laveeren wil / die en kome daer omtrent het landt niet nader als op vijf-en-beertigh vadem.

Le Four. Een mijl beooften de Four/ leggen langs de Cust en al heel tot de Four toe veel lange ſwarde gehackelde klippen/ tot veel plaecten aen te ſien als Doypen/ die werde de Bakobens genoemt/ daer achter aen 't vaſte landt (dat niet ſeer hoogh is) ſiet men (daer by langhs zeplende) veel witte Sandt-Bapen/ en hier en daer ſommige huſkens/ daer aen dat voorz. landt daer omtrent ſeer kennelijck is.

Heyſant. Le Four en Heyſant legghen verſcheyden weſt zuyd-weſt en noord noord-ooft twee mijlen. Heyſant vertoont hem uyt der zee / aen 't zuyd-eynde leegh / en nae 't noord-eynde ſchuyngs op-gaende / op 't midden ſtaet een kleyn plomp torenken aen welke tepkens het goet te kennen is.

Van 't gety en loopen der ſtroomen .

Aen C. de Hague by landt / maectt hoogh water een zuyden ten ooften Maen.

In 't Has van Blancaert een noorden ten ooften en zuyden ten weſten Maen.

De bloedt valt door 't Has noord-ooft en de ebbe zuyd-weſt.

In de Eplanden maectt oock een noorden ten ooften en zuyden ten weſten Maen vol zee. Men kan daer niet wel de vallinge van ſtroomen reekenen / om datſe om de Eplanden verſcheyden loopen maken / doch meest noord-ooft en noord-ooft ten noorden. Een quartier van 't gety valt de bloedt dwers in de kilkaſſen.

In Garnzey maectt vol zee een noorden ten ooften en zuyden ten weſten Maen.

Tot Concalleen Granville een weſt noord-weſte Maen.

Tot S. Malo maectt hoogh water een oofte en weſte Maen.

De bloedt valt aldaer het weſter-gat in / en boeght het ooſter-gat weder uyt/ daer moet men ſijn giſſinge op maken als men deſe gaten wil in zeplen.

Van 't eylandt Briack in den Inwijck van Benit / valt de bloet zuyd-ooft / maer in 't vaer-water ooft zuyd-ooft en weſt noord-weſt. Aen d'ooft-zijde van 't eylandt Briack op de Heede zuyd zuyd-ooft. Een oofte en weſte Maen maectt aldaer het hooghſte water.

Tuſſchen de eplanden Briack en Garnzey maectt vol

zee een weſt zuyd-weſte Maen / de bloedt loopt daer ooft-zuyd-ooft en weſt noord-weſt.

In dat gewelt en achter de kilkaſſen draeyt het gety geſtadig tegen de Son/ ſo dat daer nimmermeer ſtil water is.

Tuſſchen Sept Illes ofte de ſeven Eplanden en Garnzey in 't vaer-water/ maectt vol zee een w. zuyd-weſte maen.

Tuſſchen Briack en de ſeven Eplanden maectt vol zee / een ooft ten noorden en weſt ten zuyden Maen / de bloedt valt daer ooft en ooft ten zuyden.

Tuſſchen de ſeven Eplanden en de uyt-klippen van Mozlions valt de bloedt zuyd-ooft achter de Briackelpotten in / na het groene Eplandt / maer in 't vaer-water daer buyten ooft en ooft ten noorden.

Tot Mozlair en S. Paul maectt 't hooghſte water / een weſt ten zuyden Maen/ maer in 't vaer-water daer neſfens / een zuyd-weſt ten weſten en weſt zuyd-weſte Maen.

Aen Ille de Bas maectt hoogh water een weſt ten zuyden Maen.

Daer buyten in 't vaer-water valt de bloet ooft noord-ooft / en de ebbe weſt zuyd-weſt / deſgelijck van daer langs de Cust van Bretaigne tot de Four ofte Heyſant.

Tot Abbewrack maectt vol zee een ooft noord-oofte en weſt zuyd-weſte Maen.

Buyten Heyſant maectt 't hooghſte water een weſt-zuyd-weſte / en ooft noord-oofte Maen / en binnen de Doert een zuyd-weſt ten weſten Maen 't hooghſte water.

Van Diepten en teyckens om 't landt te kennen.

Op Caep de Hague ſtaet een Slot met een kleyn torenken/ een weynigh daer beooften/ ſtaet in 't lant een ſcherpe toren / twee mijlen daer beooften lept Chierenburgh met een plompe toren.

Het eylandt Ormay is op 't weſt-eynde hoogh met een ſteyle neergaende hoeck / het ooft-eynde is berghachtigh of heubelachtigh/ maer leeger als 't weſt-eynde/ men ſiet 'er in 't voorby zeplen een toren ofte twee op/ met eenige menſens. Op de noord-zijde van 't Eplandt lept een witten bergh als een ſandt-dyjn.

Bennoorden de kilkaſſen twee mijlen van landt is 't diep 35 en 40 vadem.

Tuſſchen de kilkaſſen en Garnzey is 't vijf-en-dertigh/ en beertigh vadem diep/ meest al ſteen-grondt.

Noord-weſt omtrent drie mijlen van Garnzey is een pit daer 't tachtigh of negentigh vadem diep is / anders is 't daer omtrent beertigh vadem.

Tuſſchen Ormay en Jarzey is 't diep twintigh en vijf-en-twintigh vadem.

In de Crave van Jarzey / Rokedube en het eylandt Briack/ is 't diep twintigh/ vijf-en-twintigh/ en dertigh vadem.

Omtrent de Briackelpotten langhs de Cust / is 't vijf-en-beertigh en vijf-tigh vadem diep/ op ſulcke diepte magh men daer omtrent het landt ſien. By nacht en is 't niet geraden die Cust / en de ſeven Eplanden naerder te komen als op vijf-en-beertigh vadem.

Neſſens S. Paul de Lion en Ille Bas vier mijlen van landt is 't diep vijf-en-beertigh vadem.

Tegens Abbewrack vier mijlen van landt is 't vijf-tigh en vijf-en-vijftigh vadem diep.

De Back-obens ofte 't landt van de Four magh men ſien op vijf-tigh vadem.

Heyſant omtrent zuyden van u zijnde magh men ſien op vijf-tigh vadem.

Streckingen en Courſen .

Van Caep de Hague tot de uytterſte van de kilkaſſen weſt ten noorden 7 mijlen.
Vande kilkaſſen tot Beveſier noord-ooft ten ooften 27 m.
Vande kilkaſſen tot Wicht/ noord-ooft ten noorden 15 m.
Vande kilkaſſen tot Poortlant noorden ten weſten 10 m.
Van de kilkaſſen tot Goutſtaert weſt noord-weſt 15 m.
Van de kilkaſſen tot de Sorrels weſt wel ſo noorde-lyck 40 mijlen.
Van

Van Caep de Hague tot Caep de Doozha zuyden ten oosten 5 mijlen.
 Van C. de Doozha tot Granville zuyd zuyd-oost 7 mijl.
 Van Granville tot Monte S. Michiel Zuyd-Zuyd-oost 4 mijlen.
 Van Granville tot den hoeck van Concalles Zuyd-west 4 mijlen.
 Van den hoeck van Concalles tot het ooster-gat van S. Malo west ende west ten zuyden 4 mijlen.
 Van 't eylandt Silember voor S. Malo tot C. Farelle west 3 ofte 4 mijlen.
 Van C. de Farelle tot het eylandt Briack west ten noorden 7 ofte 8 mijlen.
 Van 't Eylandt Briack tot de Pickels West ten Zuyden 2 klepne mijlen.
 Van de Pickels tot de seven Eylanden west zuyd-west 4 mijlen.
 Van de seven Eylanden tot de Dziakel-potten west zuyd-west 2 groote mijlen.
 Van de Dziakel-potten tot Ille Bas oft Westpalen west zuyd-west 7 mijlen.
 Van Ille Bas tot Heyzant west zuyd-west 12 mijlen.
 Van C. de Hague tot het west-eynde van Jarsep / tusschen Sarch en Jarsep deur / zuyd zuyd-west en zuyd-west ten westen 8 mijlen.
 Van de kil kassen / tot het west-eynde van Garnzey zuyd-west ten zuyden 4 ofte 5 mijlen.
 Van Garnzey tot Jarsep zuyd-oost ten oosten 5 mijlen.
 Van Roche blanche tot Ille Bas zuyden ten westen en zuyden 4 mijlen.
 Van Garnzey tot S. Malo zuyd zuyd-oost 12 mijlen.
 Van Roche blanche tot de kil kassen noord-oost ten oosten 20 mijlen.
 Van 't zuyd-eynde van Jarsep tot S. Malo zuyd zuyd-oost 7 of 8 mijlen.
 Van Garnzey tot de klippen van Rokedubes zuyd zuyd-

west 6 of 7 mijlen.
 Van Rokedubes tot de Mankiers oost ten zuyden seven of acht mijlen.
 Van Rokedubes tot C. Farelle zuyd-oost 8 mijlen.
 Van Rokedubes tot de klip Camme zuyden en zuyden ten westen. 3 mijlen.
 Van Rokedubes tot het eylandt Briack zuyden ten westen 4 mijlen.
 Van Garnzey tot de seven Eylanden zuyd-west elf ofte twaelf mijlen.
 Van de kil kassen tot S. Paul de Lion zuyd-west wat westelijker 22 en 23 mijlen.
 Van de kil kassen tot Four ofte Heyzant zuyd-west ten westen 34 mijlen.
 Van de kil kassen tot Lezaert west en west ten noorden acht-en-twintigh en negen-en-twintigh mijlen.
 Van Garnzey tot Lezaert west ten noorden 28 mijlen.
 Van de seven Eylanden tot Lezaert noord-west ten westen 22 mijlen.
 Van de seven Eylanden tot Goutstaert noorden ten westen wel so westelijck 18 mijlen.
 Van de seven Eylanden tot Poortlandt Noord-Noord-oost 24 mijlen.
 Van S. Paul de Lion tot Lezaert noord-west ten noorden 21 mijlen.
 Van S. Paul de Lion tot Goutstaert noorden ten oosten 21 mijlen.
 Van S. Paul de Lion tot Poortlant noord-oost ten noorden 29 ofte 30 mijlen.
 Van Ille de Bas tot de Fourne west zuyd-west 9 mijlen.

Hooghten.

De kil kassen leggen op 49 graden 48 minuten.
 De seven Eylanden op 49 graden.
 Heyzant leyt in 48 graden 30 minuten.

Hoe haer dese Landen uyt der Zee vertoonen.

Dus vertoont Omay als men daer by langs zeyle drie mijlen van landt.

Dus vertoont Omay met de kil kassen / als 't zuyd zuyd-oost van u is twee of drie mijlen.

Dus vertoont Omay en de kil kassen als men daer by langs zeyle / als Omay zuyd-oost twee ofte drie mijlen van u is.

Garnzey oost noord-oost van u zijnde vertoont aldus

Dus vertoont Garnzey als 't dwars van u is omtrent drie mijlen.

S. Paul de Lion.

Obbewzack.

Le Four.

Dus vertoont het landt S. Paul de Lion en de Four / als men daer by langs zeyle drie mijlen van landt.

De Derde Vertooninghe,

Waer in:

De Cust van Engelant van Bevesier tot Poortlant.

Bewesten den hoeck van Bevesier neffens het west-eynde van de seven kleven / recht tegens de Singel daer men by langs loopt in Nieuwer-haven / magh men oock setten op seven / acht ofte negen vadem.

Men 't west-eynde van de seven kleven leyt de rivier van Ruckmer-haven oft Nieuwer-haven / die heeft twee gaten / het westelijckste gat streckt by 't west-landt in / maer en is niet te ghebruycken dan met klepne scheep-

kens / valt heel droogh / het oostelijckste is ghemeenlijck het beste / en streckt noord-west ten westen in / daer is met hoogh water op een daghelijcks Ty niet meer als seven / en met springh-stroom veertien ofte vijftien voeten waters / binnen sit men met alle ghetpen droogh / doch recht voor het Dorp blijft men blot / daer maectt men met vier touwen aen twee groene wallen vast. Op dese gaten is qualijck eenige rekeninge te maken / sy houden geen diepten alst een topseyl uyt den zuyden waeyt / werden die dickij. Boeck van 't VVester-water. (G) 2 wils

Nieuwer-haven.

wils met de Singel heel toe gheworpen / en openen daer na weder van het af-water.

Shorum.

Shorum is een Gety-haven / alwaer met spring-bloeden ende hooge wateren 18 voet water is / maer met leegh water daer blijft niet boven drie voet waters / so dat het vloeyt op en neder 15 voet met hoogh water / in gemeene gety is daer 12 voet / ende met leegh water drie voet diepte. 't Stedecken Shorum licht een kleyne Engelsche mijle binnen de haven / schepen die maer 8 of 9 voet water diep gaen / legghen met leegh water een weynigh beneden het stedecken / ofte anders leggende ober al droogh.

Wanneer ghy zeilt van 't oosten van Beachy of New-haven langs de wal / ghy kondt opene in de haven sien / al-eer ghy dwers daer van komt : maer van 't westen komende / ghy sult het niet open konnen daer in sien / voor en al-eer ghy recht daer voor komt / om dat de westelijcke punt licht wat veerder upt als de oostelijcke punt / van de westelijcke punt loopt een kleyn stercken af / maer met hoogh water / kondt ghy langs daer overloopen / anders moet ghy in loopen by 't oostelijcke landt. Op de oostelijcke punt staen twee Bakens / de welcke ghy moet d'een in den ander brengen / en also met de selvige recht in loopen / komt by de noorder wal. Ende also langs in by de voorz noorder wal. Tot Shorum somtijts werden veel groote schepen getimmerd van 150 of 200 Lasten.

Arondel.

Omtrent ses mijlen bewesten Nieuwer-haven / leyt Arondel een Ty-haven / daer met half vloet een schip in magh / men loopt daer by 't westlandt noord-oost in / in 't gat is twee / tusschen bep de landen drie badem met hoogh water / maer binnen inde haven blijft met leegh water vier en vijf badem / daer set men 't voor het Dorp.

Weem-brugh.

Vier mijlen west zuyd-west van Arondel / en tien mijlen west ten zuyden wel so westelijck / van Bevestier leggen de bancken ofte drooghten van Weem-brugh onder water / een groote mijl buyten landt.

Omtrent twee kleyne mijlen oost noord-oost / wat oostelijcker van de zuyd-zijde van Weem-brugh / en anderhalf mijl van Arondel / leyt een drooghte van klippen en Singels / Oost-berough-head geheeten / is so groot als een Acker landts / en valt met leegh water en spring-Ty droog / maer anders so en komt 't niet boven water / aen de buyten kant is 't heel steyl / d'ene werp sal men hebben 15 badem / den anderen daer aen 6 badem / en men soude vast sitten eer men weder werpen kan / maer aen de west is 't black / so dat men het magh aen looden.

Omtrent een mijl noord-west van dese voorz. drooghte / leyt een blinde / daer op met leegh water niet meer als 5 of 6 voet water blijft. Ten halven Arondel en Sellay loopt een Riff klippen zuydwaert omtrent een mijl van de wal de Bogners geheeten / waer af dat sommige klippen droogh vallen met leegh water / maer de uyterste ofte zeehijckste zijn altydt onder.

Weem-brugh.

De drooghten ofte bancken van Weem-brugh / leggen omtrent drie mijlen beoosten Wicht / en strecken een groote mijl buyten 't landt / daer neffens staet een toren in 't landt / als die noord noord-west van u is / so zijt ghy neffens het zuydelijckste van de drooghte / en als ghy het Zwane Klif van Wicht west ten noorden en west noord-west van u houdt / 't zy van den oosten ofte westen komende / soo en meughdy aen Weem-brugh niet misdoen. Men magh op 't loodt op twaelf badem daer by langs loopen sonder hinder. Als men van 't oost-eynde van Wicht oost ten noorden en oost noord-oost aen zeilt / loopt men op twaelf badem ober het oost-eynde heen / die daer wel bekend ende bedreven is / magh oock daer benoorden tusschen 't landt en Weem-brugh deur zeilen.

Chicest.

Tusschen Weem-brugh en Pozsmuyen gaet een groote Doert ofte Haven in / daer op leyt een stedecken / ghenaemt Chicest.

Aen beyde zijden van 't eyland Wicht / magh men achter Wicht zeilen / en daer te reede komen / 't zy voor S. Helena oft Nieu-poozt / daer men wil.

Om van beoosten in Wicht

Om daer beoosten in te zeilen / so set dat ooster Slot beoosten Pozsmuyen ober de Leemkuypl (dat is een witte plecke in 't landt benoorden dat Slot / en houdt die so

staende / tot dat het Zwane-klif komt binnen ofte onder den noord-oost hoeck van Wicht. Breyngt dan de Leemkuypl ober het oost-eynde van Pozsmuyen / en houd dat so staende / tot dat het Slot bewesten Pozsmuyen komt aen 't bosch / dus doende en magh men noch plaet noch zant bezelen / en men komt so te met voor S. Helene kerck. Als het Slot van Wicht komt buyten 't Zwane-klif / en sint Helene kerck twee schips-lengden binnen den roden hoeck / so maghmen het rif aen de hoeck met bezelen. Oft so ghy de Leemkuypl niet sien mooght / so houdt het Slot bewesten het Zwane-klif / tot dat S. Helene kerck een schips-lengde buyten den hoeck van 't eylandt komt / gaet dan by noord-west aen / ghy sult so het Riff niet bezelen / set dan den vier-kanten toren tusschen het oost-eynde van Pozsmuyen en het Slot : als het Slot bewesten Pozsmuyen komt aen de oost-kant van 't bosch / dan maghmen als hier voor gelept is / noch plaet noch sandt bezelen.

Als de oosterliche witte plecke een schips-lengde bewesten het Slot staet / so is men beoosten het Riff. En als het Zwane-klif achter de noord-oost-hoeck van het eylandt bedeckt werdt / dan is men oock binnen het Riff.

De mercken van het Plaetken zijn dese / daer staet een vierkante toren in 't landt / en een Slot op de water-kant beoosten Pozsmuyen / daer neffens leyt de voorz Leemkuypl / als die komt beoosten dat voorz Slot / also datmen effen daer tusschen beyden deur magh sien / so is men op het Plaetken / dat is met leegh water niet dieper als vijf ellen / dan staet het Slot bewesten Pozsmuyen aen de west-kant van 't bosch. Maer als die voorz vierkante toren komt aen de west-zijde aen de voet van 't Slot / en het Slot bewesten Pozsmuyen en de west-kant van 't bosch / daer is 't met leegh water op 't plaetken diep ses ellen.

Als de vierkante toren staet tusschen het oost-eynde van Pozsmuyen en het Slot / recht tusschen de Leem-put en de tooren en het Slot bewesten Pozsmuyen in de west-kant van 't bosch / daer is 't met hoogh water tien badem diep.

Als S. Helene kerck zuyd-west ten westen van u leyt / so leyt het zuyd-oost eynd van de Plaet noord-oost ten noorden van u / en het west-eynde noorden ten oosten.

Om by het west-eynde van Wicht in te zeilen / so loopt recht op de naelden aen / dat sijn hooge spitse scherpe klippen als masten / legghende aen 't west-eynde van Wicht / breyngt den innersten hoeck van Wicht ofte het kasteel / dat op den Singel teghen ober dien hoeck staet / een weynigh buyten ofte benoorden de naelden / zeilt daer op aen tot dat ghy komt by de naelde / laet die dan aen stuyboort van u / en loopt op een kabel-lengde daer by in / om de bancken te schouwen die benoorden de naelden van de Singel af strecken / van het west-eynde van Wicht tot by de Naelden.

Tusschen die bancken en de Naelden / is 't niet seer wijt en met leegh water 5 badem diep / als ghy dit in zeilt / so kabelt u stroomen wel / de voor-bloedt valt sterck nae de Naelden toe / en de ebbe ter contrarie / als ghy dan binnen de Naelden komt / so wijckt een weynigh meer van de wal af na het Slot dat op de Singel staet / om sommige rudlen te schouwen / die by het eylandt langhs onder water leggen. Binnen het Slot ofte Singhel komende daer is 't wijdt en bree / laet twee deelen waters aen bagh-boort en een aen stuerboort / zeilt so tot voor het dorp Neuton / en set 't daer op negen ofte tien badem / ofte loopt voort / so ghy wilt om de hoeck van Kalver-oort / en set 't voor de Haven van Nieu-poozt op tien ofte twaelf badem / daer is de beste reede en best leggen van alle reeden in Wicht / het voorz. Slot op de Singhel en de Haven ofte reede voor Nieu-poozt / zijn verscheyden noord-oost ten oosten en oost-noord-oost omtrent twee mijlen.

Vande Naelden van Wicht w. ten zuyden omtrent derdehalf mijl / leyt den hoeck van S. Andries-lant / genaemt Deverel-point / daer van strecken eenighe klipkens om de oost. Recht benoorden dien hoeck is een Bay / genaemt de Bay van Sandwits daer is goede reede voor die om west begeert te wesen. So ghy upt den westen komende / daer te reede wilt loopen / so neemt de slaggh van S. Andries-lant

te seilen.

Mercken van de Plaet.

Om van beoosten in Wicht te seilen.

De Naelden.

Deverel-point. Sandwits Bay.

en

en loopt by den hoeck op vier ofte vijf badem met half vloet/so meughdy aende voorsz Clipkens niet mis-doen. Om den hoeck komende / wijckt west - waert op nae Sandwich. Recht benoorden Sandwich inde Bay leyt een ronde Heubel / daer neffens wat te landewaert in staet een Meulen/brengt die Meulen aen de zuyd-kant van die ronde Heubel/en zeylet daer op aen/tot op vier ofte drie badem / en settet daer so diep ofte droogh als 't u belieft/daer is 't goet leggen vooz een zuydt-weste en zuyd-zuyd-weste wint.

En klepne mijl noorden ten oosten vande voorsz hoeck recht West vande Naelde van Wicht/leyt een ander hoeck/by de Engghelsche ghenaeint de Hamfast-point / daer benoorden leyt een Stedeken gheheeten Stud-landt / daer vooz is ook een goede Reede. Op 't uytterste van dien hoeck is een gat dooz het landt daer men dooz sien mach/en effen buyten om de punt staet een hooge steyle Clip / gelijck een mast / by nae als de Naelde op 't west-eynde van Wicht. Om vooz Stud-landt te Reede te loopen/soo zeylet by den tweeden hoeck met het gat ofte steyle klip om/ op vier ofte vijf badem / en gaet west noord-west na Stud-lant toe/daer recht bezuyden leyt een Daleyken/brengt dat west-zuyd-west van u / en loopt na de wal/tot op vier ofte vierde-half badem/daer is de beste Reede/daer leggende/kon- dy dat voorsz gat in den hoeck sien.

En mijl benoorden den voorsz hoeck met het gat / leyt de haven van Poole. Om daer in te zeplen/komende om de voorsz tweeden hoeck met een steyle klip / soo gaet noord-west ofte wat noordelijcker aen / soo suldy recht vooz uyt ghewaer werden een hooghe platte Berg / die boven het ander Landt daer omtrent uytsteekt / houdt die tusschen beyde wallen/en loopt daer recht op aen/soo ghy laveeren moet/so spaert u loot niet/en loopt niet verder west-waert over / dan dat dien Berch komt aen 't west-lant/so haest hy dat begint te raecken / moet ghy wenden / ofte soude terstont vast sitten. Gewent zijnde / loopt oock niet beer- der oostwaert over/dan dat die voorsz heben hoogen plat- ten Berg komt aen de oost-dupn/ dat is een hooge graen- scher pachtige Dupn/leggende aende oost zijde. Als ghy dese voorsz heben mercken also hout/sult ghy in dat vaer- water met half vloet waters genoegh hebben / daer blijft op 't droogste met het leeghste water/thien en elf voet/doch ten vloeyter niet meer als vijf voet op en neder. Het vloeyt daer tweemaal in een gety. Een zuyd-ooste en noord-weste Maen maect daer vol Zee / oock een zuyden ten oosten en noorden ten westen Maen noch eens / dat geschiet dooz de Dooz-ebbe/die uyt Wicht komt. Als ghy binnen 't gat komt gaet dan noord-noord-oost aen/hout de Bakens die aen 't Oostlant staen aen stuerboort/en loopt daer vry ta- melick dicht by heen. De wallen zijn aen beyden zijnden schoz/en het diep en is niet wijt/buyten het diep is 't vlak. Dit is Loof-mans water.

Van 't west-eynde van Wicht tot den hoeck van Poozt- landt / is de cours west ten zuyden / en acht mijlen/maer van Wolfers-hoorn de zuydelijckste hoeck van Wicht west ten zuyden en West thien mijlen.

Wilt ghy in Poozt-landt te reede loopen/komende uyt den westen/so loopt op twee Cabel-lenghden ofte een So- telingh-schoot by den hoeck van Pooztlandt om/ om den tweeden hoeck komende/ so wijckt west-waert op tot vooz het Slot en settet daer op seven/ acht/ neghen/thien/ of elf badem / alsoo dat den hoeck van Poozt-lant zuyden ten oosten en zuydt-zuydt-oost van u leydt/daer leytmen bes- schut vooz een zuyden en zuyden ten oosten wint. Met ten zuyt-westen en zuyt-zuyt-westen wint / moetmen wel verdacht zijn op de gheweldighe Ravelinghen van 't Kas van Poozt-landt/die omtrent ten halven Poozt-landt be- ginnen en ten halven Sint Andries-landt eyndigen / de grondt in dat Kas is oock heel oneffen en Banckigh/ somtijts seven/dan thien/en oock vijftien badem diep.

Omtrent een mijl benoorden de Reede van Poozt-lant

leydt een Stedeken gheheeten Wymouth / met een Cr-^{Wymouth} haben / daer vooz machmen 't setten op vier ofte vijf ba- dem.

Van 't Gety en loopen der stroomen.

Tot Bevesier aen 't lant een zuyt-zuyt-ooste en noord- noord-weste Maen ; in de vaer-wegh daer neffens een zuyden en noorden Maen.

By Bevesier aen 't landt vooz de seven kleven valt de vloet oost ten zuyden/en de ebbe west ten noorden.

Van Wicht tot Bevesier oost ten noorden ende west tent zuyden.

Tegens Wicht vooz Wolfers-horn maect vol Zee een zuyden ten oosten Maen.

Tot S. Helene en halver-oort een Zuydt Zuyd ooste Maen.

Tot Hampton aen de Kay een zuyden ende noorden Maen.

Binnen de Naelde van Wicht een zuydt-oost ten zuy- den Maen.

Vooz de Haven van Poole maect hoog water een zuyd oost en noord-weste maen/ooch een zuyden ten oosten ende noorden ten westen Maen.

Tegens Pooztlandt in 't Canael een zuyd-zuyd-ooste en noord-noord-weste Maen.

Van Pooztlandt tot Wicht valt de ploet oost ten noor- den/en de Ebbe west ten zuyden.

Van de Diepten.

Tusschen Winckel-zee en Picardie midden in 't Canael is 't diep ses-en-twintigh en seven-en-twintigh badem/op sulcke diepte machmen fierley en 't landt van Doeveren sien.

Buyten Bevesier neffens de seven kleven is 't diep acht- en-twintigh en dertigh badem.

Buyten neffens Wicht is 't diep acht-en-dertig badem op sulcke diepten machmen het lant zien.

In 't Canael tusschen Pooztlandt en de Kilsassen is 't veertigh badem diep / als 't klaer weder is machmen het landt aen beyde zijden sien/ hoemen Engelandt naerder is hoe 't drooger is/na de Kilsassen is 't diepste.

Streckingen en Coursen.

Van Bevesier toe Weembzugh west ten zuyden	10 mijlen.
Van beneffens Weembzugh op twaelf badem tot Wol- fers-horn de Zuydt-hoeck van Wicht West-Zuydt- west	4 mijlen.
Van Bevesier tot Swartenes oost	13 mijlen.
Van Bevesier tot Strupsaert zuyden	19 of 20 mijlen.
Van Bevesier tot de Kilsassen Zuyd- West ten We- sten	27 mijlen.
Van Wolfers-horn de zuydelijckste hoeck van Wicht tot de Naelden van Wicht west ten noorden/en west noord- west	3 mijlen.
Van 't west-eynde ofte de Naelde van Wicht tot den hoeck van S. Andries-landt west	3 mijlen.
Vande Naelde van Wicht tot Pooztlant west ten zuyden en west-zuyd-west	8 mijlen.
Van Wicht tot Diepen oost-zuyd-oost	28 mijlen.
Van 't oost-eynde van Wicht tot Strupsaert zuyd-oost wel soo zuydelick.	22 mijlen.
Van Wicht tot de Kilsassen zuyd-west ten zuyden	15 m.
Van Pooztlandt tot Sepnhooft Zuyd-Oost ten Oosten acht en twintigh of	29 mijlen.
Van Poozt-lant tot de Kilsassen zuyden ten oosten	10 m.

Hooghten.

Wolfers horn het zuydeynd van wicht leyt op 50 gr. 36 m. Pooztlandt leyt op 50 graden 30 minuten.

ij. Boeck van 't Wester-water. (H) Hoe

Ham- fast-point.

Stud- lant.

Poole.

Poozt- landt.

Reede onder Poozt- landt.

Hoe haer dese Landen uytter Zee verthoonen.

15

Bevesier verthoont aldus/ als men uyt den westen komt.

Dus verthoont Bevesier met de seven kleven/ als men uyt den westen komende daer by langs zeylet.

Dus verthoont het eplandt Wicht als men daer by langs zeylet / twee ofte drie mijlen buypen landt.

Pooztlandt.

Dus verthoont S. Andries-landt met Pooztlandt daer beweesten/ als men beoosten Pooztlandt daer by langhs zeylet.

Dus doet hem Pooztlant op als men van beweesten komt.

Dus is Pooztlant gedaen als 't noozden ten westen van u leyt 5 mijlen.

Aldus verthoont hem Pooztlant als men van beoosten komt.

De Vierde Verthooninge,

Waer in :

De Cust van Engelandt, tusschen Poortlant en Lezart.

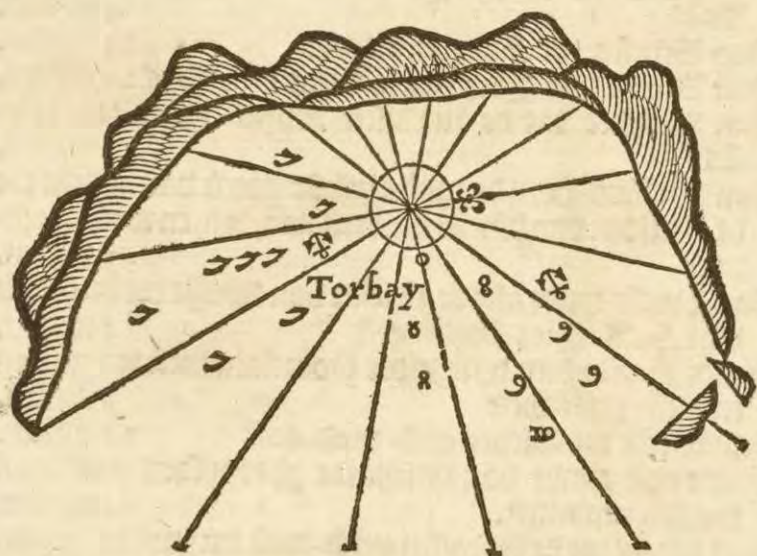
9. Cob.

An Pooztlant tot Ermouth is de cours west noord-west tien mijlen / tusschen beyden leyt een eplandeken dicht by lant/ geheeten Cob. Vooz Ermouth magh men reede maken aen 't zuyd-eynde van de Singel die vooz de Haven leyt/ op 7 ofte 8 vadem/ also dat de klippen van Co-

manstonen zuyden en zuyden ten oostē van u komen te leggen/ daer is goede gront/ en beschut vooz een zuyden wint. Vier mijlen zuyden en zuyden ten westen van Ermouth leyt Torbay/ van Pooztlant verscheyden west en west te zuyden thien mijlen.

T O R B A Y.

Om in Torbay te reede te lopen/ so brenge de westhoek zuyden ten oosten/ en zuyd zuyd-oost van u/ na dat u schip diep gaet / set daer op seven of acht vadem / ghy sult daer beschut legghen vooz zuyd-zuyd-ooste en oostelijcker windt / men kan hier oock reede maecken vooz noozd-noozd-ooste wint en oock oostelijcker / ende de Bape verthoont als men daer recht vooz is / met twee kleyne Eplandekens aende noozd-oost zijde aldus.

Torbay.

Twee ofte drie mijlen zuyd-waert ofte beweesten Torbay leyt de Haven van Doztmuyen / die heeft een naeuw gat/ streckende tusschen twee hooge landen in/ op elke zijde

van de Haven staet een Slotken/ in tijden van Oorloghe plagmen die met een keten over te spannen / aen de West-zijde staet noch een kercken op 't hooge lant/ om daer in te zeplen/ komende van Goutstaert ofte van beweesten/ so loopt by het lant daer beweesten langs/ so lang om de oost tot dat de klip van 't doorp/ dat aen de oost zijde van de Haven leyt/ komt midden in 't gat van de Doert/ seylet dan daer op aen tusschen beyde landen midt-waters in / en weest wel gereet met de Boot / of de wint wildy uytwarrelen om het hooge lant dat ghy dan meught in Boech-saerden. Binnen komende wijckt aende west-zijde vooz de Brouwerij/ en settet daer op thien ofte twaelf vadem/ ofte vooz het doorp aen de oost-zijde daer 't u belieft.

Aen de oost-zijde van de Doert leyt een Blinde Clip / de mercken om die te schouwen sijn dese : Beoosten Doztmuyen is een rooden hoeck die aen 't water swart is. In 't root leyt een witte steen/ als die witte steen komt ober den swarten hoeck/ soo zijdy neffens die blinde. Maer als ghy de klip van 't Doorp siet/ en doet als vooz gheseydt is / so meugdy die steen niet bezeplen.

Tusschen Doztmuyen en Goutstaert / Doztmuyen naest / staet een spicse Cooren redelijck hoog en wit/ gheeten Tackman/ dat is een kennelijck teecken om de Haven van Doztmuyen te verkennen.

Goutstaert leyt van Doztmuyen verscheyden zuyd-west twee groote mijlen. Onder den hoeck van Goutstaert aen de oost-zijde is goede reede vooz westelijcke winden / tusschen het kercken dat op 't hooge landt staet / en den hoeck van Goutstaert op thien of elf vadem/ also dat den hoeck zuydwest van u leyt.

Recht beoosten de tweede ofte westelijckste punt van Goutstaert leyt een haven gheeten Salken ofte Salkom-bay. Uyt den westen komende opent die hem selven/ de westkant is hackelachtig/ en de oostkant gaet schuyms neder. Dicht aen de west-hoeck leyt een klip ofte rye Kluden/ daerom moet men die vry wat schouwen/ en laten die klippen aen baghboort / men kan daer vooz al sien barenen wat hinderen mach. Binnen de hoecken komende/ kondy aen geen van beyde wallen misdoen. Op de Drum-pel ofte op 't drooghste van 't gat blijft met leegh water en spring-stroom niet min als elf voet water / daer binnen is 't weder stijf drie vadem diep.

Doztmuyen.

Blinde klip.

Tackman.

Goutstaert.

Salkom-bay.

Plymouth. Vijf mijlen bewesten Goutstaert leydt de Haven van Plymouth. Aende uysterste oost-hoek vande Doert leydt een hooghe ronde Clip / by de Engelsche Meuston en by de Duytsche Kocr-hoot ghenaeint / de west-hoek heet Kams-head ofte Kams-hoof / daer tusschen gaet de voert van Plymouth noord-noord-oost in / is wijd en diep. Recht benoorden Kams-hoof is een schoone Sandt-bay daer men setten mach dicht onder in 't lant op 9 en thien vadem. Twee mijlen zuyden van Kams-hoof leydt een Clip boven water / die d' Engelsche Meuston / en de Duytschen de Meuw-steen noemen. De hoek van Plymouth en die Steen ligghen verscheyden zuyden ten westen en zuyd-zuyd-west omtrent drie mijlen. Inde Doert by het Lant van Plymouth leydt een Eplandeken / dat is met een Riff ofte drooghte aende west-zijde vast / soo datmen daer beoosten moet heen zeplen / 't zy datmen oost-waert in 't Katt-gat ofte west-waert in 't West-komfer begeert te wesen. Wilt ghy in het Katt-gat wesen / so loopt tusschen dat Eplandt en den hoek daer beoosten in op Plymouth aen / so lange tot dat ghy het Kattewater aen stuyboort open siet / gaet dan oost-waert tusschen den hoek van Plymouth en den voorz oost-hoek aen stuyboort in / latende het meestendeel des waters aen stuyboort tot binnen dien hoek / en settet tegens dat schoore noord-lant / daer is 't met leegh water en dagelijcks 7 vier en vijf vadem diep.

Wepnigh beoosten het voorz Eplandeken leydt een steen onder water / daer 't met leeg water niet dieper op is als drie vadem / om achter het Eplandt te zeplen machmen beoosten ofte bewesten die steen om lope / na dattet te pas komt. Wilt ghy inde West-komfer / by d' Engelschen geheeten West-colyford zeplen / bewesten de klip heen / so neemt de slag van 't Eplandt op vier ofte vijf vadem met leegh water / en loopt daer so by om / tot dat het Visschers-dorp / leggende noord-waert in 't lant / komt aen de west-kant vande Daley aen de noord-wal / dan zijt ghy tusschen het Eplandt en die steen door gelopen / en al bewesten de steen. Achter 't Eplandt op 't lant van Plymouth staet een muur ofte heyming / als ghy die eyndelinghs aen siet / en de Kerck van 't voorz Visschers-dorp komt aen de noordkant vande Daley / en 't Kattewater open komt / dan loopt ghy over de steen / achter het Eplandt machment setten op twaelf en derthien vadem.

Wilt ghy in West-Colyford ofte West-Comfer wesen / so loopt tusschen 't lant van Plymouth en het Eplandt / en voort midts-waters tusschen beyde landen in / tot dat het gat van West-Colyford open is / slaet dan aen de sinckerhant / tot om de west-hoek / en settet daer op selthien / vijftien en twaelf ofte thien vadem / in 't naeuwe is 't vijftien / selthien / seventhien / en oock wel twintigh vadem diep / en achter het Eplandt / 8 / 9 / 10 en 12 vadem.

Op de Doert van Plymouth (niet verre benoorden het Kocr-hoot) leggen 2 ofte 3 blinde klippen / daer met leeg water niet meer als drie ofte vierde-half vadem waters op blijft / de mercken daer van zijn dese: Beoosten Plymouth staet een tooren met een meulen / en bewesten het voorz eplandeken staet een Edel-mans huys / als het toornken van dat huys komt over den hoek neffens het Eplandt / en die voorz Toorn en Meulen beoosten Plymouth over een / so sijn op de binnenste steen ofte drooghte / die is met leeg water vier vadem diep: Maer als den hoek van West-komfer komt om den hoek bewesten het Eplandt / en de voorz toorn en meulen oock over een / dan sijn op de uysterste steen / daer op is 't met laegh water en spring-stroom 3 vadem diep.

Van Kams-hoof west-zuyd-west vier mijlen leydt Fawijck / en daer tusschen aen de kust een Eplandeken / recht beoosten een hoek / geheeten Calland-point / neffens West-louwe / genaemt S. Michiels Ille / men mach so van bewesten als van beoosten daer achter zeplen / dan beoosten is 't wijtste en ruytste / en daer setten op vijf ofte ses vadem.

Fawijck is een Ey-haven daer een schip met half bloet in mach / aen de oost-zijde van de Haven staet een kleyn Kercken met een Toornken / aen de west-zijde een witte Kerck / wat grooter als dat op 't Oostlandt / met een plompe toorn aen 't west-eynde.

Om in Fawijck te zeplen / soo moetmen ten minsten een halve bloet hebben / en loopen dan midts-waters tusschen

beyde hoeken in / daer binnen zijnde / kiest dan wat zijde ghy wilt / dan 't meeste water is by het west-landt / tusschen de Staken en den toorn die op 't West-lant staet. Binnen de Staken komende / als ghy by 't West-lant in komt / so wijckt dan terstont wat af / en loop tot bykans midden in de Haven / het West-lant naest / tot voor het doorp dat aen de West-zijde van de haven leydt / daer is een diepe put / daer een Schip dat acht ellen diep gaet / met leeg water mach vloet leggen. In die voorz kuyl mogen 3 ofte 4 schepen leggen.

So ghy by het oost-lant inkomende / inde voorz Kuyl ofte Poel begeert te wesen / so zeplt tot binnen de Staken / wijckt dan van het oost land af / tot dat ghy het west land naest komt / om een Puet te schouwen / die by de oost wal heen langs de haven strekt / en neffens het eerste huys van 't westersche Doorp begint. Of 't gebeurde dat ghy 't niet en mocht in strecken / so laet 't ancker vallen byten de Staken / en kort met trossen tot vinnen de voorz Poel.

Ghy meught oock so verre in zeplen / dat ghy een Muur siet aen de west-zijde van de haven daer een Doorp achter leydt. Een schips-lengde bezuyden die Muur is 't goet leggen by het oost land aen vier touwen gemeer / daer magh oock een schip van acht ellen vlot blijven leggen / ghy meught oock noch voordr in zeplen voor by het glop / dat aende west-zijde leydt / daer de meulen in staet / dan en komde noord hoek van 't glop niet te na / daer neffens leydt een rotse onder water daer voorz zijnde / meugdy 't schip mid-water topen / daer is 't best leggen voor diepgaende schepen.

Drie mijlen zuyd-west van Fawijck leydt den hoek van Doodmans-hoof en anderhalf mijl daer bewesten de haven van Daelmuyen / den hoek van Doodmans-hoof is dubbelt lant / met een ronden bergh die na westen schyns neder gaet / een stuk aen 't west-eynde staet een meulen met een scherpe toren / en sommige huyskens op 't lant / een stuk daer bewesten magh men dat slot van Daelmuyen op een ronde heuvel tegen 't hooge landt aen sien / dit is seer kenelijck landt als men uytten westen ofte van Lezart komt.

Op de west hoek van de Haven van Daelmuyen staet een Kasteel op 't Hooge lant / en in 't gat de west-zijde naest leydt een groote klip boven water daer maghmen aen beyde zijden om / aen de binnen-kant van de oost hoek legghen oock eenige rudsen vande wal af. Om daer in te zeplen beoosten die voorz klip langs / so loopt op twee kabel-lengden by 't oost landt in / latende die voorz rudsen aen stuyboort / en de groote klippen aen baghboort / ende so op 't hooge lant aen / dat aende west-zijde binnen de haven leydt. Achter in de Haven staet aen 't lant een witte krijd-pleck / oock een bosken bomen / houd die over de noord hoek van 't voorz hooge west land / en zeplt daer op aen / tot dat ghy daer by komt / ghy sult so met half bloet op 't droogste niet minder waters vinden / als vijf vadem / en dat tusschen het voorz Slot op de west hoek en het Ooster-slot dat aende oost-zijde binnen de Haven daer tegen over staet / ofte een wepnigh binnen de Kasteelen / als ghy dan by dat voorz hooge west landt komt / so loopt daer by langs tot aen het noord-eynde van het selve / ende settet daer op 12 / 13 of 14 vadem. Ghy meugt van daer oock over slaen na het oost-lant en setten 't onder ofte achter de banck / die van 't ooster Slot komt af loopen / midden langs de haven op ses / seven ofte acht vadem / die banck valt met leegh water bykans droogh / en is weecke moerbe grondt / so dat men in 't sijck sit als men daer aen de grondt komt.

Om bewesten de voorz klip in te zeplen / so neemt de slag van 't west landt daer het Slot op staet op vijf ofte ses vadem / een stuk binnen die steen zijnde / soo loopt als voren is geleyt / na dat west landt toe. Bewesten die klip is 't in dat gat ses ende seven vadem diep / met half bloet / maer in 't gat daer beoosten seven en acht vadem.

Drie mijlen zuyden ten westen van Daelmuyen leydt den oost hoek van Lezart / daer tusschen leydt een haven geheeten Hilfoort / die werdt wepnigh van de schepen bebaren. Aende zuyd-zijde vande haven leydt een schoore / ende aen de noord-zijde een leeghe scherpe hoek. Binnen de haven aen de zuyd-zijde leydt een Edelmans huys beneden aen de strand / en op 't hooge staet een drommel boomen / die houd men over een / en loopt so midts-waters het gat in. Aen de ij. Boeck van 't West-water. (H) 2 noord

Plymouth
Kocr-hootMieuwe
we steenKatt-
gatWest-
komferBlinde
klippenS. Michiels
Ille

Fawijck

Dood-
mans-
hoofDael-
muyen
Hil-
foort

noord zijde staen oock twee ofte drie Boomen / die komen een mast-lengte beweeten een Hupsken dat in een witte Santbay staet / daer machmen oock midswater op in zeylen / tis een kort Liet / binnen komende setmen 't op ses oft seven badem. Op de zuydzijde staet noch een scherpe toorn / en op de noordzijde een Slocken op 't Schorre landt.

Lezart heeft drie uytstekende hoecken / de noordelijckste is 't Swarte hooft geheeten / van dese tot de tweede leyt de Cust meest Suidwest ten westen / en voorts tot de derde omtrent west zuydwest / ofte west ten zuyden / van de tweede ofte middelste hoeck / leggen 't zeewaert een Cabel lengte sommige Clippen die de Engellscher de Stags noemen / daer de zee met leegh water en hardt weder / gheweldig op breekt / en streckt oost en west.

Noordwaerts van de noordelijckste / ofte oosterlijckste punt van Lezart / tusschen Hilfoord ende de boorzij punt / liggen eenigen steenrots / een groote mijl af van 't landt / geheeten de Manacles / zuyden ten oosten van de haven / van Daelmuyen . oost noord-oost van de boorzij Blackhead (ofte 't hooft) waer van veel der selver zijn boeven water / en eenige daer van oock met hoogh water blijven onbedekt / tusschen deselve en de kust / het is seer vuyl ende Clipachtigh / also dat men sonder groote perijckelen niet en konnen tusschen deselve ge deur loopen.

By die uyt Daelmuyden zeylt / ende moet westwaert gaen / moet niet zuyderlijcker gaen met een Ebbe als zuyd zuydoost / ofte zuydoost ten zuyden / soo de wint is / om also klaer te loopen van de boorzij Clippen.

Van 't Gety en loopen der stroomen.

In Doztmuyen en Corbay maecht vol zee een west ten zuyden Maen.

Tegens Goutstaert in 't Canael een westnoordweste en oost zuydooste Maen.

Van Goutstaert tot Doortlandt midden in 't Canael valt de bloet oost noord oost / en de Ebbe west zuyd west.

Neffens Doztmuyen by landt valt de Bloet noord-oost ten noorden en de Ebbe zuydwest ten zuyden.

Neffens Corbay nae Ermouth inden Inham valt de Bloedt noord-noord-oost en de Ebbe zuyd-zuyd-west.

In Pleytmuyen en Fawijck maecht het hoogste water een west ten zuyden en oost ten noorden Maen.

Tegens Fawijck in 't Canael een oost zuydooste Maen.

Buyten Daelmuyen een oost ten zuyden / maer inde Haven van Daelmuyen een oost ten noorden Maen.

Tot Hilfoord en tot Lezart aen 't Lant / maecht een oost-zuyd-ooste en west noord-weste Maen het hoogste water.

Van Rans-hooft tot Goutstaert by 't Lant binnen de Idelton ofte Meeusteen valt de bloet oost zuyd oost / en de Ebbe west-noord-west.

Van Doodmans-hooft tot Rans-hooft valt de bloedt oost-noord-oost / en de Ebbe west-zuyd-west.

Van Lezart tot Doodmans-hooft noord-oost en zuyd-west.

In 't Canael tusschen Lezart en Gout-staert neffens Fawijck valt de bloet oost ten noorden / en de Ebbe westten zuyden.

Van de diepten.

In 't Canael tusschen Doortlandt ende de Ruskassen is 't beertigh badem diep / als 't klaer weder is machmen het lant aen beyde zijden sien / hoemen Engelandt naeder

is hoe het droogher is / nae de Ruskassen is 't diepste.

Goutstaert en het landt van Doztmuyen magh men beyde sien op vijf-en-beertigh badem.

Als men het hooghe landt van Pleytmuyen noorden van hem heeft / magh men 't sien op vijftigh badem / dat is / hoogh dubbelt landt / en doet hem eerst op aen twee bergen. Dat selve hooge binnen landt loopt van neffens Fawijck af tot Doztmuyen toe.

Doodmans-hooft magh men sien op twee-en-beertigh badem / van Lezart af tot Gout-staert toe.

Lezart magh men sien op vijf-en-vijftigh badem / de grondt aldaer is wit en roodt sehelphigh zant.

Streckingen en Courfen.

Van Doortlant tot S. Paul de Lion zuyd-west ten zuyden	29 ofte 30 mijlen.
Van Doortlant tot Hepzant zuyd-west	40 mijlen.
Van Doortlant tot Ermouth west noord-west	10 mijlen.
Van Ermouth tot Corbay zuyden / en zuyden ten westen	4 mijlen.
Van Corbay tot Doztmuyen zuyd-west	2 mijlen.
Van Doztmuyen tot Goutstaert zuydw. 2 groote mijlen.	
Van Doortlant tot Corbay west wel so zuydelijck tien ofte	11 mijlen.
Van Doortlandt tot Doztmuyen west ten zuyden	12 m.
Van Doortlandt tot Gout-staert west zuyd-west wel so westelijck	14 mijlen.
Van Goutstaert tot de Ruskassen o. zuyd-oost	15 mijlen.
Van Gout-staert tot de Sept Isles zuyden ten oosten wel so oostelijck	18 mijlen.
Van Gout-staert tot S. Paul de Lion zuyden ten westen	21 mijlen.
Van Goutstaert tot Hepzant zuyd-west ten westen	29 m.
Van Goutstaert tot Rans-hooft is de cours west noord-west	6 mijlen.
Van Rans-hooft tot Isle Lou west zuyd-west	4 mijlen.
Van Isle Lou tot Fawijck west	2 mijlen.
Van Fawijck tot Doodmans-hooft zuyd-west	3 mijlen.
Van Doodmans-hooft tot Daelmuyen west ten zuyden en west zuyd-west	3 mijlen.
Van Daelmuyen tot Lezart zuyden ten westen	3 mijlen.
Van Gout-staert tot de Idelton ofte Meeusteen west oft een weynigh oostelijcker	6 mijlen.
Van de Meeusteen tot Rans-hooft noorden	2 mijlen.
Van Rans-hooft tot Doodmans-hooft is de cours west zuyd-west	6 mijlen.
Van Doodmans-hooft tot Lezart zuyd-west	5 mijlen.
Van Gout-staert tot Lezart west ten zuyden vijftien oft seftien	mijlen.
Van Lezart tot Garnzey oost ten zuyden	28 mijlen.
Van Lezart tot de seven Eplanden is de cours zuyd-oost ten oosten	22 mijlen.
Van Lezart tot Hepzant zuyden	22 mijlen.
Van Lezart tot C. de Finisterre 3. zuyd-west	115 mijlen / dan looptmen omtrent 4 mijlen buyten de Caep.
Van Lezart tot Teneriffe zuyd zuyd-west	350 mijlen.
Van Lezart tot Cercera zuydwest ten westen	290 mijlen.

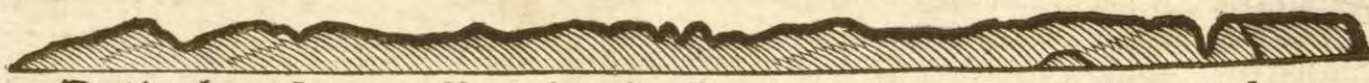
Hooghten.

Goutstaert leyt op 50 graden 14 minuten / en na sommiger seggen / leyt het noordelijcker.

Corbay leyt op 50 graden 30 minuten.

Lezart leyt op 50 graden.

Hoe haer dese Landen uyt der Zee verthoonaen.

Dus verthoont het ander Landt beweeten Doortlandt als men daer by langs zeylt.

18

't Lant tusschen Tozbap en Gout-start verthoont aldus.

Gout-start.

Doztmupen.

Tozbap.

Dus verthoont 't Lant tusschen Tozbap en Gout-start / als Gout-start zuyd-west ten westen van u is.

Gout-start.

Doztmupen

Tozbap.

Dus verthoont het Lant tusschen Tozbap en Gout-start / als Gout-start west zuyd-west van u is.

Tozbap.

Tozbap.

Tozbap.

Tozbap.

Den hoeck van Tozbap verthoont aldus op verscheyden wijsen / nae datmen zuydelijk oft noordelijk daer af is.

Gout-start.

Doztmupen.

Dese twee figueren behooren aen een / beyde krupskens aen malkanderen.

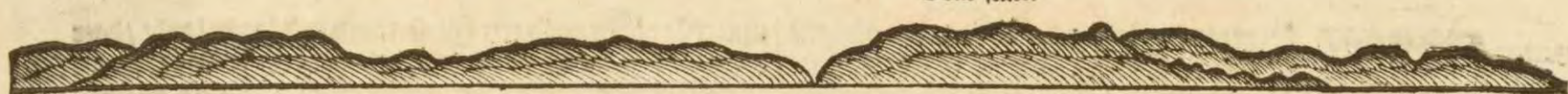
Tozbap.

Alsem.

Dus verthoont Doztmupen / gelijk in dese twee figueren afgebeeld is / als men recht daer benessens is / een mijl ofte twee van Landt / met het lant aen weder-zijden / soo tot Gout-start als tot Tozbap / en daer benoorden.

Gout-start.

Dus verthoont Gout-start noorden van u zijnde / twee mijlen.

Gout-start noorden vijf mijlen van u / verthoont aldus.

Dese kloof zeptmen toe om de west.

Dese kloof zeptmen toe om de west zeplende.

Gout-start.

Als Gout-start noord-oost van u is / ist aldus gedaen / den hoeck loopt dan black neder.

Salcom of Sagem.

Gout-start.

Dus verthoont het Lant beoosten de hostelijckste punct van Gout-start nae Salcom oft Sagem toe / als men daer by langhs zeplt.

Plepmupen noordnoordwest

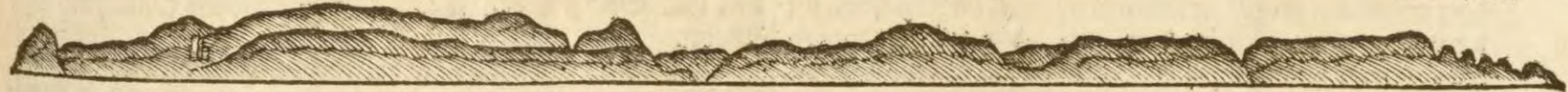
Gout-start noordnoord-oost.

Dus verthoont het Lant van Gout-start / west-waert tot voozby Plepmupen / als Gout-start noord noord-oost ontrent anderhalf mijl / en de voert van Plepmupen noordnoordwest vier ofte vijf mijlen van u is.

Hoek-hoof.

Gout-start.

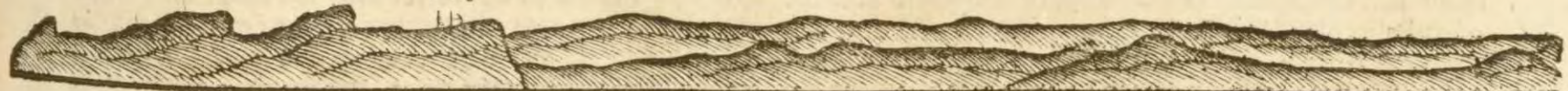

Het landt tusschen Gout-start en de voert van Plepmupen is aldus gedaen / als men daer by langhs zeplt.

Dus verthoont het hooge landt beoosten Plepmupen.

Wap.

Dus verthoont het lant van Kams-hoof daer benoorden / als men de voert van Plepmupen in zeplt.

Doodmans-hoof.

Kams-hoof.

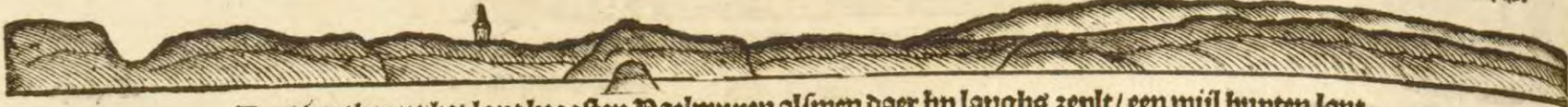
Als men neffens Doodmans-hoof is drie mijlen bukten lant / verthoont dat en 't lant daer beoosten na Kams-hoof toe aldus.

ij. Boeck van 't Westewater.

(1)

Dus

Woods-mans-hoofst als men daer recht booz is

Dus verthoont het lant beoosten Daelmupen als men daer by langhs zept/ een mijsl bupten lant.

Lezart. Daelmupen. Woods-mans-hoofst.

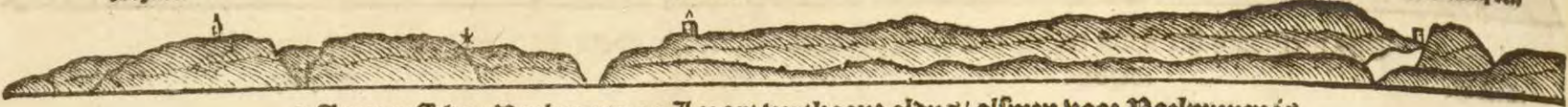

Dus verthoont het lant tusschen Woods-mans-hoofst en Lezart.

Lezart.

Wilsfoozt.

Daelmupen.

t Lant tusschen Daelmupen en Lezart verthoont aldus/ als men booz Daelmupen is.

Dus verthoont Lezart als men daer by langhs zept.

De Vijfde Verthooringhe,

Waer in:

De Kusten van Engelant, van Lezart en Engelandts-eynt, tot C. de Cornwal, de Sorrels, en het Canaal van Brustou.

Lezart.

Lezart is een leegen hoeck / daer sommighe klippen af leggen / op 't zuyd-eynde staet een Tooren / en op 't hooghe na het noozd-eynde staet noch een / die scherp is.

Ontrent vier mijlen noozdwest van Lezart / leydt een groote Antwijck gheheeten Woods-bay / aen de west hoeck van die Bay leydt een kleyn Eplandeken / daer op staen twee stompkens als Warders ofte Bakens. Aen de oost-zijde in de Bay leydt een ander hoogh Eplandeken daer een Slot op staet gheheeten S. Michiels Mont. Beoosten dese Bay leydt een groote Rye klippen die een kleyn mijsl van de wal t'zee-waert strecken / daer by doncker weder wel op te letten staet. Van daer zuyd-waert na Lezart is de kust al vol met klippen en rotfen beset / dan die strecken niet soo bezre vande wal.

Sint Michiels Mont.

Woods-bay.

Om in Woods-bay te zeplen / komende van Engelandts-eynd / ofte van Lezart / ende dat ghy betwisten de boozs rye klippen zijt / so loopt op dat boozs Eplandeken met het Slot Sinte Michiels Mont aen / soo langhe tot dat ghy op een half mijken daer by komt / wijckt dan west waert op nae de Bay / tot dat ghy dat boozs Eplandeken met die twee stompkens aen de west-hoeck ghewaert wert / laet dat aen Baghboozt / en loopt daer benoozden by dicht by langhs / want 't is heel schoon / maer laet het Slot een groot stuck weeghs aen suer-boozt / daer ontrent ist vul. Binnen dat Eplandeken aen de west-hoeck komende / suldy daer achter een groote zandbay sien / settet daer op seven oft s vadem. Oost zuyd-oost en zuyd-ooste winden wapen daer open in / booz alle andere winden leytmien daer beschut.

Engelandts-eynd.

Die mijlen betwisten Woods-bay leynt Engelandts-eynt / van Lezart verschepden west noozd-west seven oft acht mijlen / ontrent een kleyn mijsl zuyd-oost van Engelandts-eynd / een half mijsl bupten landt leydt een blinde klip die met laegh water effen boven komt. Nessens die steen op 't landt staet een kerck / als men die effen sien magh ober het gheberghte heen / dan is men neffens de boozs klip / te westen even bezre van de wal als de steen / maer als de kerck achter het hooge lant bedeckt is / datmen die niet sien kan / dan is men naeder aen 't Landt als de klip / ofte binnen die klip nae landt toe / en soo looptmen tusschen die en 't landt deur.

Op Engelandts-eyndt legghen twee ronde bergen / als men die in 't ghesicht kriyght sietmen op de hooghste een spitse tooren / wat naerder daer by komende / sietmen op 't

uytterste eynde noch een spitse toorn in 't laghe landt / daer aen is Engelandts-eynd redelijck wel te kennen / de gront is daer ontrent witachtigh zandt met roodt zant en schelpen ghemenght.

Van Engelandts-eynd tot Caep de Cornwal ofte het Eplandeken Bzelsam / streckt de kust meest noozden ontrent vier mijlen.

Aen Engelandts-eyndt legghen sommighe klippen / daer machinen soo van benoozden als van bezupden achter loopen / en reede maerken op acht ofte negen vadem / van bezupden daer in te komen ist nauwt / en thien vadem diep / van benoozden ist best en rupmiste acht en neghen vadem diep / maer aen de slucker-zijde dicht aen de noozd-hoeck van Engelandts-eynde leydt een blinde klip / die moetmen daer in zeplende / schoutwen.

Klippen van Engelandts-eyndt.

De Sorlingen ofte Sorrels legghen van Engelandts-eyndt verschepden west zuyd-west ses mijlen / maer west van Lezart twaelf ofte derthien mijlen.

Tusschen Engelandts-eyndt en de Sorrels leydt de Seben-steen west zuyd-west / en west ten zuyden drie mijlen van Engelandts-eyndt / en noozd-oost ten oosten / en oost noozdoost twee groote mijlen vande Sorrels / dat is een rye rotfen die niet boven water komen / maer altijd byanden.

Seben-steen.

Zuyd zuyd-west en zuyd-west ten zuyden twee ofte drie mijlen van Engelandts-eyndt / en vier mijlen oost van die Sorrels leydt een scherpe rotte / genaemt de Wolf / die komt met half Ghetp boven water / en is rondom tamelijck schoon.

De Wolf.

De Sorrels zijn verdeelt in verschepden eplanden / langs de west-zijde legghen groote menichte van klippen en rotfen / dooz verschepden gaten machinen daer binnen komen / dan het zuyder-gat is het beste. Ontrent te midden in dat gat leydt een blinde klip / daer machinen aen beyde zijden om / maer daer beoosten heen ist rupmiste en best. Om daer in te zeplen komende upt den oosten / soo loopt by 't Oost-landt langhs op acht ofte neghen vadem / ghy sult soo bezooften de boozs Steen heen loopen / die leydt neffens een schans / recht bupten het Slot. De mercken om die steen te schoutwen / zijn twee klippen die aen de west-zijde binnen de Haven leggen / d'een te weten de innerste is wat grooter als de ander / soo ghy die ober een bynght / ofte de noozdelijckste een wepnigh beoosten de zuydelijckste oft kleynste / alsoo dat ghy daer effen dooz sien meught / en dan daer op aen zept / ghy sult soo bezre ghenoech beoosten de steen heen

Om het Sorrels te zeplen

heen loopen. Soo ghy upten zuyden ofte westen komende / inde Sozrels wilt wesen / soo loopt nae het Oost-lant toe / so langhe tot dat ghy die twee voozsz Steenen binnen de Haven ober een / ofte effen deur malkanderen hebt / zeplt dan daer op aen / soo loopt ghy / als geseyt is / de voozsz blinde neffens de Hepingh mis. Men de binnen hoeck van 't Eplandt aen de oost-zijde van dit zuyder-gat leydt noch een blinde daer men hem van wachten moet / om die te schouwen / soo loopt soo langhe noord-waert op de mercken van de twee voozsz klippen aen / tot dat ghy het toorenken in de Sand-Wap meught sien / loopt dan oost-waert aen nae de Wap / en settet daer op acht ofte neghen vadem. Alsmen de Sozrels op de zuyd-zijde aen komt / sietmen een plompe tooren in de Sand-Wap oft Dalep / en daer beweesten veel Eplandekens en klippen. De gront tegens de Sozrels is steenachtigh met sommige roode Schelpen.

Van Engelandts-eyndt tot Caep de Cornwal streckt de kust noordten ontrent vier mijlen / maer de Sozrels en de voozsz Caep leggen verscheyden zuyd-west en noord-oost ontrent seiven mijlen.

By die Caep leydt een Eplandeken ofte klip ghenamt Bree-zant / tusschen dat en de Caep machmen deur zeplen.

Vande Caep de Cornwal tot het stedeken S. Ices / van onse Schippers genaemt S. Ives / streckt de kust ontrent oost ten noordten / en oost noord-oost vier ofte vijf mijlen. S. Ives leydt op de west-hoeck van een groote Wap / die ontrent anderhalf mijl wijdt is. Aende oost-hoeck van die Wap leydt een Eplandeken / daer streckt een groote rize rudsen af een goetd half mijl dwars in Zee / die komen veel met half ebbe boven water. Daerom die vande Caep Cornwal af komt / en langhs de kust wil zeplen nae Stouper oft Padstou / moet daer te neffens de wal ten minsten een mijl schouwen / om die voozsz rudsen wille. Tusschen dat voozsz Eplandeken aen de oost-hoeck vande Wap en het vaste landt ist tot veel plaetsen oock rudligh en vuyl / so dat een die daer niet wel bekenet is / daer niet mach tusschen deur zeplen / dan met seer groot perijckel. In de Wap van S. Ives is aen alle zijden goede zandt-gront / daer men ober al mach setten / en de wallen soo na komen als men wil. Men de west-zijde vande Wap aen 't stedeken is een hoest daer loopen klepne Scheepkens achter / om beschut te zijn vooz noordelijcke winden / maer groote Schepen en moghen dat niet doen / die setten 't daer neffens op 6 ofte 7 vadem.

Van S. Ives tot den hoeck Hartlant point / is de cours noord-oost derthien of veerthien mijlen / daer tusschen beyden ontrent ten halven leydt den hoeck van Stouper / daer beoosten leydt Padstou in een In-wijck / daer seer goede Keede is op seiven ofte acht vadem. Aende west-zijde van dien hoeck leydt een blinde klip onder water / en op den hoeck een groote hooghe Kotse / west-waert van dien hoeck nae S. Ives zijn veel witte zant en krijt-baeyen / langhs de wal daer aen is de kust daer seer keimelijck.

Hartlant point is een uytsteckende hoeck / drie mijlen noordten daer van leydt het Eplandt Londen / dat is een lanckwerpigh Eplandt / leydt meest ghestreckt noordten ten westen / en zuyden ten oosten. Aende oost-zijde van dat Eplandt machmen Keede maken vooz westelijcke winden op veerthien en vijftien vadem / maer aende west-zijde is de gront vuyl.

Beoosten Hartlant point oost zuyd-oost drie mijlen van het zuyd-eynde van Londen leydt de Doert / van Bedefoort / een Eplandeken / daer veel Schepenen uyt-varen / weynigh binnen de mont verdeelt die haer in twee Rivieren / op de westerse aen stuyboort leydt Bedefoort / en op de Oosterse aen baghboort een Stedeken geheeten Sabzina.

Van den hoeck benoorden Bedefoort haven / tot Alfercombe is de Cours oost noord-oost drie mijlen / dat is een Haven daer met leegh water drie ofte vier vadem diepte blijft / vooz de Haven is oock goede Keede op acht en negen vadem / met half Bloet.

Acht ofte negen mijlen beoosten Alfercombe leggen twee Eplandekens ontrent anderhalf mijl noordten en zuyden van malkander / genaemt de Holmen / het noordelijckste heet de Flaetholm / het zuydelijckste de Schep-holm / ofte Stepe-

holm / daer tusschen beyden / de Holmen wat naerder als Stepe-holm. Alfercombe leydt een Stedeken geheeten Wapn-head / daer veel Schepen laden.

In 't vaer-water tusschen Alfercombe en de Holmen aen de Engelsche zijde aen d'een zijde / en de Bancken aen de Walsche zijde aen d'ander zijde / midden in 't Canaal ist diep dertigh / vijf-en-twintigh / twintigh / achthien / seshien / en vijftien vadem / hoemen de Holmen nader komt / hoe 't blacker wert. Alsmen van beweesten binnen het Eplandt Londen komt / soo machmen dan het lant aen beyde zijden sien / te weten van Engelandt in Walses / de Engelsche kust heel van E. de Cornwal af tot de Holmen / is al te mael schoon / maer de kust van Walses is meest al vuyl en black / van het Eplandt Caldop af tot Bristou toe / met veel Bancken / Zanden en uyt-stekende Keven / de Holmen en het Eplandt Londen leggen verscheyden west zuyd-west en oost noord-oost veerthien mijlen.

Die van Londen nae Bristou wil zeplen / moet by de Engelsche kust langhs loopen tot dat hy binnen de hoeck de Naes is / om Naes-zant te schouwen / en dan vooz tusschen de Holmen deur / latende Stepe-holm aen stuyboort / en de Flaeth-holm aen baghboort. Men mach oock met klepne black-gaende Scheepkens / bezuyden de Stepe-holm om-zeplen / maer het is daer soo heel black / datter met leegh water niet meer als twee vadem waters blijft. Onder Stepe-holm machmen setten waermen wil op vier ofte vijf vadem.

Die vande Naes af komt en nae Bristou wil / moet nae Stepe-holm toe / en daer benoorden by heen loopen / die leydt vande Naes oost zuyd-oost ontrent vijf mijlen.

Om het recht en beste vaer-water tusschen de Holmen deur te zeplen / so zeplt de zijde van Flaeth-holm naest / daer ist diepste / met een open windt machmen soo nae daer by langhs zeplen sonder misdoen / datmen met een steen daer op werpen magh. Binnen ofte beoosten de Holmen / komt van het Oostlant een groote drooghte af-schieten / streckende met een groote steert om de West / die machmen uytten westen komende / onder-zeplen. Om die te schouwen / so set de Flaeth-holm / als ghy die gepasseert zijt / zuyd-west van u / en houdt die so staende / tot dat ghy ontrent een mijl gezeplt sult zijn / neemt dan acht op een klepne Eplandeken dat dan aende oost-wal ontrent dwars van u sal legghen / als 't west-eynde van 't Eplandt zuyd oost van u is / dan zijdt neffens de point vant rif / dan meughdy oock tusschen de Clip en den hoeck van Cardiel vooz sien / gaet dan oostnoord-oost aen langs de Engelsche gronden / die welcke black zijn / so datmen daer by langhs looden mach op 3/4 vadem / so nae als men wil / op 't landt achter 't Eplandt staet een Kerck met een plompe toorn / als die komt ontrent te midden in het Eplandt in een glop / dan suldy de Engelsche gronden geheel en al gepasseert zijn / loopt dan byplick nae Engelsche Cust / en soo dicht daer by langhs alst u belieft / nae Passis ofte Poyz-hut point toe. Van Flaeth-holm tot Passis point in 't rechte vaer-water ist diep veerthien / vijftien vadem / de Walsche zijde moetmen schouwen en hem daer van wachten / die is heel oneffen en vol schozre steple bancken / die tot veel plaetsen met leegh water droogh vallen / men mach die Cust niet naerder komen als twaelf vadem / want daer nae toe-zeplende / heestmen met den eenen woyp thien vadem / en eermen weder werpen kan sietmen vast / al heel van Flaeth-holm af tot neffens Bristou toe.

Om den hoeck van Passis point setment op de Kings Keede / dat is tusschen den hoeck en de Rivier van Bristou / de Rivier naest / daer is goede klep-gront op acht ofte negen vadem / die inde Rivier wil wesen wozt vande Lootslipden daer ingebracht. Men mach van daer oock vooz de kust langhs zeplen / nae de Rivier van Sabzina / dat is oock geelijck de Rivier van Bristou / een schoone Rivier om in te loopen.

Om van Bristou na Londen te zeplen / so gaet van Passis-point west zuydwest aen / tot dat de Flaetholm zuydwest van u komt / ofte dat de drie Meulens op 't zuyd-landt even verre van malkander staen / te weten dat die op 't hooghe landt in 't midden tusschen die twee andere staet / zeplt dan recht op de Flaeth-holm aen / by dicht daer bezuyden langhs / ij. Boeck van 't Westewater. (1) 2 daer

g. Bree-zant.

S. Ives.

Stouper Padstou.

Hartlant point.

Bedefoort.

Sabzina.

Flaeth-holm.

Keede oost der Stepe-holm.

Om tusschen de Holmen deur te zeplen.

Mercken van de Engelsche gronden.

Kings Keede.

daer vooz by zijnde gaet voozt west zupd-west na het Eplandt London.

Kardief. Ontrent twee mijlen benoorden Flaet-holm / leyd de Stradt Kar-dief / in Wals-Engelandt / met een Eplandt / daer vooz is een goede Keede so wel vooz schepen die om West als om Oost begeeren te wesen / daermen by na vooz alle winden mach beschut leggen / daer beoosten en benoorden leggen veel Zanden ende Bancken / die met leegh water droogh vallen en alsoo daer een beschut maecken / vooz noord-ooste en ooste winden. Die op de Keede vooz Kardief begeert te wesen / komende upten westen / moet tusschen Flaet-holm en den hoeck van Kar-dief (leggende een stuck bezupden Kar-dief) in loopen / en om den hoeck komende / dan noord-waert op by de wal langhs nae de Keede.

Silije Barye. Dicht aen de hoeck van Kardief / te weten daer betwisten / leggen twee Eplandekens / het eene den hoeck naest het Silije / het westelijke Barye / tusschen Silije en Flaet-holm leyd een klip zupd-oost ten oosten vanden hoeck die moetmen schouwen / als men daer tusschen deur zeilt nae de Keede van Kar-dief. Als 't hoogh water is / soo machmen over al 't gheene dat met half Ebbe daer niet boden komt.

de Maes. Ontrent vier mijlen west vande hoeck van Kar-dief leyt de Maes / daer betwisten ontvalt het Landt / eerst ontrent noord-west / daer nae zupd-west oft zupd-west ten westen / en maecht alsoo een groote in-wijck tusschen de Maes en Woymshoof / daer seer goede Keede is vooz Weste / noorde / noord-ooste en Ooste winden.

Maes zant. Vande Maes een weynigh vande wal leyd een groote Banck / geheeten Maes-zant / die streckt van daer west ten zupden en west-zupd-west stift vier mijlen in Zee / van Woymshoof desghelijcks loopt een Banck die heel stepl is / genaemt Helwic / ontrent drie mijlen zupd-zupd-west en zupd-west ten zupden in Zee / die upten Oosten komende / inde Wijck tusschen de Maes en Woymshoof wil te Keede loopen / moet dicht by de hoeck van de Maes langs loopen / tusschen de Maes en Maes-zant deur / desghelijcks die upten westen komende / daer begeert te wesen / mach

Helwic. dicht by den hoeck van Woymshoof ende Helwic deur loopen / 't is daer tusschen beyden ontrent een vierendeel mijls wijt / die upter zee komt / mach tusschen beyden de voorsz Zanden ofte Bancken in komen / 't is daer wijt en bree.

Woymshoof. Woymshoof is een upt-steekende hoeck / van verre aen te sien by nae als Old-hoof in Irlandt / maer is boden ronder / en gaet naer 't noorden schuyms neder / heert veel witte Krijt-plecken / daer door is dat seer kennelijck.

Caldp. Ontrent drie mijlen betwisten Woymshoof / leyt het Eplandeken Caldpy / daer op staet een witte Toorn / ver-toont upter zee als een wit zepl / die is daer gestelt om het lant by te verkennen. Tusschen dit Eplant en den hoeck van Woymshoof ontvalt het lant met een groote inwijck noordwaert na Carmartenen Tinbup / in de Inwijck is over al goede Ancker-grondt om te setten. Aen alle zijden van het Eplandeken Caldpy machmen oock setten en beschut leggen vooz alle winden. Een weynig benoorden Caldpy leyt een rijt Clippen / geheeten de Wulloc / die beoosten het Eplant om wil zeplen na Tinbup / mach dicht daer by om loopen / west-waert op / tusschen het Eplandt en de blinde deur / die latende aen stupboort / oft by mach oock beoosten en benoorden die blinden langhs loopen / die latende aen baghboort / en soo dan oock nae Tinbup / en setten 't daer vooz het Stedeken op vijf ofte ses vadem. Beoosten en benoorden de voorsz Clippen ist oock goet setten op ses / seven ofte acht vadem / 't is daer al schoone gront en verre black water / men mach oock betwisten het Eplant Caldpy / dat is tusschen het Eplant en den hoeck van 't vaste landt deur zeplen nae Tinbup / dan 't is daer naeu / doch schoon en diep genoegh.

Kibier van Carmarten. De Kibier van Carmarten leyd van 't Eplandt Caldpy verscheyden noord-oost ten noorden ontrent drie mijlen / 't gat om daer in te zeplen / streckt oost noord-oost in / aen de oost ofte zupd-zijde leyd een groote Banck / die verre van de wal af streckt / en op de bupten kant black af gaet. Om daer in te zeplen / machmen by de oost oft noord-wal in

loopen tot ober de Druimpel van 't gat / daer op is met half bloet ontrent veerthien voet waters / ober de Druimpel zijnde / wert het weder vier vadem diep / en daer ontrent / dan machmen voort op 't loodt by de zupd-wal langhs loopen tot binnen de Kibier.

S. Gopbens-hoeck. Drie ofte vier mijlen betwisten het Eplandt Caldpy leyd S. Gopbens-hoeck / de zupd-hoeck van Wals-Engelant / by sommige genaemt de Witboeck / ontrent een halve Engelsche mijl / zupd-zupd-west van dien hoeck leyt een blinde klip / genaemt de Krau / daer moetmen hem van wachten.

Wap-floort. Twee mijlen betwisten S. Gopbens point leyt de haven van Wap-floort ofte Wap-floort / een ruyme wijde Doert / strekende vooz aen noord-oost in / binnen die hoecken komende / machmen noordwaert / oostwaert en zupdwaert op wijcken nae verscheyden plaetsen en Keeden. By de noord-hoeck om machmen zeplen nae Dale Keede / daer ist goet leggen op drie en vierdehalf vadem met leegh water. Als men komt recht binnen de zupd-hoeck in 't open van Wap-floort-haven / daer leyt een Eplandeken ofte klip / ghelijck de Miensteen by Pleymupen / daer een weynigh vooz-by zijnde / machmen zupdwaert in een Wap loopen / daermen beschut mach leggen vooz alle winden.

Wepnigh betwisten Wap-floort. Wepnigh betwisten Wap-floort haben legghen twee Eplandekens / het zupdelijckste is het kleynste gheenaemt Steckholm / en het noordelijckste Scaline. Ontrent twee mijlen noord noord-west ofte noord-west ten noorden / daer van leyt het Eplant Kamzep / daer tusschen beyden heeft het lant een groote Inwijck gheheeten de Breede Wap. Kamzep leyd aen de noord-hoeck en Scaline aen de zupd-hoeck van de Wap / daer in langhs de wal is goede Keede vooz noorde / noord-ooste / ooste / ende zupd-ooste winden / op seven / acht en negen vadem. Op de noord-hoeck van dese Wap leyt een stedeken geheeten S. David / daer benoorden streckt de kust van Walles voozt noord-oost tot Cardigan.

Scaline. Ontrent anderhalf ofte twee mijlen west ten zupden r'Zee waert van het Eplant Scaline / en twee groote mijlen zupd-waert van Kamzep leyt dat Eplandeken Grah-holm / dat is een ronder schoone klip / en ontrent drie mijlen daer af leggen noch twee Duple Eplandekens / genaemt de de Smaels. De gelegentheit daer van leest inde beschrijvinge van Plant.

Bischop met sijn klercken. Aen de noord-west zijde van het Eplant Kamzep leyt de Bischop met sijn klercken / dat sijn klippen ende rudsen / streckende noordwaert en zupd-westwaert / van dat Eplant een goet stuck in Zee. Ontrent vier mijlen noord-west oft wel soo noordelijck van Kamzep leyd noch een groote klip geheeten Masens / die is rondom vupl met veel Blinden. Die ontrent die gewesten komt te zeplen ofte by te legghen / moet hem daer vooz wachten.

Walles. Het Eplant Kamzep oft de noord-hoeck van Walles / de zupd-oost hoeck van Plant legghen verscheyden ontrent oost zupd-oost en west noord-west twaelf mijlen.

Van diepten en menigerley gronden
vooz en in de Canaal by de Sozrels / en daer ontrent.

Neghen oft thien mijlen west van de Sozrels / ofte wat noordelijcker ist diep 16 vadem / de gront graeu waeft achtigh met kleyn swart zandt daer onder ghemenght / op sommighe plaetsen op de selve diepte is wit graeu waeft achtigh kleyn zandt / met stucken van dunne witte schulpen daer onder / met een stuycken ofte twee als Kaes-korsten / dese gront en kanmen met keers-smeer ofte voet aen 't loot niet op krijghen / maer aen weeck smeer ofte boter : op dese diepten en hebt ghy nergens soo walsige gront als daer / daer upt machmen vry weten / datmen achter de Sozrels ofte achter Engelant is / te weten west van de Sozrels.

Weste vande Sozrels. West vande Sozrels vijf mijlen / is oock waelachtigh graeuw zant / met 2 ofte 3 stuyckens als Kaes-korsten.

Dijf oft ses mijlen. Dijf oft ses mijlen zupd-zupd-west van Lezart op 't sestig vadem / is de gront wit grof met weynigh root zandt / met schulpkens en glimmende witte naeldekens.

Seven ofte acht mijlen. Seven ofte acht mijlen zupden ten westen van Lezart op sestig vadem / is de gront geele stucken van schulpen en

de grauwe stucken van weecke platte steenen als kofsten van kaes/ met sommige roode stucken van schulpen/ sonder eenigh zant daer in.

Zupd-west ten westen van Lezart ende zupd zupd-west vande Sozrels veerthien mijlen/ ist diep acht-en-tseventigh vadem/ de gront graeuw/ geel/ root schulp-zant/ met roode/ geele en blaeuw stucken van schulpen met krampen/ en een stuck ofte twee als kaes-kofst ofte ghelijck stucken van Oester-schulpen/ met noch twee ofte drie glimmende naeldkens/ op de hoogte ontrent van 49 graden en dertigh minuten.

Elf ofte twaelf mijlen zupd-west ten zupden van Goutstaert op seven-en-vijftigh oft acht-en-vijftigh vadem/ is de grondt stucken van alderhande schulpen ende krampen/ met een wepnigh wit geel schulp-zandt/ met veelerhande steenkens/ en grauwe stuckens als kofsten van kaes/ met sommige ghekertelde/ doek met ghekertelde/ maer glimmende naeldkens/ ende dingerkens als mapen die in 't Speck zijn.

Zupd zupd-west van Goutstaert twaelf mijlen op 53 vadem/ is de gront wit rootachtigh schulp-zant/ met stucken van krampen/ met roode en graeuw steenkens.

Zupd-west van Goutstaert ses mijlen/ is het diep veertigh vadem/ de gront graeu en root schulpigh zandt.

Zupd zupd-west van Goutstaert thien oft elf mijlen ist diep 47 vadem/ de gront bleeck gruzigh zant met langhachtige dingerkens en steenkens.

Een groote kenningh zupd zupd-oost van Goutstaert ist diep 40 vadem/ de gront rood zandachtigh klep met putten in 't roet.

Zupd-west acht ofte thien mijlen van Goutstaert/ op vijftigh vadem is de grondt wit/ geel/ kleyn schulp-zandt/ met sommige stucken van witte schulpen/ met graeuw ghekertelde/ oock glimmende naeldkens. Somma die veel loodet krijgth veelderley gedaenten van gronden/ ende somtijds veel veranderinge/ op wepnigh veranderinghen van plaats. Maer die diept ende witte schulpen vindt met scheelden ende naelden/ 't is secker dat hy Heyzant naest is/ maer vindt hy semeligh gront/ ofte swarte steenkens gemengt met witte dingerkens/ so is hy de Sozlings naest.

Die tegens Heyzandt diept/ en vindt kleyn wit zandt ende schulpkens/ en kleyn dingerkens waesachtigh ende wit: Heyzandt sal dan noord-oost van hem ligghen/ vindt hy al lanckachtighe dingerkens als naelden/ soo sal Heyzandt dan zupd-oost van hem ligghen. Maer is hy niet seker van dese gronden/ soo sal hy noord-waert aen gaen: ende soo hy 't dieper vindt/ soo is hy ter Sepmswaert/ wert het drooger soo is hy in de Canael noord-waert van Heyzandt. Soo hy is tusschen Heyzant ende de Sepms op seventigh vadem/ soo sal de grondt zijn klepne steenkens gelijk de aerde swart zandt/ ofte bevindt hy de grondt groot root zandt/ soo moet hy noord-waert aen gaen/ tot dat hy de witte zant-gront/ ende lange dingerkens vindt/ dan mach hy booz gewis houden inde enteringe van de Canael te zijn.

Van 't gety en loopen der Stroomen.

In Monts-bap en aen Enghelandts-eynde maectt hoogh water een west zupd-weste ende oost noord-ooste Maen.

Inde Sozrels maectt vol Zee een zupd-west ten westen Maen.

Bupten de Sozrels in 't Canael delghelijcks een zupd-west ten westen Maen.

Inde Mont van 't Canael/ een zupd-weste en noord-ooste Maen.

Van de Sozrels tot Lezart valt de Bloedt noord-oost en de Ebbe zupd-west.

Tusschen Sozrels en Londap valt de Bloedt noord-oost/ en de Ebbe zupd-west.

Inde Sozrels maectt hoogh water een zupd-west ten westen Maen.

Aen de kust van Engelandt tusschen de C. Cozntwal en Hartlandt point maectt hoogh water een west zupd-weste en west ten zupden Maen.

Teghen het Eplandt Londap een west ten zupden/ maer aen 't Eplandt een ooste en weste Maen.

Aen 't Eplandt Londap en aende Holmen maectt hoogh water een ooste en weste Maen.

Tot Bystou binnen maectt vol zee een West ten Noordten Maen.

Tot Mupl-foort haben/ maectt hoogh water een oost ten noorden en west ten zupden Maen.

In 't Canael van Bystou tusschen Londap en de Holmen valt de bloet oost noord-oost en de ebbe west zupd-west.

Binnen de Holmen na Bystou valt de Bloet noord-oost ten oosten en de Ebbe zupd-west ten westen.

Tusschen Londap ende Mupl-foort valt de Stroom noord-oost en noord-oost ten oosten.

Op wat diepten men dese Landen sien magh.

De Sozrels machmen sien aen de zupd-zijde op twee en vijftigh vadem/ de gront aldaer is steenachtigh/ met sommige roode Schelpen.

Enghelants-eynde machmen oock sien op twee en vijftigh vadem.

De Sozrels machmen op de noord-zijde sien op 45/46 en 48 vadem/ daer is waelighe gront met sommige steenkens daer onder.

Almen benoorden de Sozrels is/ verthoonen die eerst aen twee Eplanden/ op het oostelijckste sietmen een Coosten ofte Slotken/ beoosten die twee Eplanden sietmen noch twee groote heubelachtighe rudsen/ ende daer bewesten drie hooghe swarte klippen.

West noord-west en west ten noorden acht ofte neghen mijlen vande Sozrels is de grondt so waeligh ende weeck datmen die naulijck aen 't loot kan krijgghen/ daer loopen eenige Schulpkens onder.

Tusschen Engelandts-eynten Londap in 't vaer-water ist vijf en veertigh vadem diep/ het lant van Cozntwal machmen sien op vier en veertigh vadem.

Twee ofte drie mijlen bupten landt neffens S. Wes/ Stoupert oft Padstou is de gront scherp en rudfich/ maer dichter hy lant ist al zant gront.

Tusschen S. Wes en Hartlandts point zijn veel witte krijtberghen langhs de Cust/ besonder neffens Stouperst ofte Padstou/ daer aen dese Cust te kennen is.

In 't Canael tusschen de Holmen ende Bystou ist diep twaelf/ derthien en veerthien vadem/ men mach het lant aen beyde zijden sien.

Aen Wals Engelandt ontrent Muijl foort en daer be-noorden machmen 't lant sien op twee en veertigh ende vijftigh vadem.

Strekinge en Courssen.

Van Lezart tot Enghelandts-eynde west-noord-west seven ofte	8 mijlen.
Van Lezart tot de Kiscassen West en West ten Noordten	28 en 29 mijlen.
Van Enghelandts-eynde tot de Sozrels west zupd-west	6 mijlen.
Van Lezart tot de Wolf is de Cours West ten Noordten	8 mijlen.
Van Enghelandts-eynde tot de Wolf is de Cours zupd-zupd-west	2 mijlen.
Van de Wolf tot de Sozrels west	4 mijlen.
Van de Sozrels tot de Kiscassen Oost wel soo Zupdelijck	40 mijlen.
Van de Sozrels tot Heyzandt is de Cours zupd-oost ten zupden en zupd zupd oost	26 mijlen.
Vande Sozrels tot C. de Finistezre zupden ten westen een wepnigh westelijcker	113 mijlen.
Van de Sozrels tot C. Claro in Hylant noord-west ten westen	34 mijlen.
Van de Sozrels tot Water foort noorden ten westen/ wel soo noordelijck	30 mijlen.
Van de Sozrels tot C. de Cozntwal noord-oost	7 mijlen.
ij. Boeck van 't Westewater.	(K) Dan

38 De kust van Engel. van Lezart of Engelants-eynt tot kaep de Cornwal.

Van Cabode Cornwal tot Sint Ives oost ten noorden 5 mijlen.
 Van Sint Ives tot Stoupert point noord-oost ten oosten 7 mijlen.
 Van Stoupert tot Hartlandt point noord-oost ten noorden 7 mijlen.
 Van Sint Ives tot Hartlandt point noord-oost 14 mijlen.
 Van Hartlandt point tot het Eplandt Londap noord-oost 3 mijlen.
 Van C. de Cornwal tot Londap noord-oost en noord-oost ten noorden 19 mijlen.
 Van C. de Cornwal tot Mupl foorz in Wals Engelant noord noord-oost 25 of 26 mijlen.
 Van de Sorrels tot Mupl foorz noord noord-oost wel soo oostelijck 30 of 31 mijlen.
 Van C. de Cornwal tot de klip Tuskar noorden ten westen/ wat noordelijcker 30 mijlen.
 Van C. de Cornwal tot Waterfoort N. N. W. 30 mijl.
 Van 't West-eynde van Londap tot Bedefoorz oost zuyd-oost 4 mijlen.
 Van Bedefoorz tot Ilfercombe oost noord-oost 3 mijlen.
 Van Londap tot de Holmen oost noord-oost 15 mijlen.
 Van de Stepeholm tot de kibier van Bizkou noord-oost ten oosten 9 mijlen.

Van de Stepeholm tot de Naes west noord-west ontrene 5 mijlen.
 Van de Naes tot Gopbens point west wel soo noordelijck 13 mijlen.
 Van S. Gopbens-point tot Muplfoort haven / noord-west ten noorden 3 mijlen.
 Van het Eplandt Scalie tot Kamsep noord noord-west 2 mijlen.
 Van Londap tot Muplfoort noorden ten westen / en noord noord-west 9 ofte 10 mijlen.
 Van Muplfoort tot kaep de Cornwal zuyd zuyd-west 25 of 26 mijlen.
 Van Muplfoort tot de Sorrels zuyd zuyd-west en zuyd-west ten zuyden 30 of 31 mijlen.

Hooghten.

De zuyd kant van de Sorrels leggen op 50 graden oft weynigh meer.
 Caep de Cornwal leyt op 50 graden 25 minuten.
 Londap op 51 graden 13 minuten.
 De Holmen leggen op 51 graden 40 minuten.
 Muplfoort op 51 graden en 46 minuten.
 Het Eplandt Kamsep op 51 graden en 54 minuten.

20

Hoe haer dese Landen uyt der Zee verthoonen.

Aldus is Lezart ghedaen alst oost ten noorden/ vier ofte vijf mijlen van u is.

Montsbap.

Lezart.

Dus verthoont Lezart oost van u zijnde/ drie ofte vier mijlen.

Dus verthoont het landt tusschen Lezart en Engelants-eynd/ als Lezart ontrene oost ten noorden/ en Montsbap noorden van u leydt.

Engelants-eyndt N. N. W.

Montsbap N. O. ten N. en N. N. O.

Dus verthoont Engelants-eyndt en 't landt daer beoosten/ alst noord noord-west / en Montsbap noord-oost ten noorden en noord noord-oost van u is/ een mijl van landt zijnde.

Engelants-eyndt doet hem dus op / als men upter zee daer op aen komt.

Engelants-eyndt oost van u zijnde/ verthoont aldus.

Oost.

Engelants-eynd.

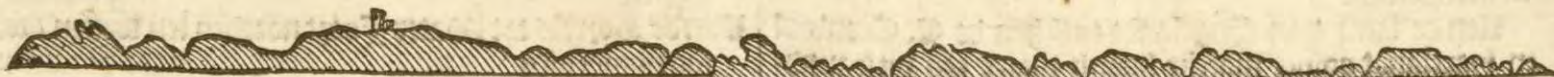
Dus verthoont Engelants-eyndt / als het zuyd-oost ten zuyden vijf of ses mijlen van u leydt/ en de ronde bergh daer benoorden oost / het leege landt daer tusschen beyden machmen dan effen sien.

Dus verthoonen de Sorrels oost noord-oost van u zijnde.

Als de Sorrels zuyd-oost van u zijn / verthoont aldus.

Als de Sorrels vier ofte vijf mijlen oost van u zijn / verthoont aldus.

Als

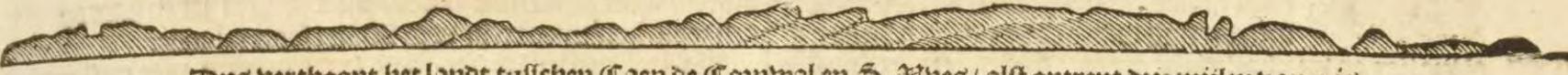
De Sozrels zupdwest van u zijnde/ verthoonen aldus. Als de Sozrels zupdoost ten oosten van u zijn / zijns aldus gedaen.

Dus verthoont het landt tusschen Engelandes-eyndt en Kaep de Cozntwal/ ofte het Eplandt Bze sain/ als men achter Engelandts-eyndt is.

Dus verthoont de Kaep de Cozntwal / als die oost ten zupden van u is / soo bezre datmen die effen van de Compagne sien mach.

Dus verthoont het landt tusschen Caep de Cozntwal en S. Wes/ alst ontrent drie mijlen van u is.

Dus verthoont het landt als men vooz oft neffens S. Wes is/ ontrent vier mijlen buyten landt.

Bewesten Stoupert verthoont het landt aldus als men daer langhs zept twee mijlen buyten landt.

Het landt beoosten Padstou ofte Stoupert verthoont aldus alst twee mijlen / oost ten zupden van u is.

Het landt van Stoupert ofte Padstou verthoont aldus / als men daer by langhs zept twee ofte drie mijlen buyten landt.

Alst Eplandt Londap noozden van u is verthoont aldus.

Als Londap noozdnoozdwest van u is ist aldus ghebaen / 't Gat van Afrapcombe.

Wit-hups.
Dus verthoont Afrapcombe als men recht vooz 't gat is dicht by landt.

Arbridge. Afrapcombe.
Dus verthoont de kust van Engelandt tusschen Afrapcombe en de Holmen / als men daer by langhs zept.

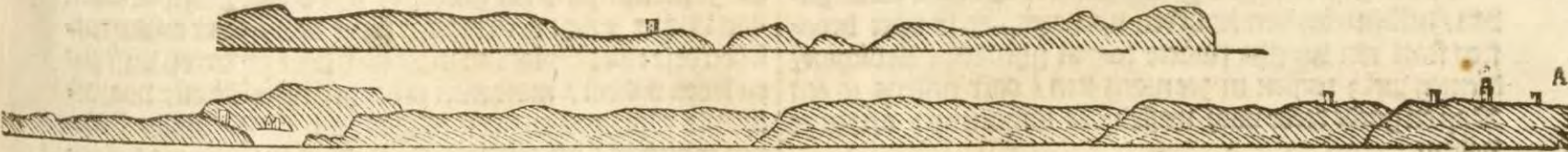

De Daes. Kardief. Silpe.
Dus verthoont het landt van Walles van Kardief nae Woymshoof.

Dus verthoont de kust van Walles / tusschen het Eplandt Caldyp en Muplfoort-haven / als het noozdelijkste noozdnoozd-oost / en het zupdelijkste / oost zupd-oost van u is / en datmen effen vande Compagne mach sien.

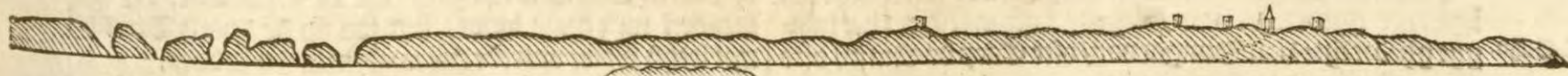
A Tinbup. Caldyp.

't Landt tusschen Tinbup en Muplfoort / is aldus gedaen als men by 't landt langhs zept / gelijk in dese twee figuren afgebeelt is / by de A A aen malkanderen / het spits vanden tooren van Tinbup is heel wit.

't Landt van Muplfoorts-hoek tot den hoek van S. Davids-head verthoont als in dese twee figuren afgebeelt is.

Van Muplfoort tot Tinbup zeptmen by de kust langhs / vier ofte vijf hoecken om / is meest flecht landt geliek Dupmen. Ontrent twee mijlen bewesten den hoek van Tinbup staet een spitse tooren met noch twee andere smalle plompe toornkens / daer aen is de kust daer ontrent goet te kennen.

Waer in:

De Zuyd-oost en Oost Kust van Yrlant, tusschen Corckbegh en Hedenhoo ofte Hout.

Het Ge-
berghte
van Dun-
garvan.

Als men van Engelants-eynt tot Water-foort zeplt is de Cours noord noord-west / met sulcken Cours verbaltmen recht op Waterfoort. Vande Soylings tot Waterfoort ist noord ten westen wel soo noordelijck dertigh mijlen / daer tusschen beyden is al wasige en weckachtighe gront. Seven ofte acht mijlen bupten landt van Yrlant leydt een Zant banck van veertigh vadem diepte / daer meesten tijdt de Visschers op leggen visschen / dat is een seker merck van Landt / als men die verneemt by klaer weder en goet gesicht / kannen dan het hooggebergte van Dongarvan sien.

Soomen met een noord-weste Cours drie-en-veertigh mijlen zeplt / so salmen verballen vooz de Rivier van Corckbegh / 't is daer een goet stuck opwaerts inde Rivier met leegh water seven / acht en thien vadem diep.

Recht bupten om den oost hoeck staet een verballen ka-steel op 't leeghe lant / en wat meer om oost een vierkante toozen in een Dale. Een mijl beoosten 't gat staet een Coozen op een hooghe hoeck dicht aen de waterkant / met thien oft twaelf stropen hupskens daer by. Noch een mijl oostelijcker neffens een slechten hoeck leydt een lange groen bewos-ten Clip / op de oostzijde van dien hoeck staet een plompe toozen. Voozt ist oostwaert aen al laegh landt tot den hoeck van Fochul toe.

Cotton
Ile.

Drie mijlen beoosten Kurck-haben leydt een Eplandt geheeten Cotton Ile / daer achter machmen te reede loopen vooz westelijcke en zuydelijcke winden op vier / vijf en ses vadem. Kurck en Fochul ofte Foughol legghen verscheyden oost noordooft en westzuydwest / vijf of ses mijlen.

Foughol.

De haven van Foughol is een E-phaven daermen met hoogh water by het oostlandt in moet / streckt noordwest en noord-west ten noorden in. De westzijde is een zandt-strant heel tot het stedeken toe. Ontrent een mijl zuyden ten westen en noorden ten oosten van 't gat van Foughol verscheyden leydt een Eplandeken geheeten Capel Ile / daer onder aen de oostzijde is goede reede. Die vooz Foughol komt met een leegh water mach onder dat vooz Eplandt loopen en setten daer / en verwachten een achter vloet / dan isser vier vadem waters op de banck. Aende westhoeck van 't gat leydt een Clip binnen 't gat. Ontrent ten halven het stedeken lept een klooster / daer vooz machmen 't setten / men mach oock overslaen aen 't oost-lant / en so vooz de Rivier op loopen / binnen ist 3 / 4 en 5 vadem diep. Van de oost-zijde komt een regel Clippen afloopen / wel half wegen in 't gat / recht bupten de Clippen ist met leegh water niet meer als vijf ofte ses voet water / maer met hoogh water ist daer diep genoegh.

Ardimoz-
re.

Drie mijlen beoosten Foughol leydt Dungarvans-ha-ven / tusschen beyden leydt een upthoeck / recht daer beoosten staet een hooghe swarte toozen ghenaeamt Ardimoze / diemen wel 3 mijlen in zee mach sien / daer neffens is een Wap en goede reede vooz westelijcke winden op 7 ofte acht vadem.

Dungar-
van.

Dungarvan is een enge E-phaven / is vooz in de monde vol Clippen / en valt met leegh water droog / men moet met 't hoogste water daer in komen en tusschen de klippen deur loopen / streckt noordnoordwest / en binnen ist diep genoeg. Het stedeken Dungarvan lept op de west-kant van de ha-ven. Van Dungarvan tot Waterfoort zijn ses mijlen.

C. Quin.

Neffens Dungarvan noordnoordwest te landwaert in leydt het gheberchte van Sleges / datmen noemt het hooghe gheberchte van Dungarvan / ofte Caep de Quin / ofte Carp Quin / dat steekt met drie uptmuntende heubelen verre boven alle andere landen / daer ontrent upt / men mach van daer over weder-zijden langhs een groot deel van de Zuyd-Cust van Yrlant in zee sien.

Als men dat gebergte noord noord-west van hem heeft en daer op aen zeplt / so verbaltmen recht vooz Dungarvan / als men 't noorden van hem heeft en daer op aen zeplt / verbaltmen vooz Foughol / noordnoordooft verbaltmen vooz Kurck / maer als men die noordwest van hem set en daer op aen zeplt / komtmen recht vooz Waterfoort te lande.

De Haven van Water-foort leydt ontrent vier mijlen Water-foort. bewesten de zuyd-oost hoeck van Yrlant / geheeten Carnaroot / de Custe daer tusschen beyden streckt oost noord-oost ende west zuydwest / en verthoont upter Zee te Lande-waert in met hooghe gheberchte / twee en drie dubbelt boven malkanderen / maer aen de Zee-kant ist al leegh lande daermen veel plompe toozens op siet / als men daer by langhs zeplt. De oost-hoeck vande haben is een laeghachtige Clip-pighe hoeck / maer schoon / daer op staet een hooghe witte plompe toozen / ghenoeemt de Houcketour die men bezet in Zee sien magh / en een kennelijck teeken is om dese Haven aen te verkennen / daer staen noch veel verscheyden plompe Coorens langhs de kust west-waerts / maer dese steekt bupten alle andere upt / om dat by wit ende hoogher is als d'ander. De west-hoeck is een hooghe en bupten hoeck / daer loopt een Rivier af zuyd zuyd-oost in Zee / 't gat is wijt en schoon / bupten elf en thien vadem diep / in 't gat seven / en wat bedt in-waerts ses vadem / streckt noorden en noorden ten westen in. Vooz aen dese Rivier binnen den oost hoeck ist goet legghen op vier ofte vijf vadem. Een kleyne mijle binnen gaets leydt aen de west-zijde een steple hoeck / daer neffens begint een drooghte streckende noord-waerts langhs de wal / tot aen den steplen hoeck van Passagie / en schiet van dien hoeck met een steert nae de Oost-wal toe. Passagie is een Doorp / daermen over-vaert / leggende aen de west-zijde vande Riviere / een weynigh benoorden de vooz steplen hoeck. Tusschen dat Doorp ende dien hoeck aende west-zijde is een goede reede / seer bequaem so wel vooz die uptwaert als opwaert begeert te wesen. In 't op zeplen moetmen hem wachten vooz een Rivier / dat by een ka-steelken (staende op de oost-zijde vande Rivier) vande wal af streckt schupns over de Rivier uptwaert aen / daer en is niet hoogh water niet meer als twee voeten water op / men kan 't sien als men daer op let / 't is oock black datmen het mach looden.

Ontrent een half mijl noord-waert de Rivier op van Passagie / gaet een ander Rivier west waert op nae Water-foort.

Ontrent ten halven tusschen de Haven van Waterfoort en den hoeck van Carnaroot / leggen twee Eplandekens De Saltes / het zuydelijckste is het grootste / lept vande hoeck Cooren van Water-foort verscheyden recht oost / twee mijlen tusschen dese twee Eplanden machmen deur zeplen op vijf / ses en seven vadem / maer men moet het kleynste ofte noordelijckste Eplandeken naest loopen / om eenige blinde klippen te mijden / die aen 't noord-eynde van 't groote Eplant leggen / en met 't leeghste water droogh vallen.

Van het noordelijckste en kleynste Eplant vande Saltes nae het vaste lant streckt een Steen-banck ofte Drumpel af / daermen wel eertijts by leegh water te voet plagh over te gaen / maer nu over zeplen mach. Om tusschen het vaste lant ende Saltes deur te zeplen / soo laet die twee derde-parten waters aende zijde nae de Eplanden / een derde-deel na 't vaste landt / sult soo op de vooz Drumpel met leegh water ontrent twee vadem diepte hebben.

Ontrent een half mijl bupten het zuydelijckste Eplant vande Saltes lept een klip boven water geheeten Kingh-begh / en zuyd-west ontrent soo wijt van die / en zuyden ten westen van 't zuyd-eynde vande Saltes lept een blinde ghe-berchten

heeten Kinnor/ van grootte als een Schip/ die komt met half ebbe eben boven water/ is so heel steyl datmen met een schip daer tegen aen soude mogen leggen en hebben 14 vadem water/ so datmen sonder eenig hinder daer so dicht by langs mag heen zeplen als men wil/ men magh ook als men niet beter magh tusschen Kingbeg in 't groot eylandt vande Saltes deur zeplen/ maer daer buyten om ist best en sekerst.

Beoosten den klip Kingbeg zuyd-oost van 't grootste eylandt van de Saltes leggen noch sommige blinden genaemt de Frailes/ die komen met leegh water boven/ daer magh men oock binnen deur zeplen. Noord-oost van de Saltes legghen noch twee klippen/ de zuydelijckste heet Cuns/ en de noordelijckste de Noord-rock.

Noord noord-oost van 't grootste eylandt van de Saltes ofte van Kingbegh en zuyd-west ten zuyden van Carnaroot leyt een klip boven water/ geheeten Black-rock/ die is rontom schoon en klaer/ so dat men daer by dicht rontom zeplen magh sonder hinder/ dan 't vier-en-deel van een mijl oostwaert daer af leyt een blinde gheheeten de Barrel/ daer moet men hem voor wachten.

Onder de Eylanden van beyde de Saltes magh men Reede maken: onder het grootste aen de noord-west zijde/ het noord-eynde naest. Het merck oft kennisse van de reede is/ een swarte klip/ aen te sien als een om-gekeerde boot/ daer neffens moet men setten op seven/ acht ofte negen vadem/ daer is goede zant-gront/ ende beschut voor een oost-zuyd-ooste/ zuyd-ooste en zuyden windt/ een zuyd-weste windt waeyt daer langs de wal/ so men nader aen de wal set op vijf vadem ofte daer omtrent daer is scherpe gront.

Onder het kleynste Eylandt magh men setten aen de oost zijde/ op seven ofte acht vadem dicht by landt/ also dat de noord hoeck van dat eylandeken noord noord-west van sich leyt/ daer leyt men beschut voor zuyd-weste/ weste en noord-weste winden.

Van den hoeck van Water-foort streckt de wal oostwaert/ benoorden de Saltes heen oost noord-oost tot aen Carnaroot/ met veel bochten en inwijken en daer neffens is al Wasige swarte zant-gront. Neman daer bekent zijnde soude ter noot tot verscheyden plaetsen aldaer goede reede konne vinden/ daer en is niet dat hinderē kan als een kleyn buytje/ weynig bewesten Carnaroot dicht by landt.

Die ypt Waterfoort komende bezuyden de Saltes wil om-loopen/ moet niet oostelijcker gaen als oost zuyd-oost om buyten de Dypen de welke bezuyden de Saltes leggen heen te loopen/ als dan de Saltes noorden van hem zijn/ so is de cours van daer nae de Cufkar recht noord-oost ofte weynigh oostelijcker/ maer om buyten de Cufkar heen te loopen moetmen ten minsten noord-oost ten oosten aen gaen/ om die mis te zeplen.

De Cufkar is een groote swarte gladde klip/ leyt aen te sien als een om-ghekeert schip/ maer is omtrent tweemaal so groot/ aen de noord-zijde daer van legghen noch twee kleyne klippen onder water. De Cufkar leyt van de hoeck van Grenoort verscheyden zuyd-oost ten oosten en oost zuyd-oost/ weynigh min als een mijl van de Saltes/ oost noord-oost drie groote mijlen/ van Blackrock oock oost noord-oost twee mijlen/ en van Enghelands-eynd noorden en noorden ten westen.

Zuyd-oost ten zuyden omtrent 8 mijlen van de Cufkar/ leggen twee kleyne Eylandekens dicht aen malkanderen omtrent drie mijlen van Gref-Holm gheheeten de Smaels/ met hoogh water- en spring vloedt vloeyen die onder water/ het noordelijckste heet Scakum/ het zuydelijckste Kamey/ daer loopen twee Rifkens af/ het eene noord noord-west/ en het ander zuyd zuyd-oost in zee. Tusschen die Smaels en Gref-holm leyt noch een rye rudsen die met leegh water boven komen/ 't en is niet sonder merckelijck perijckel/ daer tusschen beyden deur te loopen/ besonder met stilte/ om de stroom die loopt daer seer sterck tusschen deur/ een oost zuyd-ooste Maen maecte buyten de Smaels het hooghste water.

Vande Cufkar oost ten zuyden omtrent ses mijlen/ leyt noch een groote klip met veel kleyne klippen daer rontom/ geheeten Malcus. Die van Engelandts eynd komt en na Herlandt begeert te zeplen/ moet daer wel op letten/ beson-

der als hy dosz westelijcke ofte noordelijcke winden een weynigh beoosten het rechte vaer-water geraecht.

Om onder den hoeck Carnaroot te setten/ komende ypt den westen/ so wacht u van 't landt niet nader te komen als op ses vadem/ so lange tot dat ghy den hoogen bergh die bewesten den hoeck leyt voorby ofte gepasseert zijt/ als dan de meulen een wind-boom lengde om de oost deur is/ so meughdy 't setten op 9 vadem/ daer is 't seer goetd leggen.

Van Carnaroot na S. Margets Bay/ streckt de wal voort noord-oost een kleyne mijl/ die is daer tusschen beyden klippigh en rudsig/ doch de dypen strecken niet seer verre t zee. Om daer buyten te blijven/ blijft so verre buyten landt dat ghy het dubbelde binnen-landt meugt sien boven het voorste landt yptkijken/ so suldy geen noot hebben/ maer so ghy de wal so na komt/ dat het binnen landt van het voorste bedeckt wort/ oft daer door ypt u gelichte gaet ghy sult dan voorzeker op de voorz. klippen zeplen.

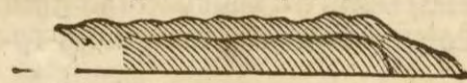
By S. Margets op het voorz. landt staet een Tentelmans Huys in de Dypen/ als ghy dat met de Meulen/ die binnen staet/ over een hebt/ so meughdy na de reede loopen/ en laten die klippen/ welke ten halven in de Bay boven water leggen/ ofte aen stuyboort oft aen baghboort van u/ set daer op vijf ofte ses vadem sandt-gront.

Omtrent zuyd zuyd-oost van S. Margets-Bay in zee leyt een blinde klip die met leegh water droogh leyt/ gheheeten Caljach/ om die te schouwen/ let op dese mercken/ als ghy van Carnaroot af komt en Blackrock met 't grootste eylandt van de Saltes over een hebt en houd/ en so noord-oostwaert aen zeplt/ sult ghy recht op dese blinden zeplen. Om daer bezuyden heen te loopen/ so houdt Blackrock over een met het kleynste eylandt van de Saltes/ ofte om daer benoorden heen te zeplen/ so houd Blackrock buyten ofte beoosten het groote Eylandt/ so suldy aen dese blinde niet kunnen mis doen.

Van Sint Margets-Bay tot de hoeck van Grenoort streckt de Cuff noord-oost een half mijl.

De hoeck van Grenoort is niet seer hooge maer steyl en boven op black/ daer van af streckt een Rif omtrent een vierendeel mijls oost ten zuyden in zee/ van loutere klippen en rudsen/ 't welck met leegh water een goet stuck weeghs van 't landt droogh valt. De schepen die ypt de zuyd komende/ na Dublin/ ofte in Westfoort willen wesen/ loopen gemeenlijck tusschen de Cufkar en de voorz. klippen van Grenoort in/ om binnen de zanden ofte bancken te komen. Veel tijds loopense eerst in Waterfoort om een Lootsman te huyren die haer op brenghet. Voor de gene die sijn selfs Lootsman begeert te wesen/ sullen wy beschrijven alle de mercken die waer te nemen zijn/ so om in Grenoort te zeplen/ als in 't diep ofte haven van Westfoort/ so die nu ter tijdt zijn/ ende dit daer by seggen/ dat die niet altydt so en blijven/ om dat door de vloeden 't gat hoe langer hoe noordelijcker ypt-streckt en oock dieper werdt.

Boven-landt ofte 't Hooge landt ober den hoeck van Grenoort.

't Blacke Doort-landt van Grenoort.

Ytter zee komende op een mijl ofte twee nae by Grenoort/ so sult ghy het hoogh hackelige binnen landt hoogh boven den hoeck van Grenoort die als voorz. niet seer hoog maer boven op black is/ heen sien. Men dat voorz. hooge hackelige binnen-landt kentmen het batten van 't gat van Westfoort/ so als men ypt den zuyden als ypt den oosten komt. Als ghy de hoeck van Grenoort in 't gelichte hebt/ so loopt daer recht en vrymoedig op aen/ tot dat dat voorz. binnen-landt op 't oogh maer een mans-lengde boven den hoeck van Grenoort ypt-steekt/ nae ypt-wijzen van dese figuer/ dan zijt ghy noch verre genoegh van de wal om geen noot te hebben van 't Rif aen Grenoort. Ofte past dat ghy die wal niet nader en komt als op ses ofte seven vadem/ doch ter noodt magh men het Rif op vijf ofte vijf-half vadem aen-loopen/ maer wacht u oock/ dat ghy so verre daer niet af en wijckt dat ghy meerder als acht ofte negen vadem diepte hebt/ anders soudt ghy/ en de ij. Boeck van het West-water. (L) banck

Reede onder Carnaroot.

Caljach.

Mercken van Caljach.

Grenoort.

Rif van Grenoort.

22

De Frailes.

Cuns en Noord-rock. Black-rock.

Barrel.

Reede onder de Saltes.

De Dypen by de Saltes te schouwen.

Cufkar.

Smaels.

Malcus klip.

banck die benoorden de *Tulkar* leyt te nae komen / die is aen de binnen-kant heel schoz / daer op en is niet meer als twaelf voeten waters / en dicht daer aen ist 10 vadem diep.

Als ghy 't voozsz hackeligh gheberghete / als gesejdt is een mans-lengde houdt boven 't landt van *Gzenoort* / en so noordwaert aen zejlt / so lange tot dat ghy dat selve gheberghete krijght buyten ofte benoorden den steplen hoeck van *Gzenoort* / so zijdy noch neffens 't *Rif* / en moet dan noch al noordwaert op zeplen / houdende de *Meulen* die naest aen den hoeck van *Gzenoort* staet alsoo / dat ghy de *Kap* effen boven het steple van *Gzenoort* meught sien / als ghy die so houd / sult ghy aen 't *Rif* niet kunnen misdoen. So haest ghy dan een *Kasteel* / 't welck een weynigh binnen de strand staet / siet buyten de hoeck van *Gzenoort* uyt komen / so meughdy by op 't loot daer nae toe loopen tot in de *Bay* van *Gzenoort*.

*Gzen-
bay.*

De voozsz *Meulen* staet op het landt van *Gzenoort* een stuk te landwaert in / die kan oock dienen tot een merck / so om de wal als 't voozsz. *Rif* niet te nae te komen : want so ghy het landt so nae niet komt dat ghy die *Meulen* uyt het ghesicht verliest / maer so daer van blijft dat ghy die in 't gesicht houd / so blijft ghy verre genoegh van de wal / en van dat klippigh *Rif* / als dan de *Meulen* zuyd-west en zuyd-west ten zuyden van u komt / so zijt ghy effen het *Rif* gepasseert / loopt dan noord-west ten westen en noord-west nae de windt ofte stroom / is tot in de *Bay* van *Gzenoort*.

Ofte tot een ander merck / zejlt so lange noord op / tot dat ghy bewesten *Gzenoort* op 't leeghe landt een langh swart *Huys* siet uyt-komen / 't welck verthoont als een swarte klip op 't landt / dan meughdy aen-loeven na lant toe op vier en vijf vadem by 't *Rif* langhs / en loopen also in / tot dat ghy ses ofte seven vadem krijght / stracks daer nae sal 't acht ofte negen vadem diep werden / maer dan drooght het allengskens tegen 't landt op. So ghy een ruyme wind hebt / so zejlt so lange noordwaert op tot dat ghy een ander kleyn swart *Huys* ken siet uyt komen buyten den hoeck / zejlt dan daer nae toe / ghy sult so doende geen noodt van 't *Rif* hebben.

In de *Bay* is 't heel black water / ghy meught daer so na aen de wal legghen als 't u belieft / op ses / vijf / vier en oock wel drie vadem / en kondt daer oock een *Zoots-man* krijgen die u in *West-foort* brenghet.

Om
van
*Gzen-
bay* in
zee te
zeplen.

Om uyt de *Bay* van *Gzenoort* te zeplen / meughdy wel so dicht by de wal uyt loopen / dat ghy maer de vleughels van de *Meulen* boven het *Dooz-landt* heen meught sien / en loopen so al oost zuyd-oost aen by 't *Rif* langhs nae zee toe / ofte nae dat de windt ofte stroom is / so lange tot dat ghy de *Kap* van de *Meulen* sien meught / dan meughdy 't dragende houden / en te wet zuydelijker aen gaen / so suldy 't *Rif* wel sien *Kabelen*.

Om na
*West-
foort* te
zeplen.

Om uyt de *Bay* van *Gzenoort* te zeplen na *West-foort* met een ondiep-gaende schip / so meughdy by de wal langs loopen / en zeplen tusschen de *Haenmans-padts* en 't *Soudre* deur / dat is een *Kille* daer met ghemeen hoogh water acht voeten / maer met een springh-ty tien voeten waters is.

De *Haenmans-padts* is een droogh zandt / 't welck de zuyd-zijde van 't gat van *West-foort* maect / streckende van 't *Soudre* af. 't *Soudre* dat is de zuyd-hoeck van 't vaste landt van *West-foort* haven.

Droog-
te van
*West-
foort*.

Maer so u schip dieper gaet / so moet ghy uyt *Gzenbay* zeplende by wat van landt afwijcken / om buyten 't zant te komen / dat van de *Haenmans-padts* afschiet / doch moet u oock wachten niet al te verre daer af te wijcken / want so ghy daer buyten komt tot op tien vadem / ghy sult te nae aen de banck komen die buyten leyt / die is aen de binne-kant heel steyl en schoz / daerom en wijckt niet verder van de wal als op seven / acht ofte negen vadem / maer wat bet noordwaert komende omtrent *Haenmans-padts* / dan meught ghy wel op tien / en elf vadem diepte afwijcken. *Haenmans-padts* en meughdy oock niet nader komen als op seven vadem.

Wilt ghy op de *Barre* van *West-foort* wesen / en de drooghte van *Haenmans-padts* schouwen / te weten daer

benoorden om / so neemt acht op dese mercken. Aen de noord-zijde van 't gat van *West-foort* leyt een hooghe bergh met een ronde heubel / die boven 't *Dooz-landt* uyt kijckt : en een *Kasteelken* in de leeghte weynigh boven de strand tegen 't land aen te sien / brenghet die ronde heubel een weynigh benoorden dat *Kasteelken* / en zejlt daer so op aen / maer en brenghet de heubel niet binnen ofte bezuyden dat *Kasteelken* / ofte ghy soud noot hebben van 't zant van *Haenmans-padts* / ter noot ofte by scherpe wind soud ghy die ober malkanderen moghen brenghen en so daer op aen zeplen / dan 't is best die wat uyt malkanderen te houden / te weten : het *Kasteelken* bezuyden dien heubel / oft gebeurde dat ghy die voozsz mercken niet wel en moght sien ofte onderkennen / so meughdy op 't loot by 't zant van *Haenmans-padts* op seven vadem om loopen / sonder misdoen.

Om dan te weten wanneer ghy verre ghenoech om de west gezejlt / ofte *Haenmans-padts* gepasseert / en open vooz 't gat zijt / so sult ghy in 't zuyd-landt een *Kasteelken* sien / dat omtrent drie mijlen te landwaert in binnen de strand staet / aen 't afgaen van 't hooghe landt van *West-foort* / omtrent zuyd-west ten westen van u / als dat op die streek van u is / en dat 't staet tusschen die twee noordelijckste duynkens / die op de voet-strand op 't *Soudre* / dat is op de zuyd-wal leggen / so zijt ghy *Haenmans-padts* gepasseert / zejlt dan op de mercken van dat *Kasteelken* en de duynkens aen / ober de *Drumpel* ofte *Barre* van 't gat daer is by hoogh water omtrent seltien voeten diepte. So haest ghy de uysterste blackte aenden hoek van *Haenmans-padts* gepasseert zijt / sult ghy wat na *Haenmans-padts* toe wijcken / al hoe wel die heel steyl is / op dat u de stroom niet en brenghet op de steert van de noord-gronden / daer de mast op staet / dat is een *focke-mast* van een *Schip* dat daer ghebleven is / en in 't zandt ghewelt leyt / neffens die *focke-mast* zijn de noord-gronden heel schoz en steyl / maer buyten en binnen heel black op-gaende.

In dit gat en op de *Barre* maect een ooste en weste maen dat hooghste water / maer de bloedt loopt dan noch een half gety vooz by het gat / streckt om de noord / so dat als 't in 't gat en op de *Barre* het hooghste water is / so loopen de stroomen noch dwars ober 't gat / daeromme moet men hem so nae aen *Haenmans-padts* houden als gheseydt is / dat is de oorzaeck dat de steert van *Haenmans-padts* so langs so meer noordelijcker wert om geworpen / en dat het gat nu noordelijcker uytstreckt als 't placht te doen / en noch in toekomende tijdt te verwachten staet / dat 't noch meer noordelijcker sal uyt strecken / so dat de voozsz. mercken / so te vermoeden is / niet vooz altoos sulen zijn. Gelijk als de bloet nae 't hooghste water in 't gat noch een half gety ofte drie uren sterk om de noord loopt / so loopt de ebbe oock een half gety noch om de zuyd nae het leeghste water / doch niet so sterk als de bloedt.

Over de *Drumpel* zijnde / sult ghy drie / vierd half / vier vadem / en in de *Kille* tusschen de noord-gronden en *Haenmans-padts* neffens de mast vijf vadem diepte hebben / loopt al by *Haenmans-padts* langs tot teghen de voet-strand aen / en slaet dan ober na de noord-wal / om de gronden te mijden / die bewesten boven 't *Soudre* leggen / ghy meught de drooghte aen de noord-zijde wel looden op tien tot elf voeten na dat ghy diep gaet. In 't rechte diep van dit oberlagh suldy met hoogh water vijftien voeten diepte hebben.

Het merck van dit oberlagh is een wit *Kasteelken* / dat aen de noord-zijde van de haven in de blackte van 't landt staet / als dat komt ober de steple hoeck van 't innerlijckste *Eplandeken* / van die twee die aen de noord-wal leggen / en omtrent een mans lengde hoogh schijnt te wesen / so meugt ghy dan daer byelijck noord-west op aen loopen / tot dat een *Capelleken* staende binnen 't landt en bezuyden *West-foort* / een weynigh ofte omtrent een kabel lengde benoorden 't ander vooz-genoemde *Kasteelken* in 't afgaen van 't hooge hackelige landt / dat vooz merck heeft ghedient om ober de *Barre* te zeplen / komt ober een swarte heubel / die ghy op 't hooge lant een weynigh bezuyden 't *Kasteel* van *West-foort* sult sien. Als ghy dese mercken ober een hebt / slaet dan weder over na het zuyd-landt toe op die mercken aen /

aen/want dan sult ghy de zanden van 't Soudre al boven zijn / ende met de gangh oock geen noodt hebben van de steert van 't zandt die vanden hoeck van passagie af schiet / 't welk is aen de nooyd-zijde/dan het is daer ruym en wijt / so dat men daer wel magh laveeren / is al-te-mael vlack water van tien en elf t'half voet by hoogh water. Op de voorsz merken aenzyelende/sult ghy omtrent een goteling-schoot buyten 't Kasteel van West-foort aen de zuyd-wal komen/ zeylt daer vooz by langs/en houd de slaghe van de wal/ tot dat ghy binnen 't Kasteel komt/daer meughdy 't setten/ en sult daer omtrent drie vadem waters vinden.

Vooz een onbekent man ofte die daer onbedreben is/is 't best aldaer te setten/ want vooz de Stadt leggen sommige Blinden. Die vooz de Stadt begeert te wesen / moet neffens de Kay ofte 't Hooft van de Merck vuy wat van de wal afwijcken / om een Blinde die daer omtrent leyt / en loopen neffens 't west-eynde van de Stadt / en ankeren daer op drie vadem ofte daer omtrent.

Bezuyden de zanden die bewesten ofte boven 't Soudre leggen / gaet een Kille deur / daer meer water is dan in 't ober slaghe benoorden die zanden om. 't Merk om dat dooz te zeylen / is datmen de hooghste heubel van 't hoogh hachelige binne-landt (achter West-foort) houdt / recht over 't Kasteel van West-foort / doch daer en kan sonderlingh niet med' gheboordert worden met deur te zeylen/ dooz dien men gelijkewel noch over 't ondiepste heen moet/ als men de zanden aen 't Soudre schoon ghepasseert is / te weten ober de voorsz. diepten han tien en elf voeten.

Om met een diep-gaende schip uyt te zeylen van West-foort / meughdy niet dieper laden als tien ofte elf t'half voeten/ om ober de voorsz vlackte te komen / ghy sult dan boven (te weten benoorden) de drooghte die binnen ofte bewesten 't Soudre leyt om zeylen / en loopen tusschen die drooghte en 't Soudre in / en setten 't daer / daer suldy beschut legghen vooz alle winden / behalven met een zuyd-weste wint hebby weynigh beschut / sult daeromme u best Ancker in 't zuyd-weste uyt brenghen / en 't ander in 't nooyd-oost op dat die winden die uyt den zuyd-westen ober landt komen u niet op de nooyd-gronden en setten. Daer aen 't Soudre meughdy de rest van u last in nemen / 't is omtrent een mijl van de Stadt.

Wilt ghy vooz de Barre van West-foort setten om het ghetey te verwachten / so set 't een weynigh benoorden de Barre / en wijckt wat daer van af tot op acht vadem / daer is schoone zandt-grondt.

By nacht vuyt men op 't Soudre met twee vuyren vooz de Wilschers/om des nachts by de Haenmans-padts in te komen / die daer op in zeylen wil / moet het hooghste vuy een weynigh bezuyden het ander vuy houden / om de nooyd-gronden te mijden.

Behalven 't diep by Haenmans-Padts langhs / hebben de Wilschers noch een gaetken/ dat dicht by de nooyd-wal uyt loopt / daer met hoogh water omtrent ses voeten diepte is.

Van de Barre van West-foort magh men oost ten zuyden ende west ten nooyden uyt en in/ tusschen de Bancken deur in zee/ ofte uyt der zee in zeylen / dat is een ruym ende wijdt Canael.

Om van de Barre van West-foort binnen de Zanden deur na Dublin te zeylen/ so houd de slaghe van de wal/en loopt daer by langhs op ses / seven ofte acht vadem / ghy sult so omtrent een kabel-lengde van de wal langs zeylen/ die is supber en schoon sonder eenighe Dypen / so dat pe-mant maer een weynigh kennisse van 't landt hebbende / wel by nacht daer by langs magh zeylen / alleenlijk moet ghy u wachten niet verder van de wal te loopen dan op seven oft acht vadem / om niet tegen de bancken te gheraken die zijn aen de binne-kant heel schoz.

Als ghy omtrent twee mijlen vande Barre nooydwaert zijt ghezeylt by de wal langs / sult ghy drie witte plecken ofte klippen in de dyp sien / weynig daer benoorden staet een stuck muys als een pilaer van een kerck / neffens dese pilaer een groote Enghelsche mijle van de wal/ begint een zandt genaemt de Kusch en de Ham / streckende van daer langhs de wal om de nooyd/ men magh daer aen beyde zij-

den om zeylen / maer 't is best de wal te houden / en daer binnen deur te loopen op ses ofte seven vadem / gelijk gesept is / uyt vreesse van de buytenste bancken die heel schoz zijn/ die men gantsch niet looden magh/ daerom wort het meest gelaten daer buyten om te zeylen.

Neffens dese voornoemde Kusch en Ham / heeft de wal vuy wat inwijcks na de hoeck van Glas-karick toe / als ghy dien hoeck hebt / so zijt ghy 't voorsz zandt gepasseert.

Den hoeck van Glas-karick is een leege hoeck / weynigh daer benoorden staet een Kasteel.

So ghy buyten de bancken / in 't nooyd Canael zijnde / binnen de bancken wilt zijn / so houdt dat voorsz Kasteel / so ghy dat in 't ghesicht kondt krijgen een weynigh benoorden die leeghe hoeck / en loopt vuy moedigh daer op aen na het lant toe/sonder vooz de gronden te vreesen/daer is een goet Canael dooz de bancken / sult daer niet minder als 15 ofte 16 vadem diepte vinden/ tot dat ghy komt op 't drooge tegen 't landt aen/ dat gat streckt nooyd-west in.

Om van Glas karick vooz te zeylen na Dubling loopt al by de wal langs/die is daer vuy wat bochtigh/en houd u als voren/op acht/seven ofte ses vadem. Stijf twee mijlen benoorden Glas karick leyt een zandt een groote halve Engelsche mijl van de wal/genaemt de Glas karmen/'t is daer tusschen beyden vuy oneffen van grondt / maer loopt even wel binnen dat zandt deur/ en houdt de slaghe van de wal / maer niet so verre daer af / dat ghy op de tien vadem komt/ghy soud dan dicht by de Glas karmen heen zeylen/ die is heel steyl / en omtrent twee Engelsche ofte een halve Duytsche mijl langh.

En Enghelsche mijl benoorden Glas karmen leyt den hoeck van Arckeloo/ by de Enghelsche ghenaemt Arckelohed.

Zeylende tusschen Glas karmen en 't landt deur / kan men nooydwaert twee hoecken vooz uyt sien/te weten Mizzanhed/ en daer benoorden Wicklohed. So ghy Wicklohed houdt effen binnen den hoeck van Mizzanhed / so en kondy aen de Glas karmen niet misdoen / maer wilt ghy buyten de Glas karmen om zeylen/so houd Wicklohed een goed stuck buyten het Mizzanhed/ so sult ghy daer buyten heen loopen/en daer aen niet misdoen kunnen/maer so ghy de hoeck van Wicklohed houdt effen buyten aen Mizzanhed/ ghy sult niet missen op de Glas karmen te zeylen.

Aen de nooyd hoeck van Arckelohed leyt een kleyn steyn Rikken heel schoz en steyl / daer is meest op te letten als men uyt den nooyden komende / zuydwaert heen wil / men magh dat niet nader komen als vijf vadem. Aen de wal legghen sommige klipkens boven water / als ghy uyt den nooyden komt/en de klipkens w. nooyd-west van u zijn/so zijt ghy daer vooz by/te weten bezuyden dat Rikken/en meught dan het landt weder op 't loot aenfoecken/ in 't ghemeen blijft men wel so verre van de wal / dat men geen hinder kan hebben van dat voorsz Rikken.

Aen de nooyd-zijde van den hoeck van Arckeloo is een schoone zandt-bay daer goede ancker-grondt / en ober al goet setten is op acht / seven en vijf vadem. In die Bay wordt veel Haring gevangen.

Omtrent een Enghelsche mijl benoorden den hoeck/ is de rivier van Arckeloo/ maer heel ondiep/ met hoogh water en komt daer niet meer als ses voet waters.

Neffens Arckeloo loopt oock een Canael deur de bancken in zee. Om uyt der zee daer in te zeylen / neemt acht op een ronde bergh in 't landt. Bzengh die west nooyd-west oft west ten nooyden van u/en zeylt dan daer vuy moedigh op in/maer so ghy die ronde bergh west van u bzengh/ en daer so op aen zeylt / ghy sult op de punt van de nooyd-gronden zeylen/'t is in dat Canael omtrent seven ofte acht vadem diep.

De Custe van West-foort tot Wickeloo streckt meest nooyden ten oosten / weynigh meer oostelijcker / maer die buyten by de bancken ofte zanden wil langs loopen/moet niet nooydelijcker aengaen als nooyd nooyd-oost / om de gronden te schouwen / die legghen omtrent Wicklo wel twee mijlen van 't landt af/ en zuydwaert leggen de zuyd-gronden schaers een mijl van de wal / daer onlanghs een ij. Boeck yag 't Weste-water. (L) 2 Stuyt.

Hoek van Glas karick.

Canael dooz de bancken neffens Glas karick.

Glas karmen

Arckelohed.

Mizzanhed om de Glas karmen te schouwen.

Rik van Arckelohed.

Bay van Arckeloo.

Om het Canael neffens Arckeloo in te zeylen.

Canael dooz de bancken neffens West-foort.

Kusch en Ham

Stuyman quae gissingh op maecte / liep buyten de zanden langhs noorden ten oosten heen / en zeyde neffens Arckeloo achter een steert van het zandt die uyt den noorden zuydwaert afstreckt / en verloor daer 't schip. Arckeloo lagh van haer doe sy op 't zandt saten / west ten zuyden.

**Mi-
zandeb.** Omtrent anderhalf mijl benoorden Arckeloo leyt Mizanhed / dat is een swarte hoeck. Tusschen Mizanhed en Arckeloo is 't in 't vaer-water acht en negen badem diep / 't is oock daer tusschen beyden langs de heele Cust goeet setten en schoone grondt.

**Wick-
loheb.** Van Mizanhed tot Wickelohed / is 't oock anderhalf mijl / dan dit rack is wel so kort als het ander tot Arckeloo.

**De
Wolf.** Een Engelsche mijl bezuyden den hoeck van Wickeloo leyt een klipken dicht aen de wal / genaemt de Wolf / dat komdt met half Shety booven water. De Visschers boots loopen wel daer binnen deur / maer met schepen is 't niet doenlijck.

**Horse-
schoe.** Recht bezuyden Wicklohed / wat uytterlijcker als de hoeck leyt noch een klippigh zandt genaemt Horse-schoe (dat is te seggen Peerts-hoef) vry dicht aen de hoeck omtrent zuyden ten oosten daer van verscheyden. Men soude ter noot als men niet beter mocht daer binnen deur mogen zeylen / maer 't en is niet geraden voor de gene die daer niet heel wel bedreven is / daer buyten om te loopen is 't best en seckerste / wijckende wat nae de diepte toe. So men den hoeck van Bzahed houdt een weynigh buyten Wicklohed / so en kan men daer aen niet misdoen / ofte so men het hooge binnen-landt also houdt / dat men 't effen boven het landt van Wicklooo kan heen sien / en niet geheel daer achter 't schuypl gaet / so loopt men daer buyten om op vijf badem. Den hoeck van Wicklooo is steyl en steenigh / met een twee-topt berghken / binnen staet een Cappelleken / als men dat kan sien door de zael van de bergh / so heeft men de Horse-schoe op 't zy / ofte men is daer recht neffen.

't Dorp van Wicklooo leyt benoorden den hoeck in de Bay / daer een Habentjen is 't welck met hoogh water tien voet diepte heeft.

In de Bay is de grondt so gantsch vul en singhelachtigh dat de anckers daer niet en houwen / maer buyten de Bay wat verre van de wal na de bancken toe / is de gront wat beter.

**Canael
door de
Ban-
cken neffens
Wick-
looo.** Neffens Wicklo is oock een Canael door de bancken. Om dat uyt ofte in te zeylen / so houdt dat Casteel van Wicklo / dat ghy dan open van den hoeck meught sien / daer op meughdy vryelijck in ofte uyt zeylen.

Veertien Engelsche mijlen / dat is omtrent vier d'half Duytsche mijl van Wicklo / leyt den hoeck van Bzae / een hooge steyle steenige hoeck / en 't hooghste landt daer omtrent aen de zee-kust.

Tusschen Wickeloo en Bzae leyt een blacke uyt-hoeck / met een Visschers dorpien / genaemt Mikasteel / dat langhs zeylende heeft men vier / vijf en ses badem diepte / maer van de blacke hoeck nae de schorre hoeck van Bzae / is 't wel veertien badem diep. 't Landt streckt daer omtrent noorden en noorden ten westen.

**Sup-
ker-
broodt.** Te landwaert in leyt een hooge bergh / van fatsoen als een Supker-broodt / dat is de landelijckste van de drie Berghen die men de Wingaerts noemt / als men die door malkander en noord-west van hem brengh / en houdt / so magh men daer op vry tusschen de bancken door in zee loopen / ofte uyt der zee op die mercken binnen de bancken in komen / dat is een geheel ruyen en wijdt Canael.

Dwars van dat voorz. Supker-broodt / bezuyden Bzae leyt een banck die niet dieper en is als vier badem / heel steenigh en scherp van grondt.

Bzahed Bzahed is heel steyl / desgelijcks oock de grondt daer te neffens / men is op tien badem diepte dicht by de wal. Benoorden den hoeck leyt een Cp-haventjen daer staen de huysen geheeten de Bzae aen de noord zijde.

**Epland
Dalke.** Van Bzahed tot het eplandt Dalke / legghende aen de zuyd hoeck van de Bay van Dublin / is de cours noorden ten westen een groote mijl / daer tusschen beyden heeft de wal vry wat in bochts.

Aen de noord-west zijde van het eplandt Dalke leggen

sommighe klippen ghestreckt langs het vaste landt / niet verre daer af. Men zeyt binnen het Eplandt deur / ende laet alle de klippen met het Eplandt 't zeewaerts legghen.

**Sont
van
Dalke.** De Voert tusschen 't eplandt Dalke en 't vaste landt / wert genaemt de Sont van Dalke / streckt noord noord-west en noorden ten westen deur / is seven / acht / ende negen badem diep / men magh 't daer achter 't eplandt setten het land naest / daer is goede zant-grondt / ofte wat bet innewaert daer leyt een ronde klip 't vaste landt naest / daer machmen 't met een touw aen vast maken / en een ancker dwars ober 't gat / na de andze klippen toe / om de stroomen wille / want het gety loopt daer seer sterck deur. Een zuyd zuyd-oost en zuyden ten oosten wint waeyt daer open in / maer also 't daer nau is / kan daer geen heel hol water gaen / met een zuyd-ooste windt heeft men daer luwt van 't Eplandt / en met een zuyden windt beschut van 't vaste landt.

Dalke. Van het eplandt Dalke tot voor by het dorp Dalke streckt de wal noord-west ten westen / voor 't Dorp heeft men wat beschut voor een zuyd-ooste wint / de wint oostelijcker zijnde / leyt men daer open voor zee. Men leyt daer op 8 ofte 9 badem / hoe nader het Eplandt hoe dieper.

**Bers
toen-
reede.** Die plaetse noemen de Engheliche de Ber-toen-reede / men magh 't niet westelijcker setten als voor het Dorp / bewesten het Dorp is de grondt vry en scherp.

**Mont
ofte
de
begh.** De noord-hoeck van de Bay van Dublin / gheheeten Hout ofte Hedenho is een heel hooghe hoeck / schijnt van verre als een Eplandt te zijn / maer is met een smalle en heel leege hals aen 't vaste landt vast / daer benoorden leggen de eplanden Verlants-Cp en Lambey / die magh men bezuyden den hoeck Hout (voor 't gat van Dublin zijnde) over dien voorz. smallen hals heen sien.

Van de Sont van Dalke tot de Barre van Dublin is de cours noord noord-west / in dat vaer-water is 't diep 9 / 8 / 7 / 5 ende 4 badem / hoe nader de Barre hoe drooger water. So op-zeylende / sult ghy de westelijckste klip die buyten aen 't eplandt van Dalke leyt / een hant-spaeck lengde open van 't eplandt ofte de andere klippen af houden / ende also voor 't gat komen / sonder hinder van het zandt te hebben / ofte ghy meught wat oostelijcker zeylen recht op het leege van de noord-wal aen / en op 't loot daer by langs na de Barre toe. So ghy uyt den noorden komt meughdy dicht by den hoeck Hout oft Hedenhout op 't loot om loopen / ende al by de noord-wal langs tot voor 't gat / daer langs is 't diepste water / maer na Dalke toe is 't blacker / van de zuyd-wal loopt een groote steert zandt af / by na tot teghens de noord wal aen / daer benoorden gaet het diep in. Op die steert een weynigh binnen de Punt staet een baecken van een mast ghemaect / by den Engelschen genaemt de Paersing.

**Mer-
ken van
't zant.** Om dit voorz. zant niet te na te komen / uyt den zuiden komende / so neemt acht op het Eplandeken Verlants-cp / houd dat also dat ghy 't effen ober 't leege landt / dicht achter aen het hooge landt van Hedenhoo ofte Hout kont sien / so en meughdy aen dat zant niet misdoen. Als den toorn van S. Patric in Dublin / die aen 't landt van Dublin staet recht ober dat baecken de Paersingh komt / soo zijt ghy noch neffens den hoeck van 't zant / 't welck vry een stuck benoorde de Paersingh uyt schiet. Om daer boven te zeylen / soo loopt soo veel noordelijcker / tot dat de Paersingh komt recht ober een Kasteeltjen met 3 torenkens / 't welck bezuyden de Stadt staet / oft als de Paersingh komt tusschen dat voorz. Kasteelken ende de Stadt / dan zijt ghy al boven de punt van zant / gaet dan west ten zuide innewaert aen / tot ober de drumpel / daer is met springh Cp vijftien oft achtien voeten waters / maer met leeg water ende daghelijcks Cp niet meer als ses voet / men mach het aen beyde zijden looden. Als ghy ober de Drumpel zijt / so settet binnen het zant by 't Baken in Poelbeg / daer is 't vier badem diep met hoogh water. 't Merck van dese Reede is / dat ghy dien voorz. bergh als een Supker-broodt / daer hier vooren af gheseydt is / en een merck verstreckt om het Canael van Wickeloo in te zeylen / brenghet over eenen anderen laegher bergh / dan zijt ghy op 't beste van de Reede / brenghet u beste ancker in 't zuyd-west uyt / tegen de slaggh vande zuyd-westen winden die daer somtijts seer sterck uyt den

ten zuyd-westen ober 't hooghe geberghete komen storten / en het ander in 't noord-oost. Met leegh water leggen de sanden daer rontom die Reede droogh.

Men magh het oock setten wat meer innelwaert aen de noord-zijde van de Poert neffens een doorp geheeten Kilan-tarf / in een poel / daer met leegh water negen en tien voet waters blijft / maer rontom 't schip (gelijck tot meest alle plaetsen van de haven) valt het gheheel droogh / soo dat men daer pas magh swapen en drayen / men vercoyt hem daer in 't zuyd zuyd-oost ende noord noord-west. Een zuyd-ooste en noord-westen maen maectt aldaer het hoogste water.

So de schepen die daer komen yet wat groot zijn / moeten al in Poelbegh blijven legghen / ende dicht voor de Stadt is 't heel black / en valt daer met laegh water heel droogh. Met een dagelijks Cy kan men voor de Stadt niet komen met een schip dat vijf voet diep gaet / maer by een spring met schepen die 7 ofte 8 voeten diep gaen.

Aen de noord-zijde van de riviere een wepnigh yptterlijcker dan de Stadt / tegen ober Kingfend / leyt een eylandeken / daer binnen is een bequame plaetse om scheepen schoon te maecten.

De landen ofte bancken die langhs dese oost Custe van Verlandt leggen van de Cuscar af tot Dalke toe / zijn van buyten oft op de oost-zijde seer steyl / so dat men die niet nader magh komen als op vier-en-twintigh / en vijf-en-twintigh vadem / op twintigh vadem is men heel dicht daer aen / zijn tot sommighe plaetsen niet dieper als een en anderhalf vadem / maer aen 't noord-eynde by Dalke omtrent derdehalf en drie vadem diep / al steenige grondt / en strecken op de buyten zijden langs noord noord-oost ende zuyd zuyd-west / leggen aen het noord-eynde omtrent twee mijlen / maer aen 't zuyd-eynde een half mijl van landt.

Wilt ghy in Dublin wesen / en buyten dese landen om loopen / so loopt so verre om de noord / tot dat ghy het eylandeken Verlandts-Cy kondt sien buyten den hoeck van Hedejo / loopt dan recht op Hedejo aen / so en suldy aen de noord-gronden niet kunnen mildoen.

Van 't Gety en loopen der Stroomen.

Tusschen Corckbeg ofte Corck-haven / voor by Waterfoort tot den hoeck van Carnaroot valt de bloedt langs het landt oost noord-oost / en de ebbe west zuyd-west.

Tot Water-foort maectt hoogh water een west ten zuyden en oost ten noorden Maen.

Buyten lande in 't vaer-water tusschen de Sozrels en Verlandt / een zuyd-west ten westen Maen.

In 't gat van West-foort een oost en weste Maen.

De bloedt loopt daer noch een half gety na het hooghste water om de noord / en de ebbe ter contrarie een half gety nae het leeghste water om de zuyd / maer niet soo sterck als de bloedt.

Aen de oost Custen van Verlant bezuyden de Bay van Dublin maectt hoogh water een zuyd zuyd-ooste en noord noord-westen Maen.

Tot Dubling een zuyd-ooste en noord-westen Maen.

De bloedt loopt van de Cuscar buyten de bancken heen tusschen Verlandt en Engghelandt noord noord-oost en de ebbe zuyd zuyd-west.

Gronden en diepten.

Tusschen Corck-haven en Water-foort magh men het landt sien op vijf-en-beertigh vadem / het meestendeel

van de zuyd Cust van Verlandt magh men sien op vijf-en-beertigh en beertigh vadem / op 35 vadem is men niet meer buyten landt / en komt daerom Verlandt by nacht niet nader als op 40 vadem.

Hoe dese Landen van malkanderen, en van andere Landen legghen.

- Van Corckbeg ofte Corckhaven tot Waterfoort de Cust leyt meest oost noord-oost 14 ofte 15 mijlen.
- Van Waterfoort tot de eylanden van Saltes oost / maer daer bezuyden om oost zuyd-oost 2 mijlen.
- Van 't zuyd eynde van de Saltes tot Blackrock noord-oost ten oosten 2 mijlen.
- Van Blackrock tot Carnaroot noord-oost een mijl / maer tot Gzenoort 2 mijlen.
- Van de Saltes tot de Cuscar oost noord-oost / maer van buyten de buyten bezuyden de Saltes noord-oost en noord-oost ten oosten. 4 mijlen.
- Van Blackrock tot de Talkar oost noord-oost 2 mijlen.
- Van Gzenoort tot in Gzenbay eerst noord-west ten noorden en na west noord-west 1 mijl.
- Van Gzenbay tot de Barre van Westfoort noorden en noorden ten westen een groote mijl.
- Vande Barre tot voor Westfoort is omtrent anderhalf m.
- Van Waterfoort tot Gzelholm O. ten zuyden 16 mijlen.
- Vande Cuscar tot de klip Mascus oost ten zuyden 6 mijl.
- Van de Cuscar tot de Smaels klippen zuyd-oost ten zuyden omtrent 8 mijlen.
- Van de Cuscar tot Engghelandts eynde zuyden ten oosten en zuyden 30 mijlen.
- Van Waterfoort tot Engghelandts eynde zuyd zuyd-oost / maer tot de Sozlinghs zuyden ten oosten wel soo zuydelijck 30 mijlen.
- Van den hoeck van Glaskarick tot den hoeck van Arkeloo noorden ten oosten / stijf 3 mijlen.
- Van Arkelohed tot Mezanhed noorden ten oosten wel so oostelijck 2 mijlen.
- Van Mezanhed tot den hoeck Wickloo noorden ten oosten wel so oostelijck anderhalf mijl.
- Van Wicklohed tot de blacke hoeck by Mikasteel noorden / twee groote mijlen.
- Van Mikasteel tot de hoeck van Brae / noorden en noorden ten westen een groote mijl.
- Van Wicklohed tot Brahed / noorden en noorden ten westen 4 mijlen.
- Van Brahed tot het eylandt van Dalke noorden ten westen een groote mijl.
- Van Dalke tot de Barre van Dublin / noord noord-west twee klepne mijlen.
- Vande Sont van Dalke tot den hoeck Hout / noord noord-oost 2 mijlen.
- Die cours loopt buyten den hoeck Hout / Verlandts-ey / Lambey en Rook a bil heen.
- De bancken strecken van de Cuscar nae 't noorden / noord noord-oost en zuyd zuyd-west.
- Van de Barre van Dublin tot Holphil in 't eylandt Angley oost ten zuyden 14 mijlen.
- Van de Barre tot de Stadt Dublin West Zuyd-West 2 mijlen.

Hooghten.

Water-foort oft den hoeck Cooren / leyt op 52 graden of wepnigh meer.

Hoe haer dese Landen uyt der Zee vertoonen.

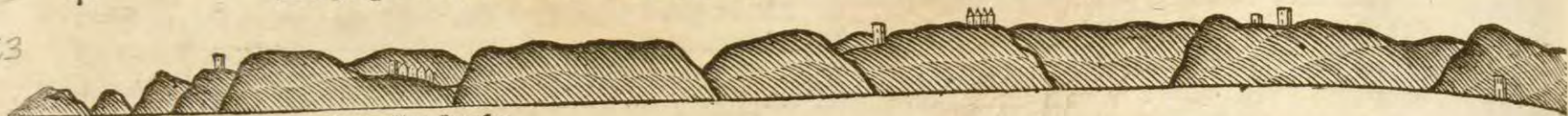

't Landt recht beoosten Kinsal vertoon aldus.

't Landt beoosten Kurck na Fochul toe / is aldus ghedaen.

23

Derballen hupfen.

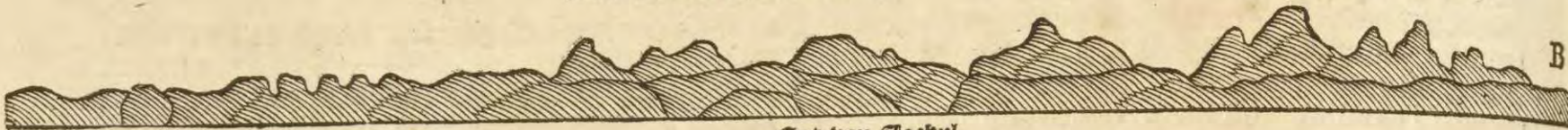
De Clip tusschen Jochul en Kurck.

Als men beoosten Kurck is niet verre van landt / en dat het gat hem begint te openen / so is 't landt gedaen als dese twee Figuren vertoonen / by de AA aen malkanderen. By landt zijnde / schijnt het hooghachtigh landt / maer veer daer af. (als men het hooghe binnen-landt by Jochul daer over heen siet) schijnt het laegh te zijn.

Binnen-landt verre in 't landt.

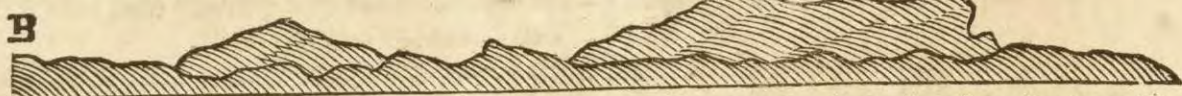
Binnen landt N. ten W.

Rudse.

Gat van Jochul.

Dese twee Figuren behooren by de B B aen een. Dongarvan.

Als men vooz Jochul ofte daer omtrent is (twee mijl van landt) alsoo dat het hoogh geberghte van C. Quijn noorden ten westen van u is / dan vertoont het landt aldus / het binnen-landt is seer hoogh blaeuw landt / men magh by klaer weder negen oft tien mijlen sien.

Kurck.

Klip.

Jochul.

't Hooge landt van Dongerban

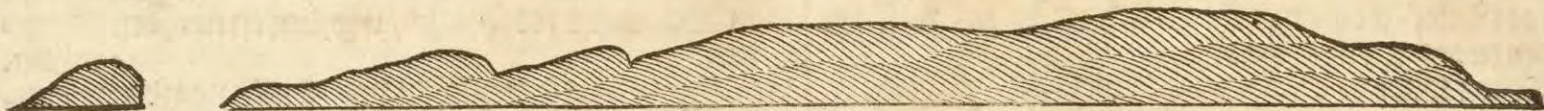

Dese twee Figuren behooren by de CC aen malkanderen / en is de gedaente van 't landt tusschen Kurck en Jochul.

Noord noord-west.

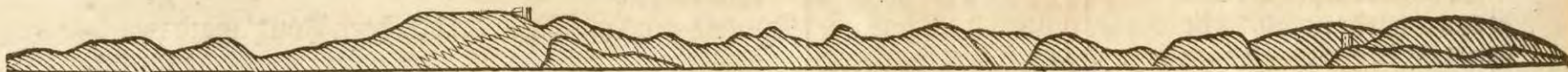
Het hooge landt van Dongarbel vertoont aldus / noord noord-west van u zijnde.

Dus vertoont het hooge landt van Dongarvan als 't westelijckste eynd' noord-west van u is.

Sleges Caraguyn.

Waterfoort-haven.

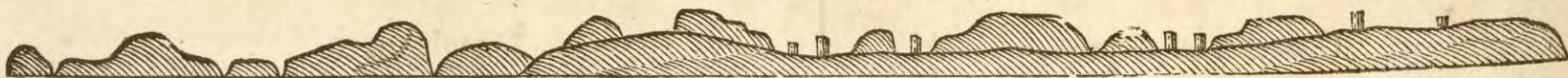
Dus vertoont hem 't landt omtrent Water-foort / en daer bewesten met het geberghte van C. Quijn ofte Cara Quijn / als men daer tegen te lande komt.

Tooren van Water-foort.

Dus vertoont de Saltes als die 3 a 4 mijlen west en west ten noorden van u zijn.

Gzenoozt.

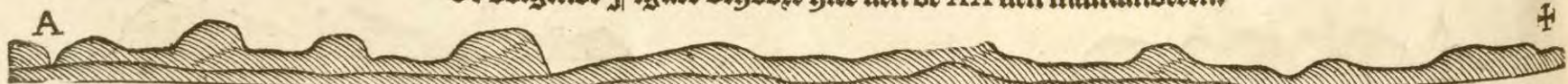

Dus is 't landt ghedaen tusschen de Saltes en den hoeck van Gzenoozt / als Gzenoozt omtrent anderhalf mijl noorden van u is.

Gzenoozt.

De volgende figure behoort hier aen de AA aen malkanderen.

Het landt noordwaert van Gzenoozt vertoont aldus als de noordelijckste hoek / daer het kruysken boven staet / noorden ten westen omtrent 4 mijlen van u is / en Gzenoozt zuyd-west ten westen / so veer dat men 't effen van beneden sien magh. De Tulkar magh men dan oock ypt de Mars sien in 't zuyd-west.

Supcker-broodt.

Brahed.

23

Dus vertoont de Cust van Yerlandt/ als het Supcker-broodt noord-west/ en den hoeck van Brahed noord-west ten noorden omtrent vijf mijlen van u is. Als het Supcker-broodt noord-west ten westen van u komt / dan menighdy daer op aen/ over de noord-gronden deur een Canael loopen / van negen en tien vadem diepte.

Als het Supcker-broodt dwers van u is/ vertoont dat met het landt daer neffens aldus.

Supckerbroodt.

Brahed.

Eplandt Dalke

Dus vertoont de Custe van Yerlandt tusschen het Supcker-broodt en het eplandt Dalke gelegen aen de zuyd-hoeck van de Bay van Dubling/ als men omtrent Brahed is een mijl/ ofte anderhalf buyten landt.

Zuyd-hoeck van Dublin.

Eplandt Dalke.

Den hoeck Hout.

Eplandt Lambey.

Als men vut den zuyden komt verthoont aldus de Bay van Dublin/ met den hoeck Hout/ en het eplandt Lambey daer benoorden.

De Sevenste Verthooninghe.

Waer in :

De noord-oost Cust van Yerlandt, tusschen Hedenhoo of Hout, en Hoornhed als oock Schotlandt daer tegen over.

De Noord-hoek vande Bay van Dublin genaemt Hout / is rondtom schoon / so datmen rontom ankeren mach daer benoorden leggen de Eplanden Yerlandt-eyen Lambey. Yerlandt-ey is het kleynste / leyt tusschen den noord-hoek Hout en Lambey / aen de west-zijde staet een Kapelleken daer neffens machmen Reede maken. Aen het zuyd-eynde loopt een steenigh Rif af dat moetmen schouwen. Tegē over dat Eplant aen't vaste lant leyt en Haven voor klepne schepen/ aen een stedeken geheten Maleheal. Onder Lambey machmen setten onder de noordt zijde voor een zuydelijcke wint op twaelf/ dertien vadem/maer voor een windt vutter Zee moetmen wijcken aen de west-zijde neffens een Edelmans huys / en setten 't daer / doch ten isser niet seer goet leggen / overmidts het daer altydt geweldigh rolt. Omtrent 4 mijlen noordwest ten noorden van Lambey/ leyt de Haven van Drodach/ daer tusschen beyden (Lambey naelt/) dicht by lande leggen de Dyckklippen geheeten de Skeres. Omtrent een half mijl benoorden Lambey leyt een groote klip geheeten Rook a bil / daer mach men aen beyde zijden om loopen.

Drodach heeft een nauwe kromme haven/daer't niet wel in te komen is sonder Lootsman/ ofte yemant die daer wel bedreven is.

Drie ofte vier mijlen daer benoorden leyt de Haven van Dondalck/ die is seer ondiep / en wort weynigh bebaren/ met leegh water mach men te voet daer over gaen.

Noorden ten westen omtrent acht mijlen van Lambey/ vijf mijlen benoorden Drodach / en twee klepne mijlkens van Dondalck leyt de Haven van Carlingh-foort. De Noord-hoek van die Havens is wat vuyt en rudtsachtigh dan men mach op 't loot daer by onlopen/de zuyd-hoeck is heel vuyt met klippen en blinden / die moetmen schouwen/en loopen by de noord-wal in: Enige seggen datmen tusschen die klippen en de zuyd-hoeck mach deur-loopen met klepne Schepen/ maer 't is niet sonder perijckel, als men binnen de Blinden is / moetmen na de zuyd-wal toe loopen / en voort daer by langs heen tot voor het stedeken

Carlingh-foort / en setten 't daer op ses / seven ofte acht vadem/so droogh als men wil. Men soude daer in 't slijck mogen zeplen / en een schip bergen sonder ancker ofte touwen. Groen-kasteel leyt aen de noord-oost zijde van de haven een half mijl van Carling-foort.

Omtrent vijf mijlen noord-oost ofte wel soo oostelijck van Carlingh-foort leyt een vuytsteekende hoeck ghe-naemt Sint Jans-point / daer tusschen beyden omtrent ten halben legghen de Montes van Carlingh-foort een hoogh gheberghte. Van Sint Jans-point loopt een Steen-rik af daer men hem van wachten moet. Een groote mijl benoorden Sint Jans-point leyt Arglas / van daer voort tot de haven van Strang-foort is 't drie klepne mijlkens.

Van de noord-hoeck van de haven van Strang-foort schiet een vuyt klippigh Rif af. Een weynigh van de zuyd-hoeck af leyt een blinde klip die met half ebbe boven water komt. Om in dese haven te zeplen / moet men die voorszreven blinde aen baghboort laten / en loopen daer benoorden om / maer hem wel wachten van 't voorszreven Rif aen de noord-hoeck. Men magh oock bezuyden de voorszreven Blinden tusschen die en den hoeck deur loopen / maer daer benoorden om is 't beste ende ruykste gat. Wat bet innerwaerts leyt noch een ander blinde klip aen de noord-oost zijde / die moet men aen stuy-boort laten als men in zeplt. Als men dan soo verre komt tot Audleys Castle / daer magh men ankeren / ofte voort in loopen tot om den hoeck aen baghboort en setten 't daer achter.

Omtrent anderhalf mijl benoorden Strang-foort leggen de klippen Zuyd-rock en Noord-rock.

Van Strangfoorts-haven noordwaert streckt de Cust voort noch noord noord-oost een klepne mijl / tot een hoeck die sommighe noemen den hoeck van Arglas / andere de hoeck ofte het Hooft van Molines/ van daer voort ontvalt de Cust nae de Bay van Knockfergus noord-noord-west.

By dien voorszreven hoeck van Arglas ofte Cap de Molines / te weten : daer benoorden een klepne half mijl leggen twee groote klippen/de zuydelijckste heet de Zuyd-rock, ij. Boeck van 't Westst-water. (M) 2 rock/

Yer-landt-ey.

Male-heal. Lambey.

Drodach.

Dondalck.

Carling-foort.

Groen-kasteel.

Sint Jans-point. Arglas

Hoeck van Arglas. Cap de Molines.

Zuyd-rock. Noord-rock.

rock / die leyt omtrent een half mijl bezuyden de noord-lyckste ghenacmt de Noord-rock. Van het zuyd eynde van de Zuyd-rock loopt een steen-rijs af / wel een half mijl verre / oock een van de noord-oost hoeck een groot stuck noord-oost in zee. De Noord-rock is een groote rye klippen / die veel met hoogh water onder loopen. Daer loopt oock een buyl sijf af nae landt toe / so dat men qualijck tusschen die klippen en het vaste landt magh deur zeplen / ofte men moest daer uytnemende wel bedreven zijn. Maer tusschen de Noord-rock en Zuyd-rock gaet een schoone wijde Doert deur / daer men tusschen deur laveeren / ende tot veel plaetsen setten magh / is over al goede ende klaere sandt-grondt / 6 / 7 / en 8 vadem diep.

Van beoosten de Zuyd-rock / nae de Eplanden aen de oost hoeck van de Bay van Knockfergus / genaemt Koppelen ofte Koplant Isles / (van onse Schippers de Koopmans Eplanden) is de cours noord noord-west vijf mijlen : want als men van d'oost zijde van die Eplanden zuydwaert zeplt / looptmen met een zuyd zuyd-ooste gang ruyt ghenoech buyten de Noord- ende Zuyd-rocks heen. Daer tusschen beyden legghen noch verscheyden Eplandekens / klippen en blinden / daer men hem voor wachten moet / als men nae by die wal komen wil.

De Koplants Isles ofte Koopmans Eplanden leggen omtrent een Engelsche mijl van landt / zijn op de buyten zijde 't zeewaert schoon / maer aen de binnen zijde loopen daer sommighe Reven en Buylen af / midts-waters daer tusschen deur is 't vijf en ses vadem diep / maer het is best daer buyten om te loopen / 't en waer voor pemant die daer heel wel bedreven is. De noord hoeck van de Bay van Knock-fergus leyt verscheyden van de Koplants Isles drie ofte vier mijlen noord-west ofte wel so noordelijck / want met een zuyd-ooste gangh van die noord-hoeck na de voorz. Eplanden / dat loopt daer ruyt buyten heen.

De Bay van Knockfergus is een groote wijde Doert. Omtrent twee mijlen / die Bay inwaert / west vande Koopmans Eplanden / is de Reede door Knockfergus : daer is goede Ancker-grondt op drie en vierd' half vadem. Wat meer uytwaert nae de noord-hoeck / oock aen de noord-zijde van de Bay staet een Kasteel gheheeten Mays-hils-Kasteel / daer neffens is een zant bayken / daer 't seer goetd setten is / so wel voor groote als kleyne schepen / voor noord en noord-westen windt / maer een zuyd-weste windt maer op dese plaetsen sobere reede.

Recht benoorden de noord hoeck van de Bay van Knockfergus leyt een eplandeken gheheeten Kow / van daer streckt de Cust van Verlant voort noord noord-west omtrent seben ofte acht mijlen tot het eplandt Kagleens / daer tusschen beyden legghen de negen Maides ofte negen Maeghden / een mijl buyten landt / en stijf twee benoorden de Bay van Knockfergus : dat zijn groote klippen die weynigh boven water legghen / ofte leeghe klippighe Eplandekens en menighe klippen daer by onder water / die nae 't noord noord-oost so veer uytstrecken dat mense op een groote mijl ofte anderhalf daer niet en magh ghenaecken. Daer loopen eenighe killen deur die Buylen / daer men ter noodt soude moghen deur zeplen / maer 't en is niet geraden te ondersoecken als men beter magh. Niet seer lange gheleden quam een man by nacht onverkent daer in / hy lieper deur alleen op 't ghesicht van 't breecken en barnen des waters / en geraeckt 'er onbeschadicht deur / maer niet sonder groot ghebaer. Die van het Faire Fozlandt af komt / moet ten minsten zuyd-oost ten oosten aen gaen om buyten die voorz. Buylen heen te loopen / van de west-zijde loopt oock een steertken klippen af nae landt toe. Voort is 't daer schoon / soo dat men daer binnen deur magh zeplen / dan men magh die Meyden niet naeder komen als omtrent ten halven tusschen beyden / maer de Cust so nae als men wil / die is schoon en klaer met veel Bayen daer men 't over al setten magh / hier en daer legghen noch eenighe klippen / maer al boven water / daer is niet dat hinderen kan / of men kan het sien.

Een groote mijl benoorden de noord hoeck van de Bay

van Knockfergus / en een half mijl zuyd zuyd-west van de Meyden / leyt een haven gheheeten Oldvliet. Om die te kennen / als men uyt den noorden komt / liet men twee plompe torenkens / het eene wat hooger als het ander / geelijck of men een schip sagh met zepl en sock / sonder mars oft topzepls die staen op de noord-zijde van die Bay. Aen de zuyd-hoeck leyt een kleyn rondt eplandeken ofte klip / gheheeten de Linie / een kennelijck merck om dese Bay te verkeimen / men loopt daer midts-waters in. Maer als men uyt den zuyden komt / en dat eplandeken Linie in 't gesicht krijght / loopt men daer dicht by om. Van Oldvliet noordwaert tot Faire Fozlandt / is 't voort een heel schoone Cust daer men dicht by heen magh zeplen / by en onbeschroomt ofte men moet verre van landt af loopen na de Schotse Cust / buyten de voorz. Meyden om.

Faire-hed of Faire Fozlandt is d'uyterste noord-oost hoeck van 't vaste landt van Verlant / leyt recht bezuyden het eplandt Kachleens / also dat desen hoeck en de oost-hoeck van Kachleens omtrent zijden en noorden van malkanderen leggen.

By de Kachleens ofte Faire Fozlandt de noord-oost hoeck van Verlandt / komt Schotlandt en Verlandt op het naest aen malkanderen. De Kachleens is een eplandt daer men rontom magh zeplen / het zy daer benoorden ofte bezuyden om / so men wil / nae dat het aen de windt ofte stroom magh te pas komen. Aen de zuyd-west zijde is een schoone Bay daer het goetd leggen is by-na voor alle winden.

Als men van bewesten komt / schijnt het bezuyden de Kachleens dicht te wesen sonder opening / overmits de oostelijckste hoeck van Verlandt / Faire Fozlandt wat verre achter de Kachleens uyt steekt / maer als men daer tusschen komt doet het hem allengskens selfs open. Aen beyde zijden zijn de wallen daer black en schoon / so datmen daer setten magh waer men wil / het zy aen de Cust van 't vaste landt van Verlandt op acht ofte negen vaden / ofte in de bocht onder het Eplandt op schoon zandt-grondt.

Tegen over de Kachleens dicht by 't vaste landt / leyt noch een kleyn hooghachtigh Eplandeken / gheheeten het Lams ofte Schapen Eplandt / daer bezuyden magh men niet om zeplen / maer tusschen dat en het eplandt de Kachleens is 't wijdt genoegh.

Van de Kachleens tot de Skeres Portruish is de cours west zuyd-west verscheyden vijf mijlen. Omtrent anderhalf mijl daer beoosten aen 't vaste landt leyt Porto Belletrie / een quade reede voor groote schepen / de grondt is daer buyl en seherp.

Tusschen Porto Belletrie en Skeres Portruish de Skeres naest / legghen de Kieckens / dat zijn blinde klippen / daer men aen beyde zijden magh om zeplen / om achter Skeres Portruish te reede te loopen.

De Skeres Portruish is een klippigh eplandt / heeft aen de zuyd-zuyde een schoone Bay / daer men op 6 / 7 vadem schoone zandt-grondt beschut magh leggen voor alle winden / behalven voor een o. noord-ooste wint / die waert daer langs de wal open in. Om achter dit eplandt te komen uyt den oosten / moet men dicht by 't vaste lant langs loopen / om de voorz. blinden de Kieckens te schouwen / 't is daer over al schoon en klaer / ofte somen buyten of benoorden de Kieckens daer achter wil loopen / moet men de oost hoeck van 't Eplandt wat schouwen om een blinde klip die een weynigh van de oost hoeck van 't Eplandt af leyt. Aen de noord-west zijde van dese Bay is oock een kleyn engh gat / daer men deur zeplen magh.

Recht beweste Skeres Portruish leyt de Bant-haven / daer langs zeplt op na de nieuwe stadt Coltran / dat is een quaet gat om in te komen / so om het sterke af-water / als om dat 'et seer ondiep is. Met schepen die acht voet diep gaen / moet men ten minsten drie quart van de bloede hebben eer men daer in magh.

Twee mijlen west noord-west van Bant-haven / of west ten noorden van Skeres Portruish leyt de haven van Long-Foil / daer voor leyt een groote Sandt-plaet gheheeten de Coung / die van de west hoeck van de haven een groot stuck noordwaert van de wal afstreckt / als de wint uyt 'er

Bay
lands
des.

Bay
van
Knock-
fergus.

Kow
epland.

De
Maids
des.

Old-
vliet.

Epland
Linie.

Faire
Foz-
landt.

Lams
epland.

Kieck-
kens.

Skeres
Port-
ruish.

Bant-
haven.

Long-
foil-
habe-
ven.

De Cust van Schotlandt.

DE Haven ofte Inwijck van Lougercan of Loockreen in Schotlandt / by de hoeck van Galway / leyt verscheyden van Faire Forlant de noord-oost hoeck van Perlant oost zuyd-oost omtrent 10 mijlen / maer de hoeck geheeten Canty leyt van Loockreen verscheyden noord-west en zuyd-oost seiven mijlen. Daer tusschen beyden gaet een groote wijde Doert noord-oostwaert op / geheeten Dunbritton Fyrth / langs daer op zeyle men na Glaske in Schotlandt.

Den Inwijck van Loockreen magh men in zeplen en een goet stuck weeghs wel in laberen / om daer binnen te setten voor westelycke winden. Als men de landen aen weder-zijden niet nader komt als op vier badem / magh men niet mis doen. Men magh 't een stuck inwaerts setten / by de tweede hooghe hoeck aen de oost wal op tien of twaelf badem.

Omtrent vijf mijl noorden van de hoeck van Galway in de voorschreven groote Doert leyt een hoogh scherp eylandt / rontom schoon / van fatsoen by nae als een kroock Hoy / genaemt Ailza ofte Elzee / daer magh men by dicht rontom zeplen / het is daer rontom en dicht by achtien badem diep.

Van Elzee noorden vijf mijlen leyt noch een Eplandeken / dicht aen de oost-zijde van het eplandt groote Arren / gheheeten Lamalsh ofte Lamme-Ile / oock rontom schoon / daer magh men rontom zeplen / en onder setten voor alle winden op tien / twaelf ofte dertien badem / te weten : tusschen dat Eplandt en het groote Eplandt van Arren in.

Noorden ten oosten en noord noord-oost twee groote mijlen van Lamme-Ile leyt een Eplandt by den hoeck van het vaste landt / genaemt Commer-Ile / daer beoosten tusschen dat eplant en 't vaste land magh men deur zeplen in een schoone Bay / daer men voor alle winden beschut leyt / en van daer voort nae Dunbritton oft de rivier van Glaske zeplen. Dat voorsz eplant Commer-Ile leyt van het epland Elzee verscheyden omtrent noorden ten oosten. Tot kennisse van dat epland / als men van Elzee afkomt / ofte van bezupden na dat eplandt toe / so wort men aen de oost-zijde aen 't vaste land omtrent een groote mijl bezupden dat eplandt Commer-Ile gewaer een groot Casteel / en noch een kasteelken een goet stuck daer benoorden dicht op de water-kant / dat staet recht bezupden het eplandt Commer-Ile / ofte de Doert die daer recht beoosten in streckt. Op 't selve Eplandt staet oock een kasteelken dicht aen 't water. Loopt tusschen het epland en het vaste landt omtrent noord noord-oost in / en laet het Eplandt een groote kabels-lengde aen baghboort / het vaste landt aen stuerboort / moet ghy meer schouwen / om een groot Rif dat daer af streckt na het Eplandt toe en wat noordwaert aen. Ten eynde dat Rif komende / loopt dan rechte nae het vaste landt toe / in die Bay oft Doert / en sette her daer met u ancker op tien badem / neffens een lteenen huys met een Boomgaert daer by / 't sal dan omtrent 7 badem diep zijn achter u schip / en vertoyt u daer wel.

Om uyt de Doert van Commer-Ile op te zeplen nae Glaske / gaet dan eerst noord-west ten noorden tot by den hoeck van 't Eplandt dat bewesten van u is / en daer by heen noorden aen / te met oosterlijcker / ten laetsten noord-oost / loopt so al by het oost-landt langs sonder daer af te wijcken / ghy sult niet missen voor de Doert van Glaske te komen. By den hoeck komende / loopt daer by om / eerst oost noord-oost / oost / en oost ten zuyden / ten laetsten oost-zuyd-oost al by het zuyd landt langhs / ghy sult dan een stuck voor uyt een Casteel aen 't zuyd landt gewaer werden / dicht op de water-kant / met twee Boschkens boomen op 't hooge landt / recht oost zuyd-oost van 't kasteel / houdt dat voorsz. Casteel tusschen die twee Boschen boomen / en zeyle daer op aen / so sult ghy recht het diepste van de kille langs loopen / (daer is vijf badem met hoogh / en drie badem met leegh water.) Vande noord wal streckt en groote dzooghte af / die meer als de twee derde-parten van de noord-wal nae de zuyd-wal ober de Doert streckt / die ij. Boeck van 't Westers-water. (N) valt

uyt der zee komt / brandt ende breekt de zee daer gheweldigh op. Met kleyn ondiep-gaende scheepkens magh men met hoogh water bezupden de Couns in Lough-foil-haven zeplen / tusschen de Couns en de west-hoeck / (ghenaemt Magillions-point) in / dan 't is daer seer oneffen / en met vol zee komt daer niet boven acht voeten waters / maer bewesten de Couns langhs is 't heel diep. De Couns magh men van buyten om looden op vier badem.

Om het gat (dat bewesten de Couns in streckt) te vatten uyt den oosten ofte by de Couns langhs komende / so neemt acht op een kleyn zant-bayken dat aende west-zijde effen binnen de noord hoeck van de rivier aen het hooghe landt leyt / byengt dat by de voorsz. noord hoeck / also dat ghy dat open sien meught / en zeyle daer op aen tot by het landt / by 't lant komende / loopt daer by langhs zuyd-west aen tot neffens Gren-Castel. So ghy uyt den westen ofte noorden komt / so meughdy by sonder schroomen langhs de wal en by den hoeck op 't loot om loopen / sonder by de Couns te komen / al wat u hinderen magh meughdy sien. By Gren-Castel komende / daer meughdy 't setten / also dat ghy With-Castel buyten den hoeck van Gren-Castel meught sien / daer suldy achter de Couns beschut leggen voor winden uytter zee.

Om van Gren-kastel op te zeplen / so loopt op 't loot by de west wal langhs / en schouwt de zandekens die so hier en daer langhs die zijde legghen / tot dat ghy komt voor by With-kastel neffens de 3 boomen / daer is gemeene Reede.

Tusschen Gren-Castel en With-Castel / Gren-Castel naest / gaet een kille oft slenck door de gronden na de oost-wal / die also diep ofte dieper is als het rechte vaer-water na With-kastel. Als men van Gren-kastel af komt moet men daer wel op letten / en hem niet veer van de west wal begeben / om niet in die Slenck te vervallen.

Hoe men van de voorsz Reede voort op sal zeplen nae de stad Dery / kan men uyt de Caerte merken.

Van Lough-foil-haven tot de Eplandekens Cnesterhul / by sommige genoemt Monsterhul / is de cours noord-west vier ofte vijf mijlen / dat zijn swarte eplandekens ofte klippen / niet seer hoogh boven water / leggen recht benoorden de aldernoordelijckste hoeck van Perlant / gheheeten Enisthon / een hoogh slecht land / en seer goet te verkenen voor die 't eens gesien heeft / oock door sijn gelegentheydt. Tusschen die Eplandekens en den hoeck magh men deur zeplen / dan niet sonder groot perijckel voor die daer niet heel bedreven is / om veel Duplen / die daer tusschen beyden leggen. Anderhalve mijl dwars van Cnesterhul in zee loopt een Rif af / dat men mijden moet / als men daer benoorden om wil zeplen so datmen wel twee mijl zeewaerts houden moet. Onder den hoeck Enisthon aen de west-zijde magh men Reede maecten voor oostelycke winden oft om 't gety te stoppen.

Van de Eplandekens Cnesterhul tot Lough-Swilly van eenighe ghenoeemt Lock-silie / is de cours zuyd-west vier mijlen / dat is een schoone haven : Om daer in te zeplen moet men de west-zijde schouwen / en by de oost wal langhs in loopen. 't Landt omtrent Lough-Swilly is het hooghste landt van de gantsche noord Cust van Perlant / daer aen dat het oock seer goet te kennen is / voor die uyt den noorden komende / daer omtrent verbaelt.

Drie ofte vier mijlen west zuyd-west of wat westelijcker / leyt een ruyme wijde Haven gheheeten Schaeps-haven / dan is tot sommighe plaetsen wat rudigh / daer binnen maghmen beschut leggen voor alle winden. De west hoeck van die haven is een uytstekende hoeck / genaemt Hoornhid / Hoornhoofst of Caep de Hoorn / daer op leyt een bergh met twee heubelkens / aen te sien als twee hoornen / daer na werdt dien hoeck also genaemt.

Aen de west-zijde van dien hoeck magh men oock reede maken en setten 't binnen de klippen voor oostelycke wint. Tusschen Lough-Swilly en Schaeps-haven leyt noch een Bay daer men ankeren magh / doch de grondt is 'er niet heel schoon / daer te neffens een half mijl buyten landt leyt een rye klippen / die met hoogh water onder / en met leegh water boven leggen / men magh (als men niet beter magh) tusschen die en 't landt deur loopen / maer daer buyten om is 't ruymst en seckerst.

Haven
Greasie

Dun-
britton
Fyrth.

Elzee
epland.

Lamme-
Ile.

Com-
mer-
Ile.

Bay
neffens
Com-
mer-
Ile.

Van
Com-
mer-
Ile na
Glas-
ke te
zeplen.

Couns

Reede
in Lough
Foil.

Epland-
den
Cnester-
hul.

Lough-
Swil-
ly.

Schaeps-
haven.

Hoorn-
hid.
Hoorn-
hoofst.

vult met het laagste water droogh / daerom moet men de noord wal sehouwen en by de zuyd wal langhs loopen. Daer staet een witachtigh kasteel op de zuyd wal / daer neffens biginnen de voorscheyden zanden. In de kille is't steeck-grond/ maer na de zanden is de gront hardt/ daerom als ghy met u loot de hardigheyt gewaer werdt / dat is een teken dat ghy die drooghten te nae komt/ zept so al boort opwaert na Dunbutton/ daer leyt een Eplandeken aen de zuyd wal dat is met leegh water aen het landt valt als ghy daer omtrent twee kabel-lenghde voor by zijt / so set het daer op vijf badem met hoogh water.

En zuyden ten westen Maen maect aldaer het hoogste water.

Tusschen Kianghleens en kaep Canty in Schotlandt gaet so stercken ras door / als in 't ras van Blanckert.

Van 't Gety en loopen der Stroomen.

Aen dese voorscheyden Custen maect hoogh water een zuyd zuyd-ooste en noord noord-weste Maen.

De vloedt komt hier uyt den zuyden en oock uyt den noorden / benoorden Perlandt om / en genoeten malkander omtrent neffens Carling-foort / daerse teghen malkander stuyten / de ebbe ter contrarie valt benoorden Carling-foort naer 't noorden / en van daer zuydwaert naer 't zuyden.

Aen de Cust van Perlant van de Zuyd-rock en Noord-rock tot de Cooplands Isles maect vol zee een zuyd-zuyd-ooste en noord noord-weste Maen / maer daer benoorden een zuyd-ooste Maen.

Aen de eplanden de Kachleens en Skeres Portrush een oost zuyd-ooste en west noord-weste Maen.

De vloedt komt daer uyt den westen / en valt tusschen Perlandt en Schotlandt deur / van de C. Canty tot de Mul van Galway zuyd zuyd-oost / tot aen 't eplandt Man / daer de vloeden uyt den zuyden en noorden malkander ontmoeten. De ebbe ter contrarie valt langhs de Cust noord noord-west / tusschen Perlandt en Schotlandt westwaert nae de groote Zee.

Tot Eglistoun in de Voert van Glasque maect vol zee een zuyd-weste Maen.

In de haven van Loughfoil maect vol zee een oost ten zuyden / en west ten noorden Maen / de vloedt komt daer uyt den westen / en noord-westen.

Aen de Eplanden Enesterhul en in Schaeps-haven / maect vol zee een ooste en weste Maen / de vloedt komt daer uyt den westen.

Dictantien en Streckingen der Coursen.

Met een noord noord ooste cours loopt men buyten den hoeck Hout / Perlants-ey / Lambey / en Hoek a bil heen.

Van Lambey tot Drodagh noord-west ten noorden vier mijlen.

Van Lambey tot Carlinghs-foort noorden ten westen 8 mijlen.

Van Carling-foort tot S. Jans-point noord-oost vijf mijlen.

Van S. Jans-point tot Strang-foort noord-oost ten noorden 3 of 4 mijlen.

Van Lambey tot de Zuyd-rock noord noord-oost seftien mijlen.

Van de Noord-rock en Zuyd-rok tot de Cooplands ofte Koopmans Eplanden / noord noord-west 5 mijlen.

Van de Koopmans Eplanden tot de noord hoeck van de Bep van Knockfergus noord-west wel so noordelijck 3 of 4 mijlen.

En mijl daer benoorden leyt de haven van Oldbriet.

Van Oldbriet tot de Kachleens binnen de Meyden deur / noord noord-west 5 ofte 6 mijlen.

Van de Kachleens tot Skeres Portrush west zuyd-west 5 mijlen.

Van Loughfoil tot de Eplanden Enesterhul noord-west 4 mijlen.

Van Enesterhul tot Long Swilli zuyd-west 4 mijlen.

Van Long Swille tot Schaeps-haven west zuyd-west wat westelijcker 4 mijlen.

Hooghten.

De Eplanden Enesterhul / aen het noordelijckste van Perlandt leggen op 55 graden 16 minuten.

Hoe haer dese Landen uyt der Zee vertoonen.

Zuyd-hoek van Dublin. Eplandt Dalke. Den Hoeckhout. Eplandt Lambey

Als men uyt den zuyden komt vertoont aldus de Bay van Dublin / met den hoeck Hout / en het eplandt Lambey daer benoorden.

Het eplandt Lambey is aldus / als 't een mijl noord-west ten noorden van u is.

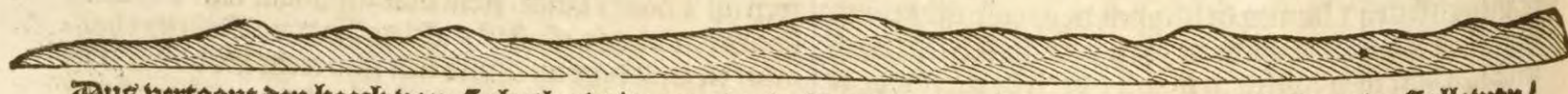
Dus vertoont het landt recht bezuyden Carling-foort / als die hooge hoeck omtrent vier mijlen noord-west van u is. Die in Carling-foort wil wesen / moet dicht by de wal in.

Het landt benoorden Carling-foort vertoont aldus / als de noordelijckste hoeck noorden ten westen vier ofte vijf mijlen van u is.

Sint Jans hoeck is aldus gedaen als hy vier mijlen noord-west van u is.

Dus vertoont den hoeck van Schotlandt / tegen ober de Bay van Knockfergus / genaemt Mul van de Galloway / als men daer by langs zept een mijl buyten landt / en dat de noordelijckste en lage hoeck noord-oost / en de zuydelickste / zuyd-oost van u is. Onder de noord hoeck is 't aen beyde zijde goet setten / op tien oft twaelf badem / voor zuydelijcke en oostelijcke winden.

25

Het eylandt Elzee in de groote Inwijck van Dunbritton/vertoont aldus.

Het eylandt Lammalafh ofte Lanne-Isle aen de oost-zijde van 't eylandt Arran/vertoont aldus 2 mijl daer af zijnde.

't Eylandt Commer-Isle leggende vooz de Boert van Dunbritton oft Glaske/ doet hem aldus op.

Dus vertoont de C. Cantyr/ als die noord-west ten westen omtrent seven mijlen van u is.

Isle Man is aldus gedaen/ als het vier mijlen zuyd-oost van u is.

De Achtste Vertooninge,

Waer in:

De noord-west Cust van Yerlandt, tusschen Hoornhead en Slynehead.

Core-Isle Eplanden van Balenisse.

West noord-west omtrent twee mijlen van Caep de Hoozn / ofte Hooznijid / leyt het eylandt Core / daer bezuyden leggen drie Eplanden geheeten de Eplanden van Balenisse / men magh bezuyden de Core-Islandt / te weten tusschen J. Core en de Eplanden van Balenisse / oock binnen de klippen deur zeplen.

Eplanden van Aran.

Van de Corijs ofte eylandt Core / tot de eplanden van Aran / is de cours zuyd-west / ses ofte seven mijlen / daer tusschen beyden niet verre van 't Eylandt Aran / legghen sommige hooge klippen tzeewaert schuyms nedergaende / ghenacint de Staerx van Aran. Langhs al de Cust tusschen Hooznijid en d' eplanden van Aran is over al goede Ancker-grondt.

Staerx van Aran.

Om achter de Eplanden van Aran te setten komende uyt den noorden / so loopt by dat groote eylandt langhs / dat latende aen stuerboort / tot dat ghy daer binnen zijt / wijckt dan zuyd-westwaert op / en setten 't aen de zuyd-oost zijde / daer is de Reede. Men magh oock in de Eplanden daer teghen over nae 't vaste landt tot verscheyden plaetsen ankeren / en vooz alle winden beschut leggen.

Op de noord-west hoeck van Yerlandt een goet stuck te landewaert in / leyt een seer hoogen bergh / van fatsoen by na als een Supcker-broot / die werdt men by klaer weder vooz alle andere landen eerst ghewaer / wel seven mijlen in zee / als dien bergh oost ten zuyden van u leyt / en dan daer op aenzeplt / ghy sult niet missen recht op 't groot eylandt Aran te verballen.

C. de Telling / Celling-hed.

Van het epland Aran tot den hoeck Telling-hed / by de Peren genaemt de C. de Telling / is de cours zuyd zuyd-west seven of acht mijlen. Twee ofte drie mijlen benoorden C. de Telling / leyt een Eplandt geheeten Raiglens-bozne.

By de Caep Telling leyt een Eplandeken een kleyn half mijl van landt / men magh tusschen dat eylandt en de Caep byz deur zeplen / sonder hinder.

Bezuyden C. de Telling / te weten / tusschen de Caep en de Stakes van Brodhaven / leyt het landt in een groote bocht daer veel verscheyde goede havens legghen / als Telling haben / Kilbeg / Dypngael / Baals-haven / Slego / Endrigo en Mope.

Van de C. de Telling na Kilbegh / streckt de Cust oost zuyd-oost omtrent 3 mijlen / daer tusschen anderhalf mijl van de Caep / leyt Telling-haven een ronde bay / met goede zant-gront / daer mogen omtrent 30 schepen legghen / weste / en zuyd-weste winden waepen daer open in / vooz alle andere windt leyt men daer beschut.

Kilbeg.

Kilbeg ofte Kalebeg is oock een schoone ronde Bay / dan

is vooz aen het in-komen heel enge / als men een weynigh van de wal is / schijnt het daer al dicht sonder openinge te wesen. Omtrent een half mijl bewesten dese Bay het vierendeel van een mijl van landt / een kleyn Eplandeken dat heel leegh en effen is / aen de beyde eynden secht nedergaende / dat is een goet merck / om dese voorsz. Bay te verkenen. Men magh tusschen dat Eplandeken en 't vaste land oock deur zeplen somen wil. Als ghy uyt den westen komt en dat Eplandeken gepasseert zijt / so kiest de wal / die is schoon en klaer / ende loopt daer byz dicht by heen / tot dat ghy het open van dese Bay gewaer wordt / zeplt daer tusschen beyde wallen in sonder schroomen / daer is niet so in het gat als binnen in de Bay / dat u hinderen magh / soo ghy niet op de wal zeplt / daer binnen komende / set waer dat 'et u belieft op vijf / ses / seven ofte acht badem / soo droogh ofte diep als ghy wilt / aen de noord-zijde binnen de Bay staet een Kasteelken.

Omtrent een mijl meer oostwaert leyt noch een Bay / binnen sommige klippen gheheten Wackswijns Baye / dan daer is quaet in te komen vooz de ghene die daer niet bedreven is. Men loopt tusschen de klippen in / tot dat men daer binnen komt / daer magh men een schip bergen sonder Ancker ofte Cou.

Wackswijns Baye.

En groote mijl zuydwaert van Kilbeg leyt een lange uytstekende hoeck geheeten S. Jans-point. Recht west van dien hoeck / een vierendeel ofte kleyn half mijlken / leyt een groote klip onder water / daer de zee niet grooter gedruys gheweldigh op breekt en stort / tusschen die klip en den hoeck van S. Jans-point / magh men bypelijck deur zeplen / 't is daer schoon en klaer.

Sint Jans-point.

Omtrent twee mijlen beoosten de voorsz hoeck S. Jans Point / leyt de haven van Dypngael / streckende zuydelijck in. Om daer in te zeplen / moetmen eerst de oost wal schoutwen die is seer byl met drooge platen en klippen. Almen komt neffens een Kasteelken dat aen de noord-zijde staet / daer neffens loopt een Riffken van de wal / dat moet men oock schoutwen. Om den hoeck van dat Riffken komende moet men weder na de noord-zijde wijcken / de zuyd-zijde werdt daer black en droogh. Tusschen S. Jans-point en Dypngael-haven / langs de Cust is al goede ancker-gront.

Dypngael-haven.

De haven van Mope heeft vooz aen zee / een wijde Bay / daer in legghen sommighe klippen. Om daer in te zeplen moetmen die alle aende west-zijde / dat is aen stuerboort van hem laten / ende loopen na een smal dunnigh Eplandeken toe / dat heeft aen 't noord eynde een Riffken / daer moetmen bewesten heen en laten dat Eplandeken aen baghboort. Eben binnen dat voorsz Epland leyt noch een kleyn rond groen Eplandeken / dat laet men aen stuerboort / so haest ij. Boeck van 't Wester-water, (N) 2 als

Mope.

als men daer neffens komt moetmen het ancker laten vallen / want effen daer voor by is 't droogh en harde zandgrondt. Het grootte ancker moet men byenghen nae het vooz; lange smalle eplandt / en het werp-ancker na het kleyn groene Eplandeken / dat valt daer met leegh water al tijt droogh. So men van daer vooz 't stedeken Muye ofte Myn wil wesen / moet men daer lichten tot acht voeten / om tusschen het lange smalle eplandt en de zuyd-gronden deur te komen / daer is niet hoogh water en dagelijks ty niet meer als 9 voeten water. Over dien hals zynde komt men in een kom of Doel / vooz het stedeken Myn / daer magh men met leegh water vlot leggen. Op de Reede neffens het Eplandeken is 't 15 / 16 voet diep.

Staerx
van
Brod-
haven.

De Stakes van Brodhaven zijn uyt klippen / leggen de noordwaert een mijl ofte anderhalf 't zee / van den hoeck benoorden Brod-haven.

Broad of Breed-haven streckt zuyden ten westen in. In die Doert leggen drie of vier klippen / die moetmen aen bagboort laten / en loopen daer bewesten heen / tot binnen de haven.

En groote mijl bewesten Brod-haven leyt noch een uyt-hoeck zuyd-west van de Stakes verscheyden. Van daer streckt de Cust nae Blackrock zuyd zuyd-west. Blackrock is een groote hooghe swarte rotze / met meer andere klippen daer by / leyt van den hoeck verscheyden zuyd zuyd-west omtrent vijf mijlen / en omtrent een mijl noord-west van den uyt-hoeck van Ackelhid.

Black-
rock.

Ackel-
hid.

Ackelhid is een hoeck by hoogh / doet hem op van verre als een eplandt / met een groote Zael / daer aen is die seer kennelijck.

Binnen dien hoeck legghen noch twee uytmuntende hooghe berghen / die men beneffens den hoeck vooz al het andere landt uytter zee eerst siet / so dat den hoeck hem eerst op doet als drie Eplanden. Men magh tusschen Ackelhid en Blackrock deur zeplen / uyt den zuyden komende laetmen Ackelhid aen stuyboort / en Blackrock met de klippen daer by aen bagboort te zeewaert / gaet noord noord-oost en noorden ten oosten tusschen beyden deur nae den hoeck van Brod-haven / 't is daer ruym en wijdt.

Benooorden en beoosten Ackelhid legghen verscheyden habens daer goede Reede is. Recht benooorden Ackelhid maghmen oostwaert in loopen / tusschen 't leege landt daer benooorden aen baghboort en 't hooge landt van Ackelhid aen stuyboort / tot heel daer achter / en setten het op seven / acht vadem / vooz alle winden beschut / men magh van daer weder noordwaert / of achter het landt van Ackelhid om / zuydwaert in zee uyt komen.

Van Ackelhid tot Slynhid ofte Slyn hoof (by het varende volck twaelf Penning genoemt / om dat het landt hem op doet aen twaelf ronde heubelkens) is de cours zuyden ten oosten en zuyden tien mijl. Daer tusschen legghen noch drie Eplanden vooz een groote Inwijck / het noordelijckste ofte naeste aen Ackelhid heet Cleere / dat heeft een hooghen bergh aen 't noord-eynde heel steyl / en aen 't zuyd-eynde is 't vlack nedergaende. Het tweede of middelste heet Boche / daer binnen is een Reede vooz die om de zuyd begeert te wesen / daer men setten magh op vier vadem. Het zuydelijckste heet de Hozse.

Slyn-
hoof
twaelf
Pen-
ning.

Tusschen Ackelhid en twaelf Penning leyt te lande waert in een seer hooge bergh als een Sucker-broot geheeten S. Patric Hil / of by sommige Don Patric / die magh men verre in zee sien / en vertiert langh achter het vooz-landt aen de zee als men noordwaert of zuydwaert langs de kust zeplt. Van Slyn-hoof of twaelf Penning tot de Sont van S. Gregorius vooz de Bay van Galloway / is de cours zuyd-oost seven mijlen.

Patric
Hil.

Van 't Gety en loopen der Stroomen.

In alle dese andere vooz; habens maect hoogh water een oost noord-ooste en w. zuyd-weste Maen. Maer buyten aen landt in zee / een noord-ooste en zuyd-weste Maen.

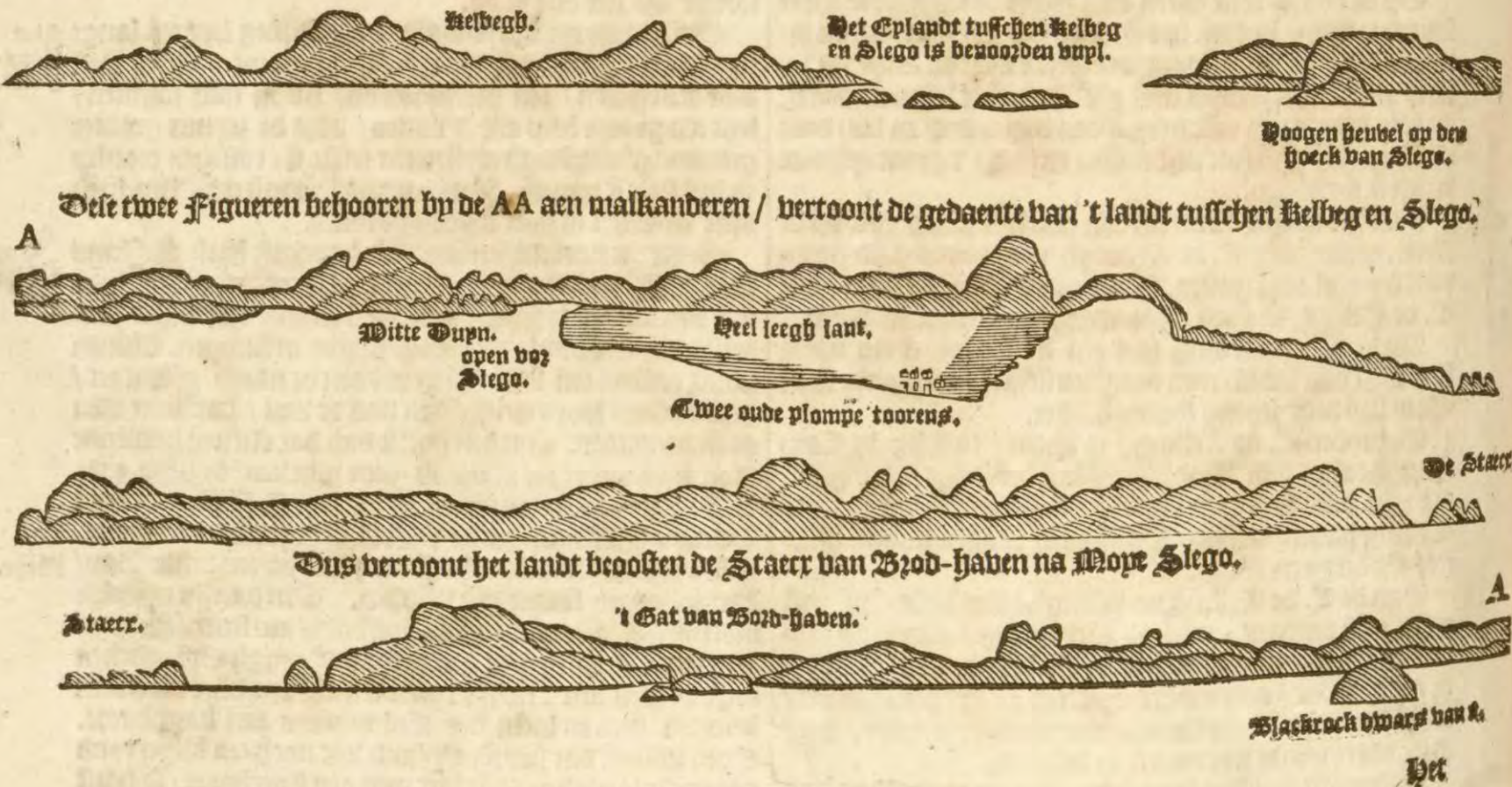
Streckingen en Courssen.

- Van C. de Hoozn ofte Hoozn-hid tot het eplandt Core west noord-west 2 mijlen.
- Van het eplandt Core tot de Eplanden van Aran zuyd-west 6 oft 7 mijlen.
- Van d' Eplanden van Aran tot Telling-hed zuyd zuyd-west 7 ofte 8 mijlen.
- Van C. de Telin ofte Telling-hed tot Hilbeg oost zuyd-oost 3 mijlen.
- Van de Caep de Telin tot de Stakes van Brod-haven zuyd-west 8 oft 9 mijlen.
- Van den hoeck van Brod-haven tot Blackrock zuyd-zuyd-west 5 mijlen.
- Van Blackrock tot Ackelhid zuyd-oost 1 mijl.
- Van Ackelhid tot Slyn-hoof oft twaelf Penning zuyden ten oosten en zuyden 10 mijlen.
- Van Blackrock tot Hookol noorden ten westen 45 mijlen.

Hooghten.

De rivier van Galloway leyt op 52 graden 58 minut-

Hoe haer dese Landen uyt der Zee verthoonen.

27

De Staerx

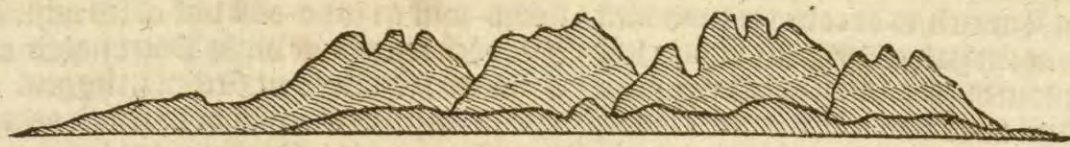
Staerx.

A

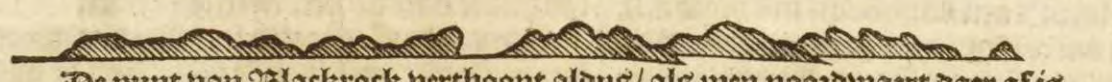
Het

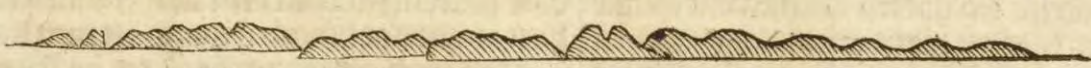
Het landt benoorden Blackrock tot de Staer/ en daer bezuyden tot voozby S. Patric Hil/ verthoont als in dese twee Figuren hier boven afgebeelt staet/ als men dwars van Blackrock is.

Dus verthoont het landt tusschen Blackrock en Ackerhid / als 't oost van u is. Als men meer noordelijcker komt vertieren dese hooge bergen oock wijde upt malkander.

De punt van Blackrock verthoont aldus/ als men noordwaert daer af is.
Blackrock.

Dus verthoont de punt van Blackrock/ als men daer bezuyden is/ men siet dan een spits ober de punt/ als van een spitse toorn/maer 't is een hooghe spitse Clip/ leggende aen de noord-zijde.

Don Patric oft Patric Hil.

Dus verthoont S. Patric Hil alst zuydoost ten zuyden van u is/ niet veer van lant zijnde/ daer benoorden aen leggen sommige Eplandekens en Clippen.

S. Patric Hil.

Dus verthoont de tweede hoek benoorden Blackrock/ leggende op de hooghte van 54 graden en een half.

De negenste Verthooninge,

Waer in:

De West-Hoeck en Zuyd-Cust van Yerlandt tusschen Slynhead en Corck-Haven.

An Slynhead tot vooz de Bay of groote inham van Galloway is de Cours zuyd oost seuen mijlen/ waer vooz leggen drie groote eplanden/ geheten de Eplanden van Aron / 't noordelijckste is het grootste/ sy worden bewoont/ doch men kan de torenkens van buyten niet sien.

aen 't zuyd-eynde buyl/ daerom moetmen dicht by de zuyd-wal langs loopen/ oft ten minsten twee derden-deelen water na het Eplant laten / soo in 't in als upt-zeplen.

Een stuck binnen de Eplanden aen de zuydzijde leyt een hooge swarte hoek genaemt Blackhead/ daer moetmen na toe loopen en daer by langhs in/ 't zy datmen ofte van bezuyden/ ofte dooz S. Gregorius Sont/ ofte van benoorden in komt/ want de noord-zijde van de Bay is buyl en kudsigh. Ontrent twee mijlen noordoost van Blachead leyt een Eplant geheten Motton Ille/ daer achter aen de oost-zijde moetmen setten in een Poel op 5 of 6 vadem.

Blachead.

Motton Ille.

Voozder en machmen de Sibier noordwaert aen niet op zeplen met Schepen/ dan alleen met Schuyten. Een noord ooste en zuydweste Maen maecht daer vol Zee/ en vloeyt in die In-wijck so sterck/ dat de Clippen die met het leegste water boven komen/ daer machmen met het hooghste water over heen zeplen / met leegh water by Springh-stroom/ valt de gront west-zuyd-west van Mottons ij. Boeck van 't Westwater. (O) Eplandt

Het gat tusschen 't noordelijckste en middelste heet de Sont van S. Gregorius / die is aen beyde zijden reyn sonder eenige buylen/ so datmen daer in mach laveren van 't een eplant tot het ander sonder misdoen. De noord-zijde van 't middelste Eplant is niet dan loutere steyle steene Clippen/ als men binnen de Eplanden komt/ moetmen het middelste wat schouwen/ om een Rifken dat daer af streckt.

Men mach oock benoorden het noordelijckste Eplandt zeplen in de groote Bay van Galloway. Desgelijcks mede bezuyden het zuydelijckste/ te weten tusschen het zuydelijckste Eplant en het vasse landt deur/ maer dat Eplant is

Eplanden van Aron.

S. Gregorius Sont.

Eplandt wel anderhalf mijl weeghs droogh / meest al klippige en rudfige grondt.

Alsmen van Blachead na Mottons eplandt zeylet moet men hem wachten vande noordzijde / en meest de zuydzijde geeren. Omtrent ten halven tusschen beyden leyt een Platte / de noord zijde naest / daer moet men bezuyden langs heen.

Lupis-
hoof.

Van de Bay van Galloway tot Lupis hoof / de noord-hoek vande haven van Limerick / is de cours 3. zuyd-west 9 of 10 mijlen. Omtrent ten halven tusschen beyden leyt een eplandeken dat rontom duyl is / met uytstekende klippige heben t'zeewaert / wel anderhalf mijl buyten 't landt.

Haven
van
Limerick
Seatrix.

Bezuyden den hoek van Lupis hoof gaet de haven van Limerick in. Drie of vier mijlen o.n.o. binnen de voorz. hoek leyt een eplant geheeten Seatrix / daer moet men bezuyden om zeilen / en laten 't aen baghboort in 't op zeilen. Aen de oost-zijde van dat eplant is een goede reede. Op dit eplant Seatrix wonen de gesworen Loots-luyden / alsmen daer inben komt en een schoot schiet moeten se af komen en u ophengen. Omtrent ten halven tusschen dat eplant en Lupis hoof / leyt een droogte die moet men schouwen / en daer bezuyden langs zeilen. Van het eplandt Seatrix tot Limerick zijn noch 9 of 10 mijlen. Eerst van daer 4 ofte 5 tot het eplant Quoime / daer vintmen twee leege eplanden / daer moet men benoorden langs dicht by heen. Van daer o.n.o. na een groote klip genaemt den grooten Os / voorz zuydoost na een ander groote klip geheten den kleynen Os.

Groote
en kleyn
ne Osse
klippen.

In de haven voor de stadt kouwende maectmen 't aen 't kasteel vast / met drie of vier touwen / want daer gaet een seer sterck ghet / so van bloedt als van ebbe. Een oost-noord-ooste Maen maect 'er vol zee.

Van de haven van Limerick ofte Lupis-hoof / tot de haven van Smerick is de cours zuyd-west vijf ofte ses mijlen / daer tusschen leyt de kust met een groote bocht / daer in leggen sommige eplandekens genaemt de Hogs.

Recht beoosten Smerick leyt Brandonhil ofte Sme-brandon / een seer hooge bergh / die boven alle andere landen daer omtrent in hooghte uytsteekt. Die uyt der zee omtrent die gewesten komt / wordt die bergh over alle andere landen eerst gewaer / en daer door lichtelijck verkennt. Men magh die 12 / 14 / en somtijds 16 mijlen in zee sien / nae dattet klaer weder is.

Drie mijlen west zuyd-west van Smerick / een weynigh van landt af leggen vier ofte vijf Eplanden / hooge ronde bergen en klippen / gheheeten de Blasques / met sommige rudfisen en kleyne Eplandekens daer by. De Doert tusschen die en 't vaste landt heet de Sont van Blasques / streckt meest noord-west en zuyd-oost deur. Die om de Noord wil wesen / magh aen de zuyd-zijde voor de Sont setten / voor westelijke en noordelijke winden / en op geen leegher wal beset worden : want so de windt nae 't oosten loopt / maghmen ofte deur de Sondt oft buyten de Blasques om loopen / loopte nae 't westen oft daer bezuyden / magh men door de Sondt loopen en sijn reyse vorderen. Daer loopt een sterke stroom deur / so van bloedt als van ebbe / daer moet men gissing op maken.

Skel-
loer of
te Skil-
lings.

Bezuyden de Blasques 5 of 6 mijlen / leggen drie groote klippen / genaemt de Skillings / d'oostelijckste omtrent een mijl / en de westelijckste twee mijlen buyten landt / als men uyt den zuyden komende die eerst gewaer werdt / ver-toonen die als zeilen van schepen. Tusschen die Skillings en de Blasques gaet een groote wijde Inwijk diep te landwaert in / genaemt Dingle-bay / met verscheyde havens.

Dingle
bay.

Omtrent anderhalf mijl van de Sont van Blasques / leyt een haven geheten de Ventrice / een groote mijl daer beoosten een ander gheheeten Dingle ofte Dingle Coch / die streckt noorden ten westen in. Aen de west-hoek leyt een klip geheten de Crou / is rontom schoon / so dat men aen beyde zijden van die klip magh om zeilen sonder hinder / met hoogh water by spring-stroom vloeyt die effen onder. Dese haven van Dingle en de Skillings leggen verscheyden noord-oost ten noorden en zuyd-west ten zuyden 6 mijlen.

Bege-
nij-ha-
ven.

Noord-oost vande Skillings ofte Skelloer / zuyd-oost van de Sont van Blasques / en zuyden ten oosten van de Ventrice leyt een haven aen 't oost-eynde van 't eplandt Valencia / geheten Bege-nij / die streckt oost zuyd-oost in / by

den oost-hoek van 't eplandt moet men wat afwijcken / die is vuyl en streckt by wat veer af. Daer leyt oock een blinde klip aen de zijde van 't eplandt / daer men hem voor wachten moet. Als men binnen 't gat komt / moet men oost ten noorden na de reede loopen / die is tegen over een roodt klif dat aen de zuyd-zijde leyt.

De Skillings en de Caep Dozzy legghen verscheyden noord-west en zuyd-oost vijf of ses mijlen / daer tusschen gaet oock een groote wijde Doert noord-oost in / daer veel Eplanden / Havens en Reeden in leggen.

C. Dozzy is een eplandt daermen achter zeilen en reede de maken magh. Om daer in te loopen uyt den zuyden / moet men de oost-zijde / dat is de zijde van 't vaste landt schouwen / die is vuyl / en loopen by de zijde van 't eplandt langs tot daer achter / en setten 't daer.

Caep
Dozzy

Buyten de C. Dozzy legghen drie groote klippen / de buytenste ofte westelijckste heet Bul / de middelste de Kioe / en d'ander het Kalf / die zijn rontom schoon / so dat men daer rontom tusschen deur magh zeilen sonder schromen / daer is niet dat hinderen magh oft men kan 't sien.

Bul /
Kioe en
de Kalf
klippen

Oost zuyd-oost en zuydoost ten oosten omtrent ses mijlen van C. Dozzy leyt den hoek Mezanhed oft Mezan-hoof / daer tusschen gaet een groote Bay ofte Rivier te landwaert in / met verscheyde Havens en Reeden / gheheeten de Bantij.

Mezan-
hed.

Een groote mijl benoorden Mezanhed leyt een hoek geheten drie Kasteelhead / daer op staen drie plumpe torens kens dan men kan se qualijk sien / ten zy datmen by dicht by landt is. Noch een groote mijl noordelijcker leyt een smalle uyt-hoek geheten Schaeps-head ofte Schaeps-hoof. Tusschen die twee hoecken gaet een groote wijde Bay in / geheten Dounames-Bay / daer en is niet te doen noch te halen / maer 't is een bequame plaats om Schepen te bergen / overal met goede ancker-grondt.

3 Kasteel
bid.

Schaeps-
head.

Van Schepshid tot Bier-haven / is de cours noorden ten westen / ofte wel so westelijck omtrent twee mijlen / die gaet tusschen een epland aen de oost-zijde en het vaste land na de C. Dozzy aen de west-zijde in / is omtrent een muquet-schoot wijd / dat voorz. eplandt aen d'oost-zijde heet Great-Isle / (dat is groot eplant) / of het eplant van Bear-haven / is omtrent anderhalf mijl lang. Om daer in te zeilen / moet men midts-waters in loopen / voor aen in de haven is 't schoon sonder eenige vuylen / binnen komende / staet aen bagboort zijde een verballen kasteelken / daer voor by leggen twee rivierkens dicht aen malkander / tusschen die rivierkens staen sommige Visschers huyskens. Men magh wel in de voorz. rivierkens zeilen / zijn diep ghenogh / maer men settet ghemeenlijck daer voor / ofte by 't voorz. verballen kasteelken / ofte oock noch wel veerder in / 't isser over al goet setten en schoone grondt / behalven te neffens die voorz. rivierkens leggen sommige klippen omtrent midswaters / die met hoogh water onder / en met leeg water boven leggen / die alleen heestmen daer te schouwen / dan men magh 'er aen beyde zijden by om. Wat verder in de bocht staet noch een kasteel geheten Out-kasteel / van daer maghmen voort benoorden Great-Isle ofte het eplant van Bierhaven langs zeilen / en komen daer beoosten uyt in de Bantrey. De Doert benoorden dat epland is ruym / wijd en schoon / 13 / 12 en 10 vadem diep. De oost-hoek van 't eplant is een spitse scherpe hoek ende heel vuyl / daer loopt een steen-riaf / daer van sommige klippen onder / en sommige boven water leggen / oock met het leegste water / maer de zijde van 't vaste landt is suyper en schoon. In dit gat leggen noch twee groote klippen hoogh boven water / maer rontom schoon / men magh daer tusschen die klippen oft daer bezuyden / tusschen die en 't voorz. steen-riaf / oock daer benoorden langs / tusschen die en 't vaste landt deur loopen / so in 't in-komen als uyt-zeilen / daer en is niet by dat hinderen kan ofte men kan 't sien.

Bier-
haven.

Reede
in Bear-
haven.

Out-
kasteel.

Van Bier-haven tot de noordhoek van 't eplant Widdyp / streckt de Bantrey oost noord-oost en noord-oost ten oosten vijf ofte ses mijlen. Neffens het eplandt van Bier-haven midden in 't vaerwater is 't diep 40 / 36 ende 30 vadem / voor by het eplandt vijftien / seltien vadem / maer veerder in teghen het eplandt de Widdyp werdt het weder

De
Widdyp

twint

twintigh en vijf-en-twintigh vadem diep. Men magh aen beyde zjden van het eylandt Widdy (dat omtrent een mijl lang is) om loopen/maer benoorden om is 't best.

Om daer benoorden of beoosten om te zeplen/maghyen by dicht by de noord- oft oost-hoek om loopen/maer een weynig om den hoek loopt een vuyl steen- rif af/een kleyn mulquet schoot vande wal/dat met hoog water onder leyt/maer met half ebb' begint boven te komen/dat alleen heeft men daer te schouwen/daer voorsz. zijnde maghyen t' ober al setten. Om dien voorsz. hoek leggen 2 kleyne eylandekens neffens het groote / men magh aen beyde zjden / ofte daer binnen of daer buyten by om loopen/na een wit Edelmans huys op 't vaste landt/en setten 't daer neffens op 3/4 of 5 vadem/so diep ofte droogh als men wil/na datmen na of beer vande wal wil leggen/tis daer al schoone gront.

Die bezuyden Widdy wil om zeplen/dient daer wel bezeyden te wesen / 't is tusschen de Widdy en het landt daer bezuyden tot sommige plaetsen steenigh en vuyl. Van 't west-eynd vande Widdy leggen oock sommige vuylen een stuck t' zeewaert/sommige boven en sommige onder water.

Bezuyden de Widdy op 't vaste landt leyt een Klooster ofte Abdye/ by de Heren de Abby ghenaeamt / daer neffens is de gemeenste Reede/ en seer goede gront op vier/ vijf ofte ses vadem / nae dat men van lande leyt / daer benoorden leyt een Eylandeken / in 't midden so laegh / dat de zee by spring- stroom daer over loopt/ en dat in tweeën deelt.

En kleyne mijl beoosten de Abby leyt een stedeken op een Tibierken geheeten Balgobben / daer magh men met hoogh water met de boot op varen/maer met leegh water valt het droogh.

En groote mijl w. noord-west vande oost- hoek vande Widdy / leyt een haven geheeten Langerf/ als men vande voorsz. hoek daer na toe zeyle/ontmoetmen ten halben recht in dat vaerwater een groote klip daermen aen beyde zjden magh om zeplen/doch daer buyten om ist best. Aen de buytenste zijde ist schoon ende klaer/maer aende binnenste zijde leggen sommige vuylen. Die binnen deur wil zeplen dient daer wel bezeyden te wesen. Die voorsz. haven Langerf strekt n. noord-west in/ effen daer binnen voor aen stuy-boortz zijde leggen sommige vuylen / die met leegh water en spring- stroom boven komen / die moet men schouwen / anders is 't daer binnen ober al goet setten en goede gront/daer is niet meer dat hinderen magh / oft men kan 't sien.

Als men by het eylandt de Widdy is / omtrent midden in de Bay / daer magh men het landt buyten het eylandt Bier-haven aen de west- zijde vande Bay niet sien/om dat het daer bewesten heen so westelijck ontvalt.

Van Melanhd tot Cabo de Cleare/is de cours oost ten zuyden verscheyden vijf mijlen. Omtrent twee mijl binnen oft beoosten Melanhd / noord-west van de C. de Cleare leyt een haven geheeten Croock-haven. Die uytten oosten komende daer in begeert te wesen/ loopt by de C. Cleare / om/noordwaert daer by op/so lange tot dat hy benoorden het eylandt van C. Cleare magh deur sien in zee/ als deur een gat/ en set dan sijn cours w. noord-west/houdende dat voorsz. gat benoorden C. de Cleare open / so sal hy recht voor Croock-haven vervallen : die streckt w. z. w. in. Men set daer voor 't stedeken op drie en derd' half vadem. Het plagh eertijts daer dieper te wesen/dan is meest door 't ballast werpen bedorven/men magh oock wel upterlijker sette als voor 't stedeken/daer ist dieper en ober al schoone gront.

Twee kleyne mijlen ofte anderhalf mijl west ten zuyden van Cabo de Cleare leyt een hooge steyle klip alleen in zee/ gheheeten Fastne / die verthoont als men se eerst ghewaer wert als een zepl. Noorden ten westen drie ofte vier mijlen/ van die klip/ leyt een haven geheeten Schol-haven.

Recht beoosten het eylant van C. de Cleare leyt een ander eylant geheeten Il Sherke ofte Baltimoer. Daer beoosten tusschen dat eylandt en het vaste landt gaet een haven in na het voorsz. eylandt genoemt Baltimoer Haven. Voor in 't in-komen is die eng/maer binnen die engte is 't ruym en wijdt / daer magh men aen beyde zjden setten waer men wil/en voor alle winden beschut leggen. Aen de west- zijde binnen de haven leyt een Klooster / dicht daer voor maghyen 't setten op vijf en ses vadem/ midden in de

haven is 't 6 en 7 vadem diep. Een weynig benoorden dat voorsz. Klooster staet een Kasteel op een hoek. Voor in 't enge van de haven leyt een blinde klip/ de oost- zijde naect/ en binnen midden in de haven leyt een steen die met hoogh water onder / en met leegh water boven leyt / anders isser niet dat hinderen kan. Recht beoosten buyten de haven leyt noch een klip ses ofte seven schips- lengde van de wal.

Benoorden het eylandt van Il Sherke of Baltimoer magh men westwaert op tusschen Il Sherke en het eylandt Spain deur/ en komen so by Caep de Cleare weder uyt in zee/ doch niet dan met kleyne schepen/ en niet sonder perijckel. Tusschen Il Sherke en Spain is met half bloet niet meer als 12 ofte 13 voet waters / en ten vloeyt 'er niet meer als 10 voeten op en neder. Tot verscheyden andere plaetsen tusschen die Eylanden ist rudligh en ondiep / dat binnen deur te varen is niet te doen/sonder daer wel bezeyden te zyn/ en dan noch by hoogh water en springstroom.

En kleyne mijl beoosten Baltimoer leggen de Staer/ een vierendeel mijls buyten lant/dat zyn vijf ofte ses hooge steyle klippen. Als men uyt den oosten by het landt langs komt / en die eerst gewaer werdt / schijnet niet anders als eenige spitse torens by een te zyn / men magh tusschen die en 't vaste landt deur zeplen / 't isser wijt en breet genoegh.

Noord- oost omtrent twee mijlen van die voorsz. Staer leyt Castel-haven / daer buyten aen de oost- zijde leyt een Eylandeken / dat laet men in 't in-zeplen aen stuy-boort / een ander kleyn black eylandeken aen baghboort/ die leyt soo dicht aen 't landt / dat men met leegh water droogh-voets daer van 't vaste lant magh gaen. Binnen de haven staet een Kapelleken/ als men daer in zeplen wil/looptmen daer op aen/ by dicht by 't voorsz. eylandeken aen de oost- zijde langs/ binnen de Kapelle komende/ wert men oock een Kasteel gewaer aen de west- zijde. Tegen ober dat Kasteel magh men 't setten op twaelf vadem.

Van Castel-haven nae Oldhooft streckt de Cust meest oost noord-oost en west zuyd-west / maer C. Cleare en Oldhooft legghen verscheyden oost noord-oost en west-zuyd-west/ tien ofte elf mijlen.

Omtrent ten halben tusschen Castelhaven en Oldhooft/ leyt een hoogen hoek / by de Heren genaemt Can Done- dody/daer neffens aen de west- zijde is een goede haven gheeten Klandore / om daer in te zeplen moet men dicht by dat voorsz. landt aen de oost- zijde langhs loopen / om een rije klippen te schouwen die aen de west- zijde leyt / en een stuck na de oost-wal toe streckt/ daer binnen komende setmen 't voor een Casteel op vijf/ ses ofte seven vadem.

Oldhooft oft C. de Velho (by de Engelschen Oldhed ghenaeamt) / is een hoek die verre buyten het ander landt met een smalle streck uytsteekt/ op 't upterste zuyd-eynde hoog en schor/als men by 't lant langs komt uytten oosten of westen en die eerst gewaer werdt / schijnt 't een eylant te zyn / op 't hooghste staet een vervallen Kasteel met drie torens / daer van is de middelste de hooghste. Aen beyde zjden van dese uyt-stekenden hoek magh men setten/ soo diep ofte droogh als men wil.

Omtrent anderhalf mijl noorden ten oosten van dien hoek/ leyt de haven van Kinsael/streckende noord noord-oost in / men magh daer midwater tusschen beyde landen in zeplen / daer en zyn gheen Vuylen voor noch in 't gat / dan een blinde klip dicht aen de oost- hoek. Als men van Oldhooft komt of uytten zuyden/ en een vervallen Casteel dat binnen de haven aen de oost- zijde staet/houd effen buyten den binnensten oost-hoek vande haven/ so magh men die klip niet bezeylen. Omtrent een half mijl beoosten 't gat leggen twee groote swarte klippen/ d'een wat eerder van de wal als d'ander. Als men uyt den oosten komende dicht by den oost-hoek wilt om loopen/ en de zuydelijckste (dat is de grootste) houdt recht aen de oost-hoek/ so looptmen binnen de klip aen de hoek / dat is tusschen de klip en den hoek deur/maer somen de noordelijckste of kleynste houd een weynigh buyten den voorsz. hoek/ so lange tot dat het voorsz. vervalle Casteel komt binnen den binnenste oost- hoek/so loopt men daer buyten heen/dan voort midwaters by de oost-wal langs. Recht voor by 't voorsz. vervallen Casteel leyt een Casteel aen de west- zijde op een hoek / ij. Boeck van 't Wester-water. O 2 daer

Om binnen de Eylanden van C. de Cleare deur te zeplen.

Staer.

Castel-haven.

Can Done- dody.

Klandore.

Oldhed.

Kinsael.

Om bezeyden Widdy om te zeplen.

De Abby.

Balgobben.

Langerf-haven.

Croock-haven.

Fast- nap klip.

Schol-haven.

Eylandt Baltimoer.

daer loopt een vlackte af/die moctmen schouwen/en daer te neffens dicht langs de oostwal heen/by dat kasteel om westwaert op nae de Kay van Kinsael/ daer voor machmen setten op 8 of 9 vadem/ en voor alle winden beschut leggen. De Stadt Kinsael leyt een weyning daer benoorden in een Inwijk met wecke modderige gront/die met leegh water een stuck weeghs droogh valt.

Drie mijlen beoosten Kinsael leyt de haven van Kurck/ daer tusschen een klepne mijl bewesten Kurck stietmen (langs die Cull zeplende) 2 steple heubelen als Coorens in 't lant/niet verre van den anderen/dat zijn sere kennelijcke teyckens om die kust te verkennen. Alsmen neffens de oostelijckste is kanmen 't gat van Kurck sien/dat streckt noord-noordwest in/ binnen ist wijt en breeet/ en streckt met een wijde kibier te lantwaert in. Aen d'oost zijde een stuck binnen leydt een hoeck daer een Steen-rik af streckt/dat moctmen schouwen. Daer tegen ober aen de westzijde wat veer intwaert leyt een ander hoeck met een verballen Casteel/ daer oock een vlackte afstreckt/ daer benoorden looptmen om na Kurck. Binnen dat Casteel leyt een Eghavenken in een zand-Bay. Binnen de haven leyt een Eplant daermen rondom zeplen/ en aen de zuydzijde reede mach maken. C is in dese haven van Kurck met leegh water 7/8 en 10 vadem diep.

Recht bupten om den oosthoeck staet een verballen Casteel op 't leege lant/ en wat meer om oost een vierkante toren in een Dalep. Een mijl beoosten 't gat staet een Cooren op een hooghe hoeck dicht aen de waterkant/ met ehien of twaelf stropen hupskens daer by. Noch een mijl oostelijcker neffens een slechten hoeck leydt een lange groene bewolken Clip/ op de oostzijde van dien hoeck staet een plompe tooren. Voort ist oostwaert aen al langh landt/tot den hoeck van Jochul toe.

Van 't Gety en loopen der stroomen.

In alle dese voorz. habens maect hoogh water een oost noord-ooste en west zuydweste Maen/ oft een streeck later/ na datse diep in 't landt leggen.

Maer bupten de Cull in zee ten noordooste en zuydweste Maen.

Aen Melanhed/C. de Cleare en de kusten daer beoosten maect hoogh water een westzuydweste en oostnoordoo-ste Maen. Binnen de Habens en Gaten ten streeck later/ te weten/oost ten noorden/en west ten zuyden. Maer in 't Canael bupten lant een noordooste en zuydweste Maen.

Aen dese zuyd Cullen van Perlant maect een oost-noordoooste en west zuydweste maen hoogh water. Binnen de gaten ten streeck later/te weten/een oost ten noorden en west ten zuyden/ maer een stuck bupten lande in Zee een zuydweste en noordooste maen.

Buypen C. Cleare by het lant valt de bloet oost/ en de ebbe west/ maer beoosten C. Cleare oost noordoost en westzuyd-west.

Tusschen C. Cleare voorby Water-foort tot den hoeck van Carnaroot valt de Bloet langhs 't lant oost-noordooost en de ebbe westzuydwest.

Gronden en Diepten.

Tusschen C. de Cleare en C. Dorsey maghmen 't lant

sien op acht-en-bijstigh en seltigh vadem.

Van C. Cleare oost-waert tot Waterfoort machmen 't lant sien op vijfenveertigh vadem. Het meestendeel van de zuyd-Cull van Perlant machmen sien op vijfender-tigh en veertigh vadem/ op vijfendertigh vadem ismen niet verre buypen landt/ en komt daer om Perlandt by nacht niet nader als op veertigh vadem.

Streckingen en Coursen.

Van Slynehed tot de Bay van Galloway Zuyt-Oost leben	mijlen.
Van de Bay van Galloway tot Lupis-hoof de noord-hoeck van Lenrick-haven zuydzuydwest	9 oft 10 mijl.
Van Lupis-hoof tot Smerick zuydwest	5 oft 6 mijlen.
Van Smerick tot de Blasques west zuydwest	3 mijlen.
Van Slyne-hoof tot Brandonhil zuyden ten westen bijchien/ seltigh ofte	17 mijlen
Van de Bay van Galloway tot de Blasques zuydwest ten zuyden	16 oft 17 mijlen.
Van de Sont van Blasques tot de Skellock ofte Skilling/ is de cours zuyden	5 mijlen.
Van Dingle-Haven tot de Skillings zuydwest ten zuyden	6 mijlen.
Van de Skillings oft Skellock tot Caep Dorsey zuyd-oost	5 ofte 6 mijlen.
Van C. Dorsey tot Melanhed oost-zuyd-oost en zuyd-oost ten oosten	6 mijlen.
Van Melanhed tot Schaepshed noorden	2 groote mijl.
Van Schaepshed tot Bierhaven is de Cours noorden ten westen wel soo westelijck	2 mijlen.
Van Melanhed tot Bierhaven noorden ten Westen stijf	4 mijlen.
Van Bierhaven tot het Eplandt de Widdp is de Cours oost noordooost en noordooost ten oosten	5 ofte 6 m.
Van Caep Dorsey tot de Sorrels Zuyd Oost ten Oosten	42 mijlen.
Van Caep Dorsey tot Caep de Finisterre is de cours zuyden ten oosten/ en zuyden	130 mijlen.
Van Melanhed tot C. de Cleare oost ten zuyden	5 mijl.
Van C. Cleare tot Kroockhaven noordwest	4 mijlen.
Van C. Cleare tot C. Veelo ofte Oldhoof Oost Noord-oost	10 mijlen.
Van Caep de Cleare tot Hepsant zuyd-oost	59 mijlen.
Van C. de Cleare tot Engelandts-epndt Oost Zuyd Oost	40 mijlen.
Van C. de Cleare tot de Sorrels Zuyd-Oost ten Oosten	34 mijlen.
Van C. de Cleare tot C. de Finisterre zuyden	130 mijlen.
Van Oldhoof ofte C. de Veel/ tot de haven van Kinsael is de cours noorden ten oosten	een groote mijl.
Van Oldhoof ofte C. de Veel tot Kurck noordooost ten oosten	4 mijlen.
Van Kurck tot Waterfoort strekt de kust meest oost n. oost	
Van C. de Veelo tot Engelandts-epnd zuydoost	34 mijl.

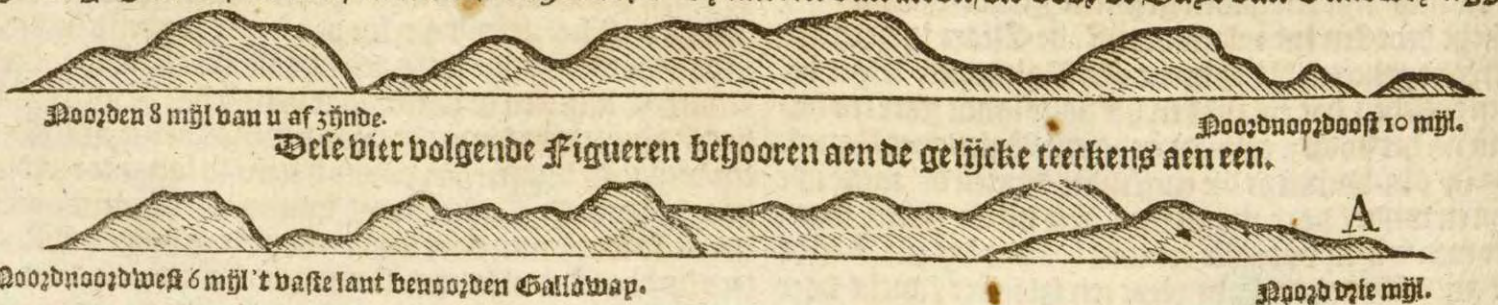
Hooghten.

C. de Cleare leyt op de hoogte van 51 graden 16 minu. C. de Veelo ofte Oldhoof leyt op 51 graden 34 minuten.

Hoe haer dese Landen uyter Zee verthoonen.

De Eplanden als oock 't vaste landt benoorden ende bezuyden de Bape van Galloway / verthoonen als men in dese vijf volgende Figueren sien kan/ als men is recht voor d' Eplanden van Aron/die voor de Bape van Galloway leggen.

29

Tusschen dese twee Eplanden.
is 20 badem diep.

29

De drie Eplanden van Aron voor Galloway.

Gaefhoofst noord-oost ten oosten.

Oost en oost ten noorden 4 mijl.

Oost en oost zuyd-oost.

Zuyd-oost ten zuyden 7 mijlen.

Zuyd zuyd oost 8 mijlen.

Zuyden ten oosten 9 mijlen.

Dit is 't verbolgh van de drie voorgaende Figueren van
AA, BB, CC aen malkanderen.

Noord noord-oost 4 mijlen.

Oost 5 mijlen.

Oost noord-oost 6 mijlen.

Noord-oost ten oosten 8 mijl van u zijnde.

Aldus doet hem 't landt op aen de Eplanden tusschen de Lemrick en
Galloway/ als men uyter Zee komt.

Noord-oost ten noorden 4 mijlen van u af zijnde.

Noord-oost 4 mijlen.

Noord-oost ten oosten 5 mijlen.

Als 't middelste van de Eplanden van Aron / die voor Galloway legghen noord-oost vier Duytsche mijlen van u is / so
verthoonen sy haer aldus / dan 't zuydelijckste Eplantjen toont hem dan heel laegh ende slecht.

C. Hierp of Brandonhil.

Blasques

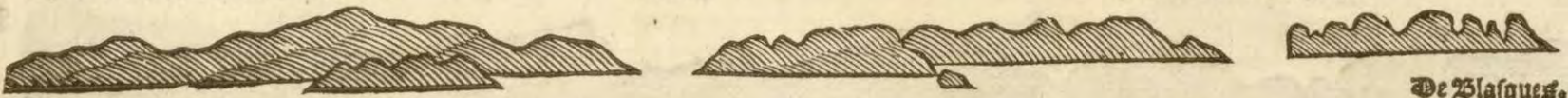

Het landt van C. Hierp oft Brandonhil (by sommige genaemt Duppels-bergh) tot de Blasques / streckende
noord-oost ten oosten 4 ofte 5 mijlen / verthoont als dese twee figueren af beelden / als den
voorz. bergh van Brandonhil oost zuyd-oost 2 of 3 mijlen van u is.

Eplanden denoorden de Blasques.

Een gat.

Sont van Blasques.

De Blasques.

Blasques.

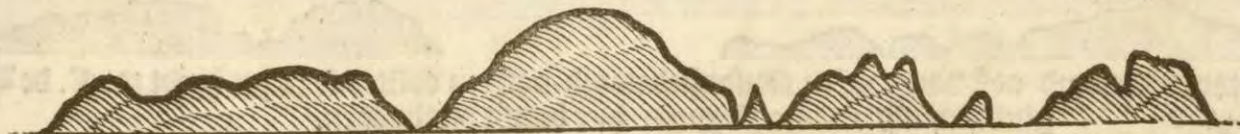
Blasques.

Zuyd zuyd-oost 2 mijlen en een half van u af zijnde.

De Blasques zuyd-oost ten zuyden drie mijlen van u af zijnde / verthoont aldus.

Dytklip.

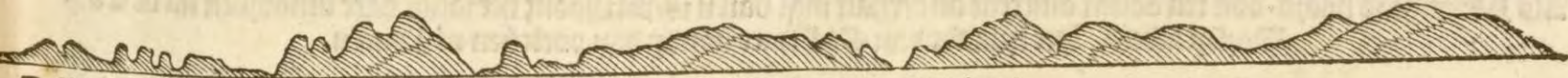
Oost drie mijlen.

Zuyd-oost 5 mijlen van u.

De hoogste klip van de Blasques twee mijlen oost ten zuyden van u af zijnde / verthoont aldus.

Noord noord-west.

't Landt beoosten neffens de Blasques.

De Blasques.

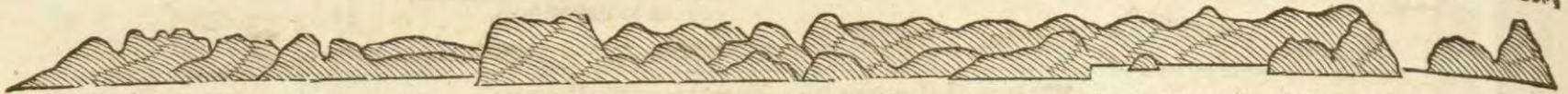
Sont van Blasques.

De Blasques en 't landt daer beoosten verthoonen aldus / als men van de
Schellinghs af / daer nae toe zeplt.

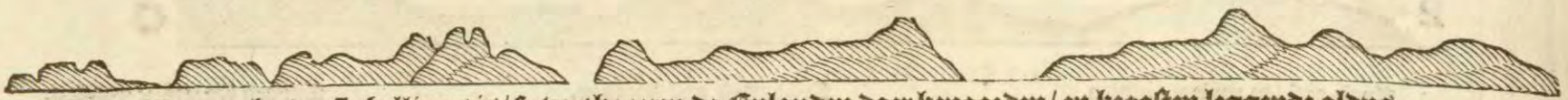
29

Een gat. Al dubbelt gehackelt landt.

De Schellinghs,

Dus verthoonen de Schellinghs met 't landt daer beoosten ofte benoorden aen/ als men een stuck benoorden de Schellinghs daer by langhs zeplt.

Als men by de Schellinghs is/ so verthoonen de Eplanden daer benoorden/ en beoosten leggende aldus.

Oost ten noorden twee myl. Schellinghs.

Oost zuyd-oost twee myl en een half.

Dus verthoonen de Schellinghs/ als men daer oost ten zuyden drie myl af is.

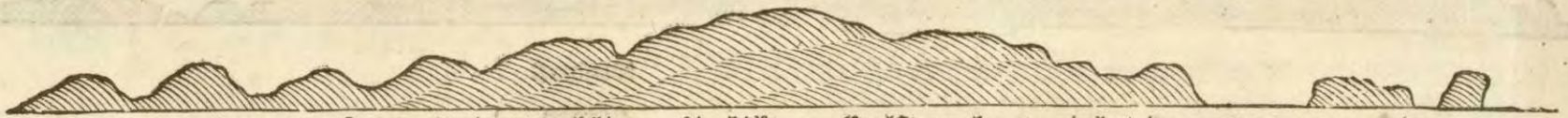

Dit is een gat.

Deze Eplanden leggen zuydwaert beoosten de Schellinghs/ 't landt van daer oostwaert na C. Dozsep/ is al hoogh ghebroken en seer ghehackelt landt.

Dit Eplandt leyt tusschen de Schellinghs en Dozsep/ dicht by landt.

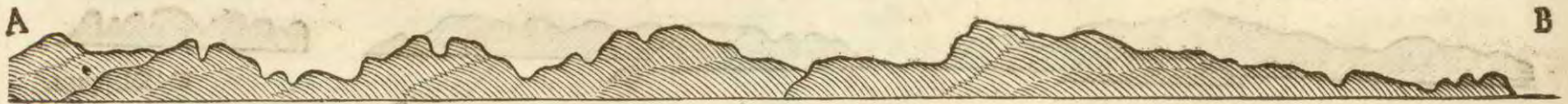
Dus verthoont de C. Dozsep/ met de klippen Bul/ Koe en Half daer byten/ als die zuydwaert van u is.

C. Dozsep.

Een gat.

Deze en de volgende figueren behooren by de AA aen malkanderen.

Als men beoosten ofte bezuyden de C. Dozsep is/ verthoont die/ als in de twee voorgaende figueren afgebeeld is. Het oost-eynde by B verthoont by na als de Caep de Cleare oost van u zijnde/ maer is een hooger landt.

Caep Dozsep.

Reubelachtigh en seer gehackelt landt.

Noord-oost ten oosten.

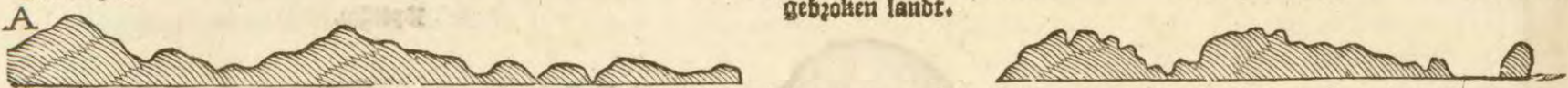
Deze twee figueren behooren by de AA aen malkanderen.

Melanhead.

Een wijt gat/ maer daer binnen al ghebroken landt.

Oost noord-oost.

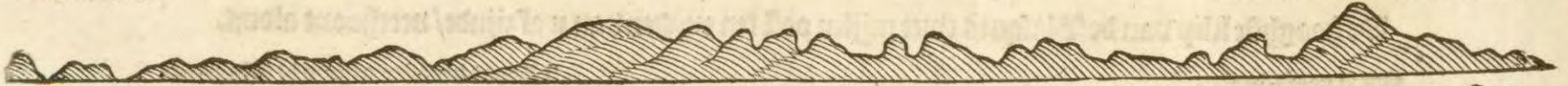
C. Cleare.

Als de C. Cleare oost noord-oost van u is/ en Melanhead noord-oost ten oosten/ so is het landt tot C. de Dozsep ghedaen/ als de twee figueren hier boven verthoonen.

Caep Dozsep.

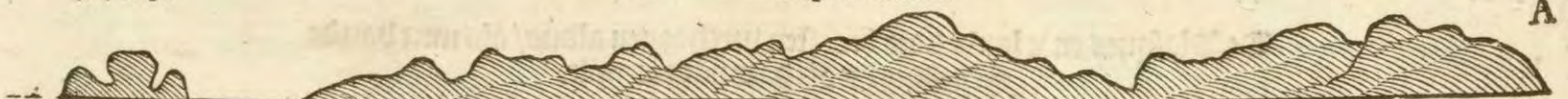
Melanhead noord-oost ten oosten.

Als Melanhead noord-oost ten oosten omtrent anderhalf myl van u is/ verthoont het landt daer benoorden na de Caep Dozsep aldus. Het eplandt van C. Cleare kondy dan oock sien oost van u.

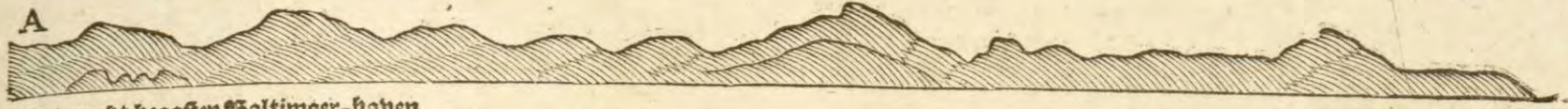
Festnap.

Caep de Cleare.

Gedaente van de C. Cleare met de klip Fastney.

Dit

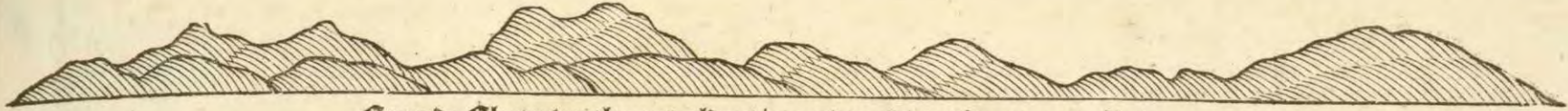
Klip recht beoosten Baltimoer-haben.

Dit behoort aen de voorgeaende figuer/ de AA aen malkanderen/ is 't landt beoosten Baltimoer.

Caep de Cleare.

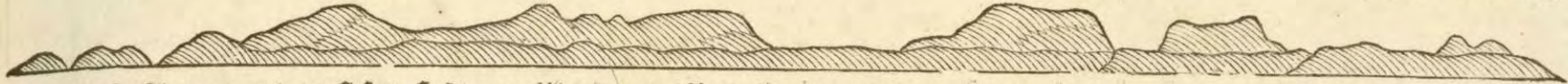
Aldus verthoont C. de Cleare als die noorden van u is vier mijlen/ daer is 't 68 badem diep.

Caep de Cleare verthoont aldus/ noorden ten westen van u zijnde.

Caep de Cleare.

Spitse binnen bergen.

De C. Cleare noord-west ses oft seven mijlen van u zijnde is aldus gedaen/ so men dan noord aen zeylet komt men recht vooz Oldhooft te landt/ by de wal komende verliest men het hooge landt/ en 't schijnt dan al leegh landt te zijn.

Binnen-landt.

Binnen-landt.

Binnen-landt.

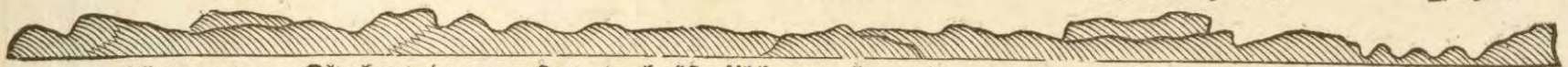
Dit is 't verbolgh van't voorgeaende/ de oostelijste heubelen by A zijn de hooge bergen omtrent Jochul/ die maghmen qualijk sien als C. de Cleare noord-west 6 of 7 mijlen van u is/ sy leggen verre in 't landt/ en de wolcken hangen veeltijds daer over.

C. de Cleare.

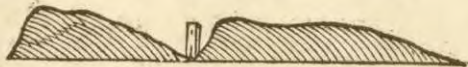
Oldhooft.

Hoek van Kurck achter 't Eplandt.

Binnenbergh vooz Jochul.

Als men vooz Oldehead is twee ofte anderhalf mijl buyten landt/ dan verthoont het landt daer bewesten tot C. de Cleare met het landt daer beoosten aldus.

Als de hoek van Kossen west ten noorden van u is/ verthoont die aldus.

Dus verthoont Oldhooft als 't west zuyd-west een half mijl van u is/ dan magh men tot de Haven van Kinsael open in sien.

Als Oldhead oft Oldhooft twee mijlen west van u is/ verthoont het aldus.

't Landt recht beoosten Kinsael verthoont aldus.

't Landt beoosten Kurck na Jochul toe/ is aldus ghedaen.

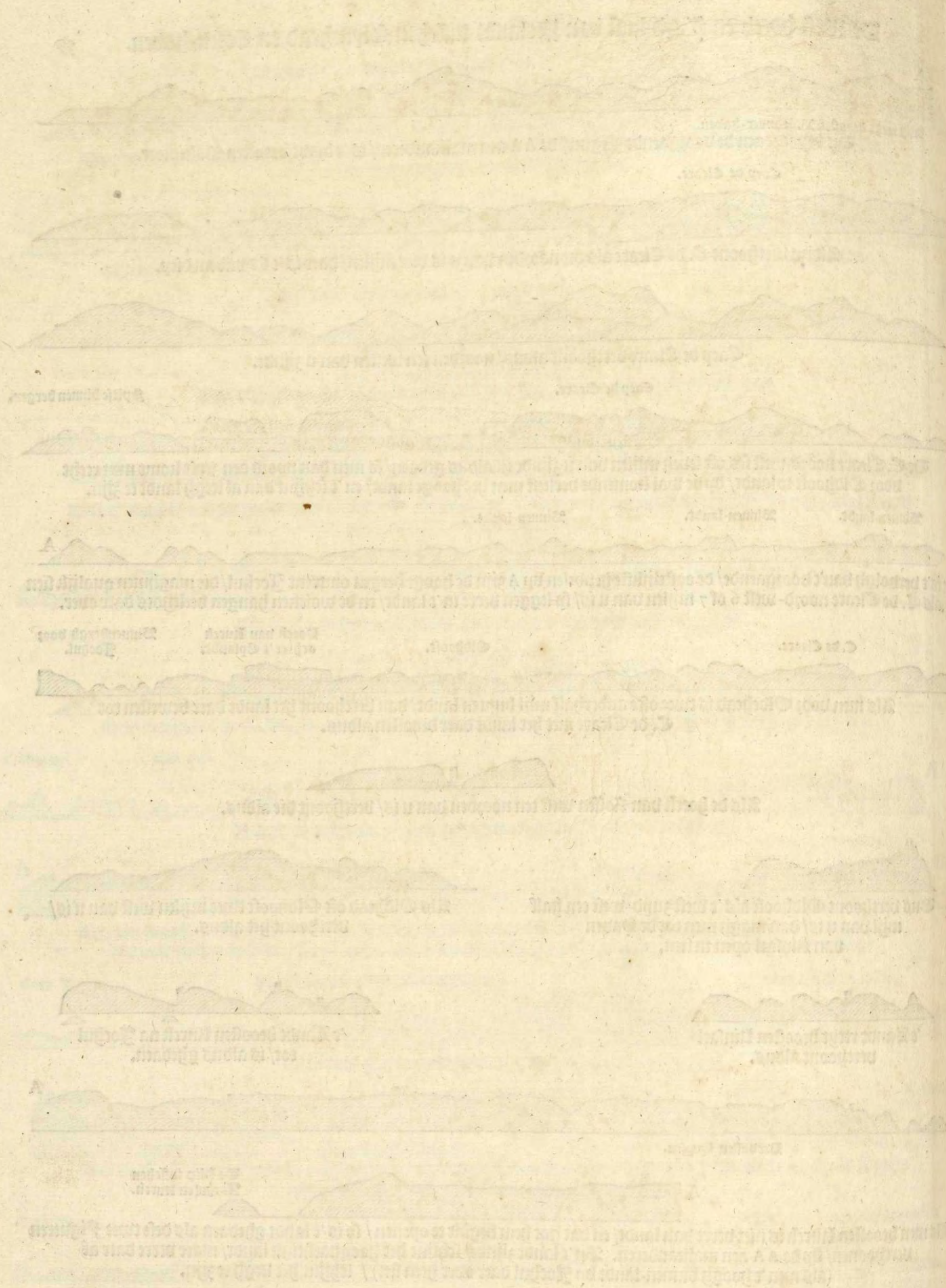

Verballen Wypfen.

A

De klip tusschen Jochul en Kurck.

Als men beoosten Kurck is niet verre van landt/ en dat gat hem begint te openen/ so is 't landt ghedaen als dese twee figueren verthoonen/ by de AA aen malkanderen. By 't landt zijnde/ schijnt het hooghachtigh landt/ maer verre daer af (als men 't hoogh binnen-landt by Jochul daer over heen liet) / schijnt het leegh te zijn.

Derde Boeck der

LICHTENDE ZEE COLUMNNE,

O F T E

ZEE-SPIEGEL.

VAN DE

WESTERSCHE SCHIP-VAERT.

Inhoudende

De Beschryvinghe van Vranckrijck/ Biscayen/ Galiffen/ Portugael en Algarbe / van Heyflant tot de Strate van Gibraltar.

De Eerste Verthooninge,

Waer in:

De Kust van Vranckrijck, van Heyfant en het Eylandt Boelyn.

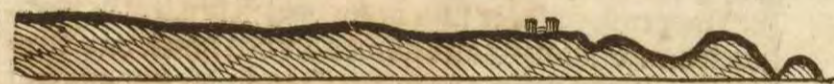
Heyfant en Heyflant leggen verscheyden west zuyd-west en oost noord-oost twee mijlen. Heyflant vertoont hem uyt der Zee/ aen 't zuyd-eynde leegh/ en nae 't noord-eynde schuyms opgaende / op 't midden staet een kleyn plomp torenken / aen welke Teykens het goet te kennen is.

Om binnen Heyflant deur te zeplen / is de cours vande Four nae S. Matheus-hoek zuyd zuyd-oost en zuyd-oost ten zuyden drie mijlen. Op den hoek van de Four leggen twee reghels ofte rijen kleyne Rudsen / en daer bezuyden langs de kust noch drie andere drobbelen klippen / elck omtrent een quartier mijls van malkanderen / loopt op twee kabel-lenghden by die voorz. Rudsen op den hoek langhs / dat is de oost-zijde oft het vaste landt veel nader als Heyflant / om de noorder Hagels te schouwen / die tusschen Heyflant en de voorz. klippen ofte Backobens leggen / ofte so ghy S. Matheus-klooster houdt in de leege Daley beoosten Conquets-dort / en so daer op aen zeilt / so loopt ghy de oost-zijde naest / en midswaters tusschen de Dypen en klippen deur / tot neffens Blanck-bay / oft by Conquets-dort. Daer staet een Meulen op 't hooge landt alleen / als die oost van u is / so leggen de zuyder Hagels west ten noorden van u / en de noorder Hagels noord-west ten westen / daer is oock een blacke hooghte recht beoosten het klooster van S. Matheus / boven-op effen en slecht / ghelijck een lang effen huys als dat komt effen buyten den hoek van Conquets-dort / en de voorz. Meulen oost ten zuyden / en oost zuyd-oost van u is / soo legghen / de noorder Hagels west ten zuyden van u / also dat wanneer die voorz. Meulen oostwaert dwers van u is / dan zijn de Hagels oock dwers van u westwaert. Als Dalman (dat is een hooge klip leggende aen 't oost-eynde van Heyflant) komt over het noordwest-eynde van de noorderste Cheminees ofte Kimmenees / so is men oock tegen de Hagels.

Die van de Four ofte Doert na Bonquet ofte S. Matheus-hoek moet labereen / neemt acht op dese mercken : In den hoek van Conquets-haven oft Conquets-dort

zijn twee Dalepen / een groote dat is de westelijckste / en een kleyne dat is de oostelijckste / in maniere als hier afgebeeldt is :

S. Matheus klooster. Conquets-dort.

Als men oostwaert ober na landt toe loopt / en dat het klooster van S. Matheus komt een wind-boom lenghde beoosten de kleynste Dalepe / nae uyt-wijzen van dese Figuur / dan is het tijdt te wenden / en als men westwaert ober nae Heyflant loopt / en dat het voorszreven klooster van S. Matheus komt weynigh buyten den hoek van Conquets-haven / moet men oock wenden / want als 't voorszreven klooster komt twee Scheeps-lenghden buyten den voorszreven hoek / soo is men dicht by de Hagels. De noorder ende zuyder Hagels legghen omtrent een Goting-schoot van den anderen verscheyden.

Twee oft drie kabel-lengden dwers van den hoek van Conquets-haven ofte Conquets-dort t'zeerwaert / leyt een blinde klip die met spring-stroom boven water komt / gheheeten Le Bel / oft de Bellaert. Om die te schouwen komende uyt den noorden / ofte van Le Four / en op de voorszreven mercken (van S. Matheus klooster in de grootste Daley van Conquets-dort) ghekomen zijnde / tot dicht by Conquets-dort / so loopt daer dicht by om / op een kabel-lengde daer by langs / oft houd het klooster van S. Matheus effen buyten aen den hoek van Conquets-dort / en daer soo op een kabel-lenghde / als gheseydt is / dicht by om / soo laet ghy de Bellaert een tomu lenghde ofte twee aen stuyrboort van u / en meught daer aen niet misdoen.

Als het kleyne kercken op den hoek van Conquets-dort oost van u is / dan is de Bellaert west recht dwers van u / ofte als de zuydlijcke huysen van Conquet beginnen buyten ofte aen den hoek van Conquet te komen / so hebt ghy oock de Bellaert op zijde west en west ten zuyden van u een kleyne Goting-schoot.

Wilt ghy in Conquets-haven zeplen / so loopt op ten ton

ij. Boeck van 't Weker-water. (Q) lengde

Heyfant.

Hagels

Blanck-bay.

Noorder Hagels.

Conquets-dort.

32.

Bellaert.

Conquets-haven.

Fene-
sierp.

Blanck-
Mois-
neg.

lengde als voorsz. is/ by den hoeck om/ tot dat ghy de ha-
 ven open siet/ dan komt ghy tegen de fenestiers / dat zijn
 klippen die omtrent een tou lengde van 't oost-landt van
 Conquets- haven af leggen onder water/ om die te schou-
 wen loope by de noord-wal langhs tot binnen de haven.
 Tusschen de fenestiers en de Blanck Moines / (dat zijn
 de klippen neffens S. Matheus-hoeck) is een goede reede
 onder het klooster van S. Matheus / so vooz de gene die
 om Noord als om Zuyd begeert te wesen. Wilt ghy op
 dese reede wesen komende van Conquets-oort / so loopt
 op de Blanck Moines aen/ tot dat het klooster van Sint
 Matheus o. zuyd-oost van u is/ zept dan daer na toe tot
 vooz het klooster/ en set 't daer op ses oft seven vadem.

Omtrent een mijl beoosten S. Matheus hoeck na Bz-
 stou toe / leyt een blinde klip omtrent een halve Goting-
 schoot vande noord-wal. Wilt ghy in Brest-water zeplen/
 so gaet van S. Matheus-hoeck oost ten zuyden en oost-
 zuyd-oost aen / en houd het noord-eynde van de zuyderste
 Kimmeneffe buyten S. Matheus-hoeck / so lange tot dat
 de Meulen op 't noord-land benoorden de Boomen komt/
 dan zept ghy bezuyden die voorsz. klip heen / en meught
 so daer aen niet misdoen / maer so ghy dat zuyd-eynde
 van de Kimmeneffe bynght by ofte aen S. Matheus-
 hoeck/ ghy sult niet mislen daer op te zeplen.

Om benoorden de voorsz. klip heen te zeplen / so loopt
 van S. Matheus-hoeck by het noord-landt langhs / en
 houdt de zuyderste Kimmeneffe bedeckt achter de groote
 rotte die van S. Matheus-hoeck af leyt / en zept so op de
 west-hoeck van Bartrams-bay aen / tot dat de voorsz.
 meulen staen op 't noord-landt komt noord-west ten noor-
 den / en de boomen n. noord-west van u te staen / dan sult
 ghy zijn vooz by de voorsz. steen/ maer daer bezuyden heen
 te loopen is 't best en ruymt. Om voort nae Bzistou te
 zeplen (vooz by die voorsz. steen zijnde) so loopt voort op
 twee kabel-lengden by de noord-wal langhs. Recht bin-
 nen de oost-hoeck van Krodun Klaes-dynen leyt een rye
 klippen omtrent midwaters in de mont van Bzistou wa-
 ter / die met leeg water boven / met hoog water onder leg-
 gen/ geheten de Bagyne/ men magh daer aen beyde zijden
 heen loopen/maer daer benoorden heen ist best/als de zuyd-
 hoeck van Bzistou-water komt ober den hoeck van Kro-
 dun/ so zijt ghy neffens de voorsz. Bagyn/die leyt omtrent
 twee kabel-lengden vande noord-wal/loopt daer benooz-
 den heen / als dan Bzistou komt buyten den hoeck / zept
 dan daer op toe / men settet daer met een ancker 't zee op 8
 ofte 9 vadem / en met een tou te landwaert aen een boom
 vast. Als men binnen de Bagyn komt / magh men oost-
 waert ofte zuydwaert op wijcken vooz de rivier van Lan-
 derneau oft Le Fou/ en setten 't daer tegens 't zuyd-landt
 op 10/ 12/ ofte 13 vadem / vooz 't steden out Krodun.
 Bzistou water ofte de rivier van Landerneau streckt meest
 oost noord-oost in / en is Loosmans-water / die daer be-
 geert te wesen magh een Loosman neemen die hem daer
 binnen bynght daer hy begeert te wesen / het vloeyt daer
 met een dagelijks gety drie vadem op en neder/ een zuyd-
 west ten westen en noord-oost ten oosten Maen maect
 daer vol zee.

Wozjn.

I. Fou.

So ghy binnen Bzistou komt setten/so moet ghy vooz
 Ancker-ghelt betalen tien stuybers / daer vooz krijghdy
 een briefken van vryheyt. Of 't gebeurde dat ghy u schip
 verloort op Bretainien / ghy soud daer mede u goederen
 mogen aen tasten/ anders zijne onbyp.

Bar-
trams
Bay.

Kro-
dun.

Bartrams-Bay leyt omtrent twee mijlen beoosten
 S. Matheus-hoeck / een klepne mijl vooz by die voorsz.
 blinde klip / daer is 't goet setten vooz een noorden en
 noord-oosten windt/ op tien en elf vadem.

Tegen ober Bartrams-bay leyt Krodun ofte Claes-
 dynen / van S. Matheus-hoeck verscheyden oost 3. o.
 twee mijlen/is een groote inwijk. Om van S. Matheus-
 hoeck nae Krodun te zeplen / so houdt de zuyderste Kim-
 meneffe effen buyten de Blanck Moines (dat zijn de rudsen
 buyten S. Matheus-hoeck) en gaet oost ten zuyden en
 oost zuyd-oost aen/tot dat ghy komt vooz de Bay/en daer
 open in sien meught / ghy sult dan een Capelleken ofte
 Kercken sien staen op een Singel / loopt daer op aen / en

settet daer omtrent op ses/ seven / acht oft negen en thien
 vadem/daer is de beste reede.

De Chimenees of Kimmeneffen zijn die klippen die
 daer leggen zuyd-waert van Hepsant en westwaert van
 Sint Matheus-hoeck. Tusschen die en Hepsant loopt
 een gat noord-oost en zuyd-west deur / dat is redelijck
 ruym ende breeet en diep genoeg / daer blijft met leeg wa-
 ter ses en seven vadem water. Die (uyten noorden ko-
 mende) om de bloedt niet en mach boben Hepsant en de
 Kimmeneffen zeplen/mach dit deur loopen/ ofte die uyt
 zee by noordelijcke winden niet en mach boben Hepsant
 zeplen / mach met een bloet dit in loopen / en so sijn reyse
 goet maken/alsmen midel-waters tusschen beyde landen
 dit in loopt ofte uyt machmen niet misdoen.

Van S. Matheus-hoeck na het Kas van Fontenay
 ofte de Kessler en Kesslerin is de Cours zuyden ten oosten
 vier mijlen / daer tusschen beyden legghen verscheyden
 Clippen daermen hem vooz wachten moet/als de Henne
 met de Kieckens / de Colengier / de Foukenessen/ Sche-
 minckelbergen en meer andere.

De Henne met de Kieckens/en de middelste Foukenes-
 se leggen van S. Matheus-hoeck verscheyden zuydoost
 ten oosten een groote mijl / maer de Colengier van S.
 Matheus-hoeck zuydzuydoost oock een groote mijl.

De Foukenessen legghen vande west-hoeck van Kro-
 duyn omtrent westzuydwest een vierendeel mijls. De
 innerste ofte zuyderste Foukenesse leyt van de noorderste
 zuyd-zuyd-oost omtrent een half mijl ofte twee Gote-
 ling-schooten/en van Krodun zuydwest ten zuyden/die
 vloeyt met hoogh water onder. Noord-noord-oost een
 kabel lenghde daer aflept noch een blinde Clip die met
 leegh water effen boven komt. Bewesten de noorderste
 Foukenessen leyt noch een blinde die oock met leegh
 water effen boven komt.

De Henne leyt van de Foukenesse west-zuyd-west ont-
 trent twee kabel-lengden/ oft een Goting-scheut/is een
 ronde scherpe Clip/daer 't rondom diep en schoon is op ses
 en seven vadem. De Kieckens zijn twee scherpe heubel-
 kens ofte stomkens die met leegh water effen boven ko-
 men/en leggen omtrent een Balle-schut noordnoordwest
 vande Henne/en west van de noorderste Foukenessen.

De Scheminckelbergen legghen bezuyden de Fouke-
 nessen / daer machmen tusschen deur loopen op thien va-
 dem na de hoeck van Krodun/daer is oock goede reede
 en Anckergront.

Wilt ghy van S. Matheus-hoeck zeplen na het Kas
 van Fontenay/so gaet zuyden ten oosten aen/en bynght
 de meulen van Fenestiers/die op den oost-hoeck van Con-
 quets-haven staet/ober den hoeck van S. Matheus recht
 bewesten het Klooster / en houdt die soo staende so langhe
 ghy die sien meugt/ghy sult so aen de voorsz. klippen gem
 quaet mogen bezepelen/als ghy dan by de Kessler en Kes-
 serin komt/so schont vooz eerst de Kessler/om een deel blin-
 de Clippen die vande oost zijde onder water daer af stre-
 ken. Vande zuydwest zijde van de Kessler in loopt een buyl-
 steen- rif af genoemt het Kalf/daer valt de stroom seer stijf
 ober met seer groote ravelingen. Dit gat van 't Kas van
 Fontenay streckt tusschen de Kessler en de Kesslerin deur
 zuydzuydwest en noordnoordwest. Die dit wil door ze-
 len moet op sijn Gety wel letten ende de stroom wel kabe-
 len/want die loopt meest dwers ober dit Kas/soo dat het
 met een zuydweste wint en een uyt-bal ofts ebbe/oock by
 stilte seer sozghelijck is in dat gat te komen.

En wepnigh bezuyden de Kessler leyt het oost-eynde
 vande Sepms / ende strecken van daer wel twee groote
 mijlen westnoordwest in zee. Een mijle noordwest van-
 de west-hoeck van de Sepms leyt een blinde Clip diemen
 schouwen moet / ende westzuydwest omtrent anderhalf
 mijl vande Sepms leyt een regel klippen als een banck/
 daer 't niet dieper op en is als seven vadem/maer tusschen
 die rudsen en de Sepms is 't vijftich vadem diep.

Tusschen de Sepms en Hepsant streckt de Breesondt
 in/oost-noord-oost na S. Matheus-hoeck / en van S.
 Matheus hoeck westzuydwest vier mijlen na Zee.

Beoosten Fontenay ofte de Kesslerin leyt de Priesche
 Bay

Kim-
meneffe
De
Henne
Kieck-
kens
Fouke-
nesse
Zuyd-
derste
Fouke-
nesse
De
Henne
Kieck-
kens
Sche-
minckel-
bergen
Half-
't Kas
van
Fonte-
nay
Sepms
Bzistou

Bap/daer machmen 't setten voor een zuydoosten en oost-
ste wint op goede Ancker gront.
Beoosten de Drielsche bay leyt Boldabits bay/een wij-
de diepe Doert/streckende oostnoord-oost te landwaert in.
Aen de oostzijde van die haven legghen twee Eplande-
kens of Clippen / daer machmen rondom setten / en voor
alle winden beschut leggen.

Van 't Gas van Fontenap tot de West-pleymarkes is
de cours zuydoost wat oostelijcker 7 mijlen/daer tusschen
hepde leyt Oudejarne een goede haven/ omtrent 4 mijlen
o. zuyd-oost van Fontenap / dwers voor het gat aldaer
leyt een banck daermen aen bepde zijden mach om lopen
op 6 vadem. De zuydhoek van dese haven is vlak/loopt
daerom by de noord-hoek langhs in/daer en is met leeg
water niet min als 3 vadem diepte. Van Oudejarne tot
de West-pleymarkes ist 't zuyd-oost ten zuyden.

Wilt ghy setten voor Poorte Kapstaend / soo settet op
12 of 13 vadem voor het Dorpken dat op het hooge landt
staet omtrent ten halven tusschen den hoek van 't Gas en
de groote Sant Bay van Oudejarne/daer dat Scherpe
Toornken staet / den hoek van 't Gas sal dan van u leg-
gen omtrent noord-noord-west / en sulc so een goede half
mijl van lant leggen / veerder van de wal is 't Rudfigh en
vuple gront/so sommige seggen. Enige zijn nochtans
daer by nachte ten Ancker gekomen 2 ofte 3 mijl van de
wal op vijf- en twintigh vadem / maer en hebben ghen
schade geleden noch aen ancker noch touwen.

Het west eynde van de Sepnis en de West-pleymar-
kes / legghen verschepden zuyd-oost wel so zuydelijck en
noordwest wel so noordelijck omtrent thien mijlen.

De kennisse van 't lant tusschen Fontenap en Oude-
jarne zijn 2 ronde bergen diemen de slaep-lakens noemt/
daer bewesten staen twee Meulens/'t is een seer gehackel-
den hoek/en door 't voorz seer kennelijck / men mach die
bupten de Sepnis sien op 5 vadem.

Van Oudejarne tot de West-pleymarkes streckt de
Cult zuydoost ten zuyden vier mijlen.

De West-pleymarkes zijn seer kennelijck voor die een
mael die ghesien heeft / op het zuyd-oost-eynde staet een
dick plompe Cooren/daer een weynig bewesten staet een
scherpe Cooren/en noch wat oostelijcker tegen het hooge
lant aen staet een doyp aen te sien als een Slot/op de oost-
kant daer van staet een plompe Cooren/en daer dicht aen
lant leggen twee groote Kotten.

De west-pleymarkes strecken van 't vaste lant af wel
een mijl zuyd-oost in Zee. Om daer in te zeplen moetmen
van beoosten daer in komen / en lopen by de strant van 't
vaste lant langhs/latende alle de Clippen aen de sincker-
handt/tot datmen komt by een groot Kots ofte Clip/die
moetmē aen stupboort laten/en lopē daer bezuyden om/
daer voorby zijnde/wijktmē daer agter noordwestwaert
op/en settent daer recht binnē op 3 vadem met leeg water/
daer leggende magmen geen zee sien/dan met hoog wa-
ter rolt het daer seer door de klippen heen. Men mag van
daer met hoog water zuydoost aen door de klippen in zee
lopē/dan men moet wel voor hem sien/'t is daer vol blind-
den en rudsen. Bupten de voorz groote Clip/in 't in-ko-
men van die haven is 't wel 10 vadem diep/so datmen by
noot daer wel een groot Schip soude mogen bergen.

Van de West-pleymarkes tot de Ooster Pley-markes
ofte Glenant is de cours oostzuydoost/met sulcken cours
looptmen daer bezuyden heen. Achter de Oosterpleymar-
kes leydt een haven geheeten Bindet / aen de oost-hoek
van die haven is 't vol rudsen: Om daer in te zeplen let op
dese mercken: daer staen twee Meulens verre in 't landt/
brenghet de oostelijckste van die twee over een Slothen
dat op een hoek binnen de haven staet / en loopt daer op
aen noord-oost en noord-oost ten oosten in / so en meugdy
aen geen van bepde wallen misdoen/binnen komende set
het neffens de Stadt.

Een mijl zuydwest van Glopand ofte Glenant / van
de Nederlanders de Ooster pley-markes genaemt / leyt
een groote Kotte onder water / doch is goet te mercken/
overmits de Zee daer altyt op breeckt / so wel binnen als
bupten dese Clip is 't veertig vadem diep. Alsmen van de

West-pleymarkes af komt met een oost zuyd-oost gang/
so loopt men ruym genoegh daer bezuyden heen.

Omtrent twee mijlen beoosten Glenant leggen de Ey-
landen van Motton/ by de Francopsen ghenaeint / Isles
aux Moutons, men magh tusschen die en 't vaste lant deur
zeplen nae Groy ofte Blabet / oock daer achter setten op
tien of twaelf vadem / tusschen 't landt en de voorzscheyben
Eylanden/ die zijn op de noord-zijde schoon.

Tusschen het eylandt Motton en Glenant leyt een
rotte / om die te schouwen (voor die daer tusschen beyden
wil deur zeplen) / moet men een derdendeel waters na Gle-
nant en de andere twee derdendeelen na Motton laten / so
magh men sonder schroomen dat deur loopen.

Van Motton tot het eylandt Groy is de cours oost ten
zuyden / buyten op Groy staen drie ofte vier meulens / het
oost-eynde gaet steyl / en het west-eynde schuym en vlack
neder / daer aen is 't goet te kennen. Onder Groy is 't
goet setten voor een zuyd-westen windt op ses ofte seven
vadern / onder de noord-oost-hoek is oock goede keede
voor een west zuyd-weste en noord-weste windt / daer is
schoone ancker-gront. Aen 't zuyd-oost eynde loopt een
vuyt rif af / daer moet men hem van wachten.

Achter het eylandt Groy leyt de haven van Blabet / die
streckt omtrent noord-oost in op 4 en 5 vadem. Op de
west-kant van dese haven staet een hooge scherpe toren ge-
heeten Quimperley. Van de oost-hoek loopt een groot
Steen-riaf / geheeten de Baers / daer binnen aen de oost-
zijde van 't gat leggen 2 blinden/ook aen de west-zijde een
klip met een gat/die met half water boven komt/daermer
hem wel van wachten moet in 't inkomen / men loopt by 't
west-landt langhs in / om die voorz. blinden en vuplen te
schouwen. De mercken om daer in te zeplen zijn dese: daer
leyt een Eplandeken binnen midden in de haven / datmen
daer buyten sien magh. Beoosten dat eplandeken op 't vas-
te lant leyt een Klooster / brenghet dat klooster recht aen de
oost-hoek van de haven die binnen de Baers leyt / zeylet
daer so op aen / tot tegen die oost-hoek binnen de Baers /
en loopt daer by om / daer binnen zijnde is 't wijt en breec /
ghy meught het daer setten voor 't voorz eplandeken op 5
en 6 vadem / daer ist met leegh water 3 of 4 vadem diep / of
men loopt gemeenlijck by den hoek om tot in 't slijck.

Van de West-pleymarkes tot Boelijn / vande Fran-
copsen genoemt Bel Isle, is de cours oost zuyd-oost 16 my-
len / maer van Groy tot Boelijn is 't zuyd-oost ten oosten
vier mijlen / Boelijn heeft aen 't noord-west eynde een schoor-
ren uythoek / met een groote Zadel / daer omtrent staen
oock eenige huylkens / en het eynde gaet heel schoor neder.

Als Boelijn noord noord-oost van u leyt / doet hem het
oost-eynde op aen drie stucken / 't westelijckste daer van is
een groote klippe / die bloeyt by heel hoogh water by nae
onder / aen 't oost-eynde deelt hem oock een groote klip af /
aen dese voorz. mercken ist redelijck wel te kennen / men
magh Boelijn van upter zee sien op 5 vadem. Aen de
zuyd-zijde leggen veel klippen af en kleyne eplandekens.

Wilt ghy onder Boelijn keede soecken / so moet ghy het
noordwest eynde schouwen / daer van af leyt een blinde klip
een goet stuk van 't lant onder water: daer binnen zijnde/
so zeylet op twee tou lengden/by 't lant langhs / op een Bals-
sen-schoot nae by den noord-hoek om / tot dat ghy komt
voor het Dorp met het scherpe torenken geheeten S. Pauls /
daer staet een Slot op den hoek bewesten het voorz. to-
renken / settet binnen dien hoek op negen of tien vadem /
daer suldy beschut legghen voor een zuyden / zuyd-westen
en noord-westen windt / so hy noordelijcker waeyt moet
ghy ruymen / en loopen voor het oost-eynde (dat is om-
trent een halfmijl breec) en setten 't daer op 10 of 11 vadem.
Dit Eplandt streckt omtrent zuyd-oost en noord-west /
na dat de windt waeyt wijckt men daer van d'ene keede
op d'ander / het is daer over al goet leggen.

Achter het eylandt Boelijn / te weten tusschen Boelijn
en het vaste landt leggen veel Eplandekens / daer men toc
verscheyden plaetsen magh deur zeplen na de ribieren van
Dannes oft Morbeam / Roche Bernard en de riviere van
Nantes / genaemt de Loire. Van dese Eylanden zijn drie
de voorz. naemste / het oostelijckste heet de Kardinael / de oost-
zij. Boeck van 't West- water. (Q 2) hoek

Brielsche
Bap.
Boldabits
bay.

Oude-
jarne.

Slaep-
lakens.

West-
pley-
markes

Ooster-
pley-
markes
Gle-
nant.
Bindet

Glop-
landt.

Mon-
tous
eylan-
den.

Groy.

Blabet

Boelijn

Kenn-
nisse
van
Boelijn

Keede
onder
Boelijn

Cardi-
nael.

hoeck daer van en de oost-hoeck van Boelijn legghen van malkanderen recht oost ten noorden en west ten zuyden omtrent 3 mijlen. Het middelste wert van sommige oock de Kardinael ghenaeemt / oft met het oosterse te samen de Kardinaels / dat heeft een goede haven op de noord-zijde / gaende by een groote klip in. Vande noordwest-hoeck van t noorderste of westelijste loopt een zand-strand tot aen t vaste landt tegen den hoeck tusschen Blabet en Mozbeam aen / so dat men daer niet magh tusschen deur zeplen / maer die vloeyt met hoog water meest onder / maer met leeg water leyt die meest boven water / met leegh water magh men te voet daer over gaen van t eylandt tot aen t vaste landt.

Sandt-
baech.

Die uyten westen komt en nae Mozbeam / Roche Bernard of andere plaetsen daer omtrent wil wesen / moet daer bezuyden om loopen / en so hy niet bezuyden Boelijn wil om zeplen / magh hy tusschen dat noorderste en middelste eylandt deur zeplen oock wel tusschen Boelijn en de voorsz. eylanden deur loopen / beoosten de Kardinael om. Het Kardinael daer tusschen beyden is omtrent een mijl wijdt en schoon / streckt oost zuyd-oost en zuyd-oost ten oosten deur / men magh by de Kardinaels langs loopen / t zy by nacht ofte by dage op 8 / 9 en 10 vadem / al schoone zant-gront.

Moz-
beam.

Om tusschen het westerse (dat met de strand aen t noord-eynde tot aen t vaste landt vast is) en het middelste eylandt deur te zeplen / is de cours van t noord-west eynde van Boelijn o. noord-oost. Een weynigh van t oost-eynde van t voorsz. westerse eylandt leyt een groote ronde klip die moet men aen baghboort laten / en loopen op twee drie Cou-lengden daer by heen / men laet dan so een groote me-nichte klippen sommige onder en sommige boven water aen kuytboort t zeewaert legghen nae de ander Eylanden toe / die moet men veerder als die voorsz. groote klip schon-wen / van dat voorsz. gat na de rivier van Mozbeam ofte S. Jolme is de cours noord-oost ofte noord-oost ten oosten / of so ghy beoosten die Kardinael om loopt en na Mozbeam wilt / so gaet van de oost-hoeck van de Kardinael eerst noord-west en n. noord-west / ghy sult so in dat vaer-water 8 en 9 vadem diepte hebben / gaet dan altemet noordelijcker op den hoeck aen die bewesten Sint Jolme leyt / daer loopt een Steen-rif af by nae een half mijl in zee / dat moet men aen stuerboort laten / en loopen daer bewesten tusschen dat Rif en een Eylandeken in / dat oost zuyd-oost van de west-hoeck verscheyden leyt / en met rudsen en klip-pen aen de voorsz. west-hoeck vast is / so dat men daer niet bewesten langs of tusschen deur magh zeplen / so haest ghy daer binnen zijt so schout de westhoek / en loopt by de oost-wal langs / die is black en streckt van de toren van Sint Jolme tot de rivier van Dannes noord-west en zuyd-oost / maer booz al so kabelt in dit gat wel u stroom / want die valt so sterck in de rivier van Dannes en daer uyt / datmen met een ebbe daer niet en magh in-zeplen al weyd et een strom / desgelijcx geschiet oock ter contrarie van een bloet / daerom moet men met stil water daer in zeplen. Aen de middel-punt daer hem de rivier in tweeën deelt (waer van d'ene loopt na Dannes / en d'ander na Auray) leggen veel klippen / het meeste deel onder water / die laetmen aen stuer-boort als men na Mozbeam oft Auray / en aen baghboort als men na Dannes wil wesen. Als ghy so veer inwaert komt / dat den toren van Mozbeam west van u is / settet daer midden in de haven op 9 vadem / so leyt Auray het binnenste torenken noord noord-west van u / en dat ander torenken noorden ten oosten / maer den hoeck van het Maylandt oost zuyd-oost. De west-wal daer te neffens is heel steyl / maer slijckigh en weeck / men magh daer aen geen quaet doen / al zeydenmen schoon daer tegen aen.

De oost-hoeck van de Kardinael en het gat van de haven van Mozbeam leggen verscheyden noord noord-west en zuyd zuyd-oost.

Van t Gety en loopen der Stroomen.

Zuyten Hepsant maect het hoogste water een west-zuyd-west en o. noord-oost maen / en binnen de voert een 3. w. ten westen maen. Aen S. Matheus-hoeck maect een zuyd-west en noord-oost Maen het hoogste water.

In de Breezont tusschen Hepsant en de Sepms maect het hoogste water een west zuyd-west en oost noord-oost Maen. De bloet valt seer stijf op Hepsant / en daer bezuyden dooz de Cheminees ofte Kimmeneessen / dwars over de Voert na de Back-obens. Desghelijcks tot de Breezont in na Buzst toe. Oock by S. Matheus-hoeck heen na de Back-obens met seer groote ravelingen. Die om Hepsant komt zeplen / moet sijn gissinge daer na maecten.

In t Has van Fontenay maect vol zee een zuyd-west ten zuyden en noord-west ten noorden Maen. De bloet valt seer stijf tusschen de Keyser deur Huyberts na de Keyserin toe / met seer groote ravelingen over het Kalf (dat is het Steen-rif dat van de Keyserin af streckt) en van daer voort noorden en noorden ten westen inwaert na S. Matheus-hoeck / daer staet seer op te letten by stilte om niet van de stroom verleyt te werden. Met strom uyt den noorden ofte zuyden is t niet sonder perijckel in dit gat te komen / besonder met een ebbe ofte uytval.

Aen dese Custen van Britaignien en d' Eylanden daer omtrent maect dat hoogste water een zuydweste en noord-oost maen / maer binnen in de Havenen / Rivieren / Wijcken en Baye een 3. w. ten westen en n. o. ten oosten Maen ofte een streck later / nae dat de Havens ofte Rivieren diep in t landt strecken. Men rekent daer geen vallen oft loopen der stroomen / want de bloet komt dooz t swellen des grooten Oceans recht teghen de Custen / en loopt also alleen tot de gaten in / de ebbe ter contrarie gaet dwars van de wal nae zee / wanneer die weder daelt / so dat men daer geen cours van stroomen kan mercken / ten waer een weynigh dooz ofte om eenige hoecken van Eylanden.

Van diepten en menigherley gronden booz en in de Canael by Hepsant / en daer omtrent.

Zuyd-west ten zuyden van de Sepms 5 mijlen / ist diep twee-en-sebentigh vadem de grondt vaelachtigh wit grof zandt / als ghewezven klepne steenkens met klepne stukken van krampen en schelpen / met graeuwe platte steentjens en witte glimmende naeldkens / zept van daer noorden en noorden ten oosten / so voorvalt ghy wel te wege om Hepsant.

Omtrent anderhalf mijl zuyd-west van de Sepms is t diep 52 vadem / de gront aldaer wit / geel ruygh langachtigh zandt / met weynigh root klepne schelp zandeken / en met veel grauwe gekertelde en sommige klepne witte glimmende puntkens ofte naeldkens / so men daer vindt 70 of 80 vadem men soude oordeelen goet Canael gront te wesen.

West zuyd-west van de Sepms so verre van t lant dat men de Slaep-laecken effen van de Companje sien magh op goet gesicht is t diep 54 vadem / de gront root / geel / wit / ende swarte stukken als Raes-korsten / met een weynigh grof root zandt daer onder.

West ten zuyden 6 of 7 mijlen van de Sepms op 65 vadem / is de grondt wit / geel met een weynigh roodt klepne schelp-zant / met sommige stukken van schulpen en krampen / niet seer groot / met veel wit heel langachtigh zandt / en klepne witte puntjens van naelden ghelijck als men in de Canael werpt.

Vijf mijlen zuydwest van Hepsant of daer omtrent / dat men van de Companje effen sien magh / op goet gesicht / op 70 vadem / daer is de gront wit / geel / grof-zant / met sommige stukken van krampen / eenige stukken van witte dunne schelpen / met eenige grauwe platte gehackelde steenen.

Zuyd-west ten westen van Hepsant omtrent 14 of 15 mijlen / op 78 of 80 vadem / is de gront wit / geel / grof-zant / met glimmende naeldkens met witte stukken van krampen / en grauwe geele platte steenen en sturckens als van Oester-schelpen. West ten zuyden van Hepsant 16 mijlen / op 68 vadem / is de gront root / geel / swart / met eenige weynig witte ronde sandekens daer onder / als schulpfant maer op 80 vadem / 16 mijlen west ten zuyden van Hepsant / is de gront geel en schulpigh / met sommige grauwe gekertelde naeldkens als eynde van smalle rogge.

Op 80 vadem / 18 mijlen van Hepsant west ten zuyden / bintmen ruyg rulachtigh zant met veelderhande schelpen root

root / wit / geel en graeu met ſtucken van krampen.
 Van Heplant weſt 12 of 13 mijlen op 75 badem is de
 gront wit / geel / grof-zant / met ſtucken van witte dun-
 ne ſchelpen en graeuwe ſtucken van krampen als van
 Oeſter-ſchelpen met witte glimmende naeldkens / 6 of 7
 mijlen van Heplant is 't diep 70 badem / de gront root/
 geel/wit/en graeuw ſchulp-zant met roode/geele en ſwar-
 te ſtucken van ſchulpen / en klepne roode / geele en ſwar-
 te graeuwe ſteenkens / met eenige witte naeldkens.

Ses-en-dertigh mijlen weſt ten noorden van Heplant/
 en weſt-zuyd-weſt 38 mijlen van Leſart of daer omtrent/
 is 't diep 95 badem/de gront root/geel/en ſwart-ſant / met
 witte klepne ronde ſchelpzandeken / en ſommighe klepne
 ſtucken van ſchelpen ende krampen / met eenighe ſtucken
 van dunne ſchelpen.

Vijf-en-twintig mijlen weſt ten noorden van Heplant/
 en twintigh mijlen zuydweſt ten zuyden van de Sorrels/
 op vijf-en-negentigh badem is de gront graeuw/root/geel
 met ſwarde ſandekens daer onder / met donkere roode en
 witte geele ſtucken van ſchulpen/sommige graeuw / root
 ſchulp-ſant / ooft noord-ooft is de Cours van deſe gront
 af is de beſte / het is omtrent op de hoogte van 49 graden.

Achtien mijlen weſt ofte weſt ten noorden van Heplant/
 en zuyden ten weſten van de Sorrels ſeltien mijlen / op
 tachtigh badem / daer is de gront wit / graeuw / root/
 geel / klepne ſchulp-ſandeken / met klepne roode witte ſtuc-
 ken van ſchulpkens aen te ſien als gewreven Moſtert-
 zaet / op de hoogte van neghen-en-veertigh graden.

Vijf of ſes mijlen weſt en weſt ten noorden van Heplant
 op 68 en 70 badem/daer is de gront wit/geel klepne ſchulp-
 ſant / met veel graeuwe gekertelde naeldkens daer onder.

Omtrent drie-en-twintig mijlen wel ſo noordelijck van
 Heplant/op negentigh badem is de gront klepne/wit ruyg
 lanckachtigh ſant / met een weynigh root en geel daer on-
 der / en ſommige glimmende naeldkens / met twee of drie
 ſtucken van witte graeuwe ſchelpen / alſmen van daer
 noord-ooft ten noorden aen gaet tot op 55 badem / daer is
 de gront geel wit grof ſchelp-zant / met witte ſtucken van
 ſchulpen / dan machmen de Sorrels ſien 7 ofte acht mijlen
 noordwaert / ofte wat weſtelijcker van hem leggen.

Weſt-noord-weſt van Heplant ſeltien mijlen/en zuyd-
 weſt ten zuyden van Leſart twintigh mijlen / op tachtigh
 badem / is de gront graeuw/root ſchulpig-ſant / aen 't loot
 komt oock een ſtucksken ofte twee van witte of graeuwe
 krampen met geele en roode ſtucken van ſchulpen / oock
 wel ſtucken van Holcken.

Seben mijlen noordweſt ten noorden van Heplant
 is de gront wit / geel ruyg ſchulp-ſant / met graeuwe ge-
 kertelde en glimmende naeldkens / daer komen oock wel
 aen 't loot dinghskens als ſtropkens / alſmen van daer
 noord-ooft aen gaet ſo verbaltmen op Gouſtart.

Vijftien mijlen noord-weſt ten noorden van Heplant/
 en twaelf mijlen zuyd-weſt wel ſo zuydelijck van Leſart/
 op acht-en-ſeltigh badem is de gront wit / gheel / root
 klepne ronde zandekens / en ſommighe witte glimmende
 naeldkens met een graeuw ghekertelt naeldken ofte
 twee/en oock twee ofte drie ſtukens van witte ſchulpkens.

Veertien mijlen n. n. w. van Heplant ende 9 of 10 mij-
 len / Z. z. w. van Leſart / is 't 68 badem / de gront is daer
 alderhande hackelde ſteenen graeu/root en ſwart / met roo-
 de ſtucken van ſchulpen / en ſommige graeuwe gekertelde.

Deertien mijlen noord-noord-weſt van Heplant / en
 zuydwaert van Leſart is 't diep twee-en-ſeltigh badem / de
 gront is wit rulachtigh ſchulp-ſant / met witte en graeuwe

gekertelde naeldkens met witte ſtucken van ſchulpen / en
 twee oft drie ſtucken van ſchulpen / ende twee ofte drie
 ſteerkens daer onder.

De Back-ovens / ofte het Lant de Four maghment
 ſien op vijftigh badem.

Heplandt Zuyden van u zijnde machmen op vijftigh
 badem ſien.

Zuydweſt van Heplant vier ofte vijf mijl / is 't diep 75
 badem / en dan machmen 't lant van de Companie ſien.

In de Breefont is 't diep vijf-en-veertigh badem.

Weynigh buyten de Sepms omtrent een mijl / is 't diep
 vijftig badem. Men magh de Sepms en 't Slaep-lakert
 ſien op ſeltich en vijf-en-ſeltigh badem.

Tuſſchen Heplant ende Sepms in de vaerwegh is 't
 diep 55 badem.

Teghens d' Oofter en Weſter-pleymarckes machmen
 het landt ſien op vijf-en-vijftigh en ſeltigh badem.

Boelijn machmen ſien van beneden op vijf-en-vijftigh/
 maer onder de mars op ſeltigh badem.

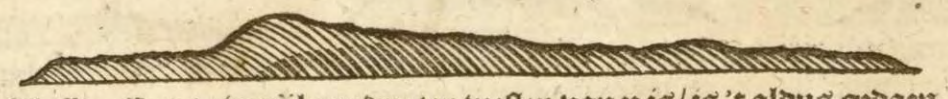
Streckingen en Courſen.

Van de Four tot S. Matheus-hoeck 3. v. en zuydooft ten zuyden 3 m.	
Van S. Matheus-hoeck tot Krodunp ofte Kilaef dupn o. 3. o. 2 mijlen.	
Van S. Matheus-hoeck tot het Raſ van Fontenay ofte nae de Kieffer zuyden ten ooften	4 mijlen.
Van Heplant tot Doortlant noordooft	40 mijlen.
Van Heplant tot Gouſtart Noord-ooft ten Ooften	29 mijlen.
Van Heplant tot Leſart noorden	22 mijlen.
Van Heplant tot de Sorrels noordweſt ten noorden en n. n. w. 26 mijl.	
Van Heplant tot Caep de Cleare in Heplant Noordweſt	59 mijlen.
Van Heplant tot het Eylandt S. Michiel 3. w. ten weſten	270 mijlen.
Van Heplant tot C. de Finiſterre 3. z. w. wel ſo weſtelijck	92 mijlen.
Van Heplant tot Cizarga zuyd zuydweſt	84 mijlen.
Van Heplant tot C. de Prio zuydzuydweſt	80 mijlen.
Van Heplant tot C. de Pinaſ zuyden	70 mijlen.
Van Heplant tot Laredo zuyd zuydooft	83 mijlen.
Alſmen van Heplant zuyden ten ooften aen gaet / ſo looptmen recht buy- ten den Spynen.	
Van het Raſ van Fontenay tot Weſter-pleymarckes zuydooft wat ooftelijcker	7 mijlen.
Van Fontenay tot Oudejarne ooftzuydooft	5 mijlen.
Van Oudejarne tot de Weſter-pleymarckes 3. o. ten zuyden	4 mijlen.
Van 't Weſteynd van de Sepms tot de Weſter-pleymarckes ooftzuyd- ooft wel ſo zuydelijck	10 mijlen.
Van de Sepms tot de Krage van Oleton zuydooft ten ooften 51 mijlen.	
Van de Sepms tot Bayone in Franckrijck 3. o. wat zuydelijcker	77 m.
Van de Sepms tot Sint Sebaſtiaen zuydooft ten zuyden	77 mijlen.
Van de Sepms tot Silbau 3. z. o. wel ſo ooftelijck	72 mijlen.
Van de Sepms tot S. Andreo zuydzuydooft	72 mijlen.
Van de Sepms tot Caep de Pinaſ of Cores zuyden	60 mijlen.
Van de Sepms tot Ribadeus Zuyden ten weſten	67 mijlen.
Van de Sepms tot Caep Ortegael 3. z. w. wel ſo zuydelijck	63 mijlen.
Van de Sepms tot C. de Finiſterre zuydweſt ten zuyden wel ſo zuyde- lijck	84 mijlen.
Van de Sepms tot de Sorrels noordnoordweſt	34 mijlen.
Van de Weſterpleymarckes tot de Oofterpleymarckes is de courſe ooft- zuyd-ooft	5 mijlen.
Van Gienant ofte Glopant tot Gzop ooft en weſt ſeben	mijlen.
Van 't oofteynd van Gzop tot het weſteynd van Boelijn is de courſe zuydooft ten ooften	4 mijlen.
Van Gienant of Glopant tot Boelijn zuydooft ten ooften wat oofte- lijcker	9 of 10 mijlen.
Van 't noordweſteynd van Boelijn tot het zuydoofteynd is de courſe zuydooft ten ooften	3 of 4 mijlen.
Van de Weſterpleymarckes tot Boelijn ooftzuydooft	16 mijlen.
Van 't oofteynd van Boelijn tot het oofteynd van Kardinael ooft ten noorden	3 mijlen.
Van de oofthoeck van de Kardinael tot het gat van Dozbeam noord- noord-weſt	3 mijlen.
Van de Weſter-pleymarckes tot Diberus zuydzuydweſt	63 mijlen.
Van de Weſter-pleymarckes tot Cysarga zuydweſt ten zuyden	77 m.
Van Gzop tot Diberus zuydweſt ten zuyden	98 mijlen.
Van Gzop tot Caep de Finiſterre zuydweſt	62 mijlen.

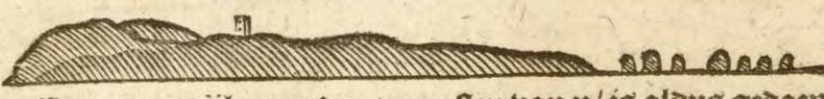
Hooghten.

Heplant lept op	48 graden 30 minuten.
De Sepms lept op	47 graden 58 minuten.
Boelijn lept op	47 graden 5 minuten.

Hoe haer deſe Landen uyer Zee verthoonen.

Als Heplant drie mijl zuyden ten weſten van u is / is 't aldus gedaen.

Heplant twee mijlen zuyden ten ooften van u / is aldus gedaen.

De Zee-kusten van Bretaignien tusschen Heyslant en 't eylandt Boelyn.

Heyslant zyden ten oosten drie mijlen van u/ verthoont aldus.

Aldus verthoont Heyslant zydoost van u zijnde 3 mijlen.

Heyslant twee mijlen oost van u zijnde/ is aldus ghedaen.

Fontenay.

Oude Garne.

Wester-pleymarckes.

Aldus verthoont de Slaep-lakens met de West-pleymarckes/ als men daer by langs zeyle/ en datse omtrent drie mijlen dwars van u zijn.

Heyslant oost ten zyden en oost zydoost twee of drie mijl van u/ is aldus gedaen

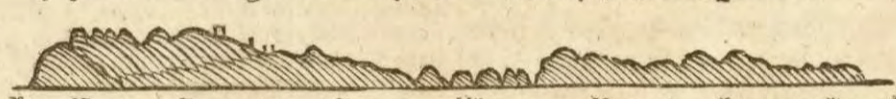
Aldus verthoont Heyslant als 't drie ofte vier mijl oost ten zyden van u is.

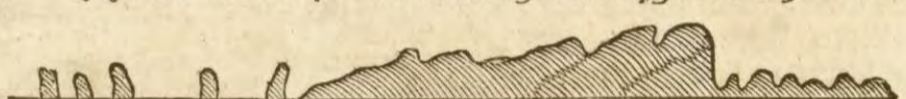
Als Heyslant drie mijlen oost van u is/ is 't aldus gedaen.

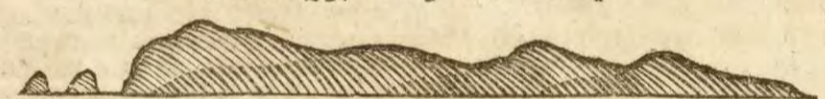
Heyslant vier mijl oost noord-oost van u/ is aldus gedaen.

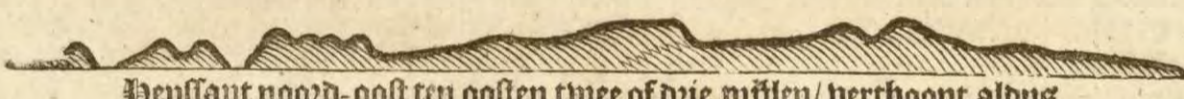
Heyslant oost noord-oost twee mijl van u zijnde verthoont aldus.

Heyslant noord-oost ten oosten van u zijnde/ so veer als men effen van benedert sien magh/ doet hem aldus op.

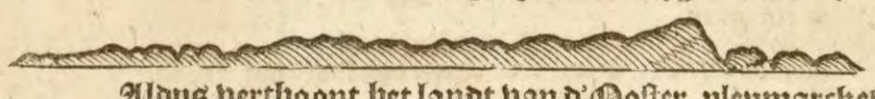
Als Heyslant noord noord-oost van u is/ verthoont het aldus.

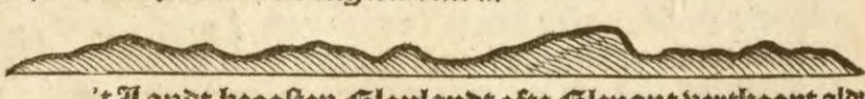
Heyslant noord-oost ten oosten twee of drie mijlen/ verthoont aldus.

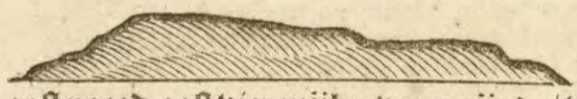
Aldus verthoont het landt tusschen de Wester- en Ooster-Pleymarckes als 't noord-oost ten oosten vier of vyf mijl van u is/ desen bergh is seer kenbaer/ steekt in hooghte upt buyten al het landt daer omtrent. De Wester-Pleymarckes zijn dan noord noord-west drie ofte vier mijlen van u.

Aldus verthoont het landt van d'Ooster-pleymarckes als men daer voorby zeyle.

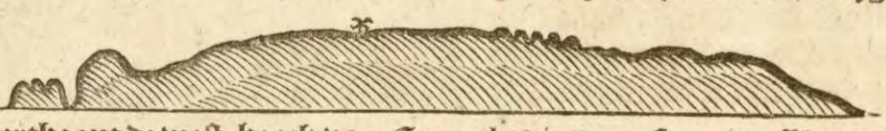
't Landt beoosten Gloylandt ofte Glenant verthoont aldus/ als men daer by langs zeyle.

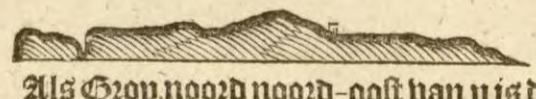
Groy oost noord-oost vier mijlen van u zijnde/ verthoont aldus.

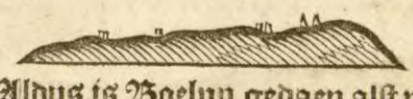
Groy noord-oost van u zijnde verthoont het aldus.

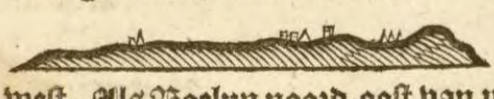
Aldus verthoont de west-hoek van Groy als die twee ofte drie mijlen noord-oost van u is.

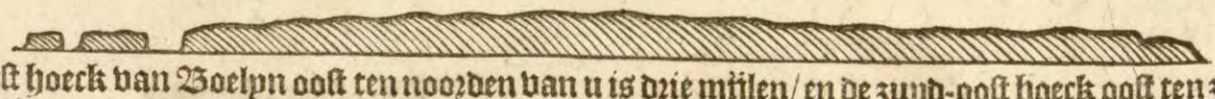
Als Groy noord noord-oost van u is drie mijlen/ soo verthoont het aldus.

Aldus is Boelyn gedaen alst noord-west eynde oost van u is omtrent 3 mijlen.

Als Boelyn noord-oost van u is drie mijlen/ verthoont aldus.

Als de noord-west hoek van Boelyn oost ten noorden van u is drie mijlen/ en de zydoost hoek oost ten zyden en oost zydoost/ so verthoont dat aldus/ als men dan daer nae toe zeyle/ en 't landt meer genaect/ so werden de stucken die aen 't noord-west eynde daer van af leggen ten laetsten aen Boelyn vast.

Waer in:

De Cust van Poictou en Xantoigne, tusschen Boelyn
en de Rivier van Bordeaux.

An den oost-hoeck van de Kardinael tot de Rivier van Roche Bernard / is de Cours recht n. o. daer leyt een kleyn eplandeken ontrent ten halven tusschen de Kardinael en de voorsz rivier / ofte eerder naeder de Kardinael als de rivier / (want allmen by de rivier is kannen dat voorsz eplandeken effen sien) men loopt met die voorsz cours van n. o. dicht bewesten dat eplandeken heen / en verbalt alsoo een weynigh benoorden de rivier / loopt dan op een kabel-lenghde by de wal langhs daer nae toe / tot dat de rivier hem selfs opent / zeplt daer midts-waters in / en schout de Clippen die aen de oost-wal leggen. Binnen de Clippen komende machmen daer setten oft aen stuyboordt teghen de wal aen zeplen / en soo sonder ancker ofte tou Schip en goet berghen voor die verlegen mocht wesen. By leeg water op een dagelijks Cy iller ontrent elf / by een sprinck negen voet water. Met een dagelijks Cy bloeyt het daer ontrent een badem / maer met een sprinck twee badem op en neder. Het gat streckt oost ten zuyden in. Een weynigh beoosten de mondt van de Rivier leyt een groote Clip die met hoogh water onder bloeyt.

Die vande rivier van Nantes komende na Roche Bernard wil wesen / en daer tusschen beyden niet heel bedreven is / loope soo veer t'zeewaert na de Kardinael toe / (als hy bewesten de Four is) / tot dat hy buyten dat voorsz eplandeken (legghende ten halven tusschen de Kardinael en de Rivier van Roche Barnard) om loopt / soo gaet hy secker van alle buyten / men mach dicht daer bewesten by heen zeplen / maer daer beoosten leggen veel klippen en droogten. Die daer beoosten ofte benoorden heen wil zeplen / moet ontrent twee derde-parten waters laten nae het Epland / en een derde-part te landewaert / en so daer tusschen deur loopen / maer wel uytlien.

Tusschen de Rivieren van Roche Bernard en Nantes / leyt Outduynen / Croisil ofte Krooswijk en Poelgem. Krooswijk heeft twee hoecken / achter de noord-west hoeck leyt het groote Dorp oft Vleck van Krooswijk / dat heeft een dicke toren / en daer is een groote Inwijk als een haven / daer men op 5 / 6 en 7 badem te reede magh loopen / daer bewesten staet noch een platte kerck op 't hooge lant. Het landt van Outduynen leyt recht benoorden die kerck. Poelgem is een dorp beoosten Krooswijk / met een hooge scherpe toren.

Ontrent anderhalf mijl van lande zuyd-west ten zuyden van Krooswijk / en w. ten n. wel so noordelijck van de oost-hoeck / van Poelgem leyt een groote banck ghe-naemt de Four / die op sommige plaetsen met leegh water droog valt / leyt van Boelyn verscheyden ontrent oost / en streckt op haer langhste zuydwest en noordoost.

Wilt ghy van Boelyn nae de Rivier van Nantes zeplen so gaet van 't oost-eynde van de Kardinael oft van de oostelijckste Dyt-klippen van de Kardinael recht oostnoordoost aen na de west-punt van Crooswijk / om boven de voorsz Four te zeplen / so lange tot dat het begint te drooghen / en dat de scherpe Cooren van Poelgem komt teghen het hoogste van de oost-hoeck van Crooswijk / so loopt ghy benoorden de voorsz bank heen / gaet dan oostzuydoost / oft na dat de wint is oost ten zuyden en oostzuydoost aen / na de klippe met het gat gheheten Pierre Percé, maer en komt also het landt een stuck weeghs bewesten Poelgem niet seer na met leegh water / want 't en is daer langhs niet schoon. Tusschen de Four en de hoeck van Crooswijk is 't in 't

acht / negen en thien badem diep. Van den hoeck van Poelgem oost-waert leggen sommige indakens en klippen die heel buyl zijn / en komt de wal daer ontrent niet seer na / of 't gheviel dat

ghy hier moest laberen / want by leegh water vallen daer veel klippen drooghe. Als ghy komt by de klip met het gat / so loopt daer benoorden heen / en by dicht by in / dit latende aen stuyboordt van u / om de buyten te schouwen die van den hoeck van Poelgem na dese klip toe strecken. Dicht by de klip langhs is 't vier badem diep. Voor by de klip met het gat zijnde so loopt al by de noord-wal langhs na S. Nazare op 3 en 4 badem met leeg water / maer ghy moet u wachten van een klippige hoeck een stuck bewesten S. Nazare / de merken daer by zijn dese: daer staet een menlen op 't hooge lant / wat verre te landewaert in / als die komt over een boeren huys dat om leege by de Rivier staet / dan zijt ghy neffens de klippen / daer voor by zijnde / houd noch de noord-wal en loopt daer by langhs tot achter den hoeck van S. Nazare / en settet daer op ses ofte seven badem: Midden in de Rivier tusschen de voorsz klip met het gat en S. Nazare leyt een rye klippen gheheten Les Porceaux, die komen met half Cy boven water. Om die en noch meer andere buyten op de Rivier leggende / moet ghy al by de noordwal langhs loopen als voorsz.

En stuck binnen S. Nazare op 't noordlant staet een scherpen Cooren / als die buyten het zuyd-lant komt / dan meugt ghy aen die voorsz klippen niet misdoen / loopt daer benoorden omme / een weynig daer beoosten leyt noch een drooghte met Rotsen / daermen met groote Schepen beoosten om lopen magh / het is daer seer blak water tot aen den hoeck / binnen den hoeck zijnde maghmen 't setten / als gesept is / op ses oft seven badem. Beoosten S. Nazare leggen noch 2 Dorpen / tusschen dese Dorpen is 't seer blak ende steen gront / daer moetmen de zuydwal kieslen / maer allmen ten halven dat oostelijckste Dorp is / so machmen wel op den hoeck van 't Dorp aen zeplen / tot datmen daer voor by is / maer tegens dat oostelijckste Dorp aen de zuyd-zijde op den hoeck leydt een banck Pijnbus ghe-naemt / die streckt wel ten halven inde Riviere / doch men kan tusschen den hoeck en dese banck deur loopen op 5 of 6 badem / dit is de Reede voor Schepen die ter Zeewaerts willen wesen.

En mijl bet innewaerts midden in de Riviere legghen twee Steenbancken in 't vaerwater. Tot Pelerin is de laed plaetse twee mijlen van Nantes / daer het goet afkomt met Lodges na de Schepen toe / dan van S. Nazare tot Nantes ofte Pelerin is 't Lootsmans water / diemen gemeenlijck in-neemt by den boven-ghe-noemden scherpen Cooren van S. Nazareth ghe-naemt / daermen (allmen daer binnen is) setten mach op tien oft twaelf badem / ende een Lootsman verwachten.

Om van S. Nazareth in Zee te loopen / bezuyden de klip met het gat heen / so loopt eerst by de noordwal langhs als gesept is / tot dat ghy komt buyten den tweeden hoeck vande Riviere / wijkt dan van 't noordlant af midden inde Riviere / en zeplt een groot stuck weeghs bezuyden Pierre-perse om / als ghy dan de Clippe die noordwaert van Pierre-perse leyt / buyten de hoeck sien meugt / daer is 't diep vier badem ende een half / ende als Pierre-perse noordnoordwest ende noorden ten westen van u is / so komt ghy teghens de klippe / daer krijgt ghy dieper water / te weten vijf / ses ende ten laetsten seven badem / maer als ghy komt in de Crabe van Picqueliens / so krijght ghy 10 of 12 badem waters.

Voor de Riviere van Nantes leggen veel bancken / dan met halve Bloet maghmen daer ober / de zuyd-hoeck van de Riviere van Nantes leydt van de noord-hoeck noordnoord-west en zuyd-zuyd-oost drie mijlen / daer bezuyden loopt dit lant in eenen grooten Inwijk / en daer looptmen in de Bay. Dese oneffen bancken in de Rivier van Nantes zijn seer ongelijck / somtijts woortmen 15 badem / strack daer na maer seven oft acht badem.

Maer om van Boelyn ofte Bel Isle na de Bay ofte zij. Boeck van 't West-water. (R) 2 At.

S. Nazare.

Les Porceaux.

Pijnbus.

Pelerin S. Nazare.

Pierre-perse.

Bancken voor de Loire.

Krooswijk.

Outduynen Poelgem.

Om op de Rivier van Nantes te zeplen.

Pierre Percé.

Armentiers.

Armentiers te zeplen/so gaet oost-zuyd-oost aen / tot dat ghy het Klooster van Armentiers siet beooken die boomen die te landwaerts in over 't selve klooster staen/so gaet oost ende oost ten noorden aen / so langhe tot dat het klooster komt binnen het Slot van Armentiers/so zijt ghy binnen de Moncke lege. Gaet dan weder Oost-zuyd-oost tot dat ghy binnen de Clip van Pieremen zijt/ daer meught ghy aen beyde zijden omme / ende als ghy de Grave open sien meught / dan meught ghy 't setten op seven of acht vadem/en baren aen lant om een Lootsman te halen / het is Lootsmans water. Van Boelijn oft Bel Isle tot Armentiers is de cours oostzuydoost omtrent 9 of 10 mijlen verscheyden.

Pieremen.

Dan Armentiers tot Heys is 't zuyden ten oosten / en zuyd zuyd oost stijf 5 mijlen/en van Boelyn tot Heys 3.0. wel so oostelijck 12 mijlen. Het Eylant van Pickeliers leyt recht op den hoek van Armentiers. Tusschen Armentiers of Pickeliers ende Heys is 't een onessen vaerwater/ met vele ondiepten ende bancken van 4/5/6 ende 7 vadem. Op Heys staet eenen spitse toren/ende sommige huyskens ende Menlens/ daer aen het seer wel te kennen is.

Heys.

Het is in 't vaerwater tusschen Heys ende Boelijn vijf en dertigh en veertig vadem/ maer als men binnen 't vaerwater is/so is 't maer vijf-en-twintigh vadem diep.

Onder Heys en is niet al te goede Reede / het volter al tijt als oft het water onder het Eylant deur quam/ op het noordeynde is 't black water/de Reede is als de Kerk Toren zuydwest van u is op acht oft negen vadem/noch men leydt daer niet beschut als voor eenen zuydwesten en west-zuyd-westen wint/ende het ravelt daer al tijt seer.

Baerse van Olonne.

Van Heys tot de Kiliaers oft 't Eylant van S. Martin is de Cours oost-zuyd-oost negen of thien mijlen/tusschen beyde leydt de Baerse van Olonne. Wat aengaet Olonne ordinaris by de Zee-varende luyden also ghe-naemt: dat sijn twee Dozpen dewelcke door de Haven van den ander gescheyden zijn/waer van dattet eene 't grootste door de inwonderen wort genaemt Les Sables de Olonne/ aen de oost-zijde van de haven/ 't ander Dozp ende het kleynste wert genaemt la Chaume d' Olonne of S. Nicolaes de la Chaume/leggende aende west-zijde vande haven.

Les Sables de Olonne.

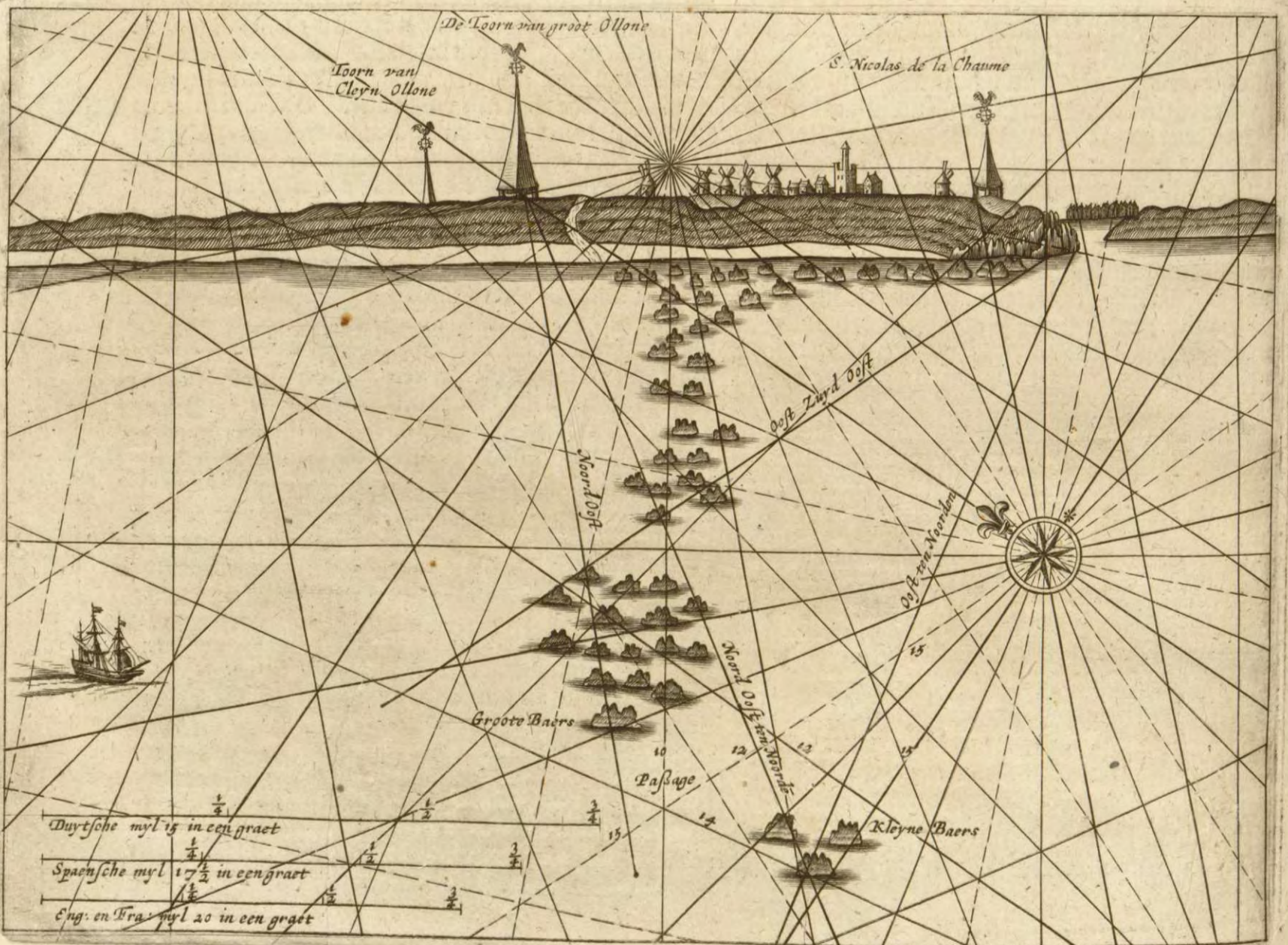
S. Nicolaes de la Chaume.

Eygentlijck Olonne ende waer van dese twee Dozpen van la Chaume en Les Sables d' Olonne de name van Olonne gekregen heeft/dat leyt 3 mijl landwaert in/wort ghenaeamt grand ofte groot Olonne/ 't welcke een spitzen hoogen toorn heeft/waer by dat noch een Cleyn toornken staet/waer van het Dozp kleyn Olonne heet/en sijnd dese toorn en toornken het sekerste merck en ken teken van Olonne als men uyt der Zee komt / oock soo dienense seer bequamelijk tot merken om de Baersen te schouwen/ als in 't beschrijven van de Baerse geleyt sal worden / dese twee toorns worden in 't Frans genoemt les Montiers/nu aengaende de Haven van Olonne / dat is een Cy Haven en leyt het Dozp la Chaume veel Zeelijcker met een uytsteekende punt als Les Sables de Olonne doet : op welke punt een vierkant Kercken staet met een spits toornken datmen S. Nicolaes noemt/ endedaerom het Dozp oock S. Nicolaes de la Chaume wort genoemt.

Nu tusschen dit Kercken en Kasteel dat innelijcker staet aen de selfde zijde/ soo lepter een Zandt-plaet ofte banck/ van 't landt af streckende tot een stuck weeghs voor de Haven / en alsoo de Haven Noorden ten Westen en Zuyden ten oosten leyt/so moet men om de voorszeyden plaet te schouwen en de kil ofte Cheual te vinden/naer de zijde van les Sables over loopen / en zeplen dan om in te loopen noordwest aen / tot datmen binnen de zandt plaet is / en dicht onder 't Kasteel / aldan soo machmen den rechten Cours wel in gaen / maer men moet oock wel letten dat men in het overloopen naer les Sables niet te verre loopt/ van vrees datmen in het in zeplen oock de punt van les Sables niet en raecht/die mede verre uyt-streckt.

De Baersen van Olonne wort genaemt by de Olonnaisen les Barges / dat is gheleyt de Baersen om datter twee sijn/een groote en een kleyne/en sijn rotz-steenen/die met leegh water boben sijn/en leggen omtrent een Canon schoot van malkanderen van dupsent pont / daer een gat ofte door-ganck tusschen beyden is/van 10 en 12 vadem/leggende noorden en zuyden van malkander / de groote Baerse leyt de noordelijckste en landlijckste / en begriipt in 't ronde omtrent 50 veel plaats als men met een Musket twee mael over schieten mach.

A F B E E L D I N G E van O L L O N N E.

35

Kleyn Baerse. De kleyn Baerse/ dat sijn drie hoofden van Roeten die op een rechte drie sprong leggen/ doch begripen weynigh plaets.

Groote Baerse. De groote Baerse leyt van de noordelijckste hoeck en de punt van la Chaume daer 't Kercken S. Nicolaes staet/ ofte de hoeck van de Haven oost zuydoost en west-noord-west/ omtrent een mijl/ en leyt van de toorn van groot Olonne (die best kan gesien worden/ als men 't lant van die zijde van de Baersen aendoet/ en tot een kenteken dient/ met het kleyn toornken datter by staet/ (als in de beschrijvinge van d' Olonne gesecht is) noord oost en zuydwest/ en leyt van 't Lant af omtrent drie quart mijls/ en is doorgaens meest Rotzen en Rudsen tot aen 't lant toe/ soo datter tusschen dito Baerse en 't Lant nauwlijcks een door-gang is/ als met groote pijnkel en niet te waghen staet dat door te zeplen/ hoe wel datter verscheyden Schepen door gheseylt zijn/ 't is meer geluck als wijsheyt/ want de rechte passagie daermen door moet is soo naeu/ engh en onsecker/ datter geen merken op te maecten zijn/ oock en derben de piloten van Olonne daer geen Schepen door brengen/ daer sijn oock de meeste Schepen gebleven/ die dien wegh hebben willen kieser. Belangende de kleyn Baerse die leyt van de punt ofte Haven daer 't Kercken staet/ oost ten noorden en west ten zuyden een mijl/ en leyt van de tooren van groot Olonne noordooft ten noorden/ en zuydwest ten zuyden/ en is tusschen dese ende de groote Baerse een goede passagie/ sonder vuylen/ en als voor gheseght isser waters ghe-noeg/ en gaet de Cours tusschen beyden door recht op de Haven aen/ voorder soo machmen by nacht uyt der Zee komende de Baerse niet naeder komen als op 15 badem/ want op de voet van de Baerse 14 badem is.

Item de zuyd punt van Heys en de Baerse legghen Zuyd-oost ten Oosten en Noord-west ten westen en is omtrent 6 mijlen van den anderen/ om van de Baerse de Kiliaets in te zeplen/ soo is de Cours Oost-zuyd-oost.

Om in de Kiliaets te zeplen. Van Olonne tot de Kiliaets streckt de Cust meest oost zuydoost drie ofte vier mijlen. Om in de Kiliaets te zeplen/ dat is benoorden het Eylant van S. Marten heen/ tusschen dat voorshreben Eylant en het vaste Lant van Poitou in/ soo gaet wat noordelijcker als mits-waters/ ofte laet de twee derdendeelen waters nae S. Martens Eylant/ ende een derdendeel nae het vaste lant. By 't Eylant van S. Marten langs is 't onessen en bankig/ komt het vaste landt oock niet seer nae/ want daer leggen oock sommige bancken af/ doch men kanse looden. Gaet als voorz is innewaert aen/ tot dat de Kerck van S. Marten Zuyd zuydwest van u is/ dan sulc ghy zyn voor by de Bank die noorden van S. Martijn af leyt/ en een stuck bewesten Sint Martijn van de wal af streckt/ dat is een harde schorre Steen-banck die haestigh op drooght. Om die te schouwen als ghy moet labeeren met een oostelijcke ofte noord-ooste wint/ so bryngt het Toornken van Hars niet in het Dorp van Loy/ maer als het Toornken van Hars komt aen 't eerste ofte noordelijckste huys van Loy/ so moet ghy wenden/ want dan komt ghy tegen de bank/ die hout met leegh water omtrent een badem diepte/ en met hoogh water omtrent vier badem. Als het voorshreben Toornken van Hars komt tegen een Meulen/ die aen het zuyd-eynde van Loy staet/ so zijt ghy binnen de bank/ te weten tusschen de banck en S. Martijn. Als S. Martijn zuyd-west ten westen en zuyd zuyd-west van u komt/ dan meugdy vuyt over het eynd vande banck na S. Martijn toe zeplen/ ghy sulc daer met leegh water en springh-stroom vinden wel drie badem/ ofte seltien/ seventien voet/ oock een wozp ofte twee maer twaelf voet/ dan is 't al steek-grondt/ ghelijck oock voor S. Martin/ maer de bancken sijn hardt/ en met springh-stroom blijft daer weynigh water op. Voor S. Martijn meugdy 't setten op vier/ vijf oft ses badem.

Om voor S. Martijn te setten so set also dat ghy open tot de haven in komt sien/ en dat de hoeck van 't Klooster en den Bos een paer windt-boomen lengde van malkan-der staen/ daer is 't met springh-stroom en leegh water 3 $\frac{1}{2}$ badem/ maer met hoogh water 6 $\frac{1}{2}$ badem diep.

Als men de Kiliaets in zeplt als voorz. so is 't 12/11 et 10 badem diep/ maer so veer komende dat de toren van S. Martijn begint zuyd-west van u te staen/ daer werdt het te met drooger/ en meught dan wel na het eylandt toe wijcken op vijf en vier badem/ het drooght dan schielijck op/ en werdt van thien metter haest vijf en vier badem.

Wilt ghy met een diep-gaende schip over de banck die van het Klooster af streckt/ so verbeydt so lang tot dattet half bloet is/ want met leegh water en blijft daer niet meer op als drie badem of een elle meer. Als 't wat gebloet is/ so maghmen met een groot Schip daer wel over. Als het torenken van Lussou komt aen 't noord-eynde van het eylandt Uzek ofte Cybalenes/ so is men op het drooghste van de banck/ maer als 't torenken komt over 't zuyd-eynde van dat Eylanteken dan beginnet weder te diepen. De mercken om het diepste water te houden als ghy over de banck loopt sijn dese: houdt den grooten toren van Rochelle een spaeck lenghde bezuyden dat bosch boomen dat op de noorderste hooghte staet/ en loopt so over de banck/ 't is daer al steek-grondt.

Wilt ghy voor 't Klooster onder de banck setten/ so loopt op ses ofte seven badem/ en setten 't daer.

Maer wilt ghy onder S. Martin niet setten/ maer voort na het Brandt Eylant/ so bryngt dat voorz torenken van Lussou over het huysken dat op 't Eylanteken Uzek staet/ en houdt dat so staende/ so en meugdy aen de Laverdyn niet misdoen.

De Laverdyn is een rye Rudsen/ te samen omtrent een musquet-schoot lang/ die omtrent een quartier mijls van de oost-hoeck van S. Martens eylandt af leyt/ en op een spring met leegh water boven komt. Tusschen die en het Eylant van S. Martin magh men deur zeplen/ daer is diepte genoegh. De mercken van de Laverdyn sijn dese: Als men de Kiliaets in-komende tusschen S. Martens Eylant en den Bos deur zeplt/ en den grooten toren van Rochel komt te sien effen buyten den hoeck van den Bos/ so is men recht neffens de Laverdyn/ die leyt dan zuydwest van u/ 't en is daer tusschen beyden niet seer wijdt. Ofte als den voorz. toren van Rochelle staet effen buyten den hoeck van den Bos/ en de noord-hoeck van de Plom een scheeps-lenghde buyten de zuyd-hoeck (dat is de noord-hoeck vanden Bos) dan is men recht op de Laverdyn/ daerom als Rochelle komt een scheeps-lenghde bezuyden den Bos/ (als men de Kiliaets in komt) dan is men de Laverdyn ghepasseert/ en men magh vuyt zuyd-oost en zuyd-oost ten zuyden aengaen/ nae het Brandt Eylant.

Porthus is een wijt en breed gat/ streckende tusschen S. Martens eylandt en Oleron deur/ leyt van Heys ver- scheyden zuyd-oost ten oosten omtrent elf mijl. Wilt ghy Porthus in zeplen/ so loopt tusschen beyde landen oost-zuyd-oost in/ maer S. Martens Eylant vuyt wat nader/ om de Kraghe van Oleron te schouwen/ dat is een vuyt Steen-rij aen het noord-eynde van Oleron/ komt dat by nachte niet nader als op twaelf of dertien badem.

Als ghy dan komt by 't oost-eynde van S. Martens Eylant/ en na Rochelle of onder den Bos setten wilt/ so bryngt den grooten toren van Rochelle een schips-lengde buyten den Bos/ so en meugdy aen de Laverdyn niet misdoen. Onder den Bos set men op vijf ofte ses badem steek-grondt/ also dat den hoeck noorden van u leyt. Ofte wildy te reede loopen onder de Abdye ofte Klooster van S. Martens Eylant/ so loopt op de voorz. mercken/ so lange tot dat het voorz. Klooster komt buyten de zuyd-hoeck van 't selve Eylant/ zeplt dan daer op aen/ so laet ghy de Laverdyn verre genoegh aen bagboot van u. By 't klooster komende/ settet daer recht beoosten op 5/6 of 7 badem/ daer is de reede voor schepen die uyt wilken welen.

Als ghy Porthus in zeplt en nae het Brandt Eylant begeert te welen/ so loopt als voorz. is/ tot by 't oost-eynde van S. Martens Eylant: van daer is de cours zuyd-oost ten oosten/ ofte van den Bos zuyden en zuyden ten oosten/ ofte met westelijcke windt zuyden ten westen nae dat Eylant.

ij. Boeck van 't West-er-water.

(S)

Als

Labels
dijn.

Por-
thus.

Brandt
eylandt.

Als ghy so na dat Brandt Eylant zeyt / dat den tooren van Dooyn ofte de Four komt over het Brandt Eylant / daer meughdy u ballast over boort werpen / 't is daer twaelf vadem diep.

So ghy van den Bos nae het Brandt Eylant met een zuydelijcke windt ofte van 't Brandt Eylant na den Bos moet labeeren / so en konit het landt van Rochel niet te nae / daer leggen verscheyden drooghe steenige bancken een stuck weeghs van de wal langhs het landt / daer men hem van wachten moet. Als Rochel bedeckt werdt van de zuyd-hoeck die tegen over de Kriek leyt / daer leyt een steen-banck daer geen vadem water op en blijft.

Wildy op de Riviere van Saranten zeylen / so loopt bezuyden het Brandt Eylant om / men magh 'er oock wel benoorden om zeylen / ende zeyt by den toren van Dooyn ofte Four in. Met leegh water valt dese Riviere droogh / wel drie mijlen in 't landt.

Om van het Brandt Eylant nae Brouage te zeylen / so zeyt zuyd zuyd-oost aen / en houdt het torenken van Heers bewesten het Bosch / so lange tot dat den toren van Dooyn ofte le Four komt over het root-pannen huysken / dat op de zuyd-zijde van de Riviere van Saranten staet. Zeyt dan zuyd-oost ende altemet zuyd-oost ten oosten in / tot dat front een doyp dat op de strand leyt benoorden Soubise komt / als dan Soubise komt binnen 't voorz. Doyp / en de Meulen boven 't Doyp / so suldy zyn teghen den hoeck van de Oester-banck : gaet dan al zuyd-oost ten zuyden / ende set dat uiterste torenken van Heers over de uiterste zant-plecke daer de galghe by staet / houdt die so staende ende zeyt zuyd zuyd-oost in / als dan het torenken van Heers komt aen den oost-kant van de Daleye die in 't Bosch is / so houdt dat scherpe torenken recht over den oost-kant van de Daleye van 't Bosch / ende zeyt also binnen de Kriek oft Riviere van Brouage. Tot Brouage en plach niet een huys te staen / daer 't nu een stercke fraeye Stadt is / binnen 70 oft 80 jaren herwaerts so geworden zijnde.

Oester-banck.

Banjaert.

De Banjaert leyt langhs het landt van Oleron / en streckt tot binnen dat Brandt Eylant / met leegh water komtse boven / en de steert streckt verre om de noord / so ghy van de Kriekle uytwaert aen moeste labeeren nae het Brandt Eylant toe / so en bryngt den toren van Rochelle niet byten het Brandt Eylant / voor en al eer ghy daer neffens zijt / om de Banjaerts wille / so en suldy daer aen niet misdoen.

Aen 't zuyd-eynde van Oleron tusschen Oleron en 't landt daer bezuyden / is noch een gat daer men in en uyt magh zeylen / geheeten de Mammelont / diep genoegh voor groote schepen / streckt van uytter Zee oost ten noorden in / het is een slim gat / want van elke hoeck loopt een Rif af tot by naer aen malkanderen met de punten / de zuyd-punt is heel breedt en black ; de windt uyt den westen waepende kanmen qualijck een gat sien / het barnit dan over het heele gat heen / de kille in 't midden is ses / seven en acht vadem diep / men moet wel toe sien niet dwers te geraken / ofte men is 't schip quijt ; Daer binnen komende loopt 'er een rivier de Sudres zuyd-oost op nae Sales toe / daer men Sout ladet / en wordt na de rivier Suddres Sout genoemt / daer voor by aen den anderen hoeck van de Mammelont / leyt een Plate daer men benoorden om loopt op dese mercken : Men houdt de meulen die op het landt van Oleron staet over de Boomen / ende so looptmen benoorden de Plate om : daer is de Heede voor die op Oleron ofte Olerdon Sout wil laden.

Mammelont.

Maer wilmen binnen deur weder uyt wesen / so salmen so lange om oost zeylen / tot dat Sales komt over de boomen die binnen Merben staen / om de steert ofte het Rif dat van Oleron af schiet te schouwen : als Sales komt over de boomen / zeyt dan noorden ten westen aen nae het Brandt Eylant / maer bryngt Hertogh Karels toren bezuyden het Brandt Eylant / om den Banjaert niet te onder zeylen. Als 't torenken van Heers aen 't Bosch komt / houdet dan so staende / tot dat Rochelle over den noord-kant van het brandende Eylant komt / zeyt dan dat Porthus uyt. Daer schiet oock een Rif van

Rif aen Sint Martens eylant.

S. Martens Eylants west-eynde af / datmen schouwen moet.

Omtrent zuyden ofte weynigh westelijcker tien mijlen van het eylant Heys / zuyd-west ten westen in 't eylant S. Martijn / en west noord-west ofte wel so noordelijck van de Riviere van Bourdeaux / legghen de klippen van Rokedon ofte Rochebon / van sommige ghenaeint Uckamia / in forme van een drie-hoeck. De zuydelijckste van de drie dat is de drooghste / daer op blijft met leegh water omtrent twee vadem diepte / aen de zuyd-west-zijde is de grondt swarte steenkens / aen de noord-oost-zijde wit zandt / maer men maghle op 't loodt niet ghenaecken noch aen diepen.

En weynigh westwaert niet verre van de voorz. klippen leyt noch een ander klip / daer met leegh water vijf vadem water op is / doch met een storm bryeckt de zee daer geweldigh op met groote stoztingen.

Van 't Gety en loopen der Stroomen.

Aen dese Custen en Eylanten maect hoogh water een zuyd-weste en noord-ooste Maen / maer binnen de havens en Rivieren een streck later na dat die verre te lande waert in strecken.

Van diepten neffens dese Landen om die te kennen.

Boelyn magh men van beneden sien op 55 vadem / en onder de mars op 60 vadem.

Zuyten Heys is 35 vadem diep / en men magh aldan 't landt van beneden sien / als 't klaer weder is kan men 't sien op 60 vadem.

West zuyd-west van Heys omtrent seven mijlen sulc ghy vinden vijf-en-veertigh of ses-en-veertigh vadem / den grondt kleyn grups van singel / als groot grof zandt heel scherp uyt den rooden siende.

Het landt van Olone magh men van beneden sien op 25 ende 30 vadem.

S. Martens Eylant ende het noord-eynde van Oleron magh men sien op acht-en-twintigh ende dertigh vadem. Als men S. Martens Eylant in 't ghesicht krijght / so liet men daer op eenen hoogh toren met een hoogh huys / ende op de strand een meulen / met vier of vijf hooge duynen. Op Oleron liet men eenen hoogh spitlen toren op eenen rooden hoeck / daer men sommige boomen over sien staen / ende bezuyden is 't tot twee ofte drie steden gehackelde duyn.

Hoe dese Landen van malkanderen, en van andere Landen leggen.

Van Boelyn tot de rivier van Bourdeaux zuyd-oost wat zuydelijcker	35 mijlen.
Van Boelyn tot S. Sebastiaen zuyd zuyd-oost wel so zuydelijck	56 mijlen.
Van Boelyn tot S. Andreo zuyden	54 mijlen.
Van Boelyn tot C. de Pinas ofte Cores zuyd zuyd-west wat westelijcker	57 mijlen.
Van Boelyn tot C. de Ortegael zuyd-west	66 mijlen.
Van Boelyn tot C. de Finsterre zuyd-west een weynigh westelijcker	91 mijlen.
Van de oost-hoeck van de Kardinalen tot Krooswijck oost noord-oost	5 mijlen.
Van de hoeck van Krooswijck tot Pierre Perce oost zuyd-oost	3 groote mijlen.
Van de Kardinael tot Outduynen oost noord-oost	5 mijl.
Van de noord-hoeck van de Rivier van Nantes tot de Picqueliers zuyd zuyd-west	5 mijlen.
Van Pieremien tot Armentiers west zuyd-west	2 mijlen.
Van Armentiers ofte Pickeliers tot het west-eynde van Heys zuyden ten oosten en zuyd zuydoost	5 mijlen.
Van 't oost-eynde van Boelyn tot Heys zuyd-oost wel so oostelijck	12 mijlen.
Van Heys tot de Baerse van Olone 3. o. ten oosten	6 m.
Van de Baerse in de Kiliaets is de cours oost zuyd-oost.	
Van Heys tot de Kiliaets oft S. Martens Eylant oost-zuyd-oost	9 ofte 10 mijlen.
Van Heys tot C. de Pinas zuyd-west ten zuyden	56 mijl.

Part

Van Heps tot C. de Ortegael zuyd-west ten westen 70 mijlen.
 Van Heps tot S. Martens Eplandt ofte de Kiliaets/ is de cours oost zuyd-oost 9 of 10 mijlen.
 Van Heps tot Porthus of de Kraghe van Oleron is de cours zuyd-oost ten oosten 11 of 12 mijlen.
 Van S. Martens Eplandt tot de toren van Cozdan oft de Riviere van Bourdeaux zuyd zuyd-oost 12 mijlen.
 Van de Kraghe van Oleron tot den toren Cozdan zuyd-zuyd-oost/en zuyden ten oosten 10 ofte 11 mijlen.

Van S. Martens Eplandt tot Cabo de Pinas zuyd-west wat westelijcker 60 mijlen.
 Van S. Martens Eplandt tot Ortegael/ is de cours west zuyd-west wel so zuydelijck 74 mijlen.

Hooghten.

Het eplandt Heps op 46 graden 48 minuten.
 Het midden van S. Martens Eplandt op 46 gr. 26 m.
 De noord-hoek van Oleron op 46 graden 10 minuten.

Hoe haer dese Landen uyer Zee verthoonen.

Heps zuyd-oost ten zuyden van u zijnde so verre als men het van de Compagnie sien magh/ so verthoont het uyt de Marste aldus.

Heps noord-oost van u zijnde/ so is 't aldus gedaen.

Aldus verthoont het eplandt van Heps/ als men daer by langs seylt/ twee mijlen daer af zijnde.

Heps oost zuyd-oost van u zijnde/ en de toren van de Compagnie siende verthoont aldus/ en men is dan op 31 vadem diepte.

Ollonne.

Aldus verthoont het landt van Poictou tusschen Heps en het eplandt van S. Martijn/ als men daer by langs seylt drie mijlen buyten landt.

Dupnigh Landt.

Dese Cust streckt zuyd zuyd-oost.
 Aldus verthoont het west-eynde van 't Eplandt van S. Martijn.

Dus is 't verbolgh van de boorgerende Figueren van 't west-eynde van S. Martens Eplandt/ en verthoont dus / als den toren oost ten zuyden van u is twee ofte drie mijlen/ die Cust streckt hier oost zuyd-oost en west noord-west.

La Force de Lopp. S. Marten. Clooster. S. Jan.

Als S. Martens Eplandt noorden ten oosten van u is verthoont hem aldus.

Als men Porthus in ofte uyt seylt/ is S. Martens Eplandt aldus gedaen.

Als den toren op 't eplandt S. Marten oost zuyd-oost drie mijlen van u is/ so verthoont het landt aldus.

S. Martijn.

S. Maria.

Aldus verthoont de zuyd-zijde van S. Martens Eplandt/ als den toren ofte west-eynde noorden/ en het oost-eynde noord-oost van u is twee ofte drie mijlen.

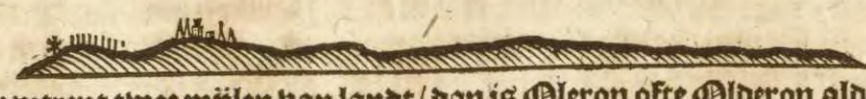
De west-hoek van Oleron oft Oleron verthoont aldus als die oost van u is twee mijlen / daer omtrent is 't 20 vadem diep.

Dupne.

Dupalandt.

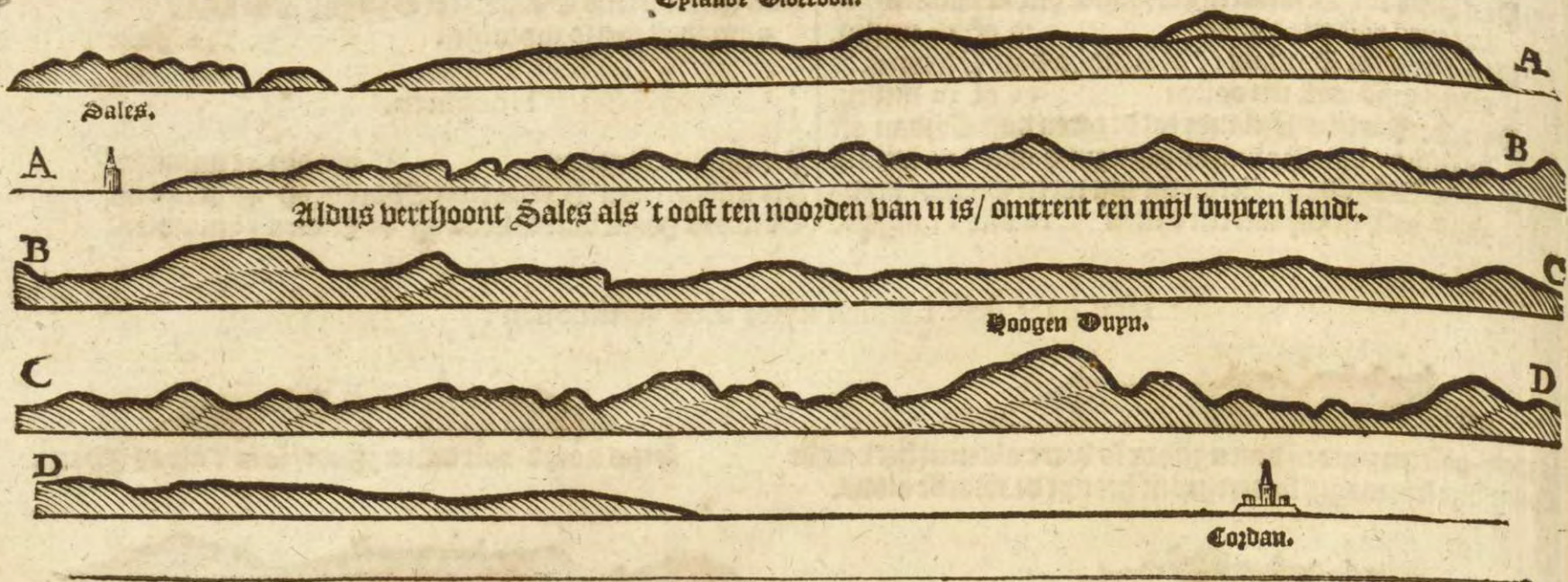

Oleron of Oleron verthoont hem aldus als men die Boomen benoorden den toren heeft/ die is dan zuyd-oost van u.

Als men voor Porthus is omtrent twee mijlen van landt/ dan is Oleron ofte Oleron aldus gedaen.

Het landt tusschen Olerdon en de Riviere van Bordeaux verthoont (als men daer by langs zeylet) gelijk in dese vijf volgende Figuren af-gebeelt staen/ de gelijcke letteren behooren aen malkanderen/ als de AA, BB, CC, DD.
Eplandt Olerdon.

De Derde Verthooninge,

Waer in:

De Beschrijvinge van de Rivier van Bordeaux; als mede van de selvige tot S. Sebastiaen ofte Konincx-Reede.

An de Kraghe van Oleron tot de toren van Cozdan of de mondt van de Rivier van Bordeaux / gheheten de Garonne streckt het landt zuyd-oost / en zuyden ten oosten tien mijlen.

Benoorden de mondt van de Rivier leggen vijf / ses hooghe witte dupnen / maer daer bezuyden is 't laeghachtigh landt / swarte dupnkens met helm bewassen.

Monages

Van den toren Cozdan af noordwaert nae de hooghe dupnen op 't noordlant toe streckt een zantbanck geheeten de Monages of Monassen / daer maghmen aende west-zijde by heen op 7 badem om looden / maer op 't noord-eynde is die heel schoz / en niet verre daer af is 't 20 badem diep.

Noord-der en zuyder Ezels.

Van de noord-hoek van de Rivier loopt een zandt af zuydwaert / geheeten de noorder Ezels / en daer bezuyden leyt noch een geheeten de zuyder Ezels / maer zijn nu heel kleen datse ten naekten by verlopen zijn / so dat men daer niet grootelijcx behoeft vooz te vzeelen / daer tusschen beyden deur en oock daer bezuyden langs zeylet men op de Rivier.

Wilt ghy inde Rivier zeplen / komende uyt den noorden / so meugdy by de wal langs loopen op 12 / 13 badem / tot dat de toren van Cozdan zuyd-oost ten oosten van u staet / loopt dan daer recht op aen / tusschen de noorder en zuyder Ezels deur / tot dat de hooge witte dupn op de noord-hoek van de Rivier noord noord-oost van u staet / men magh so uyt den noorden komende by de noorder Ezels op het loot oock om loopen / tot dat den toren zuyd zuyd-oost / en zuyd-oost ten oosten van u komt / gaet dan nae den toren toe / en als die vooz hooge dupn dan noord noord-oost of noord-oost ten noorden van u komt / zeylet dan daer op aen tot dat ghy de slaghe van 't landt hebt / loopt dan daer by langhs innewaert nae Millie toe / dat is de hoek met al de meulens. Als ghy dus nae de hooge dupn toe zeylet / en dat de toren van Soulack komt een groote vaem benoorden de toren van Cozdan / ende het Moleken van Roian in 't bosch by Roian / dan zijt ghy oock de Monages ghepasseert / en meught sonder schromen oost aen recht nae Roian toe zeplen / maer kabelt wel u stroom / de bloet valt diwers over d' Ezels nae de toren van Cozdan toe / en de ebbe ter contrarie. In dit vooz gat tusschen d' Ezels deur blijft met laegh water drie badem water op de drumpel.

Millie.

Roian.

Om bezuyden de Ezels langhs in de Rivier te zeplen / komende van benoorden (dat is het beste gat) so doet aldus: Breyngt den toren van Soulack oost van u / ofte wel

so noordelijck / en zeylet daer op aen tot dat de toren van Cozdan noorden ten oosten en noord noord-oost van u is / Roian sal dan noord noord-oost van u staen / ofte so ghy uyt den zuyden komt / so breyngt den toren van Cozdan noorden ten oosten en noord noord-oost van u / ende zeylet daer so op aen / tot dat Soulack oost van u komt / Roiane sal dan noord-oost van u staen / zeylet dan recht daer nae toe / daer by komende zeylet nae den hoek van Millie.

Als ghy nu binnen 't gat zijt / ende komt teghen den hoek van Millie / dat is de hoek daer meulens op staen / so gaet dan ober nae het ghebroken Kasteel toe / ghenoeemt Chastillon / zuyd-oost ten zuyden aen / dat is ses mijlen van Millie / dan vooz by 't zuyd-landt langs zuyd-oost in tot Pouliack / dat zijn twee mijlen.

Chastillon.

Pouliack.

In 't vaer-water tusschen de Monages en den hoek met de meulens ofte Millie is 't tien / elf en twaelf badem diep / maer buyten het vaer-water / 't 30 aen de noord- ofte zuyd-zijde is 't drooger / te weten / vijf / ses / seven ende acht badem / men moet dicht by den hoek van Millie langhs / daer is 't twee-en-twintigh badem diep.

Als dan Roiane komt aen den west-hoek daer de meulens op staen / houdt dat so staende / en gaet Zuyd-Oost ten zuyden nae Chastillon toe / het is in dese trave meest al vijf badem diep / dan aen de noord- oft zuyd-kant genackende is 't drooger / ende aen de noord-zijde ist vol zanden / daer men oock wel deur magh zeplen die daer bekend is.

Van Chastillon tot Pouliack is 't 3. 0. twee mijlen / de cours als 't voren / en 't is daer diep 4 / 5 / 6 ende 7 badem.

Pouliack.

Tegens Pouliack midden in de Riviere leyt een eplandt / daer beoosten moet men om loopen recht op Bley aen / maer daer moet men met ghety ober / want 't en is daer met leegh water maer een badem diep.

Als ghy vooz Pouliack zijt / en nae Bleye wilt zeplen / so laet het water eerst een ure wassen / dan meughdy met een schip dat 9 ofte 10 boeten diep gaet wel ober. De mercken om langs het diepste water in dat rack te zeplen zijn dese: daer staet een meulen ten halben tusschen Bley en Roche de tou / houd die buyten de nieuwe muragie van Bley / so sult ghy de diepste kille treffen. Vooz Bley wert 'et weder 3 en 4 badem diep / loopt dan by 't noord-landt uyt / op drie / vier en vijf badem. Als ghy vooz de Rivier komt die oostwaert op streckt / ghenoeemt Dorzoigne soo zeylet eerst op 't midden van het tweede Eplandt aen / laet dat aen stuyboort / en gaet daer passelijcken by langs / tot dat ghy neffens of vooz by de galgh zijt / die op den

Bley.

den oost-hoek van de Riviere staet. Dan weder by het noord-landt langhs tot de vier huyskens. Van daer moet ghy over-slaen nae den hooghen tooren van Dublot (by d'onse Dubekot ghenoeit) daer reffens komende moet ghy terstont weder oost-waert over nae de bocht by Vermond/in dat over-slaen looptmen tusschen een steen-banck aen baghboort en een drooge Sandt-plaet aen stuyboort deur/over een banck geheeten het Pas/dat is het drooghste van al de Rivier/ daer en blijft met leegh water niet meer als 8 voeten. Aen de oostzijde komende over het Pas/gaet dan voort by de oostwal langs tot vooz by Vermond/zeilt dan weder over/na de westzijde op de huys van Charroise aen/en dan voort al by de westwal langs tot vooz de Stadt Bordeaux / in dat kromme tusschen Vermond en Charroise ist 5/6/en 7 vadem diep/vooz de stad 4/5 vadem.

Alsmen de riviere van Bordeaux uyt wil zeplen/so salmen tot Royanen vertoeven / verwachtede goet weder ende een Dooz-ebbe/ende loopt daer mede uyt/ in 't uyt lopen houdt den hoogen Dypn noordnoordooft van u / so lange tot dat den Cooren van Cozdan zuydoost ten oosten van u is / dan meughdy noord-west ten westen door de Ezels in Zee zeplen.

Van Cozdan ofte de Rivier van Bordeaux tot Arcachon streckt de Cust zuyden ende noorden 15 mijlen/is al black Dypnig lant/daer tusschen beyden leyt een Cy-haven genaemt Anchises/daer machmen met hoog water wel met groote schepen in.

Vooz de Haven van Arcachon oft Arcason leggen verscheyden droogten/daer machmen bezuyden in zeplen/het noorder-gat gaet tusschen de noord-hoek en het noordelijckste eplant in/maer is engh en niet diep. Het zuyderste streckt by de zuyder hoek tusschen twee drooge Sandbancken in/daer van d'ene van het Zandt/en d'ander van de zuydhoek van 't valse lant af streckt/zuydwest ten westen in zee. Het lant benoorden 't gat is al leegagtig Dypn-lant/sonder geboomte/maer daer bezuyden zijn 't al hoogachtige Dypnen/ooch sonder geboomte/dan neffens 't gat komende sietmen in 't binnen-lant veel boomen. Als ghy uytter Zee/'t zy van benoorden ofte bezuyden/ omtrent dit gat komt/ghy sult die voorsz banken aen beyde zijden van 't zuyder gat wel gewaer werden aen 't barnen ende bzeken der Zee/en meught die so na op 't loot om loopen alst u belieft/zijn heel schoon en black. Op de dypnen binnen 't gat staen 2 groote hooge masten. Wilt ghy daer in zeplen/so bzeught die 2 masten over een/so sullense noordooft ten oosten van u staen/hout die over een/en zeilt daer op aen/ghy sult so tusschen de twee voorsz bancken in zeplen / en met leeg water niet minder als twee vadem / maer met hoogh water vijf/sestehalf en ses vadem water binden/ gaet so al op de merken aen/ tot binnen de Eylanden/ en ten eynden het drooge zant aen baghboort. Daer binnen ten eynden zijnde loeft daer by om / en gaet dan noorden aen tot aen den hoek die ghy aen stuyboort sult sien/maer schou die/daer loopt een steert af / ten is in dat Rack niet min als 10/11 en 12 vadem diep. Om dien hoek ofte ten eynde komende/daer meughdy dan voort wel dicht by 't lant aen stuyboort langs zeplen dat streckt oostzuydoost/ofte ghy meugt daer setten op 16/15/12 en 10 vadem / ofte bet innerwaert om den tweeden hoek op 2 en 3 vadem. Tegen over den eersten hoek aen de noord-zijde valt het seer verr' droogh nae binnen toe.

Van Arcason tot Bayone streckt de Custe zuyden ende noorden 12 ofte 13 mijlen. Het gat van Bayone streckt tusschen twee rechte stranden oostzuydoost/en oost ten zuyden / en somtijts oostelijcker of noordelijcker in / door het verlopen en veranderen der Sanden vooz het gat. Op 't lant aen de zuydzijde van 't gat staen twee masten/die houtmen over een / ofte de innerste een weynigh benoorden de uytterste/en loopen so over de Baerse of Dympeel/tot tegen de zuydhoek/en dan daer voort by langs. Op die voorsz Baerse oft Dympeel is met hoog water en spring-stroom stijf 3 vadem / met dagelijcks Gety derdehalf / maer met leegh water niet meer als drie voet water. Alsmen om den hoek komt moetmen zuydwaert op zeplen/ontrent midwaters langhs de Riviere/oft liever de westzijde naest/om

sommige vuylen/die aen de oost-zijde leggen te nijden/en setten 't vooz de Stadt op 4/5 ofte 6 vadem. Dit gat en dese Riviere is Lootsmans water.

Recht binnen dit gat streckt aen de noordzijde van de Rivier een groot haf van 5 mijle lang noordwaert op/en valt by Cabriton in Zee. Langs dat haf plegen de schepen op te zeplen na Bayone/ maer is nu op 't zuyd-eynde aen de Rivier van Bayone by nae geheel toe ghepaelt/ also daer maer klepne Barken door kunnen/ om het Gat van Bayone te beter met scheuren des waters diep te houden.

Van 't gat van Bayone tot S. Jan de Luz is de Cours zuyden ten westen 3 mijlen/daer is een schoone Bay/daer men leggen mach op 5/6/7 oft 8 vadem/ na datmen diep in leyt/schoone Sant-gront/ten eynden de Bay is een Cy-havenken/daer op leyt de stad aende westzijde. Met hoog water en dagelijcks gety komt daer 9 voet/maer met een springh 12 voet water / met leegh water valt het heel droogh / so datmen drooghs voets daer over mach gaen. Recht binnen de west-hoek van de Bay is noch een klepne Dock/daer 1 voet waters meer komt als in het voorsz Cy-havenken / maer valt met leegh water meede heel droogh.

't Is periculous in hart weder inde Bay van S. Jan de Luz in te loopen/ om dat de heftige bare niet alcht op sijn ordinaris tijt komt/doch alsmen op de Reede vooz de riviere niet en mach blijven/so machmen lopen achter de Cape Neube zuydwaert daer de Terra Neuf-vaders leggen.

Dese Bay is seer goet te kennen uyt dese na beschreben mercken: sy leyt recht in de bocht/daer beoosten streckt het lant noorden ten oosten na Bayone/en daer bewesten ontvalt het zuydwest ten westen en zuydwest na Fontarabia. Op de oosthoek van de Bay staet een witte Dypn Coorn diemen verre sien kan/besonder als de Son daer op schijnt/dan blinckt die seer wit tegen het ander lant uyt. Op de westhoek staet een plat wit huys / een weynigh op het hooghe / en daer bewesten de Bay is het op de Zeekandt graeuw lepachtigh landt/ ooch is den hoogen bergh van S. Jan de Luz een goet merck om dese Bay te verkenen / die blijft in 't zeplen een stuck oostwaert ofte aen baghboort leggen : Dese voorsz bergh van S. Jan de Luz munt buyten alle andere berghen daer omtrent van hooghte uyt/ is daer door seer kennelijck / boven op platachtigh/als in de opdoeningen hier achter afgebeelt : Op dien voorsz bergh staet een Kapelle/van daer kanmen sien in vier Koninckrijcken/Franckrijk/Spangien/Mavayre en Arragon.

Omtrent twee mijlen zuydwest en zuydwest ten westen van S. Jan de Luz leggen de klippen genaemt de Pingsnons van S. Anna niet verre van lant/ 1 mijl daer bewesten leyt den Tuwijck van Fontarabia/een schoone Bay

In de bocht van Fontarabia staet aen de westzijde een Casteeltjen/men set dat west van hem/ en laet dan 't Anker vallen. Klepne scheepkens mogen wel heel inde bocht loopen.

Aen de west-hoek van de Bay leyt de C. Figuy een hooge hoek/ daer op staet een Kasteel / en daer bezuyden een Kapelleken. Aen de hoek van die Kaep/leyt een Clip een weynigh daer van verscheyden/doch de Zee en magh daer tusschen beyden niet deur loopen / dan by gheheel hooge Vloeden bzeektse een weynigh deur. Aen de oostzijde van dese bay leggen twee groote Clippen / daer neffens strecken noch sommige leeghe Clippen een goet stuck van lant af. Om die te schouwen / moetmen by de westhoek in zeplen om in dese bay te komen/daer binnen zyn de/machmen 't setten op acht of negen vadem/ also dat de voorsz groote Clip aende C. Figuy noordnoordwest van u staet/daer leytmen op schoone Santgront / en beschut vooz een noordwesten wint. De Kroonenbergh leyt omtrent ten halven tusschen S. Jan de Luz en dese voorsz Bay van Fontarabia.

Een klepne mijle by westen C. de Figuy leyt Passage/ ooch een schoone haven. Aen de oostzijde van 't gat/dat seer nauw is/leyt een ronde Clip/so dat het met een ebbe quaet daer in te komen is/maer by Bloet ist beter/daer buyten ist heel schoon sonder eenighe vuylen ofte ondiepten / als de ij. Boeck van 't Westwater. (T) voorsz

S. Jan de Luz

Pingsnons van S. Anna.

Kroonenbergh.

Das

Arcason

Om in de Haven van Arcason te zeplen.

Bayone

voorz. ronde klip. De stad leyt recht binnen de Haven aen de oost-zijde/ daer men vooz leyt op seven badem.

Twee mijlen beweesten Passage leyt S. Sebastiaen / tusschen beyden is noch een zandt-bay in een Inwijck / daer een droogh Rivierken in't landt opgaet/ daer komen veel Barquen in.

Sint Sebastiaen.

De haven van S. Sebastiaen is goet om in te komen/ men loopt 'er tusschen twee slotkens ofte kasteelkens in / waer van het oosterliche het grootste is/ staende op een hoogen berg. Het westerliche is een vierkant torenken / leyt op een kleyn eylandeken oft rotse / in 't zeplen in 't nauwe tusschen dese voorz. slotkens leyt een klippe die met leegh water ses badem diep is / ende als 't strom uytter zee is altoos barnt/ sy leyt dat Oost-lant naest / aen 't West-lant is 't diep tien badem. Om nu (in-komende) de voorz. klippe te mijden / so komt 'er een klooster beoosten het westerliche Eylandt ende een torenken / als men die over een houdt/ dan loopt men daer beoosten omme.

Om buyten S. Sebastiaen op de Reede te setten / so moet men den hoogen berg die op den hoeck van Caep de Figuer leyt / buyten het oosterliche voorz. Eylandt houden/ daer magh men 't setten/ maer so de selve onder 't Eylandt bedeckt valt / so en magh men 't op de Reede vooz sint Sebastiaen niet setten : als men dooz het nauwe binnen de klip ende vooz-by de slotkens is / so magh men 't setten aen de oostzijde onder het groot slot/ daer is de beste reede/ achter het voorz. slot gaet een kleyn waterken op : men kan van dat Ooster-slot te voet gaen langhs een hooghe strand / op het vast landt met leegh water tot aen de stad/ (die leyt achter dien voorz. hoogen berg met het slot) doch gaet de strandt met hoogh water onder : het is een Inwijck/ ende binnen vooz de stad is 't diep vijf / ses ende seven badem/ aen de west-kant onder het kleyn Eylandeken en magh men 't niet setten/ 't is daer black en droogh.

Die van daer voorts in S. Sebastiaen welen wil / die loop midts-waters tusschen beyde Eylanden in / en laet het kleyne Eylandeken daer de Capel op staet aen stuy-boort / loopende also teghens den eersten of tweede muur van de stad / en set 't daer / de sloepen ofte barcken sullen hem wel aen boort komen / en in de haven helpen tusschen de muuren.

En mijl beweesten S. Sebastiaen leyt een Zandt-bay/ daer men 't setten magh so diep oft droogh als men wil.

Van't Gety en loopen der stroomen.

Aen de Rivier van Bordeaux maectt hoogh water een zuyd-weste en noord-weste Maen.

In de Haven van Arcalon maectt hoogh water een zuyd-west ten westen en noord-oost ten oosten Maen. De bloedt treckt omtrent een uyr langer in als 't water wast.

Aen de Custen van Biscapen en vindt men geen loopen van stroomen/ maer een zuyd-ooste en noord-weste Maen

maectt daer ober al aen de Custen het hooghste water / en binnen de Rivieren een streeck later.

Op alle plaetsen en vooz alle Gaten op de Custen van Bretagne/ Poictou en Gascoignen/ maectt hoogh water een noord-ooste en zuyd-weste Maen. Men reeckent daer oock geen vallen van stroomen. Van de stroomen vallen hier dwers af ende aen.

Gronden en Diepten.

Het Landt tegens de Rivier van Bordeaux maghmen van de Companje sien op dertigh badem / de toren van Cozdan op seven-en-twintigh badem.

Tusschen Arcalon en S. Jan de Luz maghmen 't lant sien op 30 badem/ als men omtrent Bayone is so sietmen Cabriton / Bayone / Bederte en S. Jan de Luz / meest al plompe torens.

Vooz Passage zijnde/ maghmen oock den hoeck C. de Figuer sien / en S. Sebastiaen / het landt leyt daer in een grooten Inwijck.

Omtrent C. de Figuer leyt een hoogen berg die aen 't zuyd-west eynde gantsch stepl is / en seer langwerpigh schuyt neer-gaende na het noorden. Als men vooz Sint Sebastiaen is 5 of 6 mijlen buyten landt / so is hy lang-achteigh en aen 't west-eynde schoer en hol / maer als men dicht by landt komt / is seer hoogh en schoer.

Als men noch ses mijlen buyten S. Sebastiaen is / so magh men dat oosterliche oft grootste slot op den hoogen Berg sien/ oock dat kleyn Eylandeken daer beweesten.

Streckingen en Coursen.

Van Cozdan tot Arcalon zuyden	15 mijlen.
Van Arcalon tot Bayone zuyden	12 of 13 mijlen.
Van de toren Cozdan tot de Caep Pinas west zuyd-west wel so zuydelijk	56 mijlen.
Van Bayone tot S. Jan de Luz zuyden ten westen	3 m.
Van S. Jan de Luz tot de Pignons van S. Anna zuyd-west ten westen.	2 mijlen.
Van S. Jan de Luz tot S. Sebastiaen west.	6 mijlen.
Van S. Sebastiaen tot Gateria west noord-west	6 mijl.
Van Bayone tot de Sepms noord-west wat noorzdelijcker	77 mijlen.
Van S. Sebastiaen tot Boelijn noord noord-west wel soo noorzdelijk	56 mijlen.
Van S. Sebastiaens tot de Sepms noordwest ten noorden	77 mijlen.

Hooghten.

Den toren van Cozdan leyt op	45 graden 36 minuten.
Arcalon op	44 graden 40 minuten.
Bayone leyt op	44 graden.

Hoe haer dese Landen uytter Zee verthoonen.

Aldus is 't Landt van Arcalon gedaen als 't oost zuyd-oost van u is omtrent twee mijlen.

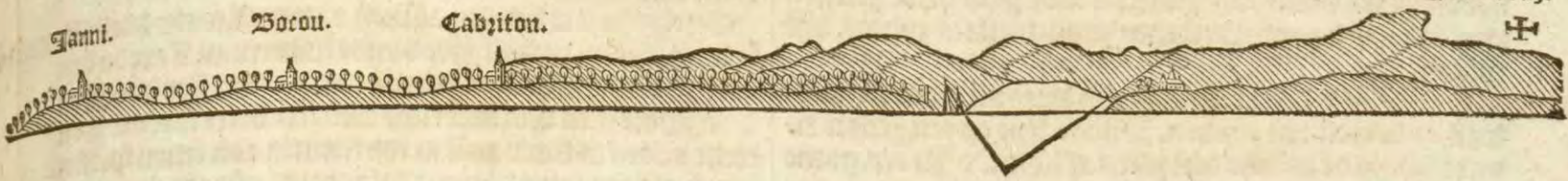
Aldus is Arcalon gedaen als 't noord-oost ten oosten van u is omtrent twee mijlen.

Aldus verthoont het landt omtrent de bocht van S. Jan de Luz/ van Cabriton af tot voozby S. Sebastiaen.

Aldus verthoont S. Sebastiaen/ als men 't eerst in 't gesichte krijght vijf mijlen daer af zijnde.

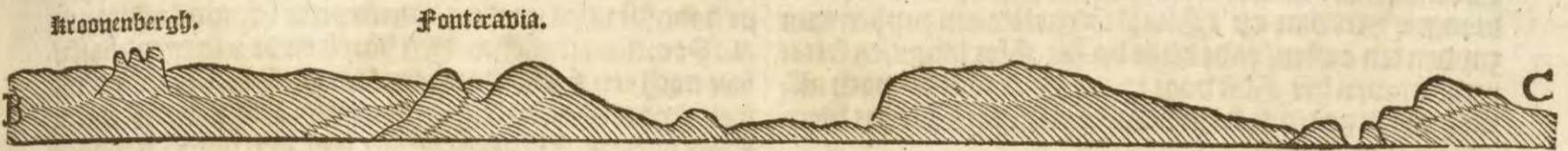

Het voorsz. landt omtrent de bocht van S. Jan de Luz van benoorden Cabriton tot voorsz. Fonterabia/vertoont aldus/ gelijk in dese twee Figuren afgebeeldt is/ als men neffens het gat van Bayone is.

Als de bergh van S. Jan de Luz zuden van u is vier mijlen/ so verthoont het landt daer beoosten tot voorsz. S. Sebastiaen/ gelijk in dese drie nabolgende Figuren af-gebeelt is de BB en CC aen malkanderen.

Bergh van S. Jan de Luz zuden vier mijlen.

C. Figuer.

S. Sebastiaen.

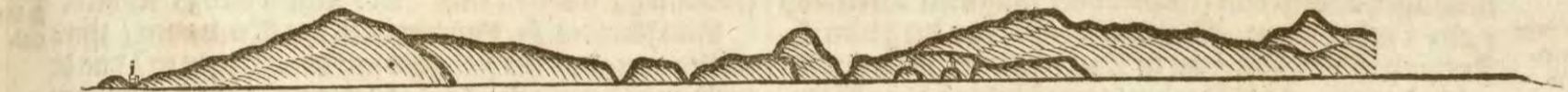

Dit is 't verbolgh van de twee voorgaende Figuren.

S. Sebastiaen.

Aldus verthoont het landt omtrent S. Sebastiaen als 't vier mijlen van u is.

C. Figuer.

Passage.

S. Sebastiaen.

Passage en S. Sebastiaen zupd zupd-west van u zijnde verthoonen aldus.

De Vierde Verthooninge,

Waer in:

De Cust van Biscayen tusschen Konincks-Reede en het Eylandt Sint Cipriaen.

An S. Sebastiaen tot Cap de Massichaco is de cours west noord-west tien mijlen / daer tusschen beyden leggen de Reeden/ Gateria ende Deba.

Gateria leyt van S. Sebastiaen verscheyden west ten noorden/ende west n.w. ses mijlen/een schoone ronde zant bay/daer't goet leggen is vooz westelijcke winden / men leyt daer achter de west-hoek recht vooz't Stedeken op schoone zant-gront / een noorden wind is daer hoeckjens windt. Dese Bay werdt gemeenlijck Konings-haven ghenamt.

Langhs de Custe van Biscayen tusschen S. Jan de Luz ende Gateria is ober al schoone grondt/ ende goedt setten op twintigh badem.

Van Gateria tot Deba is 't anderhalf mijle nae den westen; dat is een afwaterken dat upt 't gebergte komt.

Twee mijlen om de west / leyt den upt-hoek oft Caep Massichaco.

Daer recht bewesten is een goede Cy-haven / daer in leyt een Stedeken omtrent een mijle in 't landt / op een Rivier die upt het ghebergte komt. Recht bewesten de C. de Massichaco leyt een groote klip aen het landt vast/ ende een stuck bewesten de selve noch eene / op den hoek genaemt Punte de Abellanes.

Zupd-west ten westen van Massichaco leyt de Haven van Barnea / een schoone groote Bay ofte Zuwijck / het oost-eynde is vuyl / daerom moet men dat schouwen / ende loopen aen de west-zijde langhs / binnen komende is 't ruynt ghenoech / daer magh men 't setten waer men wil.

Bewesten Barnea leyt noch Placentia op een Rivier / het Stedeken leyt een weynigh in 't landt. Dit zijn al Cy-havenen.

ij. Boeck van 't Westers-water.

(T) 2

Dan

Massichaco.

Barnea.

Placentia.

Gateria.

Konings-haven.

Van Caep de Mallicharo tot Balbao (waer tusschen de voorsz Havenen van Barnea ende Placentia gelegen zijn) is t zuyd-zuyd-west ende zuyd-west ten zuyden vijf mijlen.

Bilbao. Van Placentia tot Bilbao zijn twee mijlen westzuyd-west/ende west ten zuyden. Bilbao leyt op een groote riviere/langs de welke veel piers af komt. t Is een goede Haven/dan sy en streckt niet seer binnewaerts/obermits de Banck la Barse ghenaeint/ die dwars over de Haven leyt/daer moetmen over met hoogh water.

Aen de oost-hoek van Bilbao komt een Riff af-schieten dat moetmen wat schouwen/daer leggen oock sommige steenen onder t water/t is eenen hooghgen streplen hoeck/wit aen te sien.

Binnen dat Riff dat van den hoek af-loopt machmen t setten op 7/8 badem/tusschen den hoeck ende de Piere aen de oost-zijde/daer komen de Lootsluyden af/die de schepen op brengen/daer leytmen beschut voor een n. w. wint.

Van desen voorsz hoeck of Reede tot de Baerse ofte dat gat van Bilbao ist anderhalf mijl zuyden ten westen/dat streckt by het westlant in / daer staen 5 ofte 6 huyflen op t west-lant/als de twee westerse huyflen ober een komen/ oft als ghy deur de twee oosterse huyflen sien meught die binnen in t Landt staen/ soo zijt ghy op de Baerse oft droogte/gaet dan op t Slot Portegalete aen zuyden ende zuyden ten oosten/ende dicht by het Slot langs/en settet recht binnen het Slot voor eenen westen wint/ doch als men voort gat is/so komen de Lootsluyden af ende brengen u tot de Stadt.

Als men voort in den Inwijck leydt/so sietmen Monte Anthoni west ten noorden van hem leggen.

Castro. Van den hoeck van Bilbao tot Castro is de Cours west vier mijlen/dat is een goede Haven/maer heel vuple gront / van 6/7 en 8 badem diepte de enghde der haben streckt zuyd-waers op thien badem. In de riviere na het stedeken toe en is t niet dieper als drie ofte vier badem.

M. S. Anthonis. Van Bilbao tot den Bergh van S. Anthonis ist west ten noorden 7 ofte 8 mijlen. Van Castro tot Laredo is de Cours west verscheyden 4 mijlen. Op de west-zijde leyt den voorsz bergh van S. Anthonis/ dat is een hooghgen bergh/daer dicht by langs machmen in zeplen/tot om de oost-hoek/daer binnen ist wijt ende breef/en een bequame Haven voor groote schepen/daer magmen t setten op 7 ofte 8 acht badem. Oostwaert tegen den berg van S. Anthoni in t midden van de Voert leydt een rffe Kotslen onder t water/ daer machmen aen beyde zijden om zeplen/men kan die licht mercken/ want het barnt daer al tijdt op/daer binnen is de Reede voor de gemepne Schepen/ recht voor de Haven die met een muer gemetst is/maer de groote schepen leggen een wepnig bet af/ op 6 en 7 badem diepte. Aen de zuyd-zijde van de Haven is een Cy-haventken/ van t selve komt een groot Riff van den oost-kant afschieten/ nae den bergh van S. Antoni toe/daer binnen is 2 badem waters recht voor t Dorpken: van t Dorpken komt een steert zants dwars uyt strecken/daer binnen is t met leegh water 1 badem diep/ In het midden van de Voert is t 9 badem/ en aen den hoeck van S. Anthonis 20 badem diep.

C. Kefgo. Van S. Anthonis bergh tot Caep de Kefgo ist west en west ten zuyden 2 mijlen/dat is een groote Kaep/leggende beoosten S. Andero/daer neffens is schoone gront.

Van Caep de Kefgo tot den westhoeck van S. Andero is t west ten zuyden 4 mijlen/ recht bezuyden den hoeck van S. Andero op de oosthoek van Sardinis is een zant-bay/daer goet setten is op thien badem.

S. Andero. Van Caep de Kefgo tot de haben van S. Andero/ is de Cours westzuydwest verscheyden 2 groote mijlen. Sint Andero leyt een Inwijck/daer leydt een Eplant voor de habenen/men mag daer aen beyde zijden om/ is diep 8 en 9 badem. Maer bezuyden het Eplant om is t diep 5/6/7 badem/ na datmen de strant na komt/ dat gat streckt eerst west noordwest in. Het Eplant leyt een groote mijl in den Inwijck/ van den oost-hoek van de Haven tot aen de westhoeck van t lant ist zuyden ende noorden ontrent een groote mijle. S. Anthoni ende de westhoeck van

S. Andero legghen van malkanderen oost en west ontrent vier mijlen.

Om het lant te kennen als men ontrent Laredo verbalt: so weet/dat an de westzijde vande haben van Laredo den Bergh van S. Anthonis leyt/ dat is eenen seer hooghgen Bergh/die men van oost ende west seer verre sien mag/en recht boven de stat van Laredo sietmen oock eenen spitzen bergh als een punt van een Diamant/ ofte een punt van een slach-swaert/ voort ist om Laredo seer hoogh dubbelt lant/2/3/ende tot sommige plaetsen vier dubbelt.

Den Bergh van S. Anthonis doet hem op aen twee groote heubelen met een Dalep of Sael ten halven tusschen beyden/ te landwaert in leggen noch 2 hooge bergen met scherpe toppen. Boven en berwesten S. Anthoni leyt een stuck lants ontrent anderhalf mijl op t ooghe lanck/dat leyt aen 5 bergen/ den oostelijcksten is de leegste/en rijzen al hooger en hoger na het westen/ so dat den laetsten de westelijckste de hooghste is/die gaet wat blacachtig/nae t westen af nederwaert. Tusschen dien oostelijcksten bergh en S. Anthoni leydt een Bay ontrent een mijl langh/ genaemt de Bay van Port/ men magh die voorsz bergen niet sien als men wat dicht by lant is/maer men moet vry wat t zeewaert wesen. Beweste dese voornemde bergen leyt noch een stuk lants/dat an t oosteynde de hooghst is/en gaet na t westeynde schuyms af/ by nae als Poozlant/ tusschen dien hoeck en de 5 bergen voorsz/ leyt noch een Sant-bay daer eenighe huyflkens ontrent staen/maer daer by legghen oock veel Clippen en Rodsen. Daer ontrent te landwaert in leyt den voorsz hooghgen ronden spitse berg/in maniere als t punt van een swaert.

S. Andero heeft wepnigh uytmuntende ofte kenbare bergen/ dan als men voort de Haven is / so sietmen beoosten de Stadt een Slot op eenen hoogen bergh/in maniere als een broot supckers ofte roock hop/ende daer beoosten is veel dubbelt Lant van twee en drie hooghten dubbelt. Maer als men om de Caep de Kefgo komt/so sietmen terstont het Slot op t west-lant.

Van S. Andero tot Caep de Pinas is de Cours west oft een wepnigh noordelijcker 28 oft negen-en-twintigh mijlen. Daer tusschen beyden legghen dese nabolghende Havenen.

Eerst de haben van S. Martin ofte Settevilles/een Cy-haven/leggende oost ende west 3 mijlen van S. Andero.

Van daer tot S. Vincent oock een Cy-haven/ zijn 4 mijlen weeghs/ het gat gaet aen de oost-zijde in/ van de west-zijde komt een rifken af-schieten/ ende in t midden van het gat leyt een Eplandeken/daermen aen beyde zijden omme mach.

Van S. Vincent tot Lhanes een Cyhaven/ is de Cours west twee ofte drie klepne mijlkens. Op de west-kant van t Havenken staet een Kerckken: ende recht binnen de haben leyt een middel plaet ofte zant:men moet aen de west-zijde van dat zant om: Dit zijn al nauwe Havenen en wepnigh bekend.

Van Lhanes tot Rio de Sella is de Cours west 4 oft 5 mijlen / daer tusschen beyden leggen langs de Cust veel Clippen/en daer achter zijn veel Sandbapen/daer men ter noot wel schepen soude mogen bergen.

Die in Rio de Sella wil wesen / sal acht nemen op een mast die op het oost lant staet/ dicht by de selve moetmen in/de west zijde is binnen vupl/binnen de mast moetmen t setten voor het Dorp/ t is oock een Cy-haven.

Van Rio de Sella westwaert ist leven mijlen tot Villa Vitiosa/ dit is oock een Cy-haven maer schoon/het gat streckt zuyd-zuyd-oost ende zuydoost ten oosten in/ dicht aen de westhoek van het lant/de oostkant is vupl tot in t middē van de haben daer leyt een klip met een plaet regt in t midden van de haben/die met leeg water droog valt/ so haest men binnen de klip komt moetmen t setten achter de klip/op de west-zijde leyt het Stedeken/daer magmen oock na toe zeplen/en setten t daer neder op t blacke water.

Vijf mijlen bewesten Villa Vitiosa leydt den uythoek van Sanson/daer beoosten leyt een Eplandeken/daer een Coorenken op staet/ tusschen Sanson ende het voorsz. Eplandeken is goede Reede op 7 en 8 badem.

Blinde Clippen.

Laredo

Bay van Port

S. Martin Settevilles S. Vincent

Lhanes

Rio de Sella

Villa Vitiosa

Sanson

Op de westzijde van Sanson is oock goede Reede recht voor het Havenken van Sanson op ses oft seven badem. Bewesten Sanson leyt Sion met een Piere ofte afghepaelt hooft/onder het welke de Visschers die daer woonen haer Barcken leggen.

Een groote mijle bewesten Sion leyt den Inwijk van Cores/een goede Reede voor een zuydweste en weste wint/ op acht en negen badem. Op den uyt-hoeck staet een hoogen Tooren.

Twee groote mijlen bewesten Cores leyt Caep de Pinas/ daer veel Clippen af t'zeewaert leggen/ wel een half mijl verre/ men leyt datmen tusschen den hoeck en deese Clippen deur magh zeplen.

Van de Cabo de Pinas af leggen een Rye Rudslen/ streckende wel een half mijl in Zee/ eenighe leggen datmen tusschen den hoeck en dese Clippen deur magh zeplen. Maer recht binnen ofte bewesten de Caep de Pinas leyt een groote Clippe/ tusschen de Clippe en het Lant maghmen deur.

Alsmen binnen de Caep de Pinas is/ so leyt Aviles twee mijlen van daer zuydzuydwest/ dat is een goede Cy-Haven/ daer met half Bloet wel een groot Schip in magh/ oock isser goede Reede voor dese Haven op ses ende seven badem.

Om daer in te zeplen moetmen aen t'Oost-lant in/ dat West-lant is verre black/ daer staet een Kapelleken op het Oost-lant/ daer moetmen dicht by langhs zeplen/ en setten t'een stuck weeghs binnen de twee voorsz Clippen neder. Het Stedeken is ontrent een mijle opwaerts. Van de west-hoeck loopt een Rif af/ ende streckt binnen langhs de Haven na het Stedeken toe/ so dat het daer aen beyde zijden seer ondiep is. Aen de westzijde buyten de Haven in de bocht/ leggen twee groote Rudslen recht voor datkercken in de Sant-bay/ daer machmen rondom zeplen/ dan ten isser niet al te schoon/ doch buyten de Clippen is goede Anker-gront op 7 ofte 8 badem/ tegens over het kercken dat tegens t'hooge lant staet.

Van Aviles tot Luarca is 6 kleyne mijlen/ ende van Luarca tot Ribadeus west zuyd-west 4 mijlen/ ofte van Aviles tot Ribadeus zuydwest ten westen 10 mijlen.

Van de oost-hoeck van t'gat van Ribadeus streckt een rudligh Rifken af na de west-wal toe/ daer machmen by om looden op vier ofte vijftiehalf badem/ ofte soo men het Stedeken Castrapol effen buyten den hoeck hout/ en daer so op aen zeplt/ so en maghmen dat voorsz Rifken niet bezepelen/ maer men sal ruym genoegh daer bewesten heen zeplen. De west-hoeck verdoont hem allmen uytter Zee komt als een Eylant/ daer op staet aen t'noordeynde een plompe Cooren/ by nae als de Cooren in de Coronge/ maer niet so groot. Ontrent die Cooren leydt een blinde Clip een weynigh van landt af/ daer moetmen voor uyt sien en hem wachten/ alst yet wat dijnt kannen die ghe waer werden aen t'barnen en breecken der Zee/ maer niet by slecht water/ met het alder-leeghste water komt hy gelijc water. De west-wal is vuyl en rudligh/ daer loopt oock bezuyden den voorsz Cooren een Steenigh Rudligh Rif af/ stijf ten halven over t'gat heen/ en aen die zijde machmen geen loot gebuycken. Alsmen het Rifken dat aen de oostwal leyt/ gepasseert is/ moetmen daer by om loopen/ nae de Oost-wal wat toe wijcken/ en daer by langhs in zeplen/ tot datmen het voorsz steenigh Rif aen de west-wal gepasseert ofte ten eynden is/ so haestmen daer voor by is/ moetmen daer by om loeben/ nae de westwal toe/ om de oost-wal binnen t'gat te schouwen/ die is een stuck binne waerts heel black en droog/ maer aen de west-zijde ist diep water. Daer staet een Coornken aen de westwal een stuck binnen den hoeck daer het Rif af streckt/ dat wertmen ghe waer alsmen (binnen de westhoek komende) by t'Rif langhs loopt/ alsmen dat Coornken west ofte dwars van hem krijght/ dan ismen ten eynden dat Rif/ dan moetmen daer nae toe zeplen/ tot by de westwal/ en loopen daer voort by langhs tot voor het Stedeken/ daer leytmien met een Anker t'Zee/ en met een Tou aen de Clippen vast.

Een kleyne mijl bewesten Ribadeus leyt een Cyhaven/ die uytten westen by de wal langhs/ daer te neffens komt/ soude lichtelijc meenen dat de Haven van Ribadeus te

zijn/ maer is licht te onderscheyden/ aen dese nae-beschryven mercken: Aen beyde zijden van dese Cyhaven zijn de Custen al hoogh landt/ maer aen weder zijden van t'gat van Ribadeus is t'lant leeg. Oock leyter een hooge spitse en seer kennelijcke bergh/ die boven alle andere bergen uyt munt/diemen wel 5 ofte 6 mijlen in zee bekennen kan/ daer op leggen sommighe nollen van Steenen/ aen te sien als huytkens/ alsmen die bergh zuydzuydwest van hem heeft/ en daer dan op aen zeplt/ soo verbaetmen recht voor t'gat van Ribadeus.

Noord-west van Ribadeus ontrent ses mijlen/ leydt de Cabo de Zylo/ een weynigh daer bewesten leyt dat Stedeken Diberus. Bewesten de bay van S. Cypriaen (daer men t'setten mach op 10 badem) leggen twee groote Rudslen of Klippen/ westnoordwest van dese Klippen ontrent een half mijl leyt dat Eylant van S. Cypriaen/ recht voor de haven van Diberus/ daer aen is dese haven van Diberus goet te kennen/ men magh aen beyde zijden van die Eylant om zeplen in de haven van Diberus/ al mids-waters in zuyden ende zuyden ten westen tot voor de Stadt/ binnen zijnde magh men t'setten waer men wil/ t'zuy aen de oost- ofte west-zijde/ het is daer black water van vijf/ ses/ seven en acht badem/ na datmen verre inne waert loopt.

Van t'Gety en loopen der Stroomen.

Aen dese Custen/ ghelijc aen de voorgeaende en vindt men gheen loopen der stroomen/ maer een noord-ooste en zuyd-weste Maen maectt daer over al t'hooghste water/ en binnen de Rivieren een streck later.

Hoe dese Landen van malkanderen, en van andere Landen leggen.

Van S. Sebastiaen tot Gateria west ten noorden en west noord-west	6 mijlen.
Van Gateria tot C. de Massichaco noord-west 4 of 5 mijl.	
Van C. de Massichaco tot Castro west zuydwest 7 mijlen.	
Van Caep de Massichaco tot M. S. Antony west ten zuyden	10 mijlen.
Van M. S. Antony tot S. Andero ofte Lalaca west ten zuyden	3 groote mijlen.
Van S. Andero tot Rio de Sella west wat zuydelijcker	12 mijlen.
Van Rio de Sella tot C. de Pinas west ten noorden	16 m.
Van C. de Pinas tot Aviles zuyd zuyd-west	2 mijlen.
Van Luarca tot Ribadeus west zuyd-west	4 mijlen.
Van Ribadeus tot C. de Zylo noord-west	6 mijlen.
Van C. de Zylo tot Ille de S. Cypriaen noordwest	2 m.
Van C. de Pinas tot Ribadeus zuydwest ten westen	10 m.
Van Caep de Massichaco tot Arcaion noord-oost wel so oostelijck	22 mijlen.
Van de Caep de Massichaco tot Heys noorden wel so oostelijck	45 mijlen.
Van S. Andero tot de Seyms noord noordwest	72 mijl.
Van de Caep de Pinas tot de tooren van Cozdan oost-noord-oost ende noord-oost ten oosten	56 mijlen.
Van de Caep de Pinas tot Porthus of S. Martens Eylant is de cours noordoost wel so oostelijck	60 mijlen.
Van de Caep de Pinas tot Boelijn is de cours noord-noord-oost	57 mijlen.
Van de Caep de Pinas tot de Seyms noorden	60 mijlen.
Van de Caep de Pinas tot Cabo de Veilli in Herlande noorden ten westen wel so westelijck	128 mijlen.
Van Caep de Pinas tot C. de Otegall west ten noorden wat westelijcker.	23 mijlen.

Hooghten.

De Caep Massichaco leyt op 43 graden 46 of 48 minuten.
 De Caep de Pinas leyt op 43 graden 55 oft 56 minuten.
 De gantsche Cust van Biscayen tusschen de Cabo de Pinas en de Massichaco leyt ontrent op 43 graden en 43/44 ofte 45 minuten.

ij. Boeck van t'Wester-water. (V) Aldus

Sion.
Cores.
Caep de Pinas.
Aviles.

Luarca.
Ribadeus.

Diberus.
S. Cypriaen.

Aldus verthoont de C. Massichaco en 't landt daer beoosten.

Bewesten Bilbao nae Castro toe siet men een hoogen spitsen bergh/ en verthoont aldus nae Castro toe.

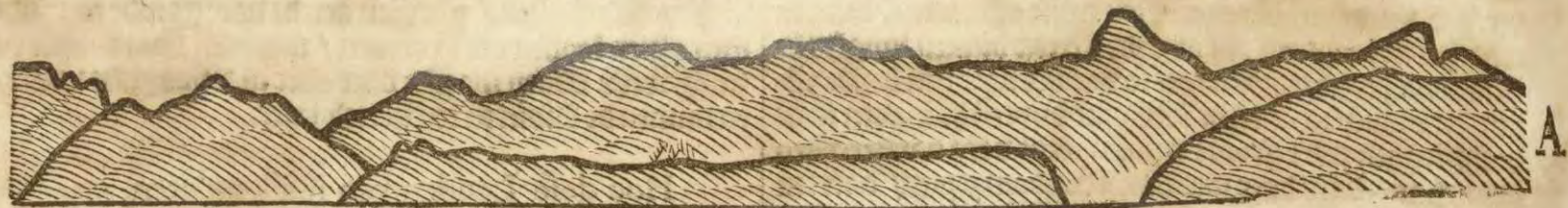
Dus verthoont het landt beoosten Bilbao/ als men daer op 't Lande komt.

Dus verthoont het landt tusschen de C. Massichaco en Bilbao. De oostelijckste hoek van Bilbao.

Aldus verthoont Bilbao en 't landt daer bewesten/ als men daer neffens is

Wthlyp gelijck of daer twee mannen op stonden.

Als de scherpen bergh recht over de haven van Bilbao zyden ten westen van u is/ verthoont hem 't landt als in dese ende de nabolgende Figuer te sien is/ de AA behooren aen malkanderen.

Castel.

Laredo.

Dus verthoont den bergh van S. Antonio. leggende aen de west-zyde van Laredo.

Den bergh van S. Antonio verthoont aldus/ als die zyd zyd-oost van u lept.

Het landt beoosten Laredo/ zyden van u zijnde/ verthoont aldus met een scherpen bergh.

Het landt tusschen de west-hoek van Bilbao en Caep de Vesgo bewesten Mont S. Antonio verthoont uyter zee/ als men daer neffens zeylet/ gelijk in dese twee Figueren hier boven af-gebeelt is.

Aldus verthoont het landt van Biscayen tusschen Laredo en Ribade Sella/ als men daer by langhs zeylet.

40

Aldus verthoont het landt van Riba de Sella af tot Cabo de Pinas/ als men daer by langs zeplt.

Deze vier nabolgende Figueren behooren aen een/ de gelijke teeckens als AA, BB, CC, aen malkanderen/ en is de Custe van beoosten S. Vincent tot Caep de Pinas.

S. Vincent.

Riba de Sella.

Aldus verthoont het landt van bewesten S. Vincent tot voorby Riba de Sella/ als den bergh met drie bergen drie mijlen dwers/ en Riba de Sella drie mijlen zuyd-west van u is.

Cabo Hesgo. Villa Vitiosa. Sandt-bay. Sandt-bay.
Aldus verthoont C. Hesgo/ Villa Vitiosa/ en 't landt daer bewesten/ als C. Hesgo drie mijlen zuyden/ en Villa Vitiosa drie oft vier mijlen zuyd zuyd-west van u is.

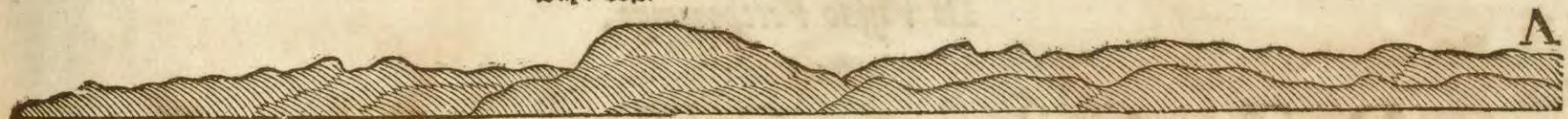
Samtson. Sandt-bay.
Aldus verthoont het landt van Biscayen/ als men dwers van Gigion is

't Gat van Cores C. Pinas.
Dit is 't vervolgh van de drie voorgaende Figueren/ en verthoont het landt als men neffens Cores is.

Deze drie nabolgende Figueren behooren aen malkanderen / de gelijke teeckens aen een / en verthoonen de gedaente van 't landt aen weder-zijden van de C. de Pinas/ te weten als/ de C. Pinas omtrent drie mijlen zuyden wel so westelijck/ en de groote bergh daer beoosten zuyd-oost van u is.

Zuyd-oost.

Dezen bergh seyt meest met sneeuw bedeckt.

C. Pinas.

Aldus verthoont het landt van Abiles als men daer neffens is.

Deze drie volgende Figueren behooren aen malkanderen/ by de gelijke teeckens aen een/ en verthoonen de gedaente van 't landt tusschen de C. de Pinas en Ribadeus/ als men dicht by landt daer by langhs zeplt.

Zuyden.

Dus is 't oostelijckste nae C. Pinas toe/ als 't landt neffens Z/ zuyden van u is.

Aldus verthoont dat landt neffens Z/ zuyden van u zijnde/ niet verre daer af.

ij. Boeck van 't Westers-water,

(V) 2

21-

40

Ribadeus. Aldus verthoont het landt tusschen Luarca en Ribadeus.

Deze twee volgende Figueren behooren aen malkander/ by de AA aen een.

Aldus verthoont Ribadeus/ als men daer neffens omtrent een half mijl van de wal is.

Aldus verthoont het landt bewesten Ribadeus als de bergh neffens S, zupden van u is/ en is 't verbolgh van de voorgaende Figuer.

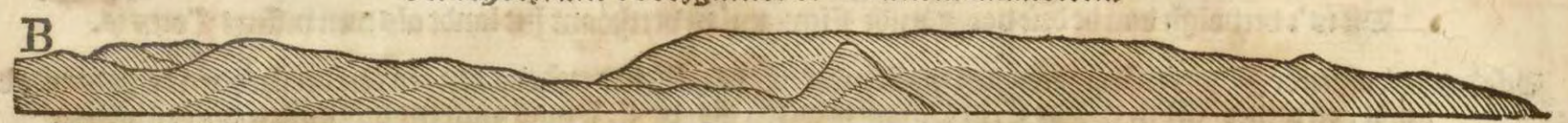
Deze drie volgende Figueren behooren aen malkander/ de AA en BB aen een/ en verthoonen de gedaente des landts omtrent Ribadeus/ en daer bewesten.

Dus verthoont Ribadeus als den bergh daer bewesten (hier geteekent met P) van u is zupden ten oosten drie mijlen.

Dit behoort aen 't voorgaende de AA aen malkanderen.

Dit is 't verbolgh van de voorgaende Figueren bewesten Ribadeus/ de BB aen malkanderen.

De Vijfde Verthooninge,

Waer in :

De Zee-Custen van Galiffien en Portugall, tusschen 't Eylandt van S. Sipriaen en Camina.

An de haven van Viberus oft van het eylandt S. Sipriaen tot de Caep de Ortegael is de cours w.n.w. 7 mijlen.

Tusschen beyden een mijl bewesten Viberus leyt het stedeken van Sint Marcus met eenen Inwijck / daer magh men setten op seven ofte acht vadern / en rijden voor eenen zupden / zupd-west ende westen windt.

Caerijns.

Twee mijlen bewesten S. Marcus leyt de Rivier van Carhns / daer is 't oock goet setten/ ende van daer voort tot 't slot van Ortegael toe / al de Cust langs / 't is daer over al schoon. Van Carijn tot Ortegael is de cours noord-west vier mijlen.

Ortegael.

Ortegael is eenen grooten uyt-hoek / daer beoosten magh men beschut leggen voor eenen noord-westen/ westen/ zupd-westen en zupden windt/ tegen 't slot is de beste Reede/daer maghmen setten op acht ofte negen vadern. Als men upten oosten komt / so is Ortegael goet te kennen men siet het slot tegen dat hooge landt aen staen.

Siberus.

Omtrent een mijl in zee noord noord-west vande caep de Ortegael leyt een groote rjke klippen / tusschen die en de voorsz. Caep magh men deur zeplen op tien vadern.

Van de caep Ortegael tot de caep de Prioer is de cours zupd-west 8 mijlen / daer tusschen beyden leyt een stedeken geheeten Spdera/ by onse Schippers Siberus/ dat heeft een diepe haven/ streckende zupd-oost in. De noord-

zijde van de haven is rudfich ende buyl / die moet men schoutwen / en loopen dicht by 't west-landt in / dat is een hoogh landt/ daer by langhs is 't twaelf vadern/ binnen 't gat tien vadern / men zeplt tot voor het stedeken ende setten 't daer op ses ofte seven vadern.

Vier mijlen bewesten Spdera leyt de Kaep de Prioer / dat is een seer gehackelde bergh/ van verre aen te sien als oft hy vol volck sat.

Twee mijlen van de Kaep de Prioer leyt de haven van Ferol/daer tusschen beyden leggen twee witte zant-baykens/ de zupderste (daer eenige witte hupskens in staen) is de grootste leyt recht benoorden de noord-hoek van Ferol. Alsmen by die bay komt/ so begint hem de haven te openen / streckt oost-noord-oost / en oost ten noorden tusschen twee hooghe landen midtswaters in / alsmen binnen komt moetmen terstont by de noord-hoek noord-waert op wijcken/en setten 't daer een stuck bewesten het doorp van Ferol/ voor het Doorp is 't black en rudfiche gront.

Wilt ghy upten westen komende/oft van Corogne/itt de haven van Ferol zeplen/ soo gaet van 't Eylandeken S. Blasius noorden en noorden ten westen aen/ en loopt by wat buyten de z.hoek van Ferol om (die is gheheel buyl en rudfich) tot dat ghy de Haven open siet/ gaet dan noch al buyten die zupd-hoek so verre noord-waert/ tot dat de have weder sluyt/en loopt dan op de voorsz grootste zant-bay met die 2 ofte drie witte hupskens benoorden

Ca. Prioer.

Om van de zupden in Ferol te zeplen.

den.

den de haven aen / tot dat ghy zyt binnen de zuyd-hoeck en de vuylen die daer af strecken / zeyle dan op de noord-hoeck van de haven toe / end daer by langs na de zuyd-zijde tot dat de haven hem weder opent / en loopt dan (als voozen) voozt mids-waters in. Dese haven is in 't in-komen so engh / datmen aen weder-zijden met een steen op 't landt mach werpen / en in dat nauwe twintigh vadem diep. Alsmen in dit gat is / so machmen tusschen het Eplandt Cysarga / en 't vaste land daer bezuyden deur sien.

Van Ferol nae de Cozongne te zeplen / is de Cours zuyden ende zuyden ten westen drie klepne mijlen / als men by 't west-landt komt / dat moetmen wel vier ofte vijf tou lengden schoutwen / om dat het met al te schoon en is. Alsmen komt by den hoeck daer 't Slot op staet / soo sietmen oock een klepne Eplandeken met een huytken daer op / daer machmen by langhs zeplen op een half tou lenghde / ende loopen daer by om west-waert op / tot vooz het Dilschers dozp / en setten 't daer op ses / seven ofte acht vadem.

Van Caep de Prioer nae de Cozongne is de Cours zuyden en zuyden ten westen vier mijlen.

Oostnoordooft van het vooz Eplandt daer 't Casteel op staet / gaet een Doert 4 of 5 mijlen landwaert zuydoost in / na Bitanze / daer in machmen aen de west-zijde onder een regel Clippen setten op 10 of 12 vadem / oock so diep in zeplen datmen geen Zee sien mach.

Benoozden de Doert tegen over den hoeck van de Cozongne / leydt noch een andere Haven oft Doert gheheeten Ponte de Mas / aen de noord-zijde leydt een regel Clippen daer looptmen bezuyden heen / men mach daer oock soo diep in zeplen datmen geen Zee sien mach. Een stuck inne-waert leyt een groote bygge over die Rivier.

Die uypen westen ofte van 't Eplandt Cysarga komt / en inde kozongne wil wesen / moet de noord-hoeck oft west-hoeck van de kozongne daer den toozen op staet / vier ofte vijf kabel-lenghden schoutwen als vooz is / die is verre van de wal afrudfigh en vuyt / en loopen dan oost zuydoost en zuydoost by den hoeck om / daer nae zuyd zuydoost nae het Eplandeken met het Casteel / ende daer by om als vooz schreven is.

Het Eplandeken Cysarga / van de Neerlanders Cefaria genoemt / is rondom Duyl / leydt vanden hoeck van de kozongne ver scheyden recht oost en west 5 of 6 mijlen / van de haven van Ferol west ten zuyden / van de Kaep Prioer west zuydwest en zuydwest ten westen / en vande Kaep Ortegael zuydwest en zuydwest ten westen 13 ofte 14 mijlen.

Van het Eplandt Cysarga zuyden ten westen en zuyd zuydwest leyt Queres / een goede haven / oock vooz groote schepen / de west-wal is schoon / maer de Oost-wal vuyt / daerom moetmen by de west-wal langhs in zeplen : als men tusschen de twee landen is / so gaetmen midtswaters in tot aen de hoeck / daer by wijcktmen westwaerts op / een groote half mijl innewaerts / en setten 't daer op seven / acht ende negen vadem.

Van het Eplandt Cysarga zuydwest ten westen en west-zuydwest neghen oft thien mijlen / leyt de oost-hoeck van Monsy / gheheeten Cabo de Bylem / dat is een hoogen steyle hoeck met veel hackelighe klippen / los van 't landt af leggende / als een toozen / doet hem swart op / en wert de Monnick genoemt.

Daer leggen oock een groote rize Kotsen oft klippen recht vooz de Haven oft Doert van Monsy zuydwest ten zuyden van de Monnick / wel twee of 3 kabels-lenghden langh / maer dat binnenste eynde van dien / leyt van de Monnick zuyden ten westen. Alsmen op Monsy verbaelt / so ist al dubbel lant / ontrent de Cabo de Finisterre leydt een hoogh wit zant / streckende landwaert in / als een zant-bay.

Oock sietmen / komende ontrent de Caep de Finisterre / eenen gehackelden-bergh / die loopt soo verre zuydwaerts henen / datmen hem vooz Mozes sien mach.

Die in Monsy wesen wil / komende van Cysarga / die moet dicht by de Kaep de Bylem oft Bellem genaemt in / dese hoeck is alkemaal een gehackelt hoogh scherp landt van steyle klippen / als voozen gelept is / en als men by dien hoeck is / so moetmen de Kaep de Coziane een schips-lengde buyten de Kaep de Kote houden / soo langhe tot de Kerck

van S. Maria komt buyten den hoeck van Monsy / loopt dan dat Ooster-gat op die mercken zuyd zuydoost in tot vooz by de Kerck / dan sult ghy sien een Rye Clippen / loopt dan achter of binnen / en settet daer vooz het Dozp van Monsy op 5 / 6 of 7 vadem. Als ghy aldus van de Caep de Bylem nae Monsy zeyle / so blyven de Kotsen of klippen die midden vooz de Haven leggen / ontrent een vierendeel vaneen mijle 't Zeewaert aen de west-zijde van u.

Om het wester-gat inne te zeplen / gaetmen oostzuydoost passelijck by het landt heenen / ende als de vooz 3 Vrouwen-Kerck buyten den hoeck komt / soo moetmen na de klippen toe loopen / die vooz Monsy leggen als vooz is / ende setten 't binnen de Clippen op 7 ofte 8 vadem / dan en loopt niet te verre binnen / daer schiet een droogh Riff langhs de Haven daermen hem van wachten moet.

Het Ooster-gat is beter om in te komen alst Wester-gat / en zeyle Monsy niet in / vooz dat ghy de vooz 3 Kerck sien meucht buyten den hoeck / men mach oock aen de noord-zijde van de Haven setten / op vijf / ses ofte seven vadem.

Bezuyden het Dozp van Monsy is eenen intwijck / daer het vooz 3 Riff ofte droogte vooz leyt / streckende oost noord-oost wel twee kabels-lengden langhs de haven.

Onse Vrouwen-Kerck ende de Monnick leggen vanden anderen noozden ten oosten / ende zuyden ten westen.

Zuydwest van de Kaep de Bellem twee mijlen leydt de Kaep de Coziane.

Van Caep de Coziane ist zuyden en noozden twee groote mijlen tot de Caep de Finisterre / tusschen twee Kapen is een Sant-bay / daermen setten mach beoosten een groote Clip op 6 ofte 7 vadem. Dit is een groote Intwijck die verre in 't landt gaet. Aen de noordzijde van dese Bay / leggen klippen onder 't water diemen schoutwen moet.

Ontrent een mijle beoosten de Cabo Finisterre aen de Zuyd-zijde leyt de Haven van Seche of Cozobia / die onse Neerlandische Schippers Cozche Bayone noemen. Tusschen dese Haven ende Cabo leggen twee zant-bayen / de eerste naest aen de Caep is de grootste / ende by de tweede gaet dese Haven noozden in / op achtende neghen vadem. Aen de oost-zijde van de Haven leydt een groote Clip / en ontrent zuyd zuydwest vande Clip af bykans midden inde Haven / leyt een blinde Clippe onder water : maer loopt al noozden in / tot dat ghy dat Stedeken ghewaert wert aen de west-zijde / en settet daer op ses oft seven vadem. Binnen op het Rivierken leydt noch een Dozp oft Stedeken ontrent noord noordooft van u.

Van Cabo de Finisterre tot de Haven van Mozes / is de Cours zuydoost vier groote mijlen / als men ontrent Cabo de Finisterre is / soo sietmen eenen hoogen gehackelden Bergh / die soo verre zuydwaerts loopt / datmen die vooz Mozes oock sien mach / dat is een goet merck om het landt daer ontrent te verkennen.

Als de vooz 3 gehackelde Bergh noordooft van u is / soo zyt ghy neffens de Caep de Finisterre / den Bergh Monte Lauro leggende op den noordooft-hoeck van Mozes / leydt dan oost noord-oost van u / dat is eenen ghespleten hooghen Bergh / die oock goet te kennen is.

Zuyd-Oost twee mijlen van de Cabo de Finisterre leyt een Rye klippen onder water / ende Oost-zuyd-oost oock ontrent twee mijlen vande klippen legghen noch sommige klippen boven water / recht benoozden Monte Lauro oft de Doert van Mozes / Oost ten Noozden ende West ten Zuyden van Monte Lauro verscheyden. Oock legghender een deel klippen bezuyden dese Doert van Mozes / en bykans ten halven van Monte Lauro recht midden in de Doert / leyt noch een Blinde Clip ontrent Zuyd-oost van Monte Lauro af.

Die in Mozes wil zeplen / sal Monte Lauro Noord-oost ten noozden van hem setten / ende zeplen daer recht op aen / so en sult ghy geen vuylen bezeplen / als hy dan by Monte Lauro komt / sal hy de vooz 3 uyt-klippen benoozden Monte Lauro sien / die moet hy / als oock de hoeck van Monte Lauro twee of dyp kabel-lengden aen baghboort van hem laten / ende zeplen daer also by langhs / tot dat hy komt vooz by den tweeden hoeck / latende de Blinde klip die ten halven de Doert leydt / aen stuyboort : en als het Dilschers Riff. Boeck van 't Westewater. (X) Dozp

Om inde Cozongne te zeplen.

Haven van Bitanze.

Ponte de Mas.

Eplandt Cysarga.

Queres.

Caep de Bylem.

Monsy.

Wester-gat van Monsy.

Ooster-gat van Monsy.

Caep de Coziane.

Seche Cozche Bayone.

Mozes.

Monte Lauro.

Om in de Mozes zeplen.

Dozp dat noozdwaerts van Mont Lauro staet/ geheel bloot komt te staen / soo ismen binnen de voozsz blinde Clip/ die midden in de Doert leyt zupden ten oosten wel so oostelijck van 't oost-eynde van 't voozsz Disschers Dozp.

Alsmen by den tweeden hoeck komt / moetmen opeen kabels lenghde daer by om loopen / ende wijcken noozdwaert op tot vooz het Dozp / ofte west waert op vooz de Stadt daer 't u belieft/en settet daer op 12/13 vadem.

Rio Koro
in te sep-
len.

Wilt ghy in Rio Koro zeplen / soo loopt bupten de klippen omme die bezupden Mozes legghen / en gaet zupdoost ten zupden aen / tot dat ghy komt vooz de haven van Rio Koffo ofte Koro / dan sult ghy een groote deel Dyt-klippen van 't noozdt landt sien af strecken / tot heel nae by aen een groote klip ofte Eplandt Salure ghenoemt / tusschen die Dyt-klippen ende het Eplandt Salure meughdy wel deur komen by noozden het Eplandt om / dan 't isser seer naeu oft engh/om de voozsz Clippen wille/ die van 't noozdt landt af loopen / daerom zeplet bezupden 't selve Eplandt om/passe-lijck by 't selve langhs heenen / latende dat aen baghboozdt oft zeewaert van u / tot dat ghy de Doert open siet / loopt als dan midts water in/tot dat Eplandt Koro/daer sult ghy midden inde Haven sien legghen / als ghy daer by komt meught ghy 't zetten aen 't zupd landt / daer zijn twee zant-
habens daer goede Ancker gront is.

Ontrent 2 mijlen zupdwest van Rio Koro leyt een blinde Clip. Jan Claesz Bozs van Saerдам heeft daer op sijn schip verzept en verloozen / den 20 Feb. 1613/ des nachts.

Ponte
Vedra.
Monte
Carbela

Van Rio Koro oft het Eplandt Salure tot Ponte Vedra/ ofte het Eplandt Blydones / is de cours zupd zupdoost/ en zupd oost ten zupden drie oft vier mijlen / daer tusschen beyden leyt een Eplandt ghenaemt Monte Carbela / daer achter ist drie vadem diep.

Blydo-
nes.

Recht vooz de haven van Ponte Vedra leyt het Eplandt Blydones/daer machmen rontomme zeplen. Aen de noozd-
zijde ist niet dieper als vijf oft ses vadem/daer legghen oock binnen de Doert aen de noozd zijde twee klippen genacmt de Boos / ofte Ossen. Op de zupd zijde van Blydones ist rechte vaer-water om in Ponte Vedra te zeplen / dat gat streckt noozdoost in / tot binnen het Eplandt. Meer inne-
waert midden inde haven leyt noch een Eplandeken / daer moet ghy oock bezupden om / daerom gaet al oostnoozdoost by 't zupd landt langhs / tot dat ghy den plompen toozen siet die op 't zupd landt staet / daer moet ghy dan ober een Banck loopen op den hoeck van Ponte Vedra aen / daer binnen leydt de Stadt / neffens den plompen toozn mach-
men 't setten op acht ofte neghen vadem / dese haven is op sommige plaetsen veertigh vadem diep.

Eplande-
ken van
Bapona.

Vier mijlen bezupden de Eplanden van Blydones leg-
ghende Eplanden van Bapone / alsimen uptter zee op de selve aen komt / so schijnen dese Eplanden al graeuwe ende swarte klippen te wesen / ende leggen in 't aen sien/ als ofter drie Eplanden waren / hoe wel dat de zee daer maer tot een plaetse dooz en loopt/ tusschen elck is een sadel ofte Dalepe.

Te landwaerts over dese Eplanden henen sietmen twee hooghe kennelijcke bergghen / de oostelijckste heeft drie hooghe heubelen / de westelijckste twee / met Dalepen tusschen de heubelen / recht beoosten den oostelijcksten Berggh sietmen een wit klooster staen reghens 't hooghe Landt aen/ waer aen dit Lant seer kenbaer is.

Men kan benoozden ende bezupden de Eplanden van Bapona daer binnen zeplen / maer aen de noozdoost hoeck van de Eplanden leydt een Korse onder water / ontrent een kabel lenghde daer van af / daer moetmen hem vooz wach-
ten / en settent op thien/ elf / twaelf vadem aen de oost-zijde van de Eplanden.

Om van
benoozde
in Bapo-
ne te sep-
len.
Figurs.
Cannas.

Die benoozden in zeplen wil / moet ontrent midtswaters tusschen d' Eplanden ende het vaste landt in loopen / doch d' Eplanden naest / tot dat de Doert van Vigo ende Cannas open is / en dan oostwaerts in zeplen/daer is een wijde Doert daer men aen beyde zijden/te weten aen de zupd zijde vooz Vigo / ende aen de noozdzijde vooz Cannas op twaelf oft derthien vadem setten mach.

Soek machmen bet innewaerts zeplen om de zupdhoeck van Kondell / daer men een Schip in 't slijck bergghen mach sonder Ancker oft Touw.

Aen de hoeck van Figues leyt een Eplandeken/ die up-
ten noozden komt benoozden de Eplanden in/ en na Bapo-
ne wil wesen/ mach tusschen dat Eplandeken en den hoeck van Figues deur zeplen / recht op Bapone aen / te weten recht betwesten heen tot vooz de Stadt / en setten 't daer op vier/ vijf of ses vadem. Tusschen dat voozschreven Eplan-
deken en den hoeck van Figues/ist met hoog water vijf te-
half/ en met leegh water vierde half vadem diep / men moet dat deur zeplende / den hoeck van Figues wat schouwen/ om eenighe blinden die daer neffens leggen. Alsmen vooz Bapone op de reede leyt op vijf ofte ses vadem / machmen de Eplanden van Blydones tusschen den voozsz hoeck van Figues/ en dat Eplandeken deur sien.

Van dat selve Eplandekē westwaert/leyt noch een kleyn Eplandeken oft klip / daer tusschen beyden ist vuyl / so dat men daer niet deur mach zeplen / en van dat westelijckste Eplandeken streckt voozt een vuyl steenigh rif zupdwest af/ nae den hoeck van landt van Bapone / daer men hem wel van wachten moet / 't zy datmen van benoozden komende/ tusschen dat Rif en d' Eplanden van Bapone / ofte van bezupden tusschen de Eplanden in komt / en na Bapone wil zeplen. Dat Rif leydt met leegh water tot veel plaetsen dooz/ de upterste klippen daer van en den hoeck van Bapo-
ne daer 't kasteel op staet legghen verscheyden zupdoost en zupdoost ten oosten / noozd-west en noozd-west ten westen een vier-en-deel mijls / daerom die van benoozden komen-
de/ betwesten dat Rif/ dat is tusschen dat Rif en d' Eplanden nae Bapone wil / die gae soo langhe zupdwaert tot dat het kasteel van Bapone oostzupdoost en oost ten zupden van hem komt / en zeple dan daer nae toe/ soo loopt hy rupm bezupden dat Rif hern.

Aen het zupd-eynde van d' Eplanden van Bapone leyt een groote klip / met noch een deel kleyne Clippen daer rondom / daer machmen by dicht by heen zeplen/maer met hoog water leggen de upterlijckste onder water/ daer moetmen op verdacht zijn/ dicht by die klippen ist twintig/vijf-
en-twintigh en ses-en-twintigh vadem diep. Vande hoecks van 't vaste lant teghen ober het zupd-eynde van d' Eplan-
den/loopt oock een steenigh Rif af/ daer 't met hol water seet op bzandt / daer moetmen hem vooz wachten.

Wilt ghy (upten zupden oft upter Zee komende) bezup-
den de Eplanden om na Bapone zeplen / met een zupde-
lijcke ofte zupdweste wint/soo loopt op de zupdhoeck van
het bupten lant van Bapona aen / tot op ontrent een half
mijl nae aen lant / en voozt langhs de wal nae den uprhoeck
aen de zupd-zijde van het in-komen van de Bap / daer dat
voozsz Rif af loopt / die streckt leegh af / schout dat Rif en
loopt tusschen dat en de voozsz klippen aen 't zupdeynde van
de Eplanden noozdoost oft oost noozdoost in / nae dat ghy
upter Zee komt / latende dat Rif aen stuytboozt/en de klip-
pen met de Eplanden aen bagboozt / tot dat ghy komt ten
eynden oft benoozden dat Rif/het noozdeynde ofte upterste
van dat Rifaen de zupd-hoeck / en den hoeck van Bapone
daer 't kasteel op staet legghen verscheyden meest oost ten
noozden en west ten zupden stijf een half mijl. Als ghy dan
het voozsz Rifaen de zupdzijde/op de zijde hebt/oft daer be-
noozden zijt / en dat het kasteel oost of daer ontrent van u
staet/gaet dan recht op 't kasteel aen/latende dat voozsz an-
der Rif(dat van de Eplandekens aen de hoeck van Vigo
zupdwest af streckt) aen bagboozt van u. So ghy den hoeck
van 't kasteel niet zupdelijcker als oostzupdoost van u bzengt
so en kondy aen dat noozdelijckste Rif niet misdoen.

De Dyt-klippen van dat noozdelijckste Rif (komende
van de twee voozsz Eplandekens ende het Rif dat van de
zupdhoeck van het landt van Bapona af komt / daer men
tusschen beyden deur moet zeplen) legghen van malkander
zupdwest en zupdwest ten zupden / noozdoost en noozdoost
ten noozden ontrent een vierendeel mijls. Als ghy by het
kasteel komt / soo en komt de wal niet seer nae / die is niet re-
schoon / als ghy dan komt neffens den binnensten hoeck
van 't kasteel / eer ghy de Stadt Bapone van achter den
hoeck begint te sien / so moet ghy vooz u sien/want van den
selven binnensten-hoeck en van 't kasteel daer leyt een blin-
de ontrent een halve kabel-lenghde van 't voozsz hoeckjen/
daer met leeg water niet meer als 9 oft 10 voeten water op
en

en blijft / houde daerom daer neffens wat bande hoeck af. Als ghy dan de Stadt Bapona begint te sien / soo loeft kozt aen zupden op / en zept vooz het Stedeken / settet daer op 5 oft 6 vadem waert u belieft / oft dat den hoeck van 't Casteel komt tegen het westelijckste Eplandeken / bande twee / die bande noordhoeck van de Bap ofte hoeck van Figueas af strecken / daer is goede wasighe gront die wel houdt / set u Anckers als ghy vertopt noordwest en zupdoost / het beste Ancker in 't zupdoost / van daer over het geberchte hebt ghy de meeste winden.

Soo ghy de Bap in laberen moet / so siet vooz u als ghy van het Casteel af loopt / dat ghy niet te verre zupdzupdoost over loopt / recht neffens het Stedeken zupd-oost ten oosten / en oostzupdoost bande reede ontrent een musket schoot lepdit noch een blinde Clip / die met leegh water effen boven komt / zy leyt een klepne kabel-lengde van een hoeckjen af inde zupdhoeck van de Bap / daer een hupskien op staet van verre aen te sien als een groote groene Clip. Daer staet seer op te lettē / besonder als men zupdzupdoost waert over loopt.

Maer die in Digo oft Cannas wil wesen bezupden de Eplanden om / sal tusschen dat zupderste Eplandt ende den hoeck van 't landt van Baponen in zeplen / al midt waters noorddoost ofte noorddoost ten noorden in wel twee mijlen / houdende 't noorder Gat twee Schips-lengden open / soo langhe tot dat Cannas aen 't noordlandt komt / buyten den hoeck van Figueas ofte Digo: den hoeck van Digo moet hy dan aen stuerboort van hem laten / en loopen midt waters in tusschen 't noordlant ende het Stedeken Digo / ende settent daer / 't zy vooz Cannas oft Digo / daer 't hem belieft op thien oft twaelf vadem.

Een w eynigh benoorden Camina / lept aen de Cust een hooghe steple bergh / boven op met een kloof ofte sael / ghe-naemt S. Rego / is hy nae van fatsoen als Monte Lauro / maer wel eens soo hoogh / dese bergh is een seer kennelijck tepcken / om de plaetsen daer ontrent te verkennen. Ontrent ten halven tusschense bergh en Bapone lepdit een klooster op de kant van 't landt / dat is oock een kenlijck merck om Bapone te kennen / vooz die uytten zupden komt / maer het alder-kenlijckste dat zijn die twee voozsz hooghe berghen achter Bapone / den eenen met twee / den anderen met drie heubelen. Als die met de drie Dalepen ofte Sadel's oostzupdoost van u is / loopt dan daer op aen / ghy sult niet missen op de Eplanden te vervallen.

Dier mijlen bezupden de Eplanden van Bapona / lepdit de haven van Camina / een Cp-haven daer men met grootte schepen met het hoogste water in moet / in 't gat / dat noorddoost ten oosten in streckt / lepdit een Clip de zupd zijde naest / daer op staet een hupskien / dicht bezupden dit Eplandeken is het diepste water om uyt ofte in te zeplen. Binnen in de haven aen de noord-zijde lept een kleyn Eplandeken / daer staet een toornken op / dat houtmen over den Toorn die op het noord-landt staet / ende daer op looptmen in. In 't gat is met half bloedt twee vadem waters.

Men de west ofte noordkant van de haven is al te mael black water / en seer rotsachtigh / daer komt een steenen Rif af schieten / daer op moetmen verdacht wesen.

Van 't Gety en loopen der Stroomen.

Een zupdweste en noorddooste Maen maect tot alle dese plaetsen aende Zee hoogh water / en binnen de gaten een streck ofte twee later / na dat die verre in 't landt strecken. Daer gaen oock geen stroomen langhs het landt / alsoo dooz 't swellen des Oceaens de Bloet dwers teghen de Custen aen komt / en recht tot de gaten in en uyt valt.

Streckingen en Courfen.

Van de C. Pinas tot Ortegael West ten noorden wel soo westelijck 23 mijlen.

Van C. Ortegael tot Siberus zupdwest	4 mijlen.
Van Siberus tot de Caep de Prio: zupdwest	4 mijlen.
Van Caep de Prio: tot Ferol zupden ten oosten	2 mijlen.
Van Ferol tot de Cozogne Zupden en Zupden ten Westen	3 klepne mijlen.
Van de Cozogne tot Cpsarga west	6 mijlen.
Van Cpsarga tot Quereus zupden ten westen en zupd-zupdwest	2 mijlen.
Van Cpsarga tot C. de Bellem ofte de oost-hoeck van Monsy zupdwest ten westen en westzupdwest neghen ofte	10 mijlen.
Van Caep de Bellem tot Caep de Coziane ofte Cozribiaa zupdwest	2 mijlen.
Van Cabo de Coziane tot Cabo de Finisterre Zupden	2 mijlen.
Van Caep de Ortegael tot Caep de Prio: zupdwest	8 m.
Van C. Ortegael tot Cpsarga zupdwest en zupdwest ten westen	14 mijlen.
Van C. de Prio: tot Cpsarga zupdwest ten westen	6 mijl.
Van Ferol Cpsarga west ten zupden	6 mijlen.
Van Cabo Ortegael tot Cabo de Coziane zupdwest ten westen	25 mijlen.
Van Caep de Finisterre tot Mozes ofte Monte Lauro zupdoost	4 mijlen.
Van Rio Kore tot Ponte Vedra zupdzupdoost en zupdoost ten zupden	3 of 4 mijlen.
Van Ponte Vedra ofte Blydones tot de Eplanden van Bapone zupdzupdoost	4 mijlen.
Van Bapone tot Camina zupden ten oosten	3 mijlen.
Van Caep de Finisterre tot de Eplanden van Bapone is de cours zupdoost ten zupden	15 mijlen.
Van Cabo de Ortegael tot Water-foort in Hlandt noorden	126 mijlen.
Van Cpsarga tot Caep Veilli noorden	120 mijlen.
Van Cpsarga tot de Sozles noorden ten oosten	103 mijl.
Van C. de Finisterre tot Port a Port Zupd-Zupdoost	32 mijlen.
Van C. de Finisterre tot Abero zupden ten oosten en zupdzupdoost	40 mijlen.
Van C. de Finisterre tot de Barrels zupden	50 mijlen.
Van C. de Finisterre tot Groot Canarien zupdzupdwest wel soo zupdelijck	230 mijlen.
Van Caep de Finisterre tot Salvages Zupd-Zupdwest	205 mijlen.
Van C. de Finisterre tot Ille de Madera zupd-west ten westen wel so zupdelijck	184 mijlen.
Van C. de Finisterre tot Ille de S. Michiel west-zupdwest	185 mijlen.
Van C. de Finisterre tot Ille Cercera westzupdwest ende west ten zupden	210 mijlen.
Van C. de Finisterre tot de zupd-west hoeck van Hlandt noorden ten westen ende noorden	130 mijlen.
Van C. de Finisterre tot C. de Cleavo noorden	130 mijl.
Van C. de Finisterre tot Waterfoort oft de zupdoost-hoeck van Hlandt noorden ten oosten	138 of 140 mijlen.
Van Caep de Finisterre tot Lezart Noord-Noord-oost	115 mijlen.
Van C. de Finisterre tot de Sepms noorddoost ten noorden wel soo noordelijck	84 mijlen.
Van C. de Finisterre tot Boelijn Noord-oost een weynich oostelijcker	91 mijlen.
Van Bapone tot de Barrels zupden ten westen	37 mijlen.

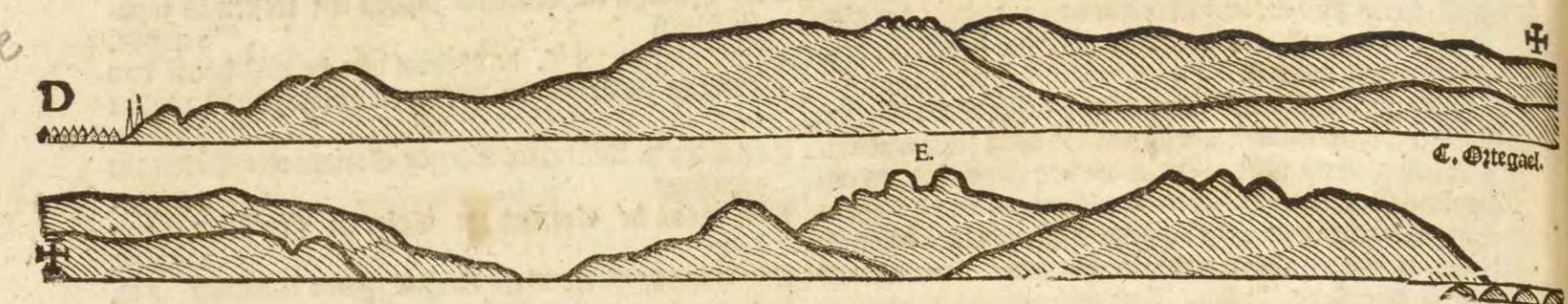
Hooghten.

Caep de Ortegael lept op	44 graden 5 minuten.
De Coziane op	43 graden 18 minuten.
De Caep de Finisterre lept op	43 graden 8 minuten.
Bapone op	42 graden 10 minuten.

Hoe haer dese Landen uyt der Zee verthoonen.

Dese twee volghende Figuren behooren by de kruskens aen malkanderen / en verthoonen de gedaente des landes recht beoosten de Caep Ortegael / als den hoeck geteekent met D. vier of vijf mijlen oost ten zuden of oostzupdoost van u is / en den bergh geteekent met E. zupdzupdwest ofte wel so westelijck.

42

Als Ortegael zupdoost van u is verthoont het aldus.

Dus verthoont Ortegael alst zupdoost ten zuden van u lept.

Dus is Ortegael gedaen / als de Goster sche bergh zupdzupdoost van u lept / en dat ghy dat oost-eynde sien meught met klaer gesicht / zijnde ses / seven oft acht mijlen in zee.

Dese twee volghende Figuren behooren by de dubbelde kruskens aen malkanderen / en verthoonen de Cabo Ortegael / met 't land daer bewesten / als de boorz Caep vier of vijf mijlen oost ten zuden van u is.

Ortegael.

Het land beoosten de Cozongne verthoont aldus / alst zupden ten oosten van u is.

C. Pzioz de oosthoeck vande Cozongne doet hem aldus op.

C. Pzioz zupdwest van u vijf mijlen / is aldus ghedaen.

C. Pzioz zupdwest ten zuden van u drie ofte vier mijlen verthoont aldus.

C. Pzioz.

Als de Caep de Pzioz oost ten noorden wel soo oostelijck twee of drie mijlen van u is / so is die aldus ghedaen.

Het Eplandt Cpsarga verthoont aldus / een miyl dwers van u zijnde.

Dus verthoont het land van Monsp / tusschen Cpsarga en C. de Finisterre / als men upt den oosten komende daer by langhs zept.

Als de Caep de Finisterre zupdzupdoost van u is verthoontse aldus.

De Caep de Finisterre zupdoost wel soo zupdelijck van u verthoont hem aldus.

aldus

Aldus verthoont kaep de Finisterre / als die zupdoost wel
soo oostelijck van u is.

Als kaep de Finisterre zupdoost ten oosten van u is vier
ofte vijf mijlen / soo verthoont die aldus.

Aldus is C. de Finisterre gedaen als die vier of vijf mijlen oost ten zupden van u leydt.

Wannick.

Deze figueren behooren vervolgens aen malkanderen / by de letteren AA ende BB. en verthoonen de opdoeninge van de kape
de Coriane en Finisterre / naer uytwijssinge vande verklaringe hier onder volgende.

De C. de Finisterre verthoont met het landt daer bezupden / als in dese ende de navolgende figuer af-gebeelt staet / als de ghehackelde
bergh twee of drie mijlen oost van u staet / en 't landt daer benoorden tot de C. Coriane siemen dan noozd-
oost-waert tot booz by C. de Coriane / in gedaente als in de figuer booz desen.

Dit ist verbolgh van de voorgaende / streckt vande Caep af zupdoost ten zupden.

Dus verthoont de C. Finisterre / als de hackelige bergh oost noozdoost wel soo oostelijck van u leydt / 't landt van Moyses
leyt dan van u oost noozdoost / als hier volgende af-gebeelt is.

Deze figuer behoort aende voorgaende.

Aldus verthoont de gehackelde bergh van de C. de Finisterre / als by noozdoost ten noozden van u leydt.

Kaep Finisterre.

't Landt van Moyses.

Als de Caep de Finisterre noozdoost / en het landt van Moyses oost noozdoost vijf mijlen van u leydt / dan leydt de
Caep in drie stucken / en het landt van Moyses aldus.

Als de gehackelde bergh tusschen C. de Finisterre en Moyses oost ten noozden van u leydt vijf mijlen / verthoont die aldus.

Als het hooge landt van Moyses noozdoost ten noozden van u is ontrent vijf mijlen / dan ist aldus gedaen.

Monte Lauro. 't Hooge Landt van Moyses.

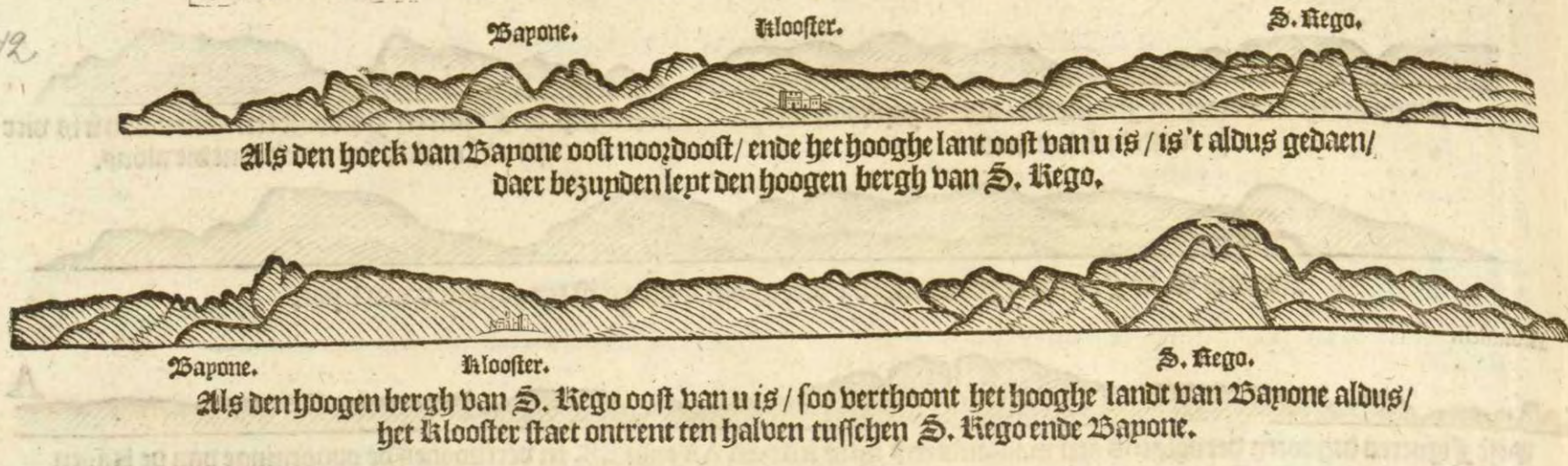
Als Caep de Finisterre noozdoost ofte noozdnoozdoost / ende Monte Lauro vier mijlen oost noozdoost
van u zijn / verthoont het hooge landt van Moyses aldus.

Eplanden van Bayone.

Aldus verthoonen de Eplanden van Bayone en 't hooge landt daer bezupden / als de boozs Eplanden
oost zupdoost een mijl of anderhalf van u zijn.

42

De Seste Verthooninghe,

Waer in:

De Zee-Kusten van 't Noordlijckste deel van Portugall van Camina tot Piffage.

Diana.

Als mijlen bezunden Camina leyt Diana op een Rivier. Van de noor-dhoeck streckt een steenigh Kif af / dwars vooz de mondt van de Rivier ober / op de zupd-wal staen twee vuyz-toozens. Wilt ghy indese Rivier van Dianen zeplen / komende van benoozden oft upter zee / soo loopt so langhe om de zupd / tot dat de twee voozsz vuyz-toozens op de zupd-zijde van 't gat ober een komen / loopt dan daer op aen nae de strandt toe / tot dat het tooznken op 't noor-d-landt komt ober de twee hupfen / houdt die ober een / en loopt dan nae de klip met de mast / en zeplt daer dicht beoosten by langhs / soo loopt ghy ober de drumpel ofte het droochste heen / daer is met leegh water op daghelijsk En twee vadem diepte. Als ghy die voozsz klip mette mast vooz by zijt / sult ghy vooz uyt noch een klip sien met een mast ofte haecken / die leyd aen de noor-dkant van de Rivier : loopt daer insghelijsk dicht by langhs bezunden onme / daer nae passelijck by 't noor-d-landt langhs / tot dat ghy vooz de stadt komt / daer loopt somtijts een Kifken af / dat moet ghy mijden / ende setten 't vooz de stadt. Alsmen vooz het stedeken leyd / so leyd daer een Eplandeken zupd-waerts van u / daer een Kapelleken op staet / westwaerts van dat Eplandeken leyt een groote Banck / die komt met leegh water boven : achter die banck ist vijf ende ses vadem / en vooz Dianen seven / acht ende neghen vadem diep / alsmen in komt machmen bezunden dese voozsz Banck onme loopen / en komen by 't Eplandeken daer het hupken op staet weder uyt vooz de stadt.

Alsmen ontrent een boogh-scheut binnen de tweede klip met de mast komt / daer machmen sijn Ancker wel vallen laten / en bzenghen toutwen aen de zupd-wal / en maecken 't daer aen vier toutwen vast.

Men mach bupten op de keede setten op twaelf vadem / daer is de schoenste grondt om een Lootsman in te nemen / 't is een naeuwen periculeus gat om in te komen.

Villa del Conde.

Van Dianen tot Port a Port is de cours zupden ten oosten neghen oft thien mijlen / tusschen beyden leyd Villa del Conde / vijf mijlen van Dianen en van Metelin. Villa del Conde is een En-haven / vooz 't gat legghen vele Kindsen / daermen aenbeyde zijden om seplen mach / bezunden oft benoozden ontrent de selve ist vijfen ses vadem diep / verder in-waerts leyt een banck dwers ober de haven / van twee vadem met hoogh water : binnen de haven ist drie ofte vier vadem diep / aen de noor-d-zijde ist al vol klippen / die meest onder 't water leggen / maer aen de zupd-zijde ist diepst en sekerst / en goedt leggen op vijf en ses vadem.

Lezons klippen.

Drie mijlen bezunden Villa del Conde legghen de grooste uyt-klippen Lezons ghenaemt / recht vooz een En-havenken van twee vadem diepte gheheeten Metelin / ende zupd-west van den zupd-hoeck der voozsz klippen Lezons / ont-

trent een half mijle 't zee-waerts leyd een blinde klippe onder water / tusschen 't landt ende de Lesons ist ses ofte seven vadem diep.

En klepne mijl bezunden Lezons klippen leyd Port a Port. Van de noor-d-hoeck van 't gat strecken veel Rotfen af by nae dwars ober het gat. Om daer in te zeplen moet ghy dicht by de buptenste klip / te weten daer bezunden heen loopen / vuyz soo nae dat ghy met een steen daer op werpen meugt. Daer staet een Kapelleken op de noor-d-wal neffens de klip met het crups / en noch een wit hupken wat meer de Rivier op-waert / oock op de noor-d-wal / bzengt die ober een / en loopt daer op in tot vooz by het Kasteel / ghy sult soo zeplende op 't drooghste van dat gat niet min vinden als sevenchien oft achtchien voet waters met half Bloedt / en gheen noot hebben van de blinde klip die vooz in 't gadt leyd / de zupd wal wat nader als de noor-dwal / daer met leegh water niet meer op en blijft als elf of twaelf voet water. Binnen het Kasteel zijnde / gaet recht nae de Clip met het krups toe en daer soodicht bezunden heen / dat ghy met een haeck die sout mogen bereycken / ofte ghy moet drie ofte vier Schips lenghden daer bezunden ofte by 't zupd-landt langs loopen / tot vooz by die klip met het krups / om een blinde klippe te mijden / die daer neffens leyd weynich daer bezunden / en met leegh water niet meer als acht voeten onder water is. Weynich vooz by de klip met het krups zijnde / gaet dan vooz indswaters op / tot neffens een groote witte Toozen op 't noor-dlant / daer meughdy zetten op 4 ofte 5 vadem / oft zeplt tot vooz de Stadt / daer ist 3 en 4 vadem diep. Een weynich vooz by de klip met het krups is een vlackte / daer met leegh water niet meer als elf voeten water en blijft / soo datmen met Schepen die twaelf voeten diep gaen / hoogh water verwachten moet / het bloept daer ses voeten op en neder met dagelijcx En.

Aen de zupd-zijde van de Rivier gaet nocheen Lant-diep in / bezunden de voozsz blinde klip die in 't gat leyt / daer de Lootslynden somtijds oock Schepen in en uyt bzenghen / dat is somtijts een goet gat / en dickwils kozts daer na wert het weder van de zee toegeworden / soo datmen daer niet af beschypben kan / daer pemant hem op soude mogen vertrouwen.

Van Port a Port tot Abero is de cours zupden 8 mijlen / daer tusschen beyden is altemael een schoone zant-strant / diemen ober al aen loopen mach op 10 oft 12 vadem.

Te landewaert in op 't hooge / leyt een swarte heubel in 't lant / als die oostzupdoost van u leyt / soo zijt ghy open vooz Abero / alsmen den swarten heubel van Carmole / niet sien en mach / soo leyter een ringhe dym benoozden 't gat / als die dwers van u is / dan ismen noch een half mijle benoozden 't gat van Abero.

Wilt ghy 't gat van Abero in zeplen / ende dat ghy daer

Om in Abero te zeplen vooz

voort komt op ses ofte seven badem / soo neemt acht op drie bakens van masten gemaect / die op 't zupdlandt staen / byenght die over een / en zeplt dan daer op aen oost ten zupden en oostzupdoost in / over de banck daer en is in 't in komen met half Tpe maer twee badem waters / tot dat ghy by de bakens komt / ghy sult so binnen de hoecken komende / by een droog zant aen baghboort heen zeplen / wiscat dan weder noordnoordwest en noordwest by dat voorsz droogge-zant om / tot dicht aen 't noordlant / en loopt daer by in soo laet ghy alle de ander ondiepten aen de rechter hant / tot dat ghy de Riviere open siet / dan suldy een hupskien op de strant sien aen de west-zijde / gaet dan van daer nae de Riviere op oost ten zupden ende oost-zupd-oost tusschen beyde landen midtswaters tot voorsz de pannen oft Avero / daer ghy u Schip vol Souts laden meught.

De Cust van Portugael ontrent Dianen is seer kenne-lijck door den voorsz Berg van S. Rego / die is uytremende hoogh / en lept aen de Zeekant / het hooge lant van Dianen lept daer twee en drie dubbeld achter.

Tusschen Diana / Villa del Conde en Poort a Poort sietmen langhs de Cust veel Coorens en hupskens. Villa del Conde sietmen uyt de Zee als een groote Stad.

De Rivier van Poort a Poort kunnen keunen aende clippen van Lezons / die zijn seer hoogh / en legghen daer recht benoorden.

De Caep de Montego is een hooge hoeck / en daer neffens in 't lant is hoogh geberchte / dese Caep wert somtijes voorsz Korent aenghesien / maer is wel te onderschepden om de Barles / die leggen daer bezupden en benoorden Korent.

De Caep de Montego lept verschepden van Avero zupd zupdwest vijf mijlen / een mijle daer bezupden lept Bissage oft de Rivier van Montego een Eghaven. Van de Caep de Montego loopt een vulsteen Rysken by wat van de wal of / dat moetmen schouwen. Onder de Caep machmen

reede maken voorsz noordelijke winden op 7 / 8 badem / noord-noordweste wint maect daer hoeckens wint / voorsz zupdelijke winden machmen 't setten bezupden de Rivier van Montego.

Van 't Gety en loopen der stroomen.

Een zupdweste en noordooste Maen / maect tot alle dese plaersen aen de Zee hoogh water / en binnen de gaten een streck ofte twee later / nae dat die verre in 't lant strecken.

Hoe dese Landen van malkander en van andere landen geleghen zijn.

Van de Camina tot Diana zupdzupdoost	5 mijlen.
Van Diana tot Villa del Conde zupden ten oosten	4 mijl.
Van Villa del Conde tot Poort a Poort Zupden ten Oosten	4 mijlen.
Van Poort a Poort tot Avero bezupden	8 mijlen.
Van Avero tot Kaep de Montego zupdzupdwest	5 mijl.
Van Poort a Poort tot de Barrels zupdzupdwest en zupdwest ten zupden	23 mijlen.
Van Avero tot de Barrels zupdwest	15 mijlen.
Van Caep de Montego tot Peniche ofte Caep del Fision zupdwest ten zupden	8 mijlen.
Van C. de Montego tot de Barrels zupdwest	10 mijlen.
Van Avero tot de Barrels zupdwest	15 mijlen.

Hooghten.

Poort a Poort lept op	41 graden 5 minuten.
Avero op	40 graden 30 minuten.
Kaep de Montego lept op	40 graden 14 minuten.

Hoe haer dese Landen uyt der Zee verthoonen.

S. Rego.

Aldus verthoont de Kust van Portugael / van Bayone tot de Kaep Montego / als men ontrent drie mijlen daer af by langhs zeplt. De volgende figuer behoort hier aen / by de Krupskens aen een.

Kaep de Montego.

Als dat swart heubelken daer de H by staet oost zupd-oost van u is / soo zijdy neffens ofte open voorsz Avero.

't Hooge landt van Dianen.

Dus verthoont het landt van Diana en daer bezupden / den heubel neffens B, is twee mijlen benoorden Villa del Conde.

't Hooge landt van Dianen.

't Landt by Diana en daer bezupden na Villa del Conde / verthoont als in dese en de volgende figuer af-gebeelt is / neffens V ist gat van Diana.

C

Villa del Conde.

Dit is 't verbolgh vande voorszgaende figuer / de heubel aen C, is twee mijlen benoorden Villa del Conde.

't Hooge landt van Diana.

Aldus verthoont het voorsz landt Diana en daer bezupden als Diana (zijnde neffens A) noord-oost van u is acht mijlen.

44

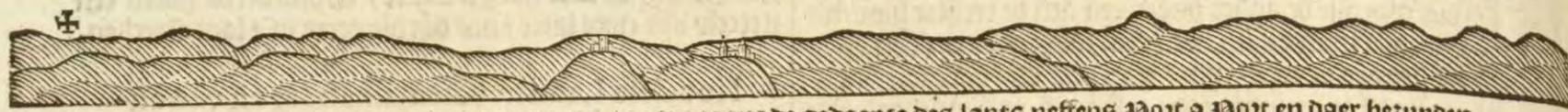
Metelijn dwars van u.

Aldus ist landt ghedaen neffens Metelijn / als Metelijn dwars van u is / en dat ghy dicht by lande zijt.

Kasteel aen de noord-zijde van Port a Port / als men van benoorden komt by 't landt.

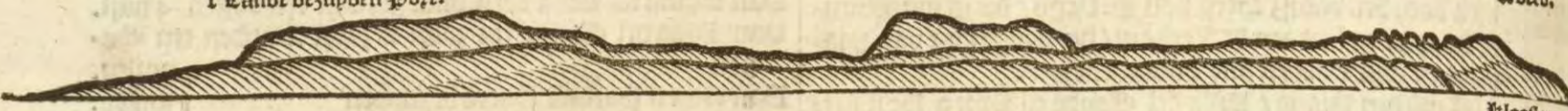
't Landt bezupden Port a Port.

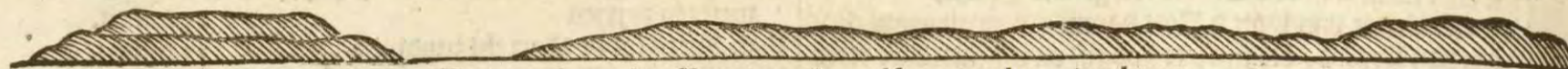
Deze figuer behoort aen de voorgaende / en verthoont de gedaente des lants neffens Port a Port en daer bezupden. Als men van bezupden komt / siet men een Dorpken binnen het Casteel van Port a Port / genaemt S. Jan. Een mijl daer benoorden leyt Metelijn.

't Landt bezupden Port.

Abero.

Aldus verthoont het landt tusschen Port a Port en Abero / als het hooge landt bezupden Port oost ten zupden van u is drie mijlen.

Dus verthoont het Landt van Port als men van bezupden komt.

Aldus verthoont het landt van Port a Port / alst oost zupdoost van u is ontrent drie mijlen.

Diana.

Villa de Conde.

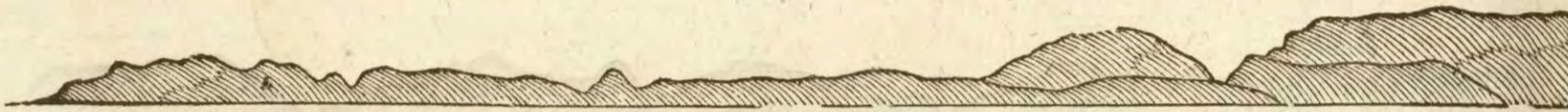
Port a Port.

Aldus verthoont het landt van benoorden Diana tot Port a Port / als men daer by langhs zeyle.

Metelijn.

Port.

Als Port a Port zupdoost vijf of ses mijlen van u is / verthoont dat en 't landt daer benoorden aldus.

De Sevenste Verthooninghe,

Waer in:

De Zee-Kusten van 't Zuydlijckste deel van Portugall van Piffage tot S. Uves ofte Setubal.

't Gat van de Rivier Monte-ga.

VAn de zuydhoeck van de Rivier van Montego loopt een Sandt-Rif af / als men daer in wil zeplen en van buyten komt / laet het hem aen sien als of men bezupden dat rif soude moghen in zeplen / maer ten is niet doentlijk / men moet daer benoorden om.

Op de noord-hoek staet een Dorpken S. Catherina / een weynigh daer benoorden een Visschers dorp geheeten Suarcos. Op de noord-kant binnen 't gat staet een Kalckoven met een bos vngboomen / als men die over een brengh / en dan daer op aen zeyle / loopt men recht het gat in / daer is somtijts niet meer als twaelf / derthien voeten waters met half vloedt. Heel vast en is op de Beschrijvinghe van dit gat niet te vertrouwen / want overmids het aldaer zandgront is / verloopt het somtijts by groote afwateringh / oock met stormen upter Zee.

Van C. de Montego tot Peniche ofte Nova Lisboa (aende Cabo del Fision / dat is de hoek achter de Barles) is de cours zuydwest ten zupden acht mijlen / daer leydt een klip vanden hoek af / daer bezupden is een groote Intwijk / daermen met Barcken achter loopen en beschut legghen mach. In dien Intwijk leydt een stedeken teghen het gheberchte aen / ghenaemt Attogpe / recht bezupden Caep del Fision leydt een hooghe ronde heubel / die onse Neerlanders jonghe Korent noemen.

Van de C. Montego tot de Barrels / is de cours zuydwest neghen ofte thien mijlen. Achter de Barrels is goede Reede en Ancker-gront / onder het groote Eplandt neffens het Heerenijt huycken / daer mach men 't setten op thien vadem / men mach daer van benoorden of van bezupden om komen somen wil / 't is daer ruyt en wijt en ober al schoon.

Van de Barles tot Korent is de cours zupden ten oosten en zupzupdoost twaelf mijlen / maer van de C. del Fision (achter de Barles) tot Korent streckt de kust zupden ende noorden elf of twaelf mijlen. Korent is een seer kennelijcken hoek landts / al als men daer een groot stuck af / soo siet men al tijt het spits heubelken van 't klooster van Syntra.

Een mijle beoosten den hoek van Korent leydt de reede van Cascalis / daermen voor een noordwesten / noorden en noord-oosten windt beschut mach legghen op twaelf ofte derthien vadem / so diep ofte drooge als men wil. Een grote mijl beoosten Cascalis leydt den hoek van S. Juliaen oft S. Gillis / daer op staet een vast slot / dat is de noord-hoek S. Gillis van de Rivier van Lissabon / het noorder gat van de Rivier gaet op de lenghde van een klot-worp daer by in.

Om het noorder gat in te zeplen moet men by die boorzijde op een mast lenghde nae by in loopen / maer neffens het kasteel van S. Gillis komende / wat zupdt-waert op wijcken nae het krake-diep toe / om eenige vuplen en rudsen te schouwen die aende oost-zijde van 't Casteel leggen. Weynigh

Wepnigh daer voor by zijnde / machmen weder na de noord-
wal aen loeven / en daer by langs seplen tot Kestiers en al
voort heel tot Lissebon toe / men settet gemeynlyck voor het
Dorp Bolijn op 12 oft 13 vadem. Men moet hem wach-
ten dit gat in te komē by stil weder en met een ebbe / die valt
seer sterck op de Noorder Cachops ofte Sops / dit gat van
S. Gillis streckt oost ten zuden in / binnen zijnde zeptmen
oostnoordooft ende noordooft ten oosten aen / ende allinen
tegens het klooster te Kestiers komt / dan wijckten wat
na het zyd-landt toe / anders houtmen al het noordlandt.

Om het krakediep in te zeplen / salmen Cascalis ober
de westhoeck van Korent stellen / en houden tot dat 't tooren-
ken ('t welck men siet staen boven 't klooster te Kestiers)
komt ober het witte klooster dat het veerste van Kestiers
staet / te weten ober S. Katherijnen klooster. Gaet dan
noordooft ende noordooft ten noorden in / houdende dese
mercken aldus staende / tot dat ghy komt binnen S. Gil-
lis hoeck / gaet dan al voort by het noordlandt in tot Ke-
stiers binnen het Slot / en settet daer waer 't u best dunckt.
Op dese mercken meughdy het krake-diep in en upt ze-
len. So ghy van bewesten komt en het krake-diep in wilt /
soo set Cascalis ober het west-eynde van Korent / ende
zept alsoo om de Noorder Cachops / tot dat de stadt van
Lissebon komt op twee schips lenghden nae aen de zupd-
kant van de Rivier / dan voort noordooft ten noorden in /
als ghy dan de Sandt-bay binnen S. Gillis hoeck siet / soo
zijt ghy wel te wege.

Maer oft het gheviel dat ghy de Stadt oft dat Tooren-
ken niet sien en mocht / soo houdt de Santbay (die binnen
S. Gillis hoeck leyt) noordooft ten noorden van u / ende
zept alsoo noordooft ende noordooft ten noorden in / en
neemt de slach van de noorder Sops op acht of negen va-
dem / als ghy dan begint tegen S. Gillis hoeck te komen /
zeplet dan passelijck by het noord-landt langhs / als te voo-
ren geseydt is.

Die het krake-diep upt of in laberen wil / die sal het
voorlz Toorenken dat in 't lant staet een Schips-lenghde
bezuden / ende een Schips-lenghde benoorden 't voorlz
klooster van S. Catherijna brengen / ende wenden 't dan
'elcke reyse / en laberen soo upt ende in.

En komt oock by stilte eenen ebbedit gat niet upt of in:
want dit valt seer stijf ober het oosteynde van de Cachops.

Wilt ghy het krake-diep upt loopen / hebt acht op het
voorlz Toorenken / alst onder dat hooge Landt van daen
komt / settet dan recht bewesten het tweede witte klooster /
ende gaet zupdwest ten zuden aen / soo sal 't Toorenken
aen 't klooster komen.

Maer moet ghy upt laberen / soo past wel op u ghetp /
want de stroomen vallen seer stijf ober de Cachops / so dat
het met stilte seer periculens is / dese gaten upt ende in te ko-
men / maer besonder in 't upt zeplen met een ebbe / want die
valt dwers ober de Cachops.

Van Korent tot S. Vbes hoeck is de Cours zupdoost

ten zuden acht mijlen / dat is oock eenen kenbaren hoeck /
aen een hooghe ronde Bergh die daer inlept / oock sietmen
het opperste van 't kasteel van Sifembze op een blacken
Bergh / als een groote Dorst van een Lant-hups.

S. Vbes hoeck wert genoemt Caep de Spichel / recht
bezuden om den hoeck is een scheure ofte klove in 't Lant /
daer neffens ist goet rijden op neghen ende thien vadem.
Dooz Sifember machmen 't oock setten op vijftien ofte
16 vadem.

Van 't Gety en loopen der Stroomen.

En zupdweste en noordooft Maen maect aen dese
Custen vol zee / binnen de gaten een streck ofte twee later
nae dat die verre in 't lant strecken.

Streckingen en Courfen.

Van C. del Sifiron Peniche ofte nova Lisbon tot Korent zuden	11 of 12 mijlen.
Van de Barrels tot Korent zuden ten oosten ende zupd- zupdoost	12 mijlen.
Van de Barrels tot de C. S. Vincent Zuden ten Oo- sten	40 mijlen.
Van de Barrels tot groot Canarien Zupd-Zupd- west	186 mijlen.
Van de Barrels tot het Eplandt Palma zupdwest ten zuden	192 mijlen.
Van Korent tot de Caep de Spichel ofte S. Vbes hoeck zupdoost ten zuden	8 mijlen.
Van C. de Spichel tot de C. de Vincent zuden wat oo- stelijcker	22 mijlen.
Van Korent tot de Caep S. Vincent zuden ten Oo- sten	28 mijlen.
Van Korent oft Rivier van Lisbon tot groot Canarien zupd zupdwest wel so westelijck	180 mijlen.
Van de Rivier van Lisbon tot Ille de Salvages zupd- west ten zuden	160 mijlen.
Van de Rivier van Lisbon tot Porto Santo Zupd- west	120 mijlen.
Van de Rivier van Lisbon tot Ille Madera Zupd- west	134 mijlen.
Van de Rivier van Lisbon tot het Eplandt Tercera west	200 mijlen.

Hooghten.

De Barrels op	39 graden 40 minuten.
Korent leyd op 38 graden 55 minuten / of soo sommighe willen / essen op	39 graden.
Caep de Spichel oft S. Vbes hoeck leyt op 38 graden 30 minuten.	

Hoe haer dese Landen uyt der Zee verthoonen.

Caep Montego.

't Lant bezuden Montego.

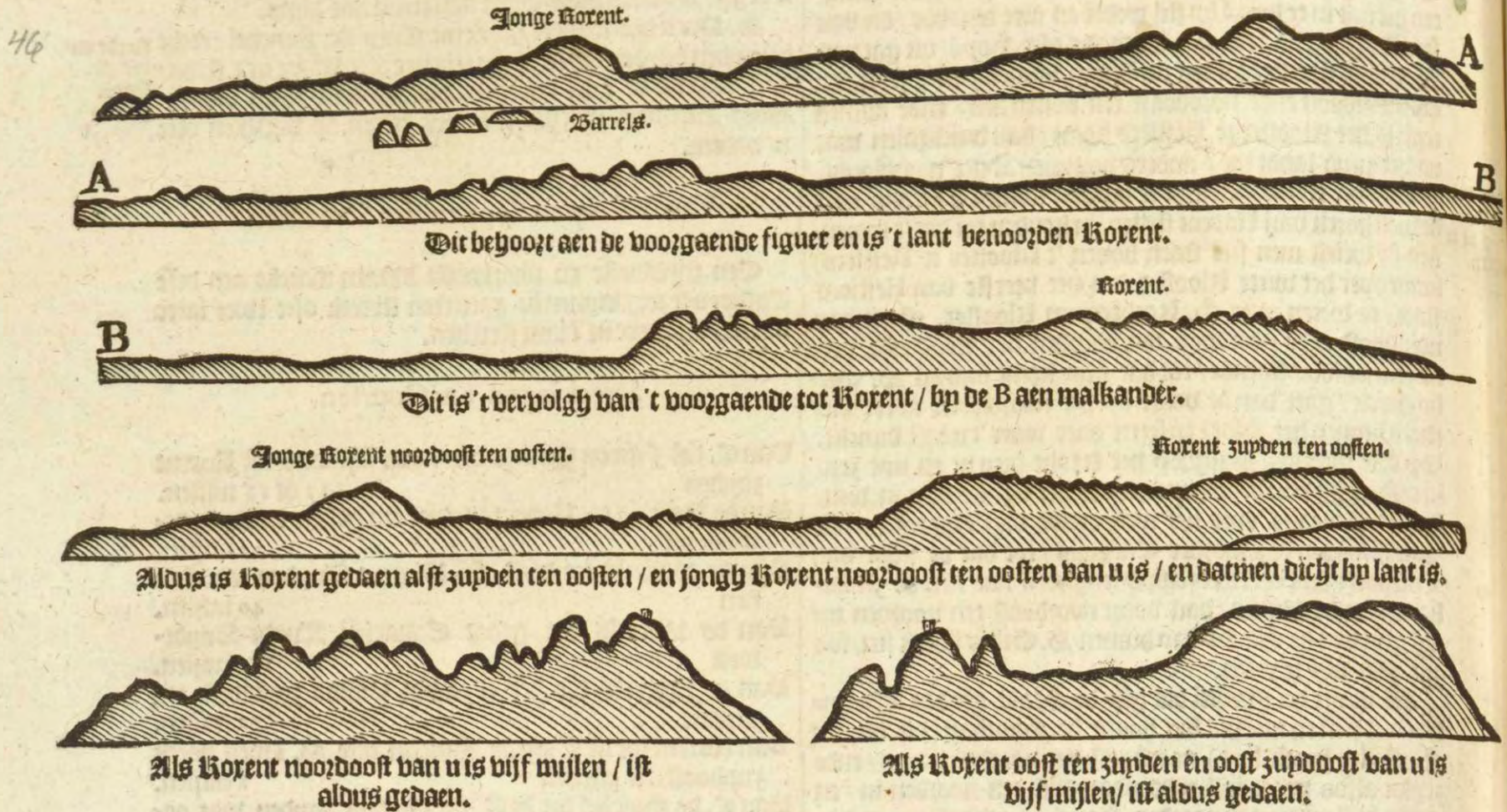
De kaep de Montego noordooft van u drie ofte vier mijlen met het landt daer bezuden / verthoont gelijk in dese en de volgende
figuer af-gebeelt staet / by de letteren A A behooren die aen malkanderen.

Dit behoort aen 't voorlzgaende / en is 't landt bezuden Montego
tot neffens de Barrels.

Dus verthoonen dan de Barrels / als de noordelijckste een mijl oost van u is.

Het landt tusschen Peniche en Korent / verthoont hem als in dese drie volghende figuren af-ghebeelt is / als het hooghe landt bezuyden Peniche / genaemt jonge Korent / oost van u is / de gelijcke tepckens / als AA en BB. behooren aen malkanderen.

De Achtste Verthooninghe,

Waer in:

De Zee-Kusten Algarve en Andaluzia
van S. Uves tot Palos ofte 't Clif.

Om ober
de banck
van S.
Vves te
zeplen.

Ter mijlen beoosten Caep de Spichels / of S. Vves hoek leyt S. Vves / daer leyt een groote banck vooz 't gat. Beneden 't hooge landt op de water kant staet een wit Slot / als dat noozdoost van u is / dan zijdt recht vooz 't gat.

Wilt ghy tot S. Vves ober de banck zeplen / komende van S. Vves hoek af / soo hout de westhoek van Sifembze een Schips lenghde buyten de oosthoek / en gaet alsoo ende oost ten noozden aen / tot dat het Slot van Palmelo dat boven S. Vves staet / komt in een Dalep ober het voozsz witte Slot op de water-kant. Zeplt dan daer op recht noozdnoozdoost in / tot binnen 't Slot dat op 't water staet / en dan voozt op een kabels-lenghde by 't noozdlandt langhs noozdoost ten oosten in / tot vooz de stadt van S. Vves ofte Setubal. Maer als het slot van Palmelo onder 't lant komt / dat gy dat selve niet meer sien en meugt / daer staet noch een wit hups aen de noozdkant van 't slot dat op de waterkant staet / houdt dat dan soo staende / ende loopt daer op in / tot binnen het witte slot / ende gaet dan voozt als voozsz by het noozdlandt langhs / tot vooz de stadt van S. Vves / ende settet vooz dat Visschers Dozp op 6 oft 7 vadem. Op de banck is met half vloet vierdehalf vadem waters / als men daer ober zeplt vintmen wel 7 verscheden ondiepten ofte droogten. By het zuyd lant gaet ook een gat in / maer dat is alleenlijck vooz Barcken / tusschen dit zuydergat en het rechte diep legghen de bancken tot sommighe plaetsen soo droogh / datse bykans boven water leggen.

Om het diepste water te treffen ober de Banck van S. Vves in het uytzeplen met diepgaende schepen / doet alsoo : als ghy van 't witte slot zepl gaet / soo set het voozsz witte hups ober den noozdkant van 't slot / dat aen de waterkant staet / so datmen recht daer deur sien mach / ende

houdent alsoo staende / tot dat S. Vves hoek begint te komen buyten den oosthoek van Sifembze : bzyngt dan het witte hups aen de zuydkant van 't slot / ende loopt so uyt / ghy sult aldaer dat diepste water hebben. Maer als men dat slot van Palmelo sien mach / dat is een rechte langs merck om ober de banck te loopen : Als dan moet dat witte slot van u wesen noozdnoozdoost wel so noozdelijck.

Het is van S. Vves hoek tot Caep de S. Vincent zuyden en zuyden ten oosten 22 mijlen / tusschen beyden zijn geen bekende habenen / Salines een Rivierken / leggen de ten halven weghe / is oock onbekent.

Van S. Vves tot de Caep de S. Vincent strecke de kust meest zuyden ten westen ontrent vier-en-twintigh mijlen / daer tusschen beyden legghen sommighe hooghe steple bergghen diemen de Salines noemt / kennelijcke tepckens om dese Cust te verkennen / maer boven al dienen tot kennisse van dese Cust van Algarve / ofte van de C. de S. Vincent / de Opge-berghen die neffens Lagos leggen / en verre in zee konnen gesien werden. Een half mijl benoozden de C. de S. Vincent leyt een hooge klip in 't Land / dat witachtigh en wat hoogher is alst ander Land / als men dat siet / is men by de C. de S. Vincent. Op den hoek vande Caep staet een gebroken klooster / en dicht by den hoek leyd een hooge rodts / by het varende volck genoemt de Munnicke-strondt.

Recht om den hoek van de Kaep de S. Vincent mach men setten in een sandt-bay vooz een noozden en noozdwesten wint op twintigh vadem.

Om den tweeden hoek beoosten de Kaep is noch een Sandt-bay / daer is goede keede vooz eenen noozdwesten ende noozden wint op veerthien ofte vijftien vadem. Van de Kaep de S. Vincent tot de Kaep de S. Maria ofte Faro ist oost ofte een wepnig zuydelijcker veerthien mijlen.

mijlen. Daer tusschen beyden leggen Lagos ofte Labes ende de Villa Nova. Van de C. de S. Vincent tot Lagos ist oost ten noorden vijf mijlen / daer is een Ey-haven tusschen de Clippen deur / achter een strandt singhel / die valt met leegh water droogh. Men mach daer oock reede maecten vooz eenen noozdwesten / westnoozdwesten ende noozden windt op thien oft twaelf vadem.

Villa Nova leyd ontrent drie mijlen beoosten Lagos / daer tusschen beyden twee mijlen van Lagos / en eene van Villa Nova leyt een blinde clip / daer moeten op verdacht zijn. Villa Nova is een goede haven / streckt noozden ende noozden ten westen in / met half bloedt heestmen daer twee vadem waters / binnen in de haven aende oost-zijde leyd een Eplandeken ofte Clip / daer op staet een toozen of hupken / oock stater op t landt een groote mast met een ton daer boven op : Als het toozken ofte hupken met de Mast ober een komen / soo zeytmen daer recht op aen in t gat / by het oost-landt langhs / tot vooz-by het toozken / de west-zijde is black ende droogh / als men dan komt by de mast / dan wijckten westwaerts op vooz de stadt van Villa Nova daer setmen t op vier ofte vijf vadem.

Van Villa Nova tot Faro oft C. de S. Maria ist ontrent seben mijlen / op de strandt staet een vuyt-toozen / en van den hoeck komt een Rif af-schieten / datmen schoutwen moet / in t gat van Faro moeten van beoosten in komen / dat streckt west ende westnoozdwest in / men laet den toozen aende sincker-handt / en loopen op twee ofte drie vadem in / binnen zijnde / setmen t tegen ober de stadt van Faro onder het Eplant op drie vadem / het gat is met half bloedt twee vadem diep.

De Caep S. Maria vertoont upter zee als men die eerst gewaer wort aen een ronde heuvel / en is een goet kennelijck merck om de gantsche Cust van de Condao aen te verkenmen.

Vier mijlen noozdoost ten oosten van Caep de S. Maria ofte Faro leyd Tabila / dat is een krom droogh gat / dat alle jaren schier verloopt / ende niet te betrouwen is om daer inne te zeplen / ten zy dattet eerst behaectent ofte met hoepen belept zy / t is met halve bloet schaars twee vadem diep / men leyd daer recht binnen dym op vier vadem.

Van Tabila tot Almonte is de Cours oost noozd-oost vier mijlen.

Almonte is een diep gat / een van de alderbeste gaten op de gheheele Condao / streckt by het oost-landt noozd-west in / met half bloet ist drie vadem diep. Daer leggen eenighe droochten vooz t gat / de mercken daer van zijn dese : Daer staet een boom op de oostkant van t gat : als Almonte te gen ober den boom komt / so is men beoosten de droochten of zanden die vooz t gat leggen / dan gaetmen na de voetstrant toe / en leyden t daer by langhs noozdwest en noozdwest ten westen in / als men binnen is / wijckten noozdwaerts op vooz t stedeken / oft willende vooz Pozte Maria wesen / soo vervolghmen de noozdweste cours / tot vooz het Sldt / binnen ist wijs en hreet / en ses of seben vadem diep.

By het west-landt gaet oock een Haven in / daermen dwars upter zee in komt / dan die by het oostlant is het diepste.

Van Almonte tot Leepe oft S. Michiels / is de Cours oost ten noorden vijf mijlen. Leepe heeft onsekere gaten die dickwils verlopen / daermen hem niet betrouwen mach in te zeplen sonder Lootsman. Het gat dat beoosten t groote Eplandt inne gaet wil het beste wesen / van daer moeten weder westwaerts op wijcken naer Caron ende de Ribiere toe / ende komen also tot Leepe / daer neemtmen vooz het diep den last in.

t Gat van S. Michiels plach dwars ober in Zee te loopen / en was met half bloet 3 vadem diep / en vooz S. Michiels vijf vadem / van daer machmen met hoogh water ober t Wad tot Leepe in de Ribier komen. Oock plachmen by Caron in te komen / dan om de sekerheyt is noodigh op dese gaten een Lootsman in te nemen.

Van S. Michiel tot Balos ofte Saltees is de cours oost ende oost ten zuden vijf mijlen. Hier seyltmen inde groote Condao / dit gat gaet op t west-eynde van de Koodupn in / daer staet een groote breede boom bewesten dat witte klif /

die houtmen ober een roode dym als oft roode eerde waer / dese dym gaet schupn neder : loopt op dese mercken tot aen de strant / ontrent noozden ende noozden ten westen aen / dan sal de toozen Odier die boven Wolves staet / ober den oostkant van t gat komen / houdt die soo staende / ende zeyt al by de strandt langhs / op twee kabels-lengden tot omben hoeck / dan meught ghy noozden nae Balos oft noozdwest nae Wolves op loopen / ende setten t daer neder op ses ofte Wolves seben vadem.

Het is daer binnen diep ses / seben ende oock drie ende vier vadem in t opseplen / nae datmen verre op seylt ofte niet. Dit gat is op de dympeel met half bloet vierdehalf vadem / maer binnen ist vijf vadem diep.

Daer komt oock een gat upter Zee tusschen de zanden dooz loopen / dan komt Wolves aende oostkant van t gat / enmen zeyt noozd noozdwest in / als men binnen in de haven is / soo doetmen als vooz gheseyt is. Dit gat is drie vadem diep.

Tot kennisse van t landt hier ontrent salmen verstaen : dat aen het westeynde van de Koodupn een wit schoz landt leyd / klifachtigh / zijnde roodachtighe aerde oft krijdt : die daer op verbalt mach dencken dat hy by t gat van Saltees is / daer op staen sommighe boskens boomen / anders ist landt al sonder boomen / roodachtigh zandt / en daerom Koodupn gheuoemt.

Van t Gety en loopen der Stroomen.

En noozdooste en zupdweste Maen maect aen de C. S. Vincent / en aen C. de S. Maria hoogh water / oock aen de Custen daer tusschen beyden gelegen.

Maer oostwaert aen de Condao maect vol Zee een zupdwest ten zuden en zupd zupdweste Maen.

Vooz de Condao aen de kusten maect hoogh water een zupd zupdweste en noozd noozd-ooste Maen.

Vooz Balos Moguer en Wolves maect vol Zee een zuden ende noozden Maen.

Streckingen en Coursen.

Van C. de Spichel tot de C. de Vincent zuden wat doostelijcker	22 mijlen.
Van de C. S. Vincent tot Lagos oft Labes oost ten noozden	5 mijlen.
Van Lagos tot Villa Nova oost	3 mijlen.
Van Villa Nova tot Cabo Maria oft Faro oost ten zuden	7 mijlen.
Van C. S. Maria ofte Faro tot Tabila noozd-oost ten oosten	4 mijlen.
Van Tabila tot Almonte oostnoozdoost	4 mijlen.
Van C. S. Vincent tot C. S. Maria oost	14 mijlen.
Van C. S. Maria tot Leepe oft S. Michiels oost noozdoost	13 mijlen.
Van C. S. Maria tot Saltees oostnoozdoost	18 mijlen.
Van Caep de S. Vincent tot de Caep kartin Zuden	67 mijlen.
Van C. Vincent tot C. de Geer zuden wel soo westelijck stijf	104 mijlen.
Van C. S. Vincent tot het Eplandt Lancerote zupd-zupdwest	140 mijlen.
Van C. S. Vincent tot groot Canarien zupd-west ten zuden	158 mijlen.
Van Caep de S. Vincent tot Ille de Palma Zupd west	168 mijlen.
Van Caep S. Vincent tot Pozte Santo zupdwest ten westen	108 mijlen.
En tot Madera zupdwest ten westen	119 mijlen.
Van C. S. Vincent tot Ille de S. Maria west	177 mijl.
Van Caep S. Maria tot Sibiona oost	22 mijlen.
Van C. S. Maria tot de Straet oostzupdoost ende zupdoost ten oosten	32 mijlen.
Van C. S. Maria ofte Faro tot Caep Cantin zuden ten westen	68 mijlen.
Van Caep de S. Maria tot groot Canarien zupd-west en zupdwest ten zuden	165 mijlen.
ij. Boeck van t Westewater.	(22) Dan

Villa Nova.

t Gat van Almonte.

Leepe.

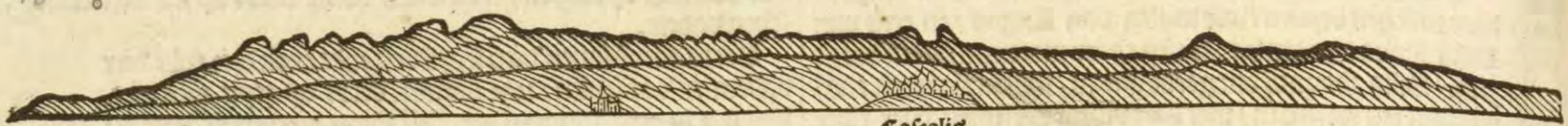
S. Michiels.

Balos Saltees.

92 De kusten van Algarbe en Andaluza/ van S. Vbes tot Palos ofte Clif.

Dan C. S. Maria ofte Faro tot Ille de Madera zupd- west ten westen	131 mijlen.	Hooghten.
Dan Anmonte tot Leepe oost ten noorden	5 mijlen.	C. de Spichel oft S. Vbes hoeck lept op 38 graden 30 m.
Dan Leepe tot Saltees oft Palos oost en oost ten zup- den	5 mijlen.	De C. de S. Vincent en S. Maria leggen op 37 graden. De Cust vande Condaet lept op 38 graden 15 en 20 minu.

Hoe haer dese Landen uyt der Zee verthoonen.

Het Landt beoosten ofte bezupden Korent nae Kestiers toe / verthoont als in dese en de volgende figuꝝ afgebeelt staet.

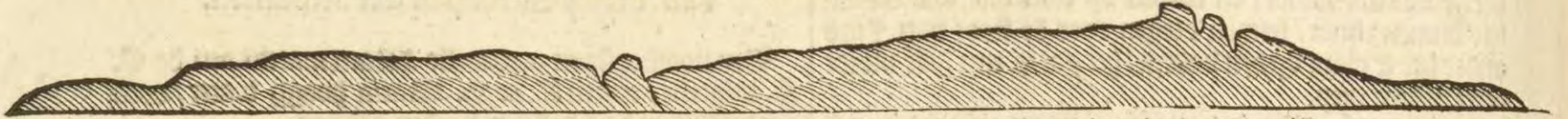
Dit behoort aen 't voozgaende.

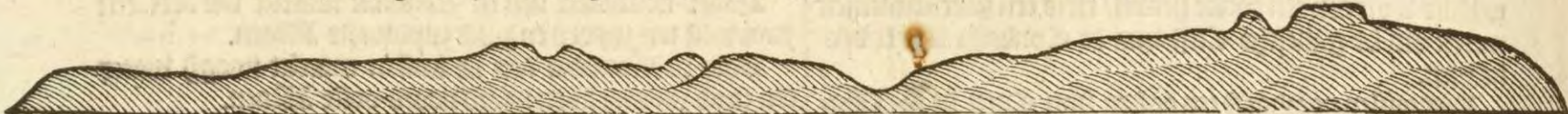
Dus verthoont de Cust tusschen de Rivier van Lisbon en S. Vbes hoeck/ genaemt C. de Spichel.

Aldus verthoont S. Vbes hoeck als men upten noorden komt.

Als de hoeck van S. Vbes oost ten noorden 5 mijlen van u is / is van sulcke gedaente.

Aldus verthoont S. Vbes hoeck als die noozdoost ten noorden van u is drie ofte vier mijlen.

Aldus is S. Vbes hoeck gedaen / als die noozdnoozdoost vier of vijf mijlen van u is.

Aldus verthoont het Landt ontrent de C. de S. Vincent / als men upten noorden komende daer by langs zeplt.

C. S. Vincent.

Dygebergh.

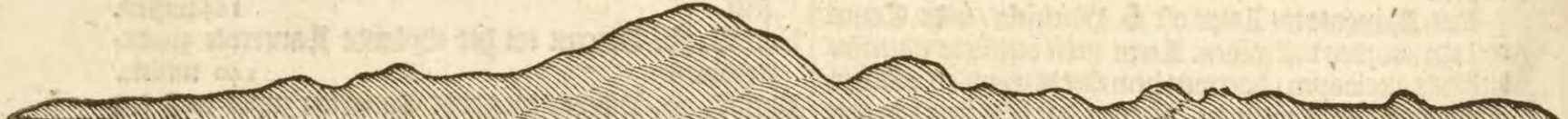
De C. S. Vincent verthoont aldus / als die noorden ten oosten / en noozdnoozdoost van u is ontrent ses mijlen. De Dygebergh lept dan van u noozdoost ten noorden / van gedaente als hier afgebeelt is.

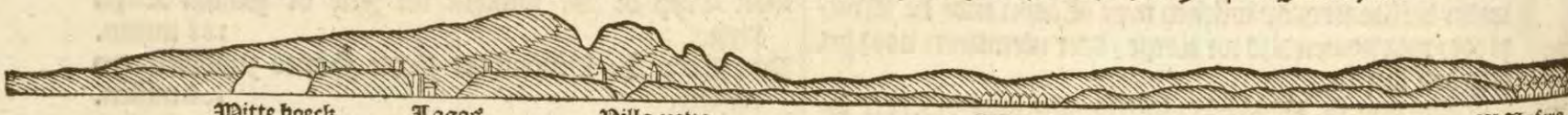
Als de Dyghe-berghen noozdnoozdoost en noozdoost ten noorden van u zijn neghen oft thien mijlen / verthoonen die aldus aen een langhen bergh / aen beyde eynden black neder gaende met een ander stuck landts veel leeger daer beoosten aen.

Dus verthoont de C. S. Vincent / alle vijf mijlen noozdwest van u leydt,

Dygebergh.

Aldus verthoont de Dyge-bergh / als die by klaer weder noozdnoozdwest van u is acht oft negen mijlen.

Dus verthoont hem 't landt ontrent Lagos en Villa Nova / als men dwers van Villa Nova is niet verre van landt / weynigh bevesten Lagos leydt een witten hoeck / daer aen men Lagos lichtelijck van verkennen / de C. S. Maria verthoont hem dan als in de volgende figuꝝ.

Al Bosero.

Dit is al ront lant.

C. S. Maria.

Dit ist verbolgh vande voozgaende figuꝝ van Al Bosero tot de C. S. Maria.

Aldus

48

Aldus vertoont de C. S. Maria als die noozdoost ten oosten van u is seben oft acht mijlen.

Als de C. S. Maria noozdoost ten noozden van u is / vertoont die aldus.

De Negenste Verthooninghe,

Waer in :

De Zee-Kusten van Andaluzien van Palos tot door de Strate van Gibraltar by Modril, ende de Kuste van Barbaryen daer tegen over. Als mede de Barbarische Kust van C. Spartel tot oudt Mamora.

Van Saltees tot de Riviere van S. Lucas is de Cours zupdoost ende zupdoost ten oosten tusschen ses ofte seben mijlen. Wilt ghy in de Rivier van S. Lucas zeplen / so zeplt by de roodupns langhs / so langhe tot dat ghy de stadt van S. Lucas in 't ghesichte kriyght / ontrent oost zupdoost van u / daer leyt een wit klooster beoosten de Stadt tegen het Hooge-Lant aen / en een groote boom staet op 't Hooge-Lant / bzynght die boom eben aen de noozdkant van dat klooster / also dat men daer bykans tusschen beyden deur sien mach / maer niet ober het klooster / houdt die so staende / en zeplt daer op aen / soo en meughdy aen de steenen niet misdoen / en sult op 't dzooghste met laegh water een dood-stroom hebben 3 vadem / en met hoogh water elf ellen of schaers vier vadem. Als het Slot van Sipioenen en de Kerck aen malkander beginnen te komen / soo komdy aen de eerste steenen ofte dzooghste / als de Kerck en 't Slot recht ober malkanderen zijn / dan staense zupd zupd-west van u / dan zyt ghy op het alder-dzooghste / maer als het Slot met de Kerck weder deur malkander komen / dan kriyghdy weder dieper water / 3 1/2 en 4 vadem met leegh water en dood-stroom / zeplt al voozt op de voozsz Mercken van het klooster en den boom / maer wacht u wel dat ghy de boom niet en bzynght ober het Chooz aen 't zupd-eynde van 't klooster / ghy sout soo heel dicht aen de steenen komen / bzynght liever den boom een wepnigh benoozden het klooster / want aen de roodupns en mooghdyn niet lichtelijck misdoen / maer byp aen looden op 3 en 4 vadem. Daer staet oock een Meulen beoosten de Stadt / siet toe dat ghy die oock niet en bzynght ober het ronde klooster / dat recht beoosten beneden aen de Stadt staet / maer houdt die een hant-spaeck lenghde verscheyden / soo zeplt ghy het beste diep in. Maer so die voozsz Meulen ende dat ronde klooster ober een komen als ghy in zeplt / so suldy sonder missen op de steenen ofte dzooghsten geraken. Als ghy ober het dzooge en binnen zyt / zeplt dan al na de strant van S. Lucas toe / tot dat ghy de Riviere heel open in siet / om 't Rif te schoutwen / dat van de noozd-west-hoeck van de Rivier af-schiet / zeplt dan by de wal langhs / ende settet vooz 't Kercken met de krupsen dat om laegh in de dupnen staet / op 5 / 6 / of 10 of 12 vadem / soo nae alst u belieft. Men mach dit selfde gat oock wel upt laveren met passelijcke schepen ofte boots / maer men moet wel vooz hem sien / 't en isser niet seer wist.

Om in de Rivier van S. Lucas te zeplen.

Om by Sipioene langhs in te zeplen.

Calis.

By het landt van Sipioenen gaet mede een gat in. Om dat te vatten salmen op twee kabels-lenghde nae by het voozsz landt in zeplen / tot datmen binnen de tweede dzooghste is / dan moetmen van het lant af wijcken / tot datmen komt op de voozschrebe mercken van 't klooster ende den grooten boom / dan looptmen voozt daer op in als vooren geleert is. De Rivier van S. Lucas is goet om te kennen aen de Hoodupn die daer beoosten leyt.

Van Sipioenen tot Calis Malis / is de Cours zupdoost seben mijlen. Calis wordet bekendt upt den Gyaer-

bergh / als die oost noozdoost ende oost ten noozden van u is / zeplt dan daer op toe / soo sult ghy niet missen recht vooz Calis te verballen. Op den hoeck van Sipioenen liggen veel Klippen boven water / tusschen Sipioenen hoeck ende Calis. Drie mijlen van Sipioenen leyt Kortum / daer neffens schiet een groot steen-rif van den hoeck af.

Die in de Bay van Calis wil wesen / die loope op de Klippen aen die aen de west-zijde van de Bay liggen / ghe-noemt los Puercos / en op twee kabels-lenghde daer by in / op ses ofte seben vadem / tot vooz de Stadt van Calis / ende setten 't daer soo diep alst hem belieft op acht / thien / twaelf ofte vijftien vadem / dat vaer-water streckt meest oost zupdoost ende zupdoost ten oosten in.

Om inde Bay van Calis te zeplen.

Los Puercos

Daer leyt een steen onder water / den Diamant ghe-noemt / ontrent Oost noozd-oost / ende Noozd-oost ten Noozden van Puercos een groot half mijl / als Sint Catherina Kapelle op het Noozd-landt Oost noozd-oost van u is / so zyt ghy neffens dien steen oft Clif / daer is met half vloet drie vadem water op / de mercken van dese steen zijn dese: Als Marpa-Kerck komt ober 't noozd-eynde van Calis (dat is een klooster dat byten Calis staet) daer staet oock een hups op den bergh daerinnen langhs vooz-by nae Xeres toe gaet / als dat hups komt ober de Kapelle die op de kant van 't water staet / betwisten Marpa-poozt / als dese mercken ghelijck ober een komen / soo soude men op die voozsz steen zeplen / daer is op het dzooghste met hoogh water vierdehalf vadem water op. Maer set de twee hooghe berggen die bezupden den wegh van Xeres zijn / datse een wepnigh verscheyden zijn / en datse niet onder malkanderen en komen / soo en meught ghy op dese steen niet zeplen. De Puercos Klippe leggen van den noozd-hoeck van Calis ontrent een half mijle. Die vooz Calis op de Keede leyt / heeft het Puntael zupden van hem of daer ontrent / nae dat by Calis nae komt. Maer bezupden Calis leyt een Kotse / en komt die niet nader als seben vadem.

Diamant

Mercken van de Diamant

De Bay van Calis is wist ende bzyet / men leyt daer op vijf of ses vadem / de Noozd-weste wint komter open in. Soo daerom pemant inwaerts wilde / achter het Puntael die gae zupd-oost aen / tusschen den hoeck van Poztereael en het Puntael in / ende loope dan om den hoeck van het Puntael op / daer leytmen beschut vooz alle winden / men mach daer oock een Schip dzoogh setten om schoon te maecken. Die in de Krieck wil moet een Lootsman nemen / en looper dat water van Poztereael in / latende dat Eplandeker aen bagh-hoozt / Herodes Krieck sal hem dan openen / daer moet hy dan miswaters in zeplen tot vooz de Sout-bergen.

Om van Calis nae de Straet te zeplen moetmen zupden ende zupden ten oosten aen gaen / na de C. de Crasalgar / so looptmen rupn genoegh byten de bancke oft klippen / die zupdoost van Calis af leggen. Van den hoeck van S. Sebastiaen tot C. de Crasalgar / dat is de noozd-hoeck van de Straet aen de west-zijde / ist zupd zupdoost 8 mijlen. Ontrent anderhalf mijl benoozden de Kaep leyt Conil / daer ij. Boeck van 't Westwater. (Aa) 18

Dan Calis nae de Straet te zeplen.

is een schoone Sant-bay / daermen setten mach op twaelf / derthien en veerthien vadem schoone gront.

Ontrent de C. de Trafalgar een groote half mijl van Lant / lept een klip acht oft negen voet onder water / tusschen die en 't vaste landt machmen deur / die upt de Straet komt moet na de selve uursien / alsoo verschepden Schepen daer op gestoren hebben.

Die de Strate oft Engde van Gibzalter begeert in te zeplen / komende van Cales / gae van de punt van S. Sebastiaen / (dat is de westelijckste hoeck van 't Eplandt Cales) zupden ten oosten / ende zupdzupdoost na de C. de Trafalgar / tot dat hy vry wat buyten lant is / om de Spaensche Cust te schouwen / die is vunt : daer streckt een steenen bank anderhalf ofte twee mijlen in Zee / west ten zupden van 't Eplandt Tarifa af / daer acht / negen ende thien voet waters op is : alst hart waeyt soo sietmen die seer barnen. Den voorz. hoeck van S. Sebastiaen ende de Caep de Trafalgar leggen verschepden acht mijlen.

Rif van Tarifa.

Tanger.

Alsmen dan wat buyten de C. Trafalgar is / ende sijn Cours stelt zupdzupdoost ende zupdoost ten zupden / so salmen aen de Barbarische Cust te Lande komen / ofte vervallen binnen de Kaep Spartel ontrent neffens Tanger / gelegen in een groote Inwijck en zant bay. Op de west-hoeck van dese Inwijck van Tanger staet een kasteel vry wat hoogh / noch wat hooger op het geberghe staet een Waeck-toozen / maer beoosten Tanger staet noch een vervallen Waeck-toozen / daer aen Tanger seer goet om kennen is. Van Tanger nae de Scheminckelbergh toe / streckt de Cust meest al oost noozdoost / ende oost ten noozden / dat is de rechte streckinge om deur de Straet te zeplen. So ghy by nachte de Straet in zeplen wilt / so hout u naest aen de Barbarische kust / die is heel schoon / en daer aen meughdy niet misdoen : maer de Spaensche kust (als geseyt is) is vupl. Die by de Spaensche kust langs zeplen wil / die moet dicht by de wal langhs / en loopen tusschen het Eplandt Tarifa en de voorz. vuplen deur / dicht by 't Eplandt heen / oft moet verre van 't Eplandt blijven om buyten die drooghten heen te loopen / maer in 't midden tusschen beyde Landen even nae ist best.

C. de Cabzita.

Twee mijlen beoosten het Eplandt Tarifa leydt de hoeck van Cabzita / de westhoeck van de groote Bay van Gibzalter / tegen ober den Bergh van Gibzalter daer recht bewesten / is een goede reede voor een noozdoosten wint / op 12 / 10 en 8 vadem / niet verre van de wal / neffens een groote klip / die dicht op de water-kant lept een wepnigh beoosten de Dper-Toozen : wepnigh bewesten die Dper-Toozen die op de voorz. schreven hoeck staet / is eene schoone Sant-strant tusschen beyde de Toozens / daer leytmen beschut voor de Dpningen upten westen.

Tot Gibzalter is een schoone bay / by nae als een haven. Wilt ghy te Gibzalter ofte te Jubleter (so onse Nederlanders dat noemen) in de Bay setten / soo zeplt soo verre inne-waert / tot dat de binnenste hoeck van de hooge bergh van Gibzalter oost van u staet / daer ontrent ist diep 5 of 6 vadem / en schoone gront : nae de Meulen toe ist black water van drie vadem. Men leydt daer in de Bay beschut voor een weste wint / een zupden wint is hoeckskens wint van Gibzalters bergh / maer een zupdwesten wint die wapt daer open in. Van daer brenghmen goede Wijnen.

Als ghy van de Keede van Gibzalter t' zepl wilt gaen met een oostelijke wint / soo ist goet wat voor wint af te loopen / nae de west-wal toe / ende so boort by de laegher wal upt / want de oostelijke winden vallen met sulcke dwazlingen ende dzapingen over het hooge lant van Gibzalter / datmen qualijck by het hooge Landt langhs upt de Bay kan geraecken.

Als ghy upt den oosten komende / de Strate upt zeplen wilt / ende dat ghy wat na aen de Spaensche Cust zijt / so siet wel voor u / want den bergh van Gibzalter lept dan in u gesicht tegen 't lant van Barbarien aen / en also het landt benoorden den bergh laegh is / soo schijnt het niet anders aente sien / als oft daer de openinghe van de Straet waer. Het is voor desen gebeurt / dat eenighe dat also aenghesien hebben / en zijn daer op aen ghezeplt / en hebben also haer Schepen verzeplt / en verlooren : Daeromme ist seer van noode goede acht te nemen op de Bergh van Gibzalter / en alsmen daer op let / is sy goet om te kennen.

Estepona leydt vier mijlen beoosten ofte benoorden Gibzalter / daer tusschen beyden staen verschepden vier-toozens aen de kust / daer is schoone gront om te setten. Wilt ghy 't setten beoosten Gibzalter / by de naeste viertoozen aen Gibzalter / soo set Gibzalter zupd zupdwest van u / ende set tet op vijf-en-twintigh vadem / daer is schoone grondt ende swart zant : maer wilt ghy 't setten by de tweede Dper-toozen / daer is een valeye daer machmen water halen / en setten op 20 ofte 22 vadem / daer is oock schoone gront / oock beter leggen om met oostelijke winden t' zepl te gaen / voor de gene die upt de Straet begeert te wesen.

Door Estepona machmen 't setten op veerthien vadem / dat is een plaetse om fruyten en Wijnen te laden. Vier of vijf mijlen daer beoosten lept Maribela / daer tusschen beyden staen vijf Waeck-toozens aen de kust.

Van Gibzalter tot Maribela is de Cours noozdoost ten noorden verschepden neghen mijlen. Wilt ghy tot Maribela setten / so neemt acht op twee Packhupsen die op de strandt staen / en eenen grooten vier-kanten Waeck-toozen / dicht beoosten de voorz. Packhupsen : brengh de Doozt van de Stadt alsoo / dat ghy tusschen de Pack-hupsen ende de Waeck-toozen deur sien meught / en settet daer op negen oft thien vadem. Recht voor Maribela en is de gront niet schoon. Ontrent een Gotingh-schoot bewesten de Stadt machmen versch water halen.

Van Maribela tot Fangerola is vier mijlen oostnoozdoost / daer tusschen beyden staen oock vijf Waeck-toozens. Fangerola is een kasteel / en heeft een schoone Santbay / daer is goede Ancker-gront / op seven en acht vadem / een vlacke op-gaende grondt / men mach daer beschut legghen voor eenen west zupdwesten wint.

Van Fangerola tot Caep de Mal / de west-hoeck van Malaga is de Cours boort oostnoozdoost 2 mijlen : maer van de west-hoeck van Malaga tot de Stadt van Malaga is de Cours noozdoost ende noozdoost ten noorden 3 mijlen / het is daer tusschen beyden al een schoone strandt / daermen ober al letten mach op thien oft twaelf vadem.

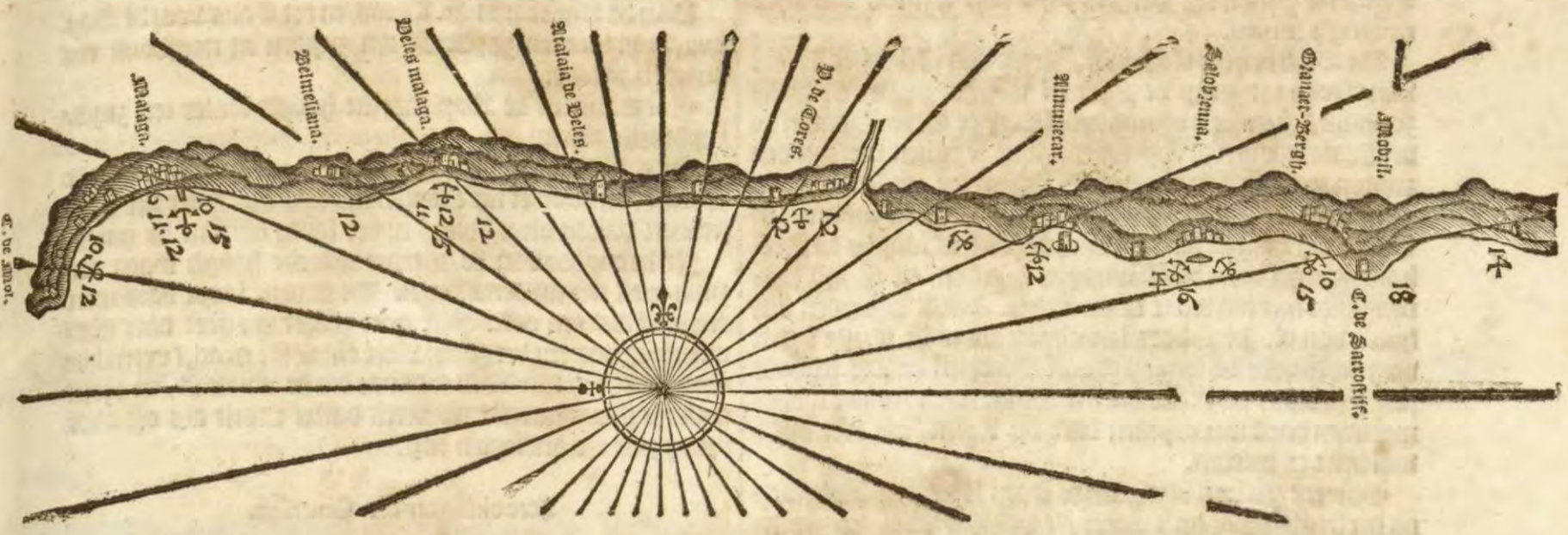
Malaga kentmen aen dese mercken : daer staet een slot beoosten op 't hooge / en daer komen 2 mupzen nederwaerts nae de Zee toe / aen een ander Slot / dat aen 't water lept. Voor dat selve Slot is nu de Keede / dat de rechte Keede plag te wesen / die is gantsch bedorven door 't ballast werpen.

Wilt ghy setten op de Keede voor Malaga / soo settet op thien / elf oft twaelf vadem / oock op derthien / veerthien vadem dwars van 't hooft / alsoo dat het hooft noorden ten oosten komt van u te legghen / daer is seer goede gront / de anckers houden daer wel / men lept daer oock wel bewaert voor de Doozen.

Delez Malaga lept verschepde van Malaga oost en oost ten noorden vijf mijlen / daer tusschen beyden machmen ober al by de wal setten. Ontrent een mijle bewesten Delez Malaga staet een kleyn kasteelken / daer neffens ist goet setten op thien ofte twaelf vadem. By de naeste Toozen / te weten / de naeste aen 't kasteelken / daer is versch water aen Lant te bekomen.

De Spaensche Cust van Malaga tot Modril.

50

De Stadt van Delez Malaga leyt ontrent een mijle te landwaert in / maer op de strant staet een groot Packhups / dat is aen te sien als een Slot.

Wilt ghy te Delez Malaga setten / komende uyt den westen / so moet ghy de westhoeck wat schoutwen / daer streckt een banck vyz wat verre af t' Zee / neffens de Waeck-tooren die om leegh staet beweesten aen Delez Malaga: maer so ghy by de wal langhs loopt op thien ofte elf vadem / sonder de wal naerder te komen / soo en kondy aen de voorz Banck ofte Rif niet misdoen. Als dan de Stadt van Delez Malaga recht beoosten aen t' voorz Packhups ofte Tooren komt / dat op de strant staet / so set daer neder op twaelf / thien ofte acht vadem / het is daer al schoon en supbere gront.

Van Delez Malaga tot Almunecar is de Cours oost elf oft twaelf mijlen / daer tusschen beyden ist al een schoone Cust / daer machmen achter alle hoecken die daer tusschen beyden leggen / setten. Twee mijlen beweesten Almunecar leyt een hoeck daer een Dypz-tooren op staet / achter die is goede Reede voor een westen wint.

Wilt ghy tot Almunecar setten / soo settet beweesten de klip daer t' Kapelleken op staet op twaelf vadem / daer is goede grondt / en sult daer beschut legghen voor een oosten ende west noozdwesten wint.

Salobrenna leyd van Almunecar 3 mijlen oost-waert / dat is een kleyn Stedeken van een kasteelken / en leyd op eenen berg / een weynigh om den oosthoeck van Almunecar / ende recht voor Salobrenna leyd een kleyn Eplandeken. Die aldaer setten wil / die sal t' setten beweesten het Eplandeken / daer leydtmen beschut voor een noozdooste windt / doek voor een weste windt / dan heefmen luyte van de oost-hoek van Almunecar: men mach oock wel beoosten het Eplandeken setten / maer daer beweesten is de beste reede / daer leggen oock alle de Schepen / men settet daer op veerthien en vijftien vadem schoone steek-grondt / op sefthien vadem leytmen al wat nyterlijck. Men mach (alst van noode is) wel tusschen het voorz Eplandeken ende het vaste landt deur loopen / daer tusschen beyden is ontrent 16 ofte 17 voet water / en t' Eplandekens is rondom schoon / so datmen daer vyz dicht by om soude mogen loopen sonder schroomen.

Twee mijlen oost-waert van Salobrenna in de selfden Inwijck / een half mijl van de Zee-kant te landwaert in leyd Modzil / heeft twee kercken / ende wat gheboomte / daer ontrent op de water-kant staet een vierkant tooren.

Wilt ghy te Modzil setten / soo set neffens den voorz schyven vierkanten Tooren die op t' water staet / op twaelf ofte dertien vadem / alsoo datmen dat toornken op den oost-hoek effen van buyten den anderen hoek sien mach. Daer is schoone grondt / men leydt daer beschut voor een oosten wint: maer een zuydooste ende zuyden wint maecht aldaer (ghelijck tot alle plaetsen aen dese kusten) een leegher wal. Recht beoosten Modzil leyd den hoek ghenaemt C. de Sacra.

De Custen van Barbarien.

Om uyt de Bay van Gibraltar na Tetuaen te zeplen / so loopt zuyden ten oosten dicht by den hoek van Ceuta om / besonder met een westelijke windt / ghy sount anders lichtelijck met de stroom (die aldan ghemeenlijck om de oost loopt) te leegh verballen. By den hoek van Ceuta komende / sult ghy voor uyt sien een swarten hoek gheheeten C. Porques / zuyden van de hoek van Ceuta. Almen inde Bay van Gibraltar leyd / kanmen die voorz C. Porques / sien over Ceuta heen / is een seer kennelijke hoek zept na dien hoek toe / en geeft met een weste windt gheen winds over. Als ghy ontrent dien hoek komt / soo begint ghy Tetuaen te sien / dat leyd op het hooghe ontrent een mijl landwaert in. Loopt dan soo verre om de zuyd / tot dat het oost-eynde van de stad komt recht over een rondt heubelken / dat op t' hooghe binnen-landt is. In t' midden van de stad staet eenen swarten tooren / en in t' alder binnenste binnen-landt leggen drie kleyne berghkens die over t' buytenste binnen-landt heen kijcken / brenghet die drie berghkens over den voorz swarten tooren / en set dan soo verre van de wal af / dat het eerste berghken van t' hooghe landt bezuyden Ceuta / nae Caep Porques toe / komt recht buyten de Caep Porques / daer sal t' diep wesen sefthien vadem goede steek-grondt. Soo ghy het anders set / als op de voorz schyven mercken / sult ghy quade steenighe en scherpe grondt hebben. t' As ghebeurt dat sommighe Schepen daer gheset hebben / die haer Anckers soo in de klippen vieslen / dat zy die niet konden ghelichten / maer moesten haer touwen af houtwen / ende d' Anckers laten sitten. Daerom soo ghy van de hoek van C. Porques af komt / soo let daer op / dat ghy het voorz eerste heubelken dat achter u in de bocht van Ceuta bezuyden Ceuta leyd / recht buyten de C. Porques brenghet / en soo houdt om de zuyd zeplende / werpt dan met het loot gestadich sonder ophouden / tot dat ghy de steek-grondt krijghet / soo haest ghy die voelt / laet dan terstont u ancker vallen / want de plaetse daer de steek-grondt is / en is geen twee kabel-lenghden in het ronde groot.

Tetuaen leyd van Ceuta ontrent vijftieff mijl / en twee of drie mijlen daer bezuyden leyd een hoek gheheeten C. Tetuaen / daer staet een tooren op. Die noyt te Tetuaen is gheweest wert lichtelijck gheabuseert door dien hoek / die siende voor de k. Porques aen / te meer om dat eenighe segghen dat Tetuaen wel sefen mijlen bezuyden Ceuta leyd. t' As ghebeurt dat de schepen na desen hoeck zijn toe gheseyt / en zijn alsoo Tetuaen voor by ghelopen / daerom ist best datmen hem niet verre van de wal begeeft / t' zy by nacht ofte by daegh / om de k. Porques seckerlijck in t' gesicht te krijghen.

De Bay van Tetuaen tusschen de k. Porques en k. Tetuaen is een sandt-bay altemael van sandt-strandt met laeghe heubelkens hier en daer op den over / die van verre schijnen oft schepen waren / maer de gront daer neffens is altemael vuyt / behalven sulcken plaets als voorz is: Cuij. Boeck van t' Westewater. (Aa) z sejen

Almunecar.

Salobrenna.

Modzil.

Caep de Sacra.

Caep Porques.

Mercken van de Reede voor Tetuaen.

Caep Tetuaen.

sehen de Caep Porques en Ceuta ist oock al een schoone sandt-strandt/ dan daer neffens is al goede grondt. Van Ceuta tot Penon des Velez ist zupd oost wel soo oostelijck twintigh mijlen.

De Barbarische Cust inde Strate van Gibraltar streckt van Ceuta tot Caep de Spartel west ten zupden en west-zupd-west ses ofte seven mijlen. Maer de C. de Spartel en de Trafalgar aen de Spaensche zijde legghen verschepden zupden ten oosten en noorden ten westen ses mijlen.

Van C. de Spartel tot Arzil streckt de Cust zupden ten westen vijf mijlen/ daer tusschen beyden is langhs de Zee-kant al leegh landt met sommighe hoecken/ en hoogh binnen-landt met een witte dypn-strant. Recht bezupden den hoeck van C. de Spartel machmen onder de Custe setten vooz oostelijcke winden op rwaelf/ derthien vadem schoone sandt-grondt/ maer soo haest de winde nae 't westen loopt/ moetmen haest met ruppen daer by wesen/ om niet op de wal beset te werden.

Ontrent een mijl bezupden de Caep leydt een heubvelken op het leeghe landt by 't water/ 't welck in 't voozby zeplen toont als een gebroken schans oft kasteel.

Arzila.

Arzila is een kleyn bemuyt stedeken/ legghende op de water-kant/ heeft een Cy-havenken/ daer men in zeplt tot twee plaetsen dooz een rye rudsen/ die daer vooz leydt/ het noorderste gat is het diepste/ doch en zijn beyde niet dan vooz kleyne schepen. Binnen die rudsen komende/ setmen daer tusschen de stadt en rudsen.

Van Arzila tot Larache streckt de Cust noch zupden ten westen ses mijlen/ is al-te-mael een schoone Cust/ met sommighe steen-klippen aen den oever/ het landt daer tusschen beyden is wat hoogher als tusschen Arzila en de Caep/ met hoogh binnen-landt. Ontrent een vier-en-deel mijls bezupden Arzil staet een Toozen/ en wat meer zupdwaert staen op 't hooghe sommighe hupskens/ dan men kan die niet wel sien oft men moet al by dicht by de Cust langhs zeplen. Tusschen Arzila en Larache/ maer Larache wel so nae als Arzila/ leyt aen de Zee-kant een hoogh wit klif dat seer kennelijck is/ tusschen dat klif en Larache staet op het hooghe lant een heele hooghe boom met eenighe andere boommen daer by/ als men upten noorden by de wal langs komt schijnt die groote boom een toozen te zijn/ noch wat zupdelijcker staet noch een groote boom/ maer niet soo groot als de ander/ als men Larache begint te ghenaecken ofte by de zupdelijckste groote boom komt/ soo willelt de vooz groote boom achter het landt. Dat zijn al seer kennelijcke mercken om dese Custe daer tusschen beyden te verkennen.

Larache.

Larache leydt met een groot kasteel op de zupd-hoeck van een Rivier die heel ondiep en krom is/ de noord-hoeck is een leeghe vlacke afgaende hoeck/ daer binnen aen de noord-kant van de Rivier staet oock eenighe timmeragie. Dooz de Rivier leydt een drumpel van Wel-sant/ die van de noord-hoeck af streckt/ daer de schepen met sprinck-Cy konnen over komen dooz een kille oft stenk/ anders ist maer vooz Barcken en fregatten. Men settet daer vooz op de Keede op selthien/ sevenhien en achten vadem.

Larache is onder 't gebiet van den Coningh van Span-gien/ wert wepnigh oft niet van de Nederlanders bebaren.

Die langs dese Cust zeplt/ moet hem niet seer dicht by de wal begeven/ ten waer met een harde Levant ofte oostelijcke windt/ by stil weder kan daer seer hol water ofte hooghe dyminghen staen/ upten westen oft noordwesten/ so datmen somtijts swaerlijck van de wal kan komen.

Oudt Mamoza.

Van Larache tot out Mamoza streckt de Cust zupden ten westen/ en zupdzupdwest tusschen vijfen ses mijlen/ is leegh dypnig landt/ met wepnigh kennelijcke plaetsen/ al heel tot Mamoza toe. Die upter Zee op dese Cust te lande komt/ kan wepnig kennisse bemercken/ ten zy by op eenighe van de bewoonde plaetsen ver valt. Dit oud Mamoza plach oock een gat te wesen/ dan is van de Zee heel toe geworpen.

Van 't Gety en loopen der Stroomen.

Dooz de Rivier van S. Lucas/ en tot Calis vooz de Bay maect vol zee een zupdwest ten zupden en noordooft ten noorden Maen.

Tot Calis in de Bay maect hoogh water een zupd-zupdweste Maen.

De Ebbe valt buyten de Puertos om de zupdt nae de Straet/ en de bloet na 't landt om de noord: maer het meestendeel valt de bloet dwers in het landt ontrent de gaten.

In de enghde van de Straet maect hoogh water een zupd-west ten zupden Maen. De stroom loopt daer meer om west als om oost. Alst goet weder is/ gaet daer ghe-meenlijck ontrent vier uren vloet om oost/ en acht uren ebbe om west/ doch meest den tijdt nae dat de windt is/ en loopt oock tot sommige tijden so sterck dattet ravelt als oft over dzooghten oft ondiepten liep.

Streckingen en Courfen.

Van Saltees tot de Rivier van S. Lucas ofte Sibiona zupdooft en zupdooft ten oosten 6 ofte 7 mijlen.

Van S. Lucas ofte den hoeck van Sibiona tot de punce van Calis is de cours zupdooft 7 mijlen.

Van Calis tot de hoeck van de Straet Zupd-zupd-oost 8 mijlen.

Van Calis tot groot Canarien zupdwest 180 mijlen.

Van Calis tot Ille de Madera westzupdwest 150 mijlen.

Van Caep Trafalgar tot Tarifa is de cours zupd-oost 3 mijlen.

Van Tarifa tot de hoeck van Gibraltar oost ten noorden 4 mijlen.

Van de hoeck van Gibraltar tot Maribela noord-oost ten noorden 9 mijlen.

Van Maribela tot fangerola oostnoordooft 4 mijlen.

Van fangerola tot de westhoeck van Malaga oostnoordooft 2 mijlen.

Van de westhoeck van Malaga tot de stadt Malaga noord-oost ende noordooft ten noorden 3 mijlen.

Van de hoeck van Gibraltar tot Malaga noord-oost 17 of 18 mijlen.

Van Malaga tot Velez Malaga oost ende oost ten noorden 5 mijlen.

Van Velez Malaga tot Almunecar oost 11 of 12 mijlen.

Van Almunecar tot Salobzenna oost 3 mijlen.

Van Salobzenna tot Modzil oost ten noorden 2 mijlen.

Van Modzil tot C. de Sacrastijf oostzupdooft 1 mijl.

Van C. Sacrastijf tot Castel de fierro oost ten noorden 3 mijlen.

Van Castel de fierro tot Adera oost 6 mijlen.

Van Adera tot Almera noordooft 4 mijlen.

Van Almera tot C. de Gata zupd-oost ten oosten vijf ofte vier groote mijlen.

Van de hoeck van Gibraltar tot C. de Gata oost ten noorden 50 mijlen.

Van de Caep de Spartel in Barbarien/ tot de hoeck vande Scheminckelbergh/ is de cours oostnoordooft 6 mijlen.

Van de Scheminckelbergh tot den hoeck van Ceuta zupd-oost ten oosten 2 mijlen.

Van de hoeck van Ceuta tot de Keede van Cetuaen zupden 4 of 5 mijlen.

Hooghten.

Het Gplande/ Calis op ses-en-dertigh graden dertigh minuten.

Het midden vande Straet Gibraltar leyt op 35 graden 50 minuten.

Caep de Spartel leydt op 35 graden 36 minuten.

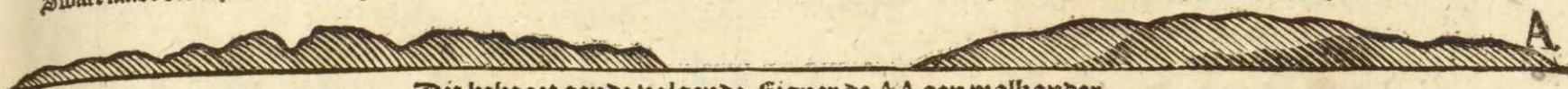
Hoe haer dese Landen uyt der Zee verthoonen.

Het Landt tusschen Wolbes en de Rivier van S. Lucas verthoont als men daer by langs zeilt / gelijck in dese drie volgende Figueren afgebeelt staet.

Swart landt benoorden de Koodupn.

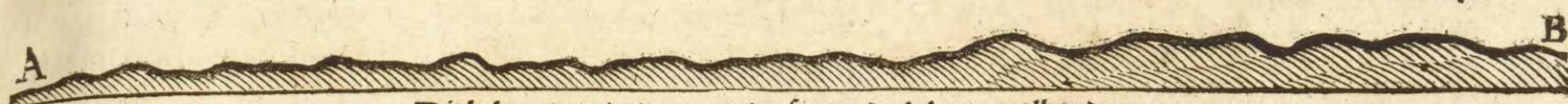
Swart landt benoorden de Koodupn.

57

Dit behoort aende volgende figuer de AA aen malkander.

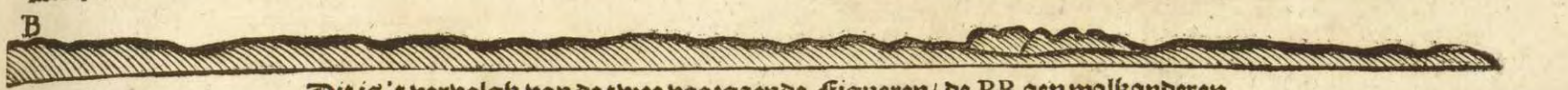
Koodupn.

Dit behoort aen de voozgaende figuer de AA aen malkander.

Koodupn.

Gzanadenbergh.

Dit is 't verbolgh van de twee voozgaende Figueren / de BB aen malkanderen.

Als men na Calis zeilt / en den Gzanaet-bergh oost van u komt te staen / so isse aldus gedaen.

C. Spartel oost ten noorden.

Oost ten zupden 5 mijlen.

Dese bergh leyt bezre in 't Landt / en steecht boven het ander landt upt.

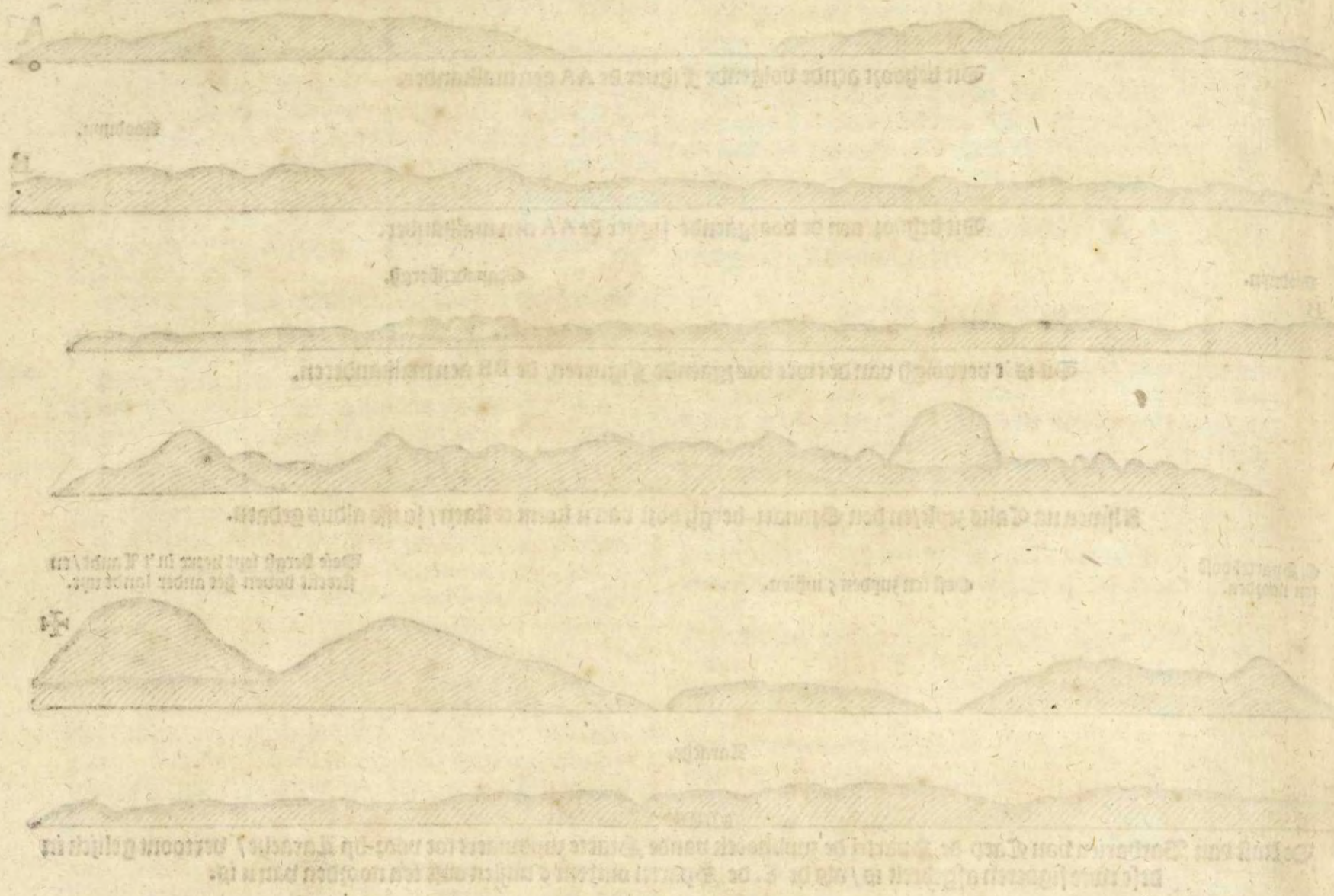

Larache.

De kust van Barbarien van Caep de Spartel de zupdhoeck vande Starre zupdwaert tot vooz-by Larache / verthoont gelijck in dese twee figueren afgebeelt is / als de C. de Spartel ontrent 6 mijlen oost ten noorden van u is.

LICHTENDE ZEE-COLUMNNE,

O F T E

ZEE-SPIEGEL.

V A N D E

WESTERSCHE SCHIP-VAERT.

*Inhoudende*De Custen van Barbarien/ Gualata/ Arguyn/ Genehoe/ en de Vlaemische ende
Canarische Eylanden van de Straet van Gibzalter tot Capo de Verde.*De Eerste Verthooninge,*

Waer in:

De Zee-Kusten van Barbarien van Out Mamora
tot Capo de Geer, als mede de Vlaemische Eylanden.

Van Oudt Mamora/ tot Mamora loopt de wal noch al zupden ten westen en zupd-zupd-west vijf mijlen. Dooz Mamora is een hooghe breede zandt-strant/ en is quaet om kennen alsinen wat van lande is. De beste kennis daer van is dese. Alsinen upten noozden komt/langs de wal/ heeftmen al hoogh binnen Landt/ dat verliestmen alsinen tot Mamora komt/ en alsinen upt den noozden komt/ en kanmen tot de Rivier van Mamora niet in sien/vooz en al eer datmen daer vooz by is/ overmidts die oostelijck in streckt/ en de noozd-hoeck is een leege hoeck. Alsinen wat dicht by de wal komt/ so sietmen op 't hooghe een Casteel van Mamora (dat de Spaenjaerts daer ghelepyt hebben om die plaets vooz haer te behouden)/ een seer hooghe mast ofte staeck/ die kanmen tamelijck verre sien/ en alst klaer weder is sietmen oock den hooghe dicken toozen van Sallee in 't zupden tegen het land staen. Dooz de Rivier leydt een dzumpel ofte Baere/ 't welck met sprinck 16/17 voet/ en somtijts meer waters heeft. Het gat wert dickwils dooz de zee verandert. Des vooz-jaers streckt het gemeenlijck oost-zupd-oost en daer ontrent in/ des nae jaers oostelijcker/ dooz het omwerpen der zee upten noozden. Des Somers waepen de winden langhs die kust meest den tijt upten noozden/ die maken dat de stroomen aldaer om de zupd looppen/ en winterdaegs waepen die daer veel en sterck upt den zupd-westen en west zupdwesten. Des winterdaeghs moetmen daer op wel verdacht wesen/ om by tijts te rupmen/ als de wint begint aen 't zupden oft zupdoosten te komen/ dan ist rupmens tijt/ want die loopt dan gemeenlijck nae 't zupd-west en westzupdwest met hardt weder/ maer als die weder aen westnoozdwest en noozdwest komt/ soo wert het weder goedt weer.

De Keede vooz Mamora is ontrent een mijl van lande op achtien ende twintigh vadem/ daer is schoone zantgront.

Van Mamora tot Sallee streckt de Cust zupdwest ten zupden en zupdzupdwest vijf mijlen/ daer tusschen beyden is leegh slecht landt ende zandtstrandt/ met dubbel binnenlandt/ dat soo effen en slecht is of het geschaeft was. Van

Mamora/ niet wel half wegen Sallee verlaet sich de strant/ ende van daer voozts zupdwaerd ist een Oever al van swarte steple gehackelde Clippen met wepnigh geberchte/ so datmen niet kan oordeelen (alsinen wat van lande is) dat het binnen lande is dooz de effenheyt. Alsinen een mijl oft anderhalf vooz by Mamora is/ so sietmen den hoogen dicken toozn van Sallee seer beschepdelijck/ en alsinen die voozsz Clippigen Oever siet/ machmen seker daer upt verstaen datmen vooz by Mamora is. Die steple Clippige wal duert van daer heel vooz by Fedale/ doch tusschen Fedale en Sallee is hier en daer een plaets witte strant tusschen de Clippen/ maer benoozden Sallee ist niet alsoo/ maer niet dan loutere Clippen.

De Stadt Sallee heeft een kleyn tooznken/ en leyt op de noozdkant vande Rivier/ dat is een leege slechte santpunt. Het kasteel heeft oock een tooznken en leyt daer tegen over by de zupdhoeck van de Rivier/ dat is een hooge Clippighe hoeck. Den hoogen dicken Toozen daer gaet een muer rondom/ leyt op een hoeck binnen de Rivier aen de zupd-zijde. Dooz de Rivier is een dzumpel ofte Baere/ die dickwils dooz 't stroomen der zee verandert en omghetwoopen wert/ somtijts loopt het gat by een van beyde hoecken/ en somtijts weder recht midlwaters tot de Rivier in. Die vooz Sallee wil setten/ die brynght den voozsz hoogen dicken toozen die binnen aen de Rivier staet over de hoeck van 't kasteel/ te weten/ over de zupdhoeck van de Rivier/ (die sal dan ontrent zupdoost van hem staen) en settet daer op dertigh/ achtentwintigh/ vierentwintigh/ twintigh/ achtien ofte seltchien badem/ soo na of soo veer als hy wil/ daer is schoone swarte zant-gront/ niet tegenstaende dat de wal daer neffens so steenigh is. Daer geset zijnde/ schietmen een schoot om de Mooren te doen afkomen. Van Sallee tottet Eylandt Fedale loopt de wal zupdwest ten zupden ontrent seven of acht mijlen/ daer tusschen beyden legghen so hier endaar langhe swarte Clippen in de zant-strant (als voozsz is)/ so datmen dickwils het daer vooz soude aen sien dat het Fedale waer. Het beste merckteecken om Fedale te verkennen/ is een bosch boomen/ ontrent een mijl benoozden Fedale/ dat om leegh op het land staet/ en ghelijck een scheur vertoont. Alsinen dicht by land langs komt zeplen/

so sietmen dat op het hooghe van 't landt / maer als men wat van landt is / soo sietmen het binnen-landt boven dat Bos Boomen oft scheur / (somen dat gemeenlijk om de gelijke- nisse noemt) doek lepter een ront heubelken ontrent drie mijlen benoorden Fedale / datmen boven het lant siet als men wat van landt is / maer als men dicht by landt komt wisselt dat doek achter het dobbel landt. De kust tusschen Salee en Fedale is heel slecht effen dubbelt landt / so datmen niet een sulcken heubelken meer dan tusschen beyden heeft als dat vooz / en dewijl de Cust daer ontrent so ghe- heel effen is sonder kennelijke plaetsen / soo moetmen doek op sulcke klepne mercken goede acht slaen / om niet vooz by te zeplen de plaetsen daer men wil wesen.

Monsoz.

Tusschen de vooz / Scheur of Bos Boomen en Fedale staet noch een verballen stedecken in een rupge Bosschagie geheeten Monsoz / als men daer dicht by langhs zeplt / siet- men daer van noch eenighe stucken van mueren. Bezup- den Fedale wert het landt weder hoogher / en daer het hoogh en leegh te samen komt / maect het wat kloofs / daer aen de plaets van Fedale doek te kennen is / als die kloof zupd- zupdoost van u is / dan is Fedale daer neffens doek zupd- zupdoost van u. Dilt ghy in Fedale wesen / soo loopt op de vooz / Scheur oft Bos Boomen aen / tot ontrent op een klepne mijl of twee derdendeel van een mijl van landt / en so daer by langhs / so sult ghy het Epland Fedale niet mis- sen / maer tusschen dat en 't vaste Lant in loopen. Als ghy dan komt by de noozd-hoeck dan Fedale / so settet tusschen de strant en de vooz / noozd-hoeck / doch het Eplandt Fedale veel naerder als de strant / op ses / seven oft acht vadem / al- soo dat ghy met u schip soo verre in komt te leggen / dat den vooz / hoeck van 't Eplandt noozd noozdwest van u leyd / dan leyt die vooz / scheur oost noozdoost van u / en Monsoz een spaeck lenghde benoorden de scheur. Ghy meught oock wel setten op twaelf vadem / alsoo dat den hoeck van Fedale west ten zupden van u leyt.

Reede onder Fedale.

Desen Antwijck achter het Eplandt Fedale is een quaet gat om in te leggen / want alhoewel ghy daer also leght dat den hoeck van 't Eplandt noozd noozd-west en noorden ten westen van u leyt / en met een kabel aen 't Eplandt / so schiet evenwel de dpringh (als de wint westelijck is) soo hart om den hoeck van het Eplandt / datmen liever in openbaer zee mach legghen als daer binnen. Van de noozd-hoeck van Fedale loopt een klippich Rif westnoozdwest een musket- schoot in zee / de meeste Clippen daer van leggen hoogh bo- ven water / binnen 't Eplandt ist heel black nae de strant / de hap aen 't lant is een schoone strant / daer is goede gelegent- heyt om te ballasten / dan men moet wel op sijn hoede wesen daer is seer quaet volck.

Diepten en gron- den ontrent Fe- dale.

Door Fedale / te weten daer benoorden / neffens de scheu- re / en heel tot Sallee is al black water / een mijl en ander- half van landt al die streeck langhs en ist niet dieper als 23/24/25 vadem zant-gront / dwars van Fedale in zee ist oock van de selve diepte / maer byle gront.

Die tot Fedale wil handelen / moet wat veer intwaerts setten / want sy hebben daer geen Alabers / men moet de Mooren met de boot van Landt halen.

Op de noozd-hoeck van Fedale / leyd een hoogh heubel- ken / dat verdoont van verre als men in komt oft een ver- vallen kasteel was / dan ten zyn niet dan Clippen. Aen het zupd eynde van Fedale kammen met leegh water te voet op het vaste landt gaen / dan met leeg water spoelt de zee op twee plaetsen daer deur. Het vloeyt daer seven en acht voe- ten op en neder.

Anafce.

Derdehalf mijl zupdwest ten zupden en zupdwest van Fedale leyd een verballen stadt dicht op de strandt / ghe- heeten Anafce oft Anfee / is een langhe stadt met veel Too- rens / onder ander eenen hooghen dicken / by na ghelijck die van Salee / maer men moet al tamelijck dicht daer by wesen eermen die kan sien. Als men neffens Anfee is / kan- men de Scheur benoorden Sallee sien / die staet dan van verre aen te sien als een zepl in 't water. Twee mijlen be- zupden (ofte liever betwesten) Anfee is een steple hoeck met roode kleven / 't welck van verre hupsen schynen te zyn / sulcke plecken vintmen daer ontrent tot ver schepden plaet- sen aen die kust.

Van Anafce tot Azamor streckt de Cust zupdwest ten westen wel soo westelijck veerthien mijlen / daer tusschen beyden leyt noch een verballen plaets gheheeten Lpones. Azamor heeft aen de oost zijde een upsteeckende hoeck / als- men up den noorden by de wal komt up zeplen / soo leyt Azamor omofte achter dien hoeck op de strandt / doch op 't hooge. Een wepnigh vooz by Azamor leyd een Rivier / en daer ontrent zyn sommige toozens in 't blacke.

Azamor.

Twee mijlen betwesten Azamor leyd de Stadt Masaga- gam / aen een witte strant dicht aen de Zee-kant / dese stadt wert van de Portugielsen ofte Spanjaerts bewoont / heeft geen toozens / verdoont upter zee aen witte plecken tegen het lant aen te sien. Als men daer dwars af is / so sietmen om de zupd den hooghen Toozen van Tito (dat een verballen Stadt is ontrent anderhalf mijl betwesten Masagam) meest gelijck den toozen van Anfee. Recht betwesten Ma- sagam aen de west-hoeck van de Bap / loopt een Steen Rif af bykans een mijl in zee / daer van de Clippen meest met hoogh water onder / en met leegh water boven leggen. Die daer setten wil ende niet bekend is / moet een Loodts-man nemen / die hem brenghet op een plaets daer goede anker- gront is. Want al-hoe-wel dat het een groote Bap is / soo is tot veel plaetsen bypl / so datter wepnich schepen op schoo- ne gront souden kunnen leggen. Als men op de rechte Kee- de leyd / so leyt de oost-hoeck van de Bap oost / en de west- hoeck ontrent noozdwest van u.

Masaga- gam.

Cyto.

Ontrent een mijle west-waert van Cyto / leyt een steple hoeck / als men upten oosten v de wal langhs komt / sietmen byten dien hoeck geen lant meer / tot datmen daer by komt / als men die op 't zyn begint te krijgen / dan komter een groot vierkant klip betwesten up / dat seer kennelijck en witachtigh is / met roodachtighe plecken / en schijnt van verre een muur te wesen. Dese hoeck wert nae dat wit- achtigh Clif C. Blanco gheenoemt. Ontrent derdehalf mijl betwesten dese Cabo Blanco leyd een tooznken op het hooge landt neffens een valepe geheeten Casa Cavalgero / en noch twee mijlen westelijcker leyd op 't hooge lant noch een hupsken geheeten Emindza / doch men moet dicke by landt wesen eer datmen dat kan sien. Van de vooz / schreven C. Blanco tot de C. Cantin streckt de Cust west zupd- west en zupdwest ten westen ontrent seven mijlen.

Caep Blanco, Casa Cavalgero, Emindza.

De C. Cantin is een effen slechte hoeck / als men daer benoorden is / toont die nae 't westen black / en nae de Zee afgaende / daer staet een Dper-toozen op / doch heel kleyn / soo datmen 't somtijds qualijck kan sien. Soo ghy upten noorden ofte van de C. Vincent af komende / nae Saffia begeert te wesen / so set u Cours zupden en zupden ten Oo- sten / so sult ghy drie ofte vier mijlen beoosten de Kaep Can- tijn verballen / ofte so ghy westelijcker Cours zeplt / sult ghy loopen tot op de hooghte van 32 graden en een half / de Kaep Cantijn sal dan recht oost van u leggen / het is beter een wepnigh beoosten de Kaep te verballen als daer betwesten / overmidts de winden daer meest den tijdt up den noorden waepen. Ist dat ghy oost-waert van de vooz / Kaep ver- valt / de kust streckt daer zupdwest ten westen en west zupd- west / en is effen slecht landt. Ontrent acht mijlen beoosten de Kaep leyd dat stedecken Cyto met een hoogen witten toozn op de Zee-kant / en vier ofte vijf mijlen meer om west tusschen Casa Cavalgero en Kaep Cantijn / suldy een in- wijcker sien / daer ontrent legghen op de strandt aen 't water groote swarte Clippen / die haer verdoonen als wra- ken van Schepen / voozt tot de Kaep ist een vlacke schoone zant-strant. Van de Kaep streckt een steen-rif een stuck 't Zee-waert af / dat moetmen schoutwen als men om de Kaep zeplt.

Caep Cantin.

Van C. Cantin tot de noozd-hoeck van Saffia streckt de Cust zupden / ofte wel so westelijck vier ofte vijf mijlen / daer tusschen beyden ist een steple klippigh landt sonder zant- strant / doch boven op slecht en effen. Een mijlken bezup- den de Caep leyt een Rivier by de wal / by sommighe ghe- naemt de Gout-banck / streckt ontrent twee derdendeelen van een mijl van landt af / daer is op sommighe tijden des jaers veel Disch te vangen.

Ontrent een mijl benoorden de noozd-hoeck van Saffia / leggen

leggen drie Eylandekens dicht aende wal/ een weynich daer bezupden staet een toornken tusschen de bergen en het lant/ als men dat toornken ende dat noordelijckste vande drie Eylandekens ober een brenghet/ mach men tusschen het Rif de Goudt-banck en 't vaste lant door seplen.

Bezupden de Bap van Saffia is hoogh onestken en meest al dubbelt lant/ maer daer benoorden ist effen en slecht/ daer upt is 't lichte te bekennen oft men is benoorden Saffia ofte daer bezupden.

Wilt ghy in de Bap oft op de Keede voor Saffia setten/ soo set de noord-hoeck (daer een toorn op staet) een weynich westelijck als noorden van u/ en settet soo op 18 badem. Oft wilt ghy verder in de bocht setten/ so brenghet de voorz noordhoeck noord noordwest oft weynich noordelijcker van u/ de noordelijckste vande twee noord-hoecken sal dan een Schips-lengde buyten de zupdelijckste (oft de naeste aen u) wesen/ loopt dan soo veer om de zupd/ tot dat den toorn daer men met de Boots landt (dat is een hooge vierkante toorn staende om leegh effen binnen de muur van de Stadt) come recht ober een toorn die aen de muur vast is / die van het kasteel boven af komt loopen nae de zupd / soo dat den voorz dicken toorn om leeghe recht ober het gat komt/ tusschen den hoeck daer 't kasteel op 't water staet / en de Clippen daermen tusschen in vaert. Ofte set dat het hoogh kasteel van Saffia oost ten zupden en oostzupdoost van u staet/ daer ist diep 16/17 en 18 badem/ goede fijne zant gront. Men mach oock wel soo veer de Bap inwaert setten op 15/16 badem/ dat den noord-hoeck noord-west en noord-west ten noorden van u is. Dit zijnde de Somer Keeden/ des winters moetmen verder van 't landt setten op 28 en 30 badem/ daer is de gront grof zant. Men mach voor Saffia by nacht daer op de Keede loopen/ daer en is niet te schoutwen oft dat hinderen mach als het lant.

Ontrent ander-half mijs van Saffia leydt de zupd-hoeck van de Bap/ dat is een leeghe upt-streckende hoeck/ twee mijslen daer bezupden leydt noch een steyle klippighe hoeck sonder zant-strand/ daer neffens streckt de Rivier Tanisit lande-waert in tot Maroco toe.

Van de hoeck van Saffia tot het Eylandt Mogodoz streckt de Cust zupd zupdwest 14 oft 15 mijslen.

Tegens het noordooft-eynde van het Eylandt Mogodoz komt van 't vaste landt af schieten een groote Rye klippen/ harde rudsen/ waer van de upterste ofte die het Eylandt Mogodoz naest zijn / hoogh boven water legghen / die upt den noorden komt ende achter het Eylandt Mogodoz wil zeplen / die moet tusschen het Eylandt ende die voorz klippen in loopen dicht by de klippen in / 't is daer in 't in-komen tusschen 't Eylandt ende de klippen vijf badem diep. Binnen die voorz klippen leggen dan noch aen baghvoort eenighe klippen die met hoogh water onder legghen/ ende met leegh water boven komen / als men die ten eynde komt/ machmen daer by om loeven nae 't vaste landt/ ende setten 't daer achter op drie badem met leegh water/ daer is goede zant-grondt / maer ten isser even-wel niet seer goet leggen/ want door 't breecken van de Zee op de voorz klippen kan 't daer by wat rollen/ soo dattet met een storm daer krap leggen is / maer het innewaert achter het Eylandt ist goet legghen op derdehalf badem. Van 't zupd-eynde van 't Eylandt streckt een Rifken af nae het vaste landt toe/ tot by na tegen de voet-strant aen / en bezupden dat voorz Rifken streckt een Banck van 't vaste lant af by na een mijs in zee/ wilt ghy aen 't zupd-eynde upt zeplen / so loopt by de wal van 't vaste landt langhs / tot dat ghy om het voorz Rifken zijt / en loopt dan voort op 't loot by de Banck upt / soo krijghet ghy terstont dieper water / van vier / ses / acht en thien badem/ zepl dan derwaerts ghy begeert te wesen.

Van de hoeck van Saffia tot C. de Geer is de Cours zupd zupdwest ontrent twee-en-dertigh mijslen / maer van Mogodoz de selve Cours ontrent sefthien ofte achthien mijslen. 't Is daer tusschen beyden een schoone blacke zant strandt met dubbelt landt / dat tot sommighe plaetsen heel hoogh is.

Ontrent ses mijslen benoorden de Cabo de Geer leydt een hoeck geheeten C. de Taffalana/ daer machmen Keede onder maken op goede zant-gront / voor ooste en noord-

ooste winden. De C. de Geer is leegher als het landt daer benoorden / en loopt zupdwaert black af in Zee / dat werts men eerst getwaer als men op twee ofte drie mijslen daer by komt. Ontrent drie mijslen benoorden de Caep / leydt een hoogh heubel in 't landt / en meer noord-waert/ ist lant noch hooger/ maer als men dus upten noorden komt by Caep de Geer / en lietmen daer bezupden gheen lant meer. Men den hoeck komende so schout een Rifken dat daer van af streckt/ loopt daer by om en voort zupdoost ten oosten en zupdoost vijf ofte ses mijslen na S. Cruz / ghy sult dan het Moozen kasteel sien staen op 't hoogh landt / daer neffens leydt een rye klippen ontrent een Roer-schoot lengde / voort ist al een supbere schoone kust. Om daer in de Bap te setten / soo loopt soo verre in de wijck / dat het voorz Moozen kasteel noorden van u staet / en der Christenen Packhupfen noord-oost / daer sal 't diep wesen bezupden die voorz reghel klippen / seben en acht badem/ de noord-hoeck ofte de C. de Geer sal van u zijn noord-west ten westen/ daer is de beste Keede/ des somer-daeghs machmen wel naerder aen de wal setten tot op ses en seben badem. Soo ghy van C. de Geer nae de Blape ofte Keede zepl / soo maect altydt het landt van de Caep aen voort te houden / en loopt daer by langhs tot voor 't kasteel / soo ghy u verre van de wal begheeft / ghy sult met noordelijcke winden die daer veel waenen / weder noordooft en noordnoordooft van onderen op moeten komen / daerom ist best het hoogh landt aen voort te houden. Die by nacht hier soude mogen te Keede komen/ moet op een seckere groote pene de wal niet naerder komen als op twaelf of veerthien badem.

Op dese Keede moetmen hem wel verzorgē met sijn Ankers / het Top ancker moet altyt staen voor de wint die upt het lant waert/ de andere Ankers 't Zee-waert. Het Plecht ancker moetmen oock altydt ghereet hebben om teghen dat het stroomen wil ('t welckmen aen 't dijnen van der Zee te vooren wel mercken kan / dat oock in 't zupd-west upt te brenghen. Oock ist noodich de Fock aende Kae te houden / om ofte ghebeurde datmen van sijn Ankers spilde / hem daer mede (ten besten datmen kan) te behelpen. In dese Bap is veel Visch te vanghen. Als men hier te Keede leydt vaert-men by quartieren upt visschen.

Vlaemische Eylanden.

Van de Caep S. Vincent zupdwest ten westen 108 mijslen / en van de C. de Finisterre zupdzupdwest en zupdwest ten zupden 174 mijslen / leyt het Eylandt Porto Santo / gestreckt zupdoost en noordwest / op elke eynde van dat Eylandt leyt een groote klip. De Keede is aende zupdwest-zijde beoosten een gehackelde klip voor en havenken / daer men met Barcken beschut mach leggen.

Het Eylandt Madera leydt van Porto Sante zupdwest twaelf mijslen. Zupdwaert vanden oosthoeck van Madera legghen drie smalle klippighe Eylandekens gheheeten de Sertes / het noordelijckste is het kleynste / leyt ontrent een mijs van landt van de voorz hoeck / het zupdelijckste is het grootste / leydt drie mijslen van landt/ die upten noorden ofte van Porto Santo af komt / mach tusschen die en 't vaste landt deur zeplen / 't is daer tusschen beyden ruyen en wijt / oock ober al schoon en klaer / alleen aen de voorseyde oost-hoeck van Madera leydt een blinde klip / daer moetmen hem van wachten. Men de zupdzijde van 't Eylandt voor het Stedeken S. Cruz is goede Keede op 20 badem / dan voor S. Cruz Fontiael is de principaelste Keede om te laden / betwisten de Stadt leydt een groote klip met een krups / gheheeten de Leeu / daer by ist best te leggen op dertigh ofte veertigh badem. Aende zupdwest zijde voor Marasilo / ist oock goet setten op sefthien ofte achthien badem. Op alle dese voorz plaetsen is goede gront om te Ankeren.

Tusschen Madera ende Teneriffa leyt dat Eylandeken Salvages / te weten zupden van de Sertes dertigh mijslen / noorden van de noordooft-hoeck van Teneriffa twintigh mijslen / en noordnoordwest van de noord-oost-hoeck van groot Canarien dertigh ofte twee-en-dertigh mijslen / 't leyt ghestreckt zupd-west en noord-oost / en is ontrent een half mijs lanck. Het zupdwest-eynde van Salvages is verre in iij. Boeck van 't Westewater. (C c) Zee

Rif van Caep de Geer.

Keede voor S. Cruz.

Porto Santo.

Madera Sertes.

Marasilo.

Salvages.

Saffia.

Om op de Keede voor Saffia te setten.

Eylandt Mogodoz.

Caep de Geer.

Caep de Saffalana.

Zee vuyt / daerom loopt liever daer beoosten als beweften om. Twee of drie mijlen zupdwest van dien hoeck leydt onder andere klippen een groote / die van verre vertoont als een zepl. Onder de zupdoost zijde van de Salvages is goede Keede voor een noozdwesten en westen wint.

S. Michiels. Madera en het Eplandt S. Michiels legghen verscheyden noozdwest en zupdoost 102 mijlen. Men S. Michiels is de Keede op de zupdwest zijde van 't Eplant / als men om een van beyde de hoecken komt / 't zy uytten oosten ofte westen / so sietmen twee Stedekens. Voor dat twester sche geheeten Punte del Gado ofte Punt Algato is de Keede op 20 en 25 vadem. Voor dat oostelijckste Stedeken leyt een Eplandeken / tusschen dat en het lant van S. Michiels / ist 5 / 6 en 7 vadem diep. Tusschen dese twee Stedekens streckt de kust westnoozdwest / en oostzupdoost.

Tercera. Van S. Michiels tot Tercera is de Cours noozd-west ten westen 26 mijlen. Onder Tercera is de Keede op de zupd-zijde van 't landt / beweften de klippen recht voor de Stadt Angra / tusschen twee uytstekende hoecken / op elck van die staet een kasteel tot bescherminge van de Schepen die daer op de Keede leggen / de westelijckste van die twee hoecken / streckt een goet stuck meer t' Zeewaert als de oostelijckste / en heeft op 't eynde twee seer hooge Berghen / gheheeten Bzezil / als men uytter Zee komt 't zy van oosten ofte westen / schijnt het van verre als of die van 't lant afgescheyden waer. Dese twee voorzj bergen op den hoeck van Bzezil / zijn soo hoogh datmen daer van by klaer weder twaelf / derthien mijlen of meer in Zee mach sien / daer op staen twee pilaeren diemen over al in de Stadt Angra sien kan / met een Wachter daer by / om wacht te houden / en die van de Stadt te waerschouwen / van de Schepen die on-trent het Eplant komen. Soo menigh Schip als hy siet komen van westen ofte zupden / dat is van West-Indien / Bzezil ofte Portugaels-Indien / soo meenighen Vlagh set hy op de Pilaer nae 't westen / als hy meer als vijf Schepen siet / set hy een groot Vaendel op / dat beduyt een heele vloot. Desgelijck doet hy oock op den anderen Pilaer nae 't oosten / van Schepen die hy uytten oosten van Portugael ofte uyt den noozden siet komen / soo datter niet een Schip daer on-trent mach komen / ofte men kan dat terstont op alle hoecken en straten van de Stadt aendat tepcken sien.

Om op de Keede van Tercera te zeplen. Die uyt den oosten ofte noozden komende / op de Keede van Tercera begeert te wesen / die loope het Landt by den oosthoeck aen / en daer by langhs tot de twee Eplandekens genaemt de Ilheos / die een stuck beoosten de Keede / on-trent een hoog-scheut van malkander leggen. Men mach bezupden de Eplandekens ofte daer benoozden heen loopen / soomen wil / oock daer tusschen beyden deur. Tusschen die Eplandekens en het vaste lant van Tercera / ist een groote kar-tou-schoot wijt / en vijftien / selthien vadem diep / tusschen de Eplandekens deur ist 5 en 6 vadem diep schoone zant-gront. Een stuck t' Zeewaert van dese Eplandekens leggen drie ofte vier klippen boven water / gheheeten Los Fran-es ofte Gebroeders. Voor by die voorzj Eplandekens zijnde / zeplten west-waert / tot datmen komt by den voorzj hoeck van Bzezil / daer recht beoosten moetmen setten voor de Stadt Angra op thien of twaelf vadem / ofte men set gemeenlijck het Zee-anker op selthien en het Top-anker na lant toe op acht ofte neghen vadem. Men leyt daer beschut voor een zupd-weste / weste / noozden en noozd-oosten / oock oostnoozdooste wint / maer een zupdooste wint waeyt daer black en open in. Op de west zijde van den hoeck Bzezil is oock een groote zand-bay / om te setten voor een Dozp gheheeten S. Martijn. Twee mijlen beoosten de Stadt Angra leydt een Anwijck gheenaemt Porto Judeo / daer quamen de Spanjaerden aen landt met haer macht als sy het Eplant in namen van de Portugiesen.

Die van Tercera nae Fapael wil zeplen / set sijn Cours westzupdwest nae de oost-hoeck van S. Joze / die is van daer verscheyden acht mijlen. Voorzj tusschen de Pico ende S. Joze deur tot Fapael zijn twaelf mijlen / het streckt

meest westnoozdwest daer tusschen deur / het Eplant Fapael leydt beweften het Eplandt van de Pico een mijl daer af verscheyden.

Die op de Keede voor Fapael setten wil / sette in de Anwijck recht voor het Dozp van Fapael op veerthien ofte vijftien vadem / daer is Sant-gront / maer daer gaet haer de stroom beyde van Vloedt ende Ebbe.

Men 't zupdwesteynde van het Eplant Fapael leydt een Havenken / om daer in te zeplen / soo loopt by de zupd-west-hoeck in / soo langhe by de wal om / tot dat ghy het Havenken open siet / zepl al by de zupdwesthoeck om / tot dat ghy komt in het nauwe tusschen de klippen die van de westzijde af legghen / soo haest als ghy binnen de klippen komt / laet dan stracks u Ancker vallen op vijf vadem / ende brenghet Trossen aen de oost zijde aen lant / aen de palé vast / die daer toe ghemaect zijn. De Haven is kleyn / so datmen daer niet meer als met vier ofte vijf Schepen in mach legghen / innewaert aen ist black water.

Van 't Gety.

Alendese voorzj Custen van Barbarien maect hoogh water een zupd-zupdweste en zupdwest ten zupden Maen.

Streckingen en Coursen.

Dan C. de Spartel tot k. Kantin ist zupdwest wel so zupdelijck	64 mijlen.
Dan C. de Spartel tot Madera west ten zupden en west-zupdwest	150 mijlen.
Dan C. Cantin tot Madera west	98 mijlen.
Dan C. Cantin tot de C. S. Vincent noozden	67 mijlen.
Dan Caep Cantin tot Teneriffa zupd-west ten westen	111 mijlen.
Dan C. Cantin tot Kaep de Geer zupdt-zupdt-west	38 of 40 mijlen.
Dan Caep de Geer tot Caep de Non zupd zupdwest ende zupden ten westen.	20 mijlen.
Dan C. de Geer tot den hoeck van S. Crus zupd-oost	4 mijlen.
Dan Caep de Non tot Ofin zupden	10 mijlen.
Dan Caep de Non tot Caep Bajadoz zupdwest ten westen	52 mijlen.
Dan C. de Geer tot Caep de Bajadoz zupdwest wel so westelijck	83 mijlen.
Dan Saffia tot Madera oost ende west	98 mijlen.
Dan Caep de Geer tot Madera west-noozd-west	100 mijlen.
Dan S. Michiels tot Tercera noozdt-west ten westen	26 mijlen.
Dan Tercera tot het oost-eynde van S. Joze / west-zupd-west	8 mijlen.
Dan de oost-hoeck van S. Joze tot Fapal west-noozd-west	12 mijlen.
Dan S. Michiels tot Caep de Finisterre oost-noozd-oost	185 mijlen.
Dan Tercera tot Korent ofte de Riviere van Lisbon oost /	200 mijlen.
Dan Tercera tot C. de Finisterre oostnoozdoost en oost ten noozden	210 mijlen.
Dan Tercera tot Jezart noozd-oost ten oosten	290 mijlen.

Hooghten.

Mafagam op	32 graden 46 minuten.
Caep de Cantin op	32 graden 32 minuten.
Het Eplant Mogodoz op	31 graden 18 minuten.
Caep de Geer op	30 graden 10 minuten.
Caep de Non op	28 graden 32 minuten.
Caep de Bajadoz op	26 graden 10 minuten.

Hoe haer dese Landen uyt der Zee verthoonen.

Casa Cavalgero.

52

Aldus verthoont het landt tusschen Masagam ende C. Cantin.

Aldus verthoont hem Casa Cavalgero / alst zuden van u is vijf mijlen.

Als de noozdhoek van Saffia zupdzupdoost vier mijlen van u leyt / is die aldus gedaen.

Als C. Cantin noozdoost ten oosten vijf mijlen / en de hoek van Saffia oostzupdoost drie mijlen van u zijn / verthoonen die aldus.

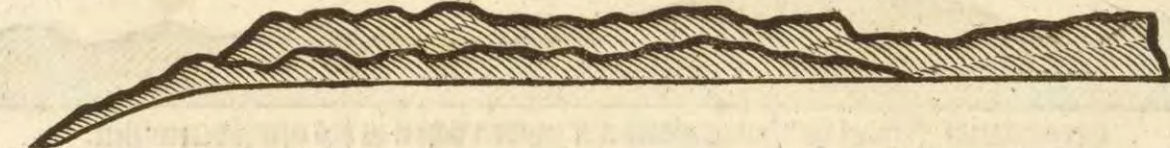

Aldus verthoont het landt bezuden den zupdhoek van de Bap van Saffia / alst oostzupdoost van u is twee mijlen.

Magodoz.

Als men westnoozdwest ofte dwers van Magodoz is twee mijlen / verthoont hem het landt aldus / 't is een hoogh dubbel landt.

C. Tafelana.

Als de Caep de Tafelana noozdnoozdoost van u is twee mijlen / so verthoont het landt aldus tot Caep de Geer toe.

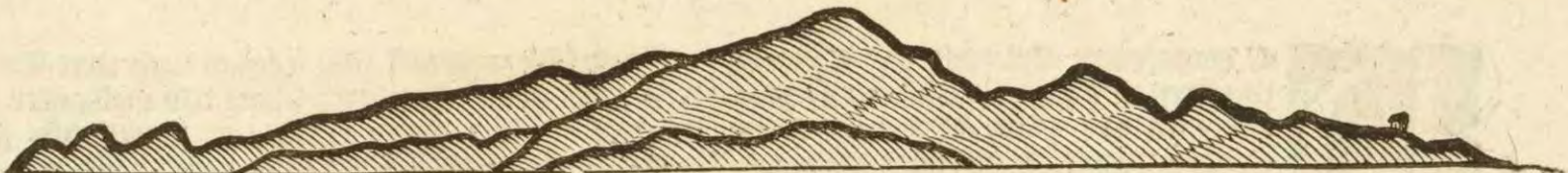

Caep de Geer.

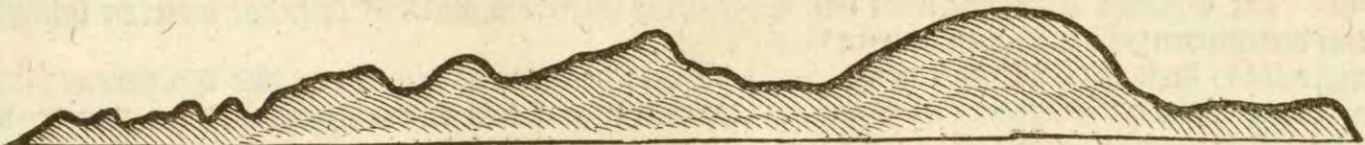
Als de Caep de Geer twee mijlen noozdnoozdoost van u is / verthoont die aldus / de Bap is dan van u oost ten zuden / is Dupnigh landt.

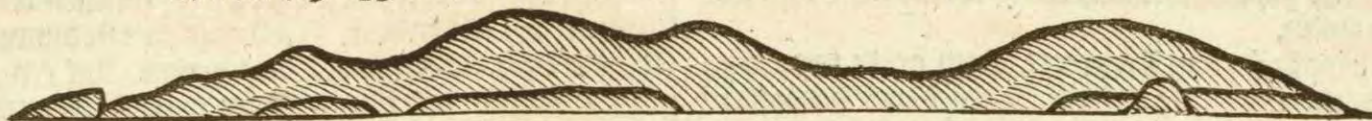
Dus verthoont het Eylandt S. Michiel aen de noozd-zijde.

Aldus verthoont het Eylandt van Tercera / alst oost ten zuden ontrent vijf mijlen van u leydt.

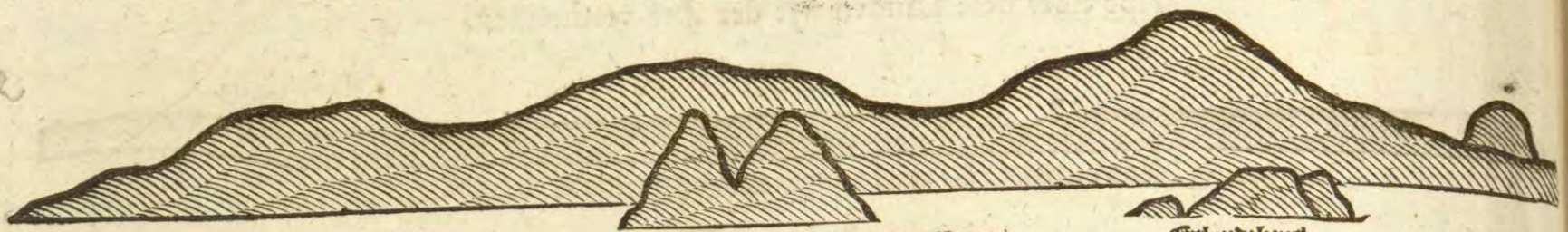

Als Tercera drie ofte vier mijlen zupdwest van u is / soo ist aldus gedaen. Het west-eynde van dit Eylandt Tercera is hoogher als het oost-eynde / daer aen is het tamelijck wel te kennen.

Dus verthoont Tercera aen de noozd-zijde.

52

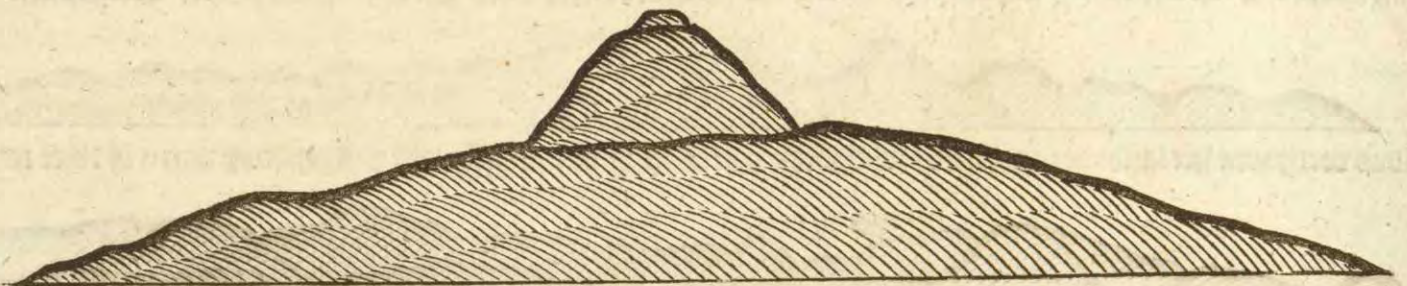
Dus verthoont Tercera aen de zupd-zijde / als men daer by langhs zeyle.

Aldus verthoont het Eplandt S. George ofte S. Jozis / alst zupdzupdwest van u leydt vijf mijlen.

Als het west-eynde van S. Jozis zupden ten oosten / en het oost-eynde zupdoost van u is / verthoont het aldus / ontrent ses ofte seven mijlen / daer af zijnde.

Alst Eplant Pico zupdoost van u is / verthoont het aldus / den hoogen Pieck machmen ontrent dertigh mijlen weeghs in Zee sien.

Het Eplandt Fapael verthoont aldus alst zupden van u is ses ofte seven mijlen.

Als het Eplandt Gzatiofa westzupdwest van u leydt drie mijlen so ist aldus gedaen.

De Tweede Verthooninghe,

Waer in:

Van de Canarische Eylanden.

De voornaemste Eylanden van Canarien zijn seven in 't ghetal / Lancerota / For- teventura ofte Pozte Ventura / Groot Canarien / Teneriffa / Gomera / Palma ende Ferro.

Lancerota.

Het Eplandt Lancerota leydt van de C. S. Vincente verscheyden zupd zupd-west ontrent hondert en veertigh mijlen / heeft een haven op 't noord-oost-eynde tusschen de twee Eylanden Magranca en Gzatiofa / daermen van benoorden mach in komen / en voor alle winden beschut legghen / 't is daer diep thien / vijftien en twintigh badem / zupdwaert machmen by Lancerota langhs weder uyt zeplen.

Aen de oostzijde van Lancerota is een goede reede voor het stedeken Lancerota / daer leydt een banck benoorden / die moetmen schouwen / en loopen daer bezupden om / men settet daer op thien / elf en twaelf badem.

Aen de selve zupd-oost zijde legghen noch twee Eyhavens / een groot Gotelingh-schoot van malkander / de noordelijckste heet Porto Naos / de zupdelijckste Pozte de Cavallos / die hebben wy in de noord-hoeck van dese Kaert in groot besteck afgebeelt / en de diepten met ghetallen by voeten aen-ghewesen op hoogh water en springh-bloet.

Porto de Naos de diepste van dese Eyhavens / gact tusschen twee Steen Keven Noord-west ten Noorden in / daer staen twee Waders van op ghehoopte steenen / in maniere als de Waders in Noorweghen / die brenghen houtmen ober een / en zeyle daer op in / tusschen die voorszreven twee Keven deur. Het drooghste ofte drumpel tusschen die twee Keven is een kozt verlaet / slijf een Schip lenghde langh / met hoogh water ontrent 17 / ende met leegh water seven voeten diep / soo haest men daer ober is / wert het terstondt twintigh / vier-en-twintigh / ses-en-twintigh /

tigh ende acht-en-twintigh Voeten diep / dan moetmen noordwaert en kozt noordooftwaert opwijcken / en setten 't achter de klippen die benoorden het gat legghen / in 't gat is de grondt Rudsigh / hard en onessen / soo een Schip daer quam te stooten / 't soude terstont moeten bzyken. Het Rif is soo van buyten als van binnen heel steyl / soo datmen daer heel dicht aen mach komen. Daer de anckers geteekent staen / ist altemael schoone zandt grondt / dertigh / vier-en-dertigh en vijf-en-dertigh voeten diep / met hoogh water. Met een Zeelijcke wint kan 't hier by wat dynen / maer dat gebeurt seldom / want de winden waepen daer meest upten noorden en noordooften / daer over ist daer meest altijd slecht water. Dese Haven is heel enge / tusschen de klippen dier zee-waert van u leggen / en de wal / ist wepnigh meer als een groote kabel lengde wijd / en van het gat tot aen 't vaste landt ontrent anderhalf kabel lenghde. Het gat en is oock niet wijd / maer met hoogh water bloepen de klippen een goet stuck weegs aen beyde zijden onder / die komen met leegh water dan weder boven.

Tusschen Porto de Naos ende Porto de Caballos liggen twee Eplandekens / het noordelijckste is het grootste / met het hoogh water machmen met Barcken achter ofte binnen die Eplandekens deur varen tot in Porto de Caballos / maer niet met schepen / dan met leegh water valt het daer achter droogh. Op 't zupdelijckste Eplandeken staet een vervallen Casteel / dat vooz desen van de Engelschen is gedestruert. Van de zupdzijde van dat kleyn Eplandeken loopt een Rif af / daer bezupden ofte bewesten streckt het gat in / dat is heel naeuw / niet boven thien vadem wijd / op 't vaste landt staen oock twee kleyne Warders als in Porto de Naos / die moetmen over een bzyngen en daer op in zeplen / met hoogh water en sprinck-stroomen is daer niet meer water als twaelf voet oft een half meer / de grondt is daer in 't gadt oock hardt / en niet dan klippen / daermen over moet / maer daer binnen is schoone Zandt-grondt / daermen met een schip van thien of elf voet sonder hinder mach droogh bevalen. Met het hooghste water legghen de meeste Clippen aen weder zijden van 't gat onder water / soo datmen tot veel plaetsen met Barcken daer over heen mach. Met leeg water en blijft in dit gat niet meer als een voet oft anderhalf diepte / soo datter met leegh water oock geen Scheeps-boots in en mach / men leydt daer binnen vooz alle winden beschut / ende hoe seer dat het waeyt / het water is daer altijd even slecht. In dese beyde Havens maect hoogh water een zupden ten westen en noorden ten oosten Maen. By dese Havens en zijn geen huyfen daer Spaensjaerts ofte Moozen wonen / dan alleen by Porto de Caballos een Kercken / daermen des Sondaeghs (als daer schepen ligghen) misse doet. Men gaet van daer dooz het gheberghte nae de Stadt / die twee mijlen van daer leyt. Die hier komen wil moet hem vooz sien van water / want seer seldom is daer vers water te bekomen. Op dit Eplandt en wast noch frupt noch Wijn / op sommighe goede saren geeft het upt Carbe / Garst en Orsilie / d' Inwoonders zijn Moozen onder het ghebiedt des Koninghs van Spaengien.

Tusschen Lancerota en Fozeventura leydt een Eplandeken geheeten Ille de Lobos / dat is aen de buyten zijde / te weten aen de noord-west zijde heel vuyt. Aen beyde zijden van dat Eplandt machmen setten op vijftien ofte twintigh vadem / oock op ses vadem / een Gotinghschoot zupd-west ten westen vande west-hoeck van dat Eplandt / daer leyden beschut vooz alle Winden / behalven vooz noordelijcke / noordweste en zupd ooste winden. De Cust van Fozeventura is aen het noordooft eynde heel vuyt / met veel uptstekende reben / daer de zee geweldigh op bzyeckt en stozt.

Het Eplandt van Groot Canarien leydt van Fozeventura verscheppen west veerthien ofte vijftien mijlen. De Keede aldaer leyt aende oost zijde van 't Eplandt / achter de noordooft-hoeck neffens een Kasteel dat op een Singel staet. De vooz / noordooft-hoeck is een seer hooghe hoeck / met een lange smalle ende laeghe zandt strandt aen 't ander landt vast / soo dat / als die vier ofte vijf mijlen noord-west ofte zupdooft van u is / schijnt die een Eplandt te zijn / van 't

ander lant af geschepden. Wilt ghy daer op de reede wesen / soo zeylet by dien noordooft hoeck om / by de Isolettes langs (die latende aen stuerboort van u) tot dat het slot ontrent noordwest ten noorden van u leyt / settet daer op acht / negen en thien ofte twaelf vadem / dan leydt den noord-hoeck noordooft ten noorden / en de zupd-hoeck zupdzupdooft van u.

Aen het zupd-eynde van groot Canarien is een schoone Sant-bay / geheeten Maspalomba / daer is goede Keede vooz noordelijcke winden / en versch water te bekomen.

De noord-hoeck van groot Canarien en de noordooft-hoeck van Teneriffa / gheheeten Punte de Nago / legghen verscheppen westnoordwest ende oostzupdooft selt hien mijlen. In Teneriffa is een Keede aen de zupdooft zijde vooz de Stadt S. Cruz / daer is een schoone zant-bay / recht benoorden de Stadt is de beste Keede op twintigh oft vier-en-twintigh vadem / Punte de Nago de noordooft-hoeck van Teneriffa leydt dan noordnoordooft van u / ende de zupd-hoeck zupden ten westen. Als de Pico van Teneriffa west-zupdwest van u is / so ismen open vooz dese Keede van S. Cruz / als men op de Keede van S. Cruz leydt / machmen het Eplandt van groot Canarien sien / zupd-oost van daer ontrent thien mijlen.

Aende noord-west-zijde van Teneriffa leyt de Keede van Gerrachica / vande noordooft-hoeck ofte Punte de Nago westzupdwest ende zupdwest ten westen ses oft seven mijlen. Die vooz Gerrachica setten wil / die settet bewesten de Clippen met het kruys de Leeuw ghenaeemt / alsoo dat de voozschreben Clip zupd-oost ten oosten ende zupd-oost van hem leydt / soo leydenmen recht vooz de Stadt / dan machmen de straet van de Stadt recht in sien / dooz dat klooster van S. Dominicus / daer is schoone grondt op ses-en-dertigh ofte veertigh vadem / de Dieck leydt dan recht bewesten aen de Stadt / naerder aen 't Landt ofte aen de Clip als op vijf-en-dertigh ofte ses-en-dertigh vadem en ist niet schoon / en west-waert nae 't Rif Lapania ist oock vuyt grondt. Dit is een boose Keede / daerom een peder die hier comt moet wel toe sien / op Anckers / touwen ende zeplen wel passen / en die wel fix ende gereet hebben / om terstont te ruppen / alst stozmen wil.

Daer is oock een kleyn Havenken vooz Gerrachica / daermen met een deel Schepen in legghen mach. Om daer inne te zeplen moetmen een Lootsman hebben. Aen de west-zijde van 't gat leydt een klip onder 't water / doch hy barnet alst / men settet binnen in 't Havenken op vijf ofte ses vadem / en bzynght twee Anckers vooz upt ter Zee-waerts / met een kabel aen de Clippen / en een Ancker achter upt aen 't landt / soo dat het schip niet draepen mach / de grondt is daer vuyt / men moet de Cabels met boepen ende tonnen bewaren om vande grondt te houden. Dit is een goede Haven by de Somer / dan ist ghemepnlijck goet weder / maer des Winters en ist niet geraden met een schip daer in te komen / want de dyningen ofte waghen der zee upten noord-westen / komen daer somtijts soo stijf in ghe-loopen / dat het niet mogelijck is een schip te houden / al hadde thien anckers upt. Het is gebeurt ertelijcke saren geleden / datter een gantschen hoop schepen in de selve Haven zijn verloozen / en een goet veel huyfen van het selve Stedeken dooz het groot water afghespoelt.

Tusschen Gerrachica ende dat oosteynde van Teneriffa zijn noch drie laed-plaetsen om wijn te laden / als Larame-la / Kelecho ende Oratama.

Aen het zupd-west-eynde van Teneriffa leydt noch een kleyn Havenken ofte Bayken daermen veel wijnen ladet / ghenaeemt Adessa / daer is oock goet legghen / behalven met Adessa een zupd-weste wint / die waeyt daer open in.

Van Teneriffa tot het Eplandt la Palma is de Cours Palma westnoordwest vijftien mijlen. Aen de zupdooft zijde van de Palma leydt een schoone Bay / met een Stadt en laed-plaetse gheheeten S. Cruz. Die van benoorden komt / en daer op de Keede begheert te setten / loope soo verre in de wijck / tot dat hy bezupden ofte vooz by 't hooft ofte de bzygghe is / en settet daer op vijf-en-twintigh ofte dertigh vadem. By winter dagh en moetmen de strandt niet so na setten / om de zupdooft ende zupd zupd-ooste winden wille / iij. Boeck van 't Westewater. (D d) men

Maspalomba

Teneriffa Punte de Nago

S. Cruz

Gerrachica

De Leeuw

Lapania

Haven in Gerrachica

Larame-la Kelecho Oratama

Palma S. Cruz

Ille de Lobos

Groot Canarien

men soude aldan de strandt te nae ligghen. Men leyter booz twee Anckers in een hane-poot / met een Top-anker achter uyt om 't schip recht op de Keede te houden / daer leyt een hooghe witte klippe beoosten de stadt met een krups / daer is de beste reede. Recht benoorden de stadt is een schoone Sant-bay / daer ist goet setten op twintigh / dertigh ofte vijf-en-dertigh vadem / nae datmen verre af light / die reede wert de Hammel-reede genaemt. Alsmen op de Keede leydt van I. de Palma / so machmen de Pieck van Teneriffe sien oost-zuydoost van hem leggen. Het Eylant de Palma is seer hoogh / ende een boomich Eylant / daer aen het licht bekend wert. Aen de zuydwest-zijde van de Palma is noch een plaetse daermen Wijnen ladet / gheheeten Tassa Corda.

Somera. Ontrent vier mijlen west van 't west-eynde van Teneriffe leydt het Eylant Somera / dat heeft aen de noord-oost-zijde een goede haven van thien vadem diepte / daer het booz meest alle winden goetd ligghen is / beter als in eenigh van d'ander Eylanden / maer daer en is niet te laden / men mach oock buyten booz de haven setten op twintigh vadem / maer men moet daer mede ruypen als tot Gerrachica. De Keede van Adessa op Teneriffe / leyt daer recht teghen over oost daer af / ontrent vier mijlen. De Keede van Ille de Palma leyt van dese Haven in Somera noordwest ten noorden 12 mijlen.

Het Eylant Ferro leyt van I. de Palma zuyden ten westen verschepden thien mijlen.

Van 't Gety en loopen der Stroomen.

Aen de Eylanden van Canarien maect tot de meeste plaetsen het natuerlijck Gety / te weten zuydweste en noord-ooste Mane / het hooghste water.

Hoedese Landen van malkanderen , en van andere Landen legghen.

Van de westhoeck van Forzebventura tot het Eylant van Groot Canarien oost ende west 14 of 15 mijlen.
 Van de noord-hoeck van Canarien tot Punte de Nago de noord-oost-hoeck van Teneriffe west-noord-west sefthien mijlen.
 Van Punte de Nago tot Gerrachica west-zuyd-west ende zuydwest ten westen 6 ofte 7 mijlen.
 Van Teneriffe tot Ille de Palma W. N. W. 14 mijlen.
 Van 't westeynde van Teneriffe tot Somera west 4 mijlen.

Van de Palma tot Ferro zuyden ten westen 10 mijlen.
 Van Groot Canarien tot Salvages Noord-noord-west dertigh 23 mijlen.
 Van Gerrachica tot Salvages Noord Noord-oost twee-en-twintigh of 23 mijlen.
 Van Teneriffe tot Ille de Madera noorden 54 mijlen.
 Van Groot Canarien tot het oost-eynde van Madera noorden ten westen 64 mijlen.
 Van la Palma tot Madera noorden ten oosten 40 mijlen.
 Van Salvages tot de Sertes van Madera Noord-eynden 35 mijlen.
 Het uytterste vande Sertes streckt van Madera 3 mijlen.
 Van Madera tot S. Michiels noord-west 102 mijlen.
 Van het westeynde van Forzebventura tot te C. de Wojadog zuyden en zuyden ten westen 15 mijlen.
 Van Lancerota tot de Kaep S. Vincent noord-noord-oost 135 mijlen.
 Van Groot Canarien tot Calis Noord-oost verschepden 180 mijlen.
 Van Groot Canarien tot Caep S. Vincent noord-oost ten noorden 158 mijlen.
 Van Groot Canarien tot Korent noordnoord-oost wel so oostelijck 180 mijlen.
 Van Groot Canarien tot Kaep de Finisterre noordnoord-oost wel so noordelijck 230 mijlen.
 Van Teneriffe tot Lezaert noord-noord-oost verschepden 350 mijlen.
 Van Ille de Palma tot de Kaep Sint Vincent Noord-oost 168 mijlen.
 Van Madera tot Kaep de Geer oostzuydoost 94 mijlen.
 Van Madera tot Saffia oost 98 mijlen.
 Van Madera tot Calis oost-noord-oost 150 mijlen.
 Van Madera tot Korent noord-oost 134 mijlen.
 Van Madera tot de Kaep Finisterre noord-oost ten noorden wel so noordelijck 184 mijlen.

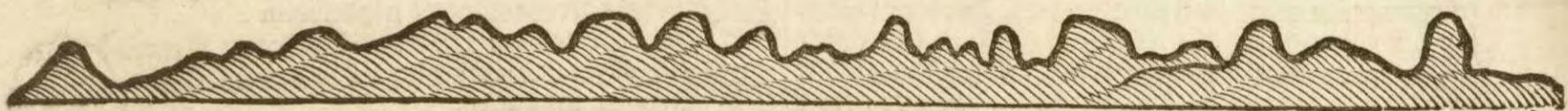
Hooghten.

Het Eylant Lancerota leyt op 28 graden 35 minuten.
 Het Noordeynde van Groot Canarien leydt op 28 graden.
 Het noordeynde van Teneriffe op 28 graden 40 minuten.
 Ille de la Palma op 28 graden 52 minuten.
 Salvages op 30 graden.
 Het zuydelijckste van Madera op 32 graden 8 minuten.
 maer het noordelijckste op 32 graden 40 minuten.
 Porto Sancto op 33 graden.

Hoe haer dese Landen uyt der Zee verthoonen.

Dus verthoont de zuyd kust van Forzebventura als de berggh met de witte besaen noordwest ten noorden ontrent een mijl van u is.

Dus verthoont de noordwest-zijde van groot Canarien.

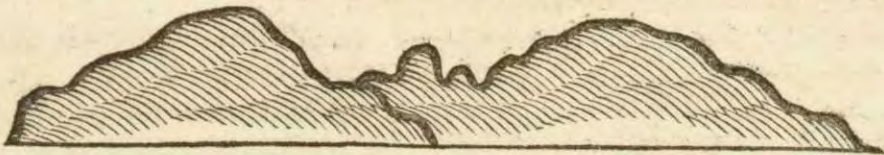

Alons is Teneriffa gedaen / als de Pico westzuydwest van u is / dan ismen open booz de Keede van S. Crus.

Dus

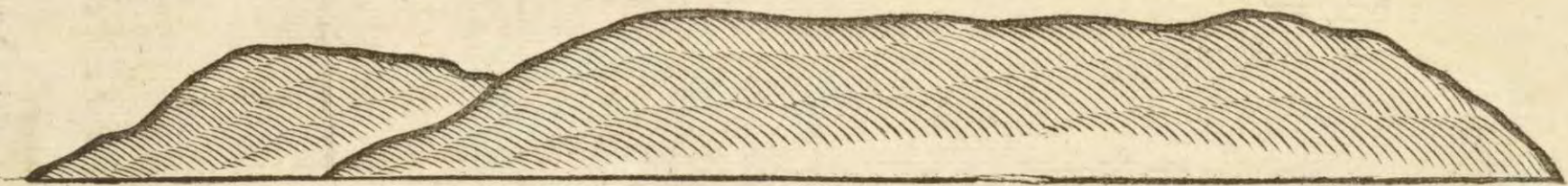
Dus vertoont Teneriffa / als de Pico zupdoost van u is / dan is men open booz de Keede van Serrachica.

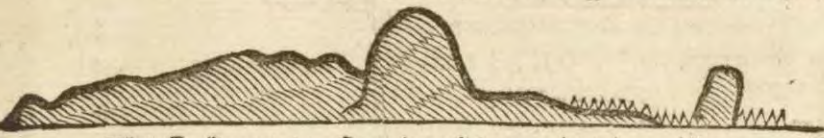
Als Aie de Palma ontrent oost van u is twaelf of dertien mijlen / soo is die aldus gedaen.

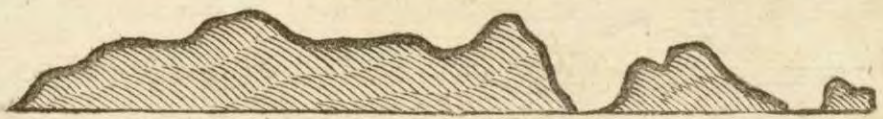
Aldus is het Eylandt de Palma gedaen zupden en zupden ten oosten van u zijnde / seven ofte acht mijlen.

Aldus is het Eylandt de Palma gedaen zupdwest ten zupden van u zijnde / drie ofte vier mijlen.

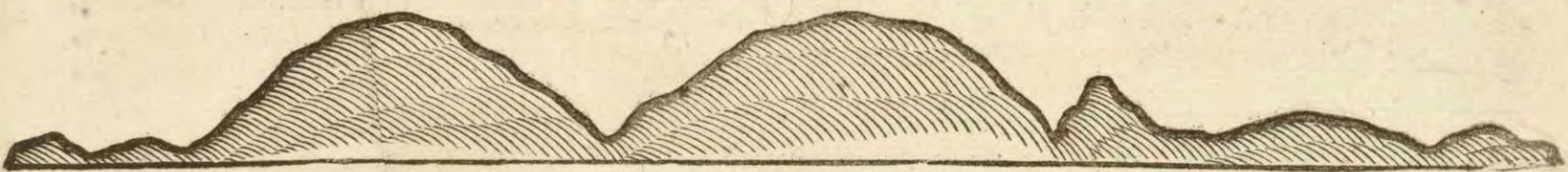
Als Salvages oostzupdoost van u is vier mijlen / vertoont het hem aldus.

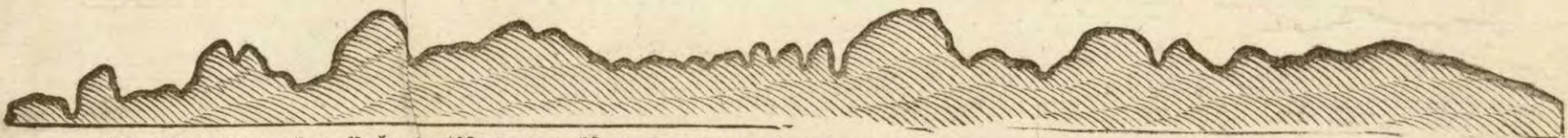
Als Salvages oostnoordooft van u is vier mijlen / ist aldus gedaen.

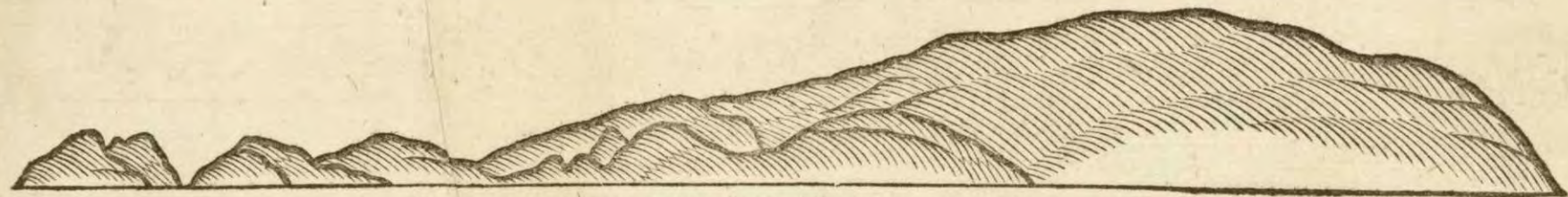
Als Porto Sancto zupden ten westen van u is ontrent seven mijlen / so ist aldus ghedaen.

Aldus verthoont Porto Sancto alst ontrent zupden van u is vier ofte vijf mijlen.

Dus verthoont het Eylandt Madera / als men van benoorden komt / en dattet midden van het landt acht ofte thien mijlen van u is / het zupdoost-eynt is seer hackeligh alst na by u is / het noordwest eynde is een schozre hoek schuyt nedergaende.

Dus verthoont hem het Eylandt Madera zupdwest van u zijnde.

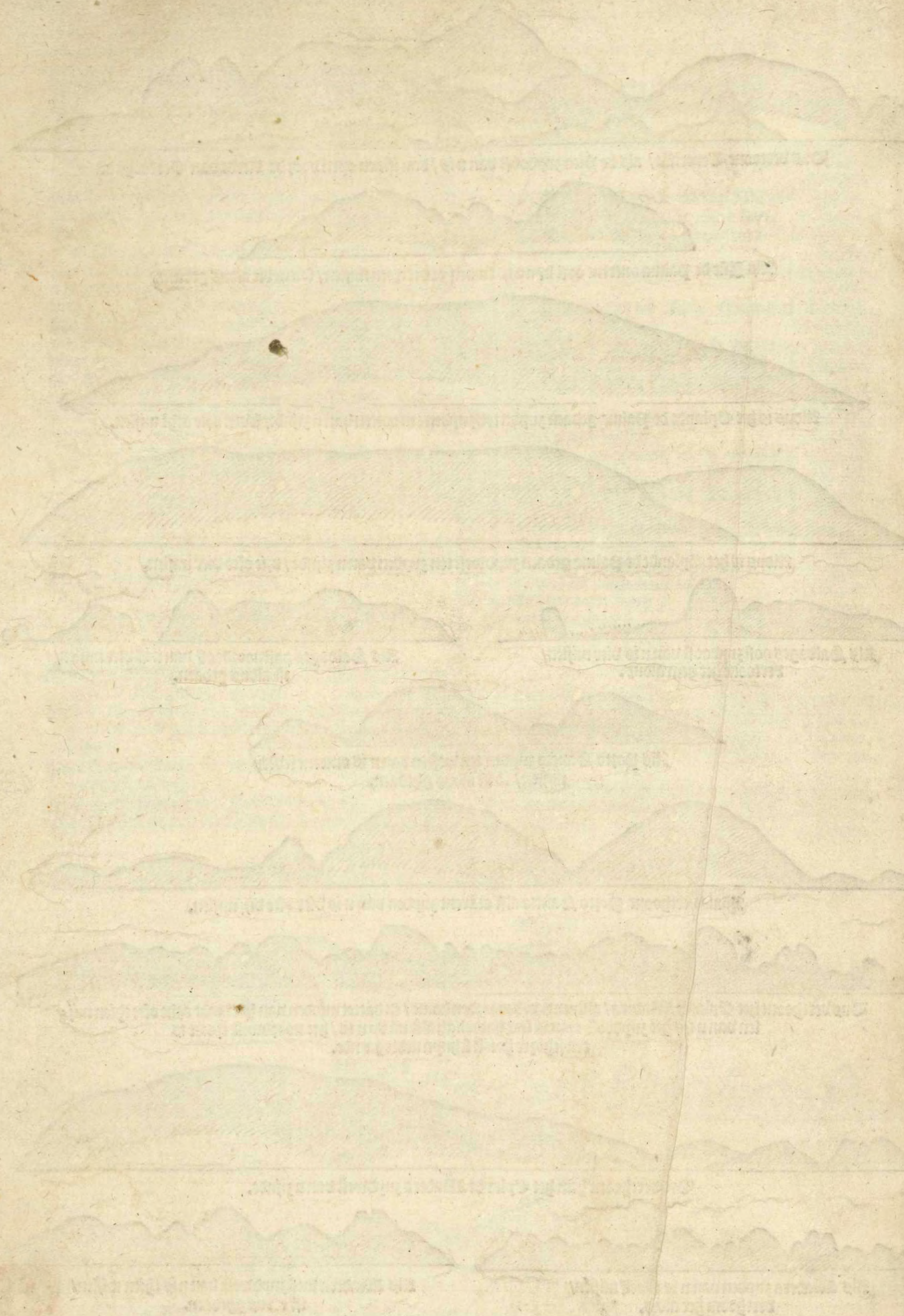

Als Madera zupden van u is twaelf mijlen / verthoont het aldus.

Als Madera westzupdwest van u is thien mijlen / ist aldus ghedaen.

E Y N D E

STND

HELSINGIN YLIOPISTON
KIRJASTO
COLLECTIO
A. E. NORDENSKIÖLD
N. 1311.

N. cat. 1:110, 118.

